

Badanie cen rynkowych usług rozwojowych

RAPORT KOŃCOWY

Gdańsk

– luty 2022 –

Wykonawcą badania jest:

Danae Sp. z o.o.

ul. Bora-Komorowskiego 19B

80-377 Gdańsk

NIP 8212640180

REGON 147073210

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
2. Metodyka realizacji badania	6
2.1. Metodyka realizacji I fazy badania – analiza danych w BUR	7
2.2. Metodyka realizacji II fazy badania – badanie Mystery Shopper	9
3. Struktura usług rozwojowych w BUR	14
3.1. Struktura podmiotów zarejestrowanych w BUR	14
3.2. Statystyki ogólne dotyczące usług rozwojowych opublikowanych w BUR po 1.01.2020	15
3.3. Struktura usług opublikowanych w BUR po 1.01.2020 według klasyfikacji tematycznej	18
3.4. Porównanie struktury usług dofinansowanych i niedofinansowanych ze środków EFS, opublikowanych w BUR po 1.01.2020	23
3.5. Struktura usług zrealizowanych, opublikowanych w BUR po 1.01.2020	27
4. Analiza cen usług rozwojowych opublikowanych w BUR po 1.01.2020	30
4.1. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych w podziale na kategorie tematyczne 31	
4.2. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych w podziale na podkategorie tematyczne	34
4.3. Ceny dofinansowanych usług szkoleniowych i doradczych	54
4.4. Ceny dofinansowanych usług stacjonarnych i zdalnych	55
4.5. Ceny dofinansowanych usług zrealizowanych	57
5. Analiza porównawcza cen usług dofinansowanych publikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020	63
5.1. Zróźnicowanie cen dofinansowanych usług rozwojowych	63
5.2. Analiza porównawcza cen wszystkich usług dofinansowanych opublikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020	66
5.3. Analiza porównawcza cen stacjonarnych usług dofinansowanych, opublikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020	97

6.	Analiza cen usług rozwojowych – wyniki badania Mystery Shopper.....	101
6.1.	Ceny rynkowe usług rozwojowych w poszczególnych kategoriach i podkategoriach tematycznych	101
6.2.	Analiza porównawcza cen usług z BUR oraz cen rynkowych analogicznych usług w podziale na kategorie tematyczne	132
6.3.	Analiza porównawcza cen usług z BUR oraz cen rynkowych analogicznych usług w podziale na podkategorie tematyczne	134
6.4.	Czynniki wpływające na ceny usług	146
7.	Porównanie wyników cen rynkowych z I i II edycji badania	148
8.	Podsumowanie	149
9.	Spis wykresów i tabel	152

1. Wstęp

Baza Usług Rozwojowych (BUR) przez ostatnie 7 lat funkcjonuje jako ogólnodostępna i bezpłatna baza ofert usług rozwojowych, tj. usług szkoleniowych i doradczych, w ramach której oferowane są usługi w postaci np. szkoleń, doradztwa, coachingu, mentoringu, studiów podyplomowych. Usługi skierowane do przedsiębiorstw i ich pracowników mają na celu podniesienie kompetencji oraz realizację zaplanowanych celów edukacyjnych i biznesowych. Platforma uruchomiona została na stronie uslugirozwojowe.parp.gov.pl i jest administrowana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).

Koncepcja funkcjonowania BUR opiera się na założeniach modelu popytowego – odbiorcy usług mają możliwość samodzielnego i swobodnego wyboru usługi rozwojowej oraz podmiotu, który tę usługę świadczy. Usługi publikowane w bazie w większości są objęte możliwością dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Mechanizm popytowy zakłada, że usługobiorcy, wybierając atrakcyjną dla siebie usługę, będą się kierować również jej atrakcyjnością finansową – szczególnie, że nawet korzystając z dofinansowania, częściowo partycypują w kosztach realizacji usługi.

Bieżący monitoring BUR, ale również przeprowadzone w ubiegłych latach badania wskazują na to, że w ramach bazy istnieje znaczne zróżnicowanie cen usług rozwojowych, nawet tych o podobnym zakresie. Zdarza się także, że usługobiorcy decydują się na skorzystanie z usług o cenach odbiegających od cen rynkowych. Konieczność sprawowania bieżącej kontroli nad efektywnością wydatkowania środków publicznych, a także zmiany, jakie zaszły w gospodarce od czasu przeprowadzenia ostatniego badania na temat zróżnicowania cen usług w BUR i poza nią, skłoniły do powtórzenia analiz i aktualizacji wyników uzyskanych w badaniu realizowanym w 2019 roku.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie wyników analizy statystycznej usług opublikowanych w BUR i pomiarów realizowanych metodą Tajemniczego Klienta (Mystery Shopper). W pierwszej części dokumentu przedstawiona została struktura usług rozwojowych opublikowanych w BUR oraz charakterystyka podmiotów zarejestrowanych w BUR. Przeanalizowano również ceny dofinansowanych usług rozwojowych oraz ich zmianę w porównaniu do I edycji badania.

Z kolei w drugiej części raportu skupiono się na analizie porównawczej cen usług z BUR z cenami rynkowymi, a także zidentyfikowano czynniki wpływające na ceny usług rozwojowych. Dokonano również porównania danych uzyskanych w I i II edycji badania.

2. Metodyka realizacji badania

Głównym celem II edycji badania cen usług rozwojowych jest **określenie konkurencyjności cenowej dostępnych w BUR dofinansowanych usług rozwojowych, w stosunku do analogicznych usług dostępnych poza systemem BUR, tj. na warunkach rynkowych (komercyjnych).**

W poniższym opracowaniu występują ogólne pojęcia, które zostały następująco zdefiniowane:

- usługa rynkowa – usługa świadczona poza systemem BUR (uczestnik rejestruje się/ wykupuje usługę w inny sposób niż poprzez system BUR), może być oferowana przez podmiot zarejestrowany w BUR;
- cena rynkowa – cena usługi oferowanej poza system BUR;
- grupy usług – grupy wyróżnione ze względu na zmienne dostępne w BUR.

Na bazie przeprowadzonych analiz w raporcie podjęto próbę odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy występuje zróżnicowanie cen w ramach poszczególnych grup usług rozwojowych zarejestrowanych w BUR? Jeśli tak, to:
  - a. Jak duże jest to zróżnicowanie?
  - b. W przypadku których grup usług to zróżnicowanie jest największe?
  - c. Jakie czynniki mają wpływ na występowanie zidentyfikowanego zróżnicowania?

- d. Czy można zidentyfikować podmioty¹ lub ich grupy, w przypadku których analizowane ceny usług istotnie odbiegają od cen przeciętnych²? Jeśli tak, to w jaki sposób można te podmioty lub ich grupy scharakteryzować?
2. Jakie tendencje w poziomie cen usług rozwojowych zarejestrowanych w BUR odnotowano w porównaniu do wyników I edycji badania?
3. Jaki jest obecny poziom cen rynkowych w poszczególnych grupach usług rozwojowych?
4. Jakie tendencje w poziomie cen rynkowych usług rozwojowych odnotowano w porównaniu do wyników I edycji badania?
5. Jaka jest konkurencyjność cenowa usług zawartych w BUR w porównaniu do usług oferowanych poza systemem BUR?
  - a) Czy, a jeśli tak, to jaka jest różnica w przeciętnych cenach usług w BUR oraz usług oferowanych poza systemem BUR?
  - b) W przypadku których grup usług występują największe rozbieżności cenowe?

Szczegółowa metodyka realizacji badania I i II fazy została opisana poniżej.

2.1. Metodyka realizacji I fazy badania – analiza danych w BUR

Analizą statystyczną objęto usługi opublikowane w BUR od 1 stycznia 2020 roku do dnia zawarcia umowy (15.09.2021).

W BUR publikowane są wielokrotnie te same usługi (np. w przypadku, gdy ta sama usługa osobno zarejestrowana jest w każdym z województw lub gdy nastąpiło okresowe powtarzanie się tych samych usług w kolejnych okresach – miesiącach/ latach). Analiza zróżnicowania cen usług zawartych w BUR objęła więc tzw. **usługi unikatowe**. Przyjęto, że usługę unikatową stanowią takie usługi, które: **mają taką samą nazwę, są realizowane przez ten sam podmiot, mają jednakowy koszt uczestnika brutto, ten sam czas trwania, a także**

---

¹ Np. ze względu na region, w którym zarejestrowany jest podmiot; jego wielkość; fakt, czy świadczy usługi dofinansowane z EFS; posiadane certyfikaty.

² W celu ustalenia poziomu cen przeciętnych zastosowane zostały miary średnie klasyczne (średnia arytmetyczna) i pozycyjne (kwartyle).

tę samą formę realizacji usługi³. Zmienna *forma realizacji usługi* jest nowa w stosunku do analiz, jakie zostały wykonane we wcześniejszej edycji badania. Ze względu na zmiany, jakie zaszły na rynku szkoleniowym wskutek pandemii COVID-19, nie sposób jej jednak pominąć. To, czy dana usługa odbywa się w warunkach stacjonarnych, zdalnych czy hybrydowo, może mieć bowiem kluczowy wpływ na jej cenę. W przypadku cen usług zrealizowanych analizie poddano wszystkie usługi o statusie *zrealizowane* spełniające wymienione wyżej kryteria unikatowości.

Analiza statystyczna została poprzedzona **czyszczeniem bazy pod kątem ewentualnych braków danych lub błędnych wartości w niej występujących** (np. gdy koszt osobogodziny brutto przewyższał koszt uczestnika brutto). Zdecydowano o wyłączeniu z analizy usług, których koszt uczestnika brutto wyniósł mniej niż 10 zł oraz takich, gdzie koszt osobogodziny brutto wyniósł mniej niż 10 zł (łącznie 720 usług opublikowanych od 1.01.2020 r).

Sporządzona została także analiza struktury podmiotów zarejestrowanych w BUR, z uwzględnieniem dynamiki rejestracji podmiotów w poszczególnych kwartałach funkcjonowania BUR, a także wielkości podmiotu i jego lokalizacji (w układzie wojewódzkim). Baza została również scharakteryzowana pod kątem zawartych w niej usług w podziale na grupy usług (w oparciu o zmienne dostępne w bazie), a także ze względu na to, czy dana usługa została zrealizowana.

Tabela 1. Opis zmiennych w bazie usług

Zmienna	Opis zmiennej
Koszt uczestnika brutto	Koszt brutto uczestnictwa osoby w usłudze; zmienna ciągła
Koszt osobogodziny brutto	Koszt brutto za godzinę uczestnictwa w usłudze; zmienna ciągła
Województwo	Nazwa województwa, w którym usługa może zostać zrealizowana; zmienna przyjmuje 19 wartości – 16 nazw województw, „inne”, „Polska” oraz „brak danych”
Usługa dofinansowana	Informacja czy usługa była dofinansowana; przyjmuje wartości „tak” oraz „nie”
Rodzaj	Rodzaj usługi; przyjmuje 2 wartości: „usługa szkoleniowa”, „usługa doradcza”
Podrodzaj	Podrodzaj usługi; przyjmuje 7 wartości: „coaching”, „doradztwo”, „egzamin”, „mentoring”, „studia podyplomowe”, „szkolenie” oraz „usługa o charakterze zawodowym”

³ Stacjonarna, zdalna w czasie rzeczywistym, zdalna, mieszana (usługa stacjonarna połączona z usługą zdalną w czasie rzeczywistym), mieszana (usługa stacjonarna połączona z usługą zdalną), mieszana (usługa zdalna połączona z usługą zdalną w czasie rzeczywistym).

Zmienna	Opis zmiennej
Kategoria główna	Główna kategoria tematyczna według klasyfikacji tematycznej
Podkategoria	Podkategoria głównej kategorii tematycznej według klasyfikacji tematycznej
Forma świadczenia usługi	Forma, w jakiej ma być świadczona usługa rozwojowa. Przyjmuje 6 wartości: stacjonarna, zdalna w czasie rzeczywistym, zdalna, mieszana (stacjonarna połączona z usługą zdalną w czasie rzeczywistym), mieszana (zdalna połączona z usługą zdalną w czasie rzeczywistym), mieszana (stacjonarna połączona z usługą zdalną).

Źródło: Baza Usług Rozwojowych.

Na przeczyszczonych zbiorach danych przeprowadzona została analiza cen usług rozwojowych dostępnych w BUR. Jej celem było zidentyfikowanie takich grup usług, w których zróżnicowanie cenowe jest największe oraz usług, które wyraźnie odbiegają swoją ceną od przeciętnych cen w ramach kategorii.

2.2. Metodyka realizacji II fazy badania – badanie Mystery Shopper

Celem fazy II było zebranie informacji na temat cen rynkowych usług rozwojowych oraz ich zestawienie z cenami analogicznych usług, które występują w BUR, a w szczególności:

- określenie zróżnicowania w cenach usług w BUR oraz w usługach rynkowych,
- wyznaczenie grup charakteryzujących się największym zróżnicowaniem cenowym oraz określenie czynników wpływających na zróżnicowanie.

Badanie zostało przeprowadzone metodą Tajemniczego Klienta (Mystery Shopper). Audyty prowadzone były w sposób niejawny, a audytorzy nie mieli bezpośredniego kontaktu z firmami szkoleniowo-doradczymi.

W ramach badania przeprowadzono łącznie 604 audytów. Poniżej przedstawiono strukturę audytów ze względu na kategorię tematyczną:

1. Prawo jazdy – 66 audytów;
2. Zdrowie i medycyna – 50 audytów;
3. Biznes – 64 audytów;
4. Informatyka i telekomunikacja – 66 audytów;
5. Transport i motoryzacja – 16 audytów;
6. Języki – 54 audytów;
7. Finanse i bankowość – 56 audytów;

8. Techniczne – 85 audytów;
9. Ekologia i rolnictwo – 18 audytów;
10. Styl życia – audytów 20;
11. Prawo i administracja – 79 audytów;
12. Inne – 30 audytów.

Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami ESOMAR oraz zachowaniem standardów PKJPA. Badanie miało za zadanie ocenić **konkurencyjność cenową usług**, a nie ich podmiotów. W związku z tym, aby zachować anonimowość pracowników przedsiębiorstw objętych badaniem:

- a. wszystkie uzyskane w toku badania materiały zostały zanonimizowane przed ich zarchiwizowaniem;
- b. materiały dotyczące określonych podmiotów i ich oferty handlowej nie będą dalej dystrybuowane ani rozpowszechniane. Zostały one wykorzystywane jedynie w celach kontrolnych;
- c. uzyskane informacje były analizowane zbiorczo jedynie w określonych przez Zamawiającego grupach i na wyznaczonych poziomach agregacji.

W oparciu o wyniki analiz przeprowadzonych w fazie I wypracowano optymalny dobór próby usług rozwojowych do badania Mystery Shopper (faza II), następnie wybrane podmioty świadczące usługi rozwojowe i szkoleniowe zostały przyporządkowane na podstawie swojej specjalizacji do określonych kategorii usług.

Faza II badania została podzielona na 5 następujących po sobie etapów.

Etap I: Przygotowanie próby do badania

KROK 1: W KAŻDEJ PODKATEGORII ZASTOSOWANO RÓWNOLICZNY DOBÓR PRÓBY

W pierwszym kroku, spośród 91 podkategorii tematycznych usunięto 5 ze względu na zbyt małą liczbę usług dofinansowanych w BUR (od 0 do 3 pozycji). Poniżej zaprezentowano podkategorie, które usunięto z próby do badania Mystery Shopper:

- Kurs prawa jazdy kat. A1;
- Kurs prawa jazdy kat. B1;
- Kurs prawa jazdy kat. C1+E;

- Kurs prawa jazdy kat.C1;
- Organizacje pozarządowe (NGO).

Następnie z bazy wylosowanych zostało 5 usług w ramach każdej podkategorii (łącznie 430 usług w 86 podkategoriach), przy zastosowaniu losowania systematycznego bez zwracania, z uwzględnieniem klasy wielkości miejscowości do 100 tys. i powyżej 100 tys. Przyjęto, że w przypadku 2 spośród 5 wylosowanych usług audyty będą prowadzone w podmiotach oferujące te usługi w BUR.

W przypadku pozostałych 3 usług audyty były prowadzone w podmiotach spoza BUR. Z uwagi na brak operatu takich podmiotów próba była dobierana w sposób celowy. Z rynku wybierane były podmioty, które oferowały usługę zbliżoną („bliźniaczą”) do usługi wylosowanej z BUR. Usługa była podobna pod względem tematu, rodzaju oraz formy jej świadczenia. Usługi te były również wybierane z uwzględnieniem większych miast oraz miejscowości mających poniżej 100 tys. mieszkańców.

KROK 2: ROZŁOŻENIE PRÓBY ZE WZGLĘDU NA LICZEBNOŚĆ PODKATEGORII

Na drugim etapie 85 audytów zostało rozłożonych proporcjonalnie do liczebności usług w poszczególnych podkategoriach w BUR. 86 podkategorii zostało podzielonych na trzy grupy ze względu na wielkość podkategorii, a następnie:

- 21 podkategorii posiadających największą liczbę usług otrzymało po 2 audyty dodatkowe. Tematy usług zostały wylosowane z BUR, a następnie w sposób celowy zostały do nich dobrane usługi „bliźniacze” oferowane na rynku przez inne podmioty.
- 43 podkategorie posiadające średnią liczbę usług otrzymały po 1 dodatkowym audycie. Temat usługi został wylosowany z BUR, a następnie w sposób celowy została dobrana usługa „bliźniacza” oferowana na rynku przez inny podmiot.
- 22 podkategorie posiadające najmniejszą liczbę usług nie otrzymały dodatkowych audytów.

KROK 3: ROZŁOŻENIE PRÓBY ZE WZGLĘDU NA RÓŻNORODNOŚĆ CENOWĄ PODKATEGORII

W ostatnim kroku 85 audytów zostało rozłożonych pomiędzy podkategorie o największej różnorodności cenowej w następujący sposób:

- 32 podkategorie o największym zróżnicowaniu cen usług za osobogodzinę brutto otrzymały po 2 audyty dodatkowe. Tytuły usług zostały wylosowane z BUR, a następnie w sposób celowy zostały do nich dobrane usługi „bliźniacze” oferowane na rynku przez inne podmioty.
- 21 podkategorii o średnim zróżnicowaniu cen usług za osobogodzinę brutto otrzymało po 1 dodatkowym audycie. Tytuł usługi został wylosowany z BUR, a następnie w sposób celowy została dobrana usługa „bliźniacza” oferowana na rynku przez inny podmiot.
- 33 podkategorie charakteryzujące się najmniejszym zróżnicowaniem cenowym za osobogodzinę brutto nie otrzymały dodatkowych audytów.

Etap II: Przygotowanie narzędzi badawczych oraz zespołu badawczego

Przed rozpoczęciem badania w terenie, przygotowano instrukcję ogólną do badania wraz z opisem procedur postępowania w badaniach MS. Opracowano również profile oraz „historie” firm fikcyjnych, na podstawie których skonstruowano zapytania ofertowe do audytowanych podmiotów. Następnie przygotowano kwestionariusz badawczy, procedury realizacyjne i kontrolne, umożliwiające działanie w sytuacjach nietypowych.

Po opracowaniu narzędzi badawczych, przeprowadzono szkolenie zespołu badawczego i zespołu kontrolerów

Etap III: Realizacja badania Mystery Shopper

Badanie zostało zrealizowane techniką Tajemniczego Klienta za pomocą komunikacji mailowej i telefonicznej. Podstawowym typem audytów były audyty e-mail, w których badacz korespondował z audytowanym podmiotem do momentu uzyskania końcowej oferty cenowej oraz informacji na temat czynników wpływających na cenę usługi. W przypadku braku odpowiedzi lub braku możliwości uzyskania niezbędnych informacji przez kontakt mailowy, audytor kontaktował się z przedsiębiorstwem telefonicznie.

W trakcie realizacji badania w razie potrzeby próba badawcza była modyfikowana w celu zrealizowania efektywnych audytów. Za „efektywny” uznano audyt, dla którego udało się pozyskać informacje na temat oferty cenowej i składowych wpływających na cenę usługi w przedsiębiorstwie oferującym daną usługę rozwojową. Jeśli audytowany podmiot spoza

BUR nie przedstawił oferty cenowej w formie e-mailowej, podejmowana była próba kontaktu telefonicznego. W przypadku trzykrotnej, nieudanej próby kontaktu telefonicznego, audytowane przedsiębiorstwo było wykluczane z badania, a w jego miejsce był losowany kolejny podmiot oferujący usługę „bliźniaczą” pod względem tematyki oraz rodzaju oferowanej usługi. W przypadku braku odpowiedzi ze strony podmiotu wylosowanego z BUR losowana była kolejna usługa oraz kolejny podmiot, zgodnie z wyżej opisanym schematem.

Etap IV: Kontrola badania

Równolegle z realizowanymi audytami, prowadzone były działania kontrolne przez niezależny zespół kontroli badań. Kontrola miała na celu weryfikację poprawności wykonania badania zgodnie z przyjętymi procedurami oraz wiarygodności uzyskanych wyników.

Etap V: Opracowanie wyników badania

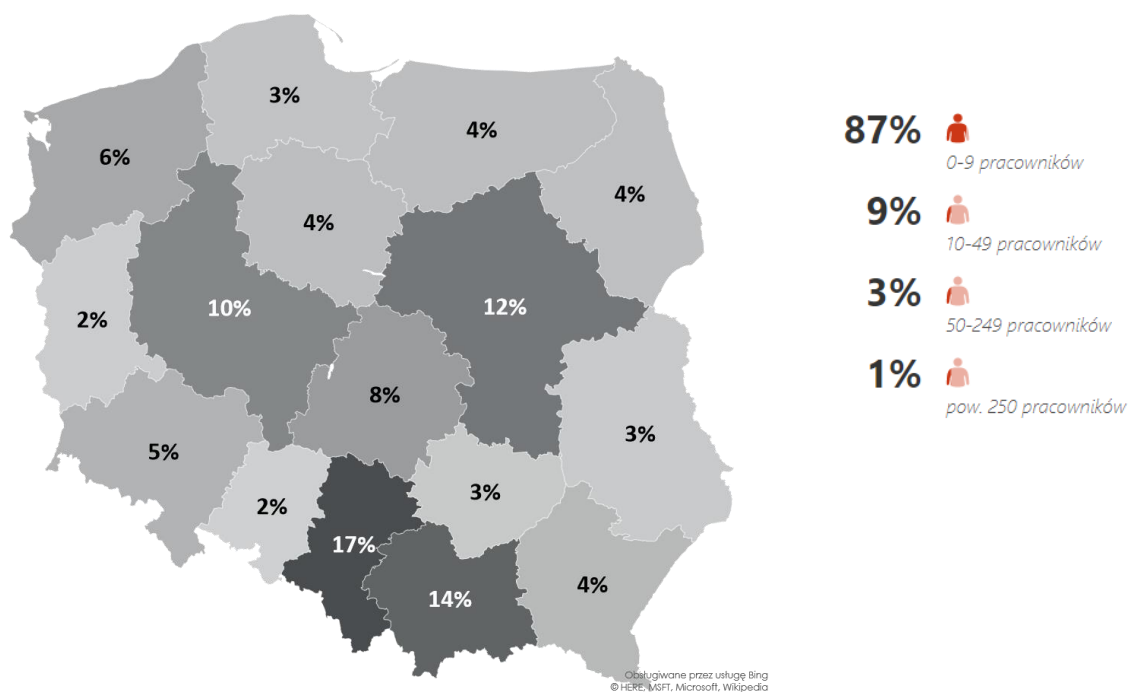
Wyniki badania opracowywano po zakończeniu kontroli badania i zaakceptowaniu poprawności jego realizacji.

3. Struktura usług rozwojowych w BUR

3.1. Struktura podmiotów zarejestrowanych w BUR

Od I (dane na dzień: 4.10.2019) do II edycji badania (dane na dzień: 15.09.2021) liczba podmiotów w BUR wzrosła o 1355 i wynosi 5974, z czego 3792 (63%) opublikowało jakąkolwiek usługę w bazie. Największy odsetek podmiotów zarejestrowany jest w województwie śląskim (17%), małopolskim (14%) oraz w mazowieckim (12%). Dane dotyczące liczby osób zatrudnionych w poszczególnych podmiotach zostały przypisane z bazy REGON i dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Należy pamiętać, że w podmiotach świadczących usługi rozwojowe część osób zatrudnianych jest na bazie umowy o współpracę, zlecenie lub dzieło, dlatego dane te należy traktować poglądowo. Wynika z nich, że zdecydowaną większość podmiotów stanowią firmy mikro, zatrudniające od 0 do 9 pracowników. Co jedenasta firma jest podmiotem małym, zatrudniającym od 10 do 49 osób.

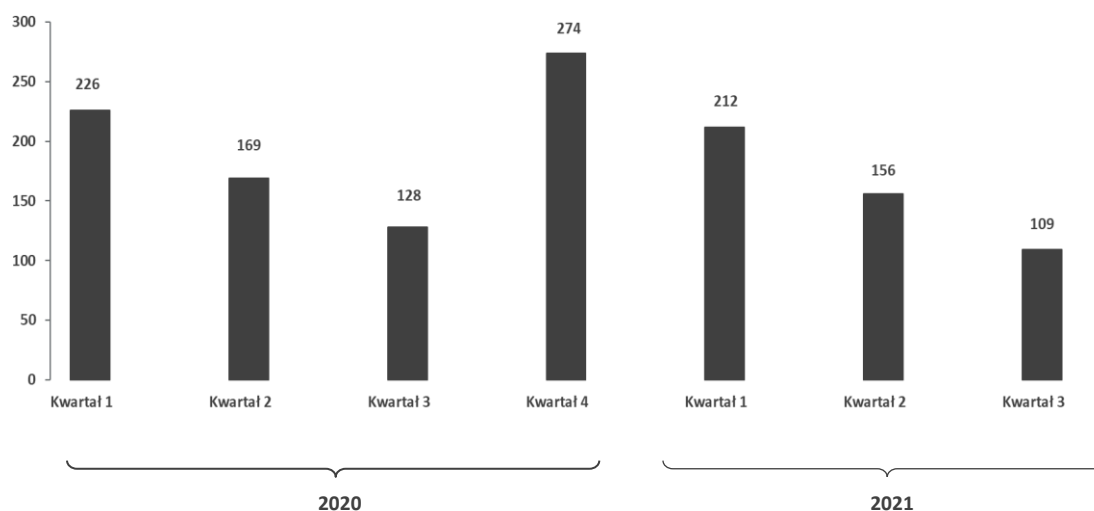
Wykres 1. Rozproszenie terytorialne oraz wielkość podmiotów świadczących usługi rozwojowe w BUR

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021); n=5974 | *Wielkość podmiotu określona na podstawie danych z bazy REGON.

Po 1 stycznia 2020 roku w BUR zarejestrowały się 1274 firmy świadczące usługi rozwojowe. Największa liczba podmiotów dokonała rejestracji w czwartym kwartale 2020 (wzrost o 146% w stosunku do trzeciego kwartału tego samego roku), a następnie ponownie zaczęła spadać w każdym kwartale średnio o 26%.

Wykres 2. Liczba podmiotów rejestrujących się w BUR w poszczególnych kwartałach po 1 stycznia 2020

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021); n=5974.

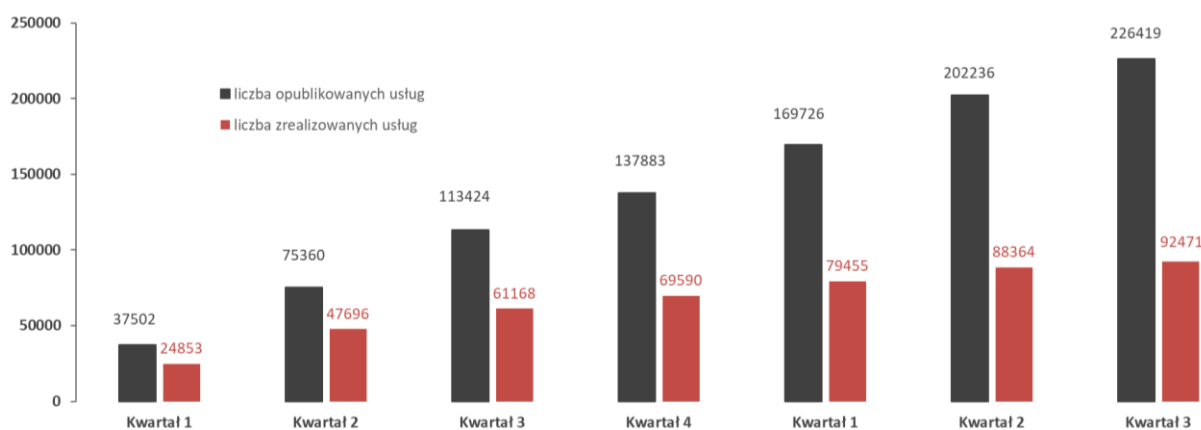
3.2. Statystyki ogólne dotyczące usług rozwojowych opublikowanych w BUR po 1.01.2020

Liczba wszystkich usług rozwojowych opublikowanych w BUR od 1 stycznia 2020 roku wyniosła 226 419. Znaczną część stanowiły wśród nich te same usługi świadczone w różnych terminach. Usług unikatowych, zdefiniowanych w sposób opisany w podrozdziale 2.1, było 100 073.

Poniższy wykres przedstawia, jak w kolejnych kwartałach kształtowała się liczba wszystkich usług publikowanych i zrealizowanych⁴ za pośrednictwem BUR. Średnio miesięcznie w BUR publikuje się 32 346 usług, z czego zrealizowanych zostaje średnio 40%. Pomijając trzeci kwartał 2021, który w momencie realizacji badania jeszcze się nie zakończył, najmniejszą liczbę usług opublikowano w czwartym kwartale 2020 (24 459). W tym okresie najmniej usług zostało także zrealizowanych (8 422).

Po 1.01.2020 każdy z podmiotów zarejestrowanych w BUR opublikował średnio 38 unikatowych usług, warto jednak dodać, że 50% firm opublikowało mniej niż 12 unikatowych usług, natomiast 50% - więcej niż 12.

Wykres 3. Dynamika liczby wszystkich usług opublikowanych w BUR i zrealizowanych od 1 stycznia 2020 (liczona narastająco)

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

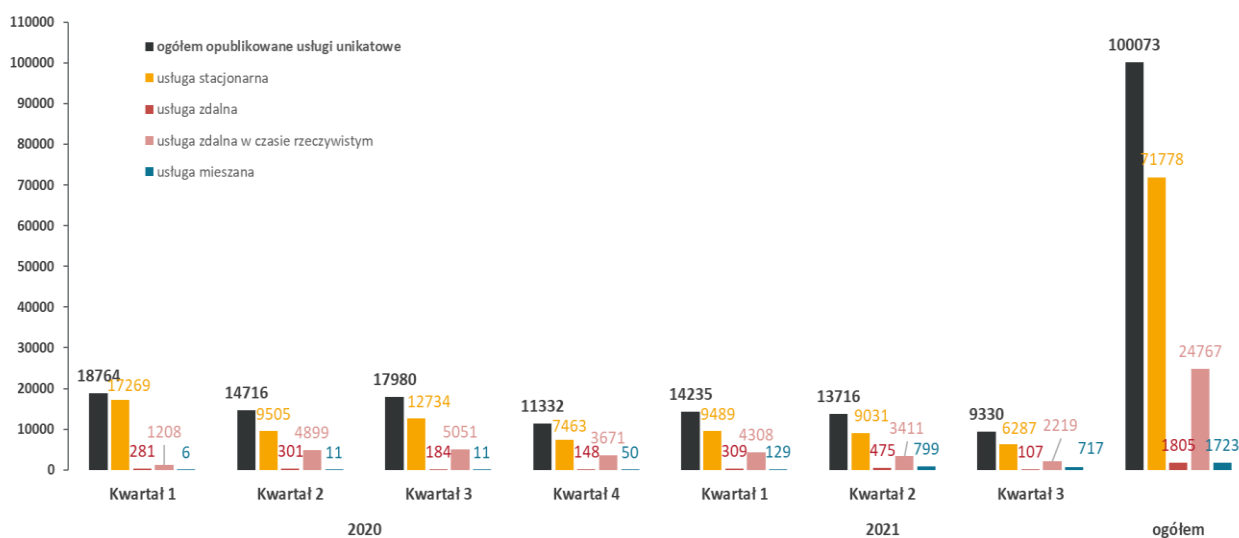
Podobnie jak w innych branżach, również na rynku usług rozwojowych widać zmiany wywołane pandemią koronawirusa. Obowiązujące restrykcje zmusiły podmioty oferujące usługi rozwojowe do przeniesienia przynajmniej części swojej oferty do internetu. Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się liczba publikowanych usług w poszczególnych formach świadczenia na przestrzeni lat 2020–2021. W pierwszym kwartale 2020 roku w BUR dominowały usługi realizowane stacjonarnie. W kolejnych kwartałach liczba usług świadczonych w tej formie spadała, głównie na rzecz usług zdalnych prowadzonych w czasie

⁴Jako usługę zrealizowaną należy rozumieć usługę, która się odbyła z minimum jednym zarejestrowanym uczestnikiem.

rzeczywistym. W 2021 na popularności zyskały usługi mieszane, czyli takie, które łączą w sobie kilka form świadczenia: stacjonarne połączone z usługą zdalną w czasie rzeczywistym, stacjonarne połączone z usługą zdalną, zdalne połączone z usługą zdalną w czasie rzeczywistym.

Wykres 4. Dynamika liczby usług unikatowych opublikowanych w BUR od 1 stycznia 2020 z uwzględnieniem formy świadczenia usługi

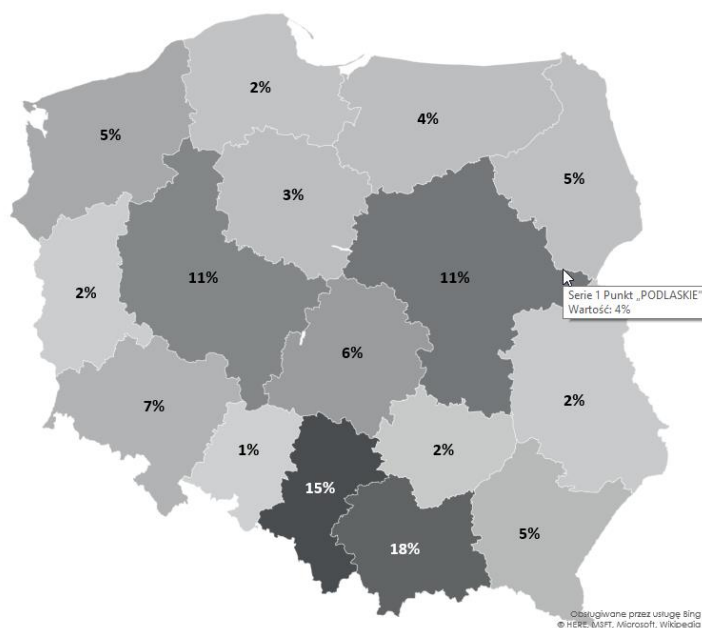

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

Na poniższym wykresie przedstawiono mapę, na której oznaczono odsetek usług oferowanych do realizacji w poszczególnych województwach. Najwięcej usług można zrealizować w województwie małopolskim (18%), śląskim (15%), a także w mazowieckim i wielkopolskim (po 11%).

Należy pamiętać, że mieszkańcy województwa mazowieckiego oraz pomorskiego nie mają możliwości skorzystania z usług dofinansowanych (w RPO WM i RPO WP 2014-2020 nie zaplanowano działań związanych z PSF), ale mieszkańcy innych województw mają możliwość skorzystania z usługi, która odbywa się na terenie tych województw.

Wykres 5. Odsetek usług unikatowych opublikowanych w poszczególnych województwach od 1 stycznia 2020 r.

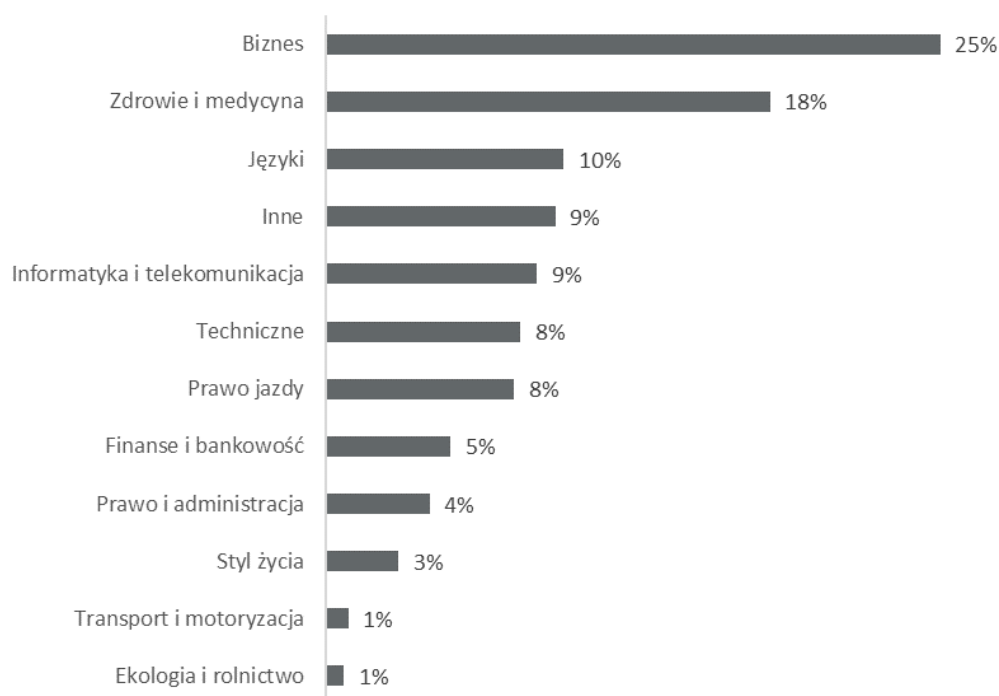
Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021); liczba usług, dla których podano miejsce realizacji, n=92801.

Dla części opublikowanych w BUR usług rozwojowych miejsce realizacji nie zostało podane (7% wszystkich unikatowych usług). W tej grupie przeważają usługi realizowane zdalnie – stanowią one 97% usług, dla których nie zostało podane województwo realizacji.

3.3. Struktura usług opublikowanych w BUR po 1.01.2020 według klasyfikacji tematycznej

Najliczniej prezentowaną w bazie kategorią tematyczną jest *Biznes* (25%), następnie *Zdrowie i medycyna* (18%) oraz *Języki* (10%). Z kolei najliczniejszymi podkategoriami tematycznymi w bazie są: *Zarządzanie przedsiębiorstwem* (11%), *Edukacja* (8%) oraz *Psychologia i rozwój osobisty* (7%).

Wykres 6. Struktura usług unikatowych według kategorii tematycznych

Usługi unikatowe: n=100 073 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Tabela 2. Struktura usług unikatowych według podkategorii tematycznych

Kategorie i podkategorie tematyczne	Liczba usług	% kategorie – w stosunku do ogółu usług; podkategorie – w stosunku do ogółu usług w danej kategorii
Biznes	24993	25%
Zarządzanie przedsiębiorstwem	11241	45%
Zarządzanie zasobami ludzkimi	3814	15%
Organizacja	3695	15%
Sprzedaż	2879	12%
Marketing	2654	11%
Negocjacje	296	1%
Logistyka	236	1%
PR	178	1%
Ekologia i rolnictwo	730	1%
Ochrona środowiska	595	82%
Weterynaria	98	13%
Rolnictwo	37	5%
Finanse i bankowość	5053	5%
Bankowość	1619	32%
Rachunkowość/księgowość	1450	29%
Podatki	1281	25%
Finanse i doradztwo finansowe	322	6%

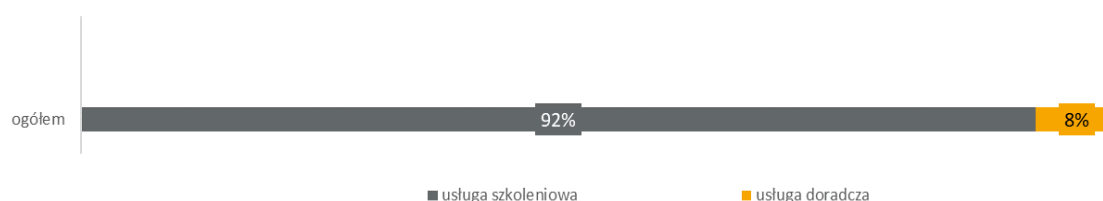
Kategorie i podkategorie tematyczne	Liczba usług	% kategorie – w stosunku do ogółu usług; podkategorie – w stosunku do ogółu usług w danej kategorii
Inwestycje	159	3%
Audyt	89	2%
Ubezpieczenia	70	1%
Windykacja	62	1%
Informatyka i telekomunikacja	8588	9%
Administracja IT i systemy komputerowe	4766	55%
Programowanie	1174	14%
Aplikacje biznesowe	796	9%
Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	454	5%
Internet	421	5%
Bezpieczeństwo IT	414	5%
Obsługa komputera	294	3%
Telekomunikacja	142	2%
Bazy danych	127	1%
Inne	9330	9%
Edukacja	7824	84%
Gastronomia	686	7%
Artystyczne	480	5%
Turystyka i hotelarstwo	339	4%
Języki	9679	10%
Angielski	5612	58%
Języki europejskie	2458	25%
Niemiecki	822	8%
Hiszpański	287	3%
Włoski	162	2%
Francuski	144	1%
Rosyjski	142	1%
Pozostałe języki	52	1%
Prawo i administracja	4217	4%
Prawo handlowe	1326	31%
Prawo pracy	733	17%
Administracja publiczna	625	15%
Zamówienia publiczne	468	11%
Prawo pozostałe	209	5%
Prawo Unii Europejskiej	204	5%
Prawo ogólne	181	4%
Ochrona informacji niejawnych	148	4%
Prawo budowlane	133	3%
Prawo administracyjne	118	3%
Pomoc społeczna	65	2%
Organizacje pozarządowe (NGO)	7	0,2%
Prawo jazdy	7664	8%
Kursy specjalistyczne	1750	23%
Kurs prawa jazdy kat. C	1405	18%

Kategorie i podkategorie tematyczne	Liczba usług	% kategorie – w stosunku do ogółu usług; podkategorie – w stosunku do ogółu usług w danej kategorii
Kurs prawa jazdy kat. B	1081	14%
Kurs prawa jazdy kat. C+E	1035	14%
Kurs prawa jazdy kat. D	857	11%
Kurs prawa jazdy kat. A	753	10%
Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	471	6%
Kurs prawa jazdy kat. B+E	172	2%
Kurs prawa jazdy kat. A2	123	2%
Kurs prawa jazdy kat. C+D	13	0,17%
Kurs prawa jazdy kat. B1	2	0,03%
Kurs prawa jazdy kat. A1	1	0,01%
Styl życia	2942	3%
Uroda	2645	90%
Sport	246	8%
Dietetyka	50	2%
Techniczne	7913	8%
Pozostałe techniczne	4708	59%
Obsługa maszyn i urządzeń	969	12%
Metalurgia i spawalnictwo	696	9%
Budownictwo i projektowanie	497	6%
Energetyka i gazownictwo	422	5%
Mechanika i mechatronika	203	3%
Automatyka i robotyka	154	2%
Elektronika i elektrotechnika	149	2%
Inżynieria i metrologia	75	1%
Hydraulika	23	0,3%
Geodezja i kartografia	11	0,1%
Papiernictwo i poligrafia	5	0,1%
Transport i motoryzacja	898	1%
Transport i logistyka	565	63%
Motoryzacja	333	37%
Zdrowie i medycyna	18066	18%
Psychologia i rozwój osobisty	7206	40%
Medycyna	6801	38%
Medycyna estetyczna i kosmetologia	3134	17%
Stomatologia	600	3%
Zdrowie publiczne	254	1%
Farmacja	34	0,2%
Logopedia	33	0,2%
Optyka	4	0,02%
Ogółem	100073	100%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

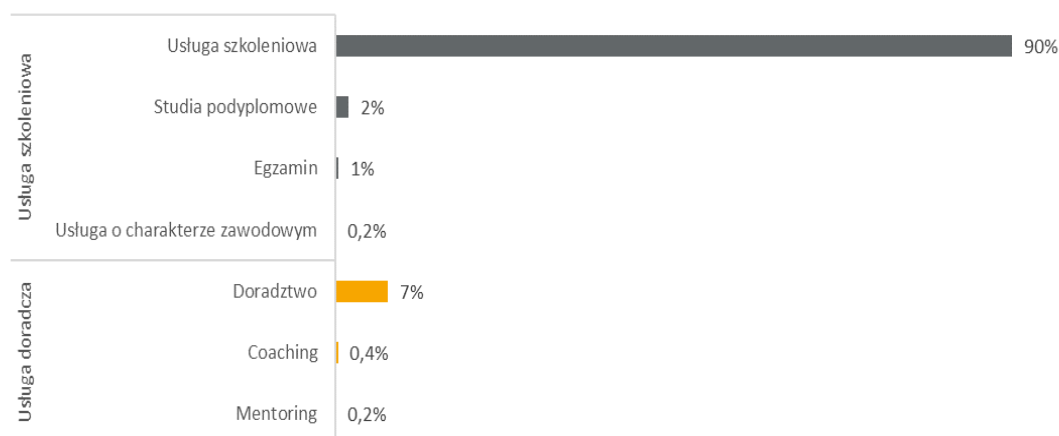
Każdą usługę usługodawca może przypisać do jednego z dwóch rodzajów usług: usługi szkoleniowej lub usługi doradczej. Wśród usług wpisanych do BUR dominują usługi szkoleniowe (92%). Usługi doradcze stanowią 8% wszystkich opublikowanych usług unikatowych. W ramach usług szkoleniowych usługodawcy przypisują oferowanym przez siebie usługom także podrodzaj: szkolenie, studia podyplomowe, e-learning, egzamin, usługa zawodowa. Natomiast usługi doradcze usługodawcy kwalifikują do jednego z następujących podrodzajów: doradztwa, coachingu, mentoringu. W całej bazie 90% usług to szkolenia.

Wykres 7. Rodzaje usług unikatowych publikowanych w BUR

Usługi unikatowe: n=100 073 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

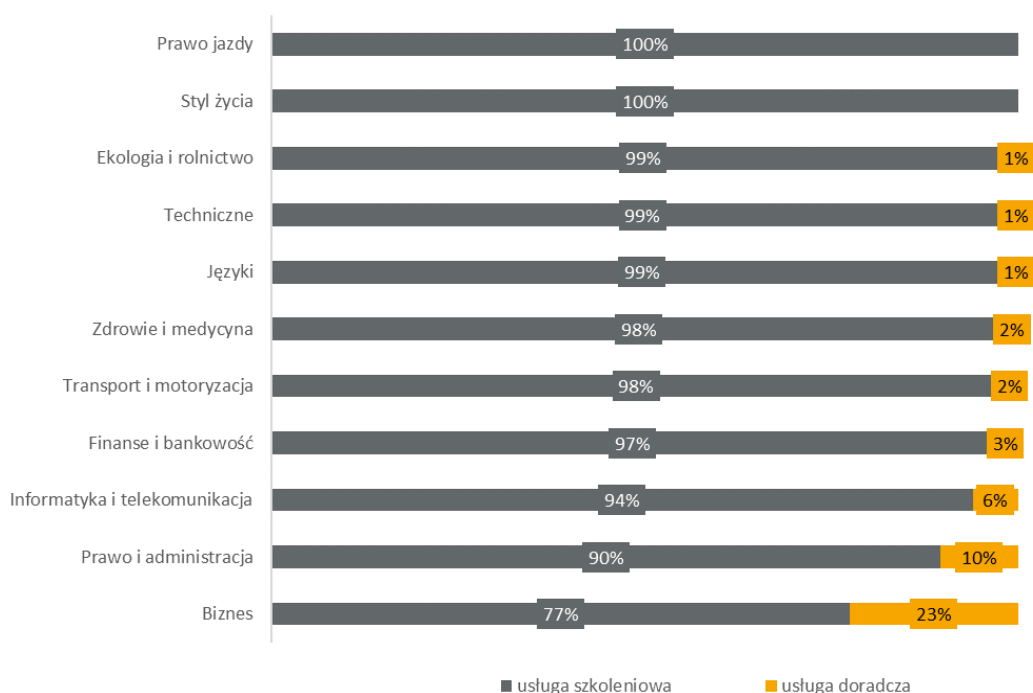
Wykres 8. Podrodzaje usług publikowanych w BUR (ogółem)

Usługi unikatowe: n=100 073 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Na kolejnym wykresie przedstawiono rozkład rodzajów usług w ramach każdej kategorii tematycznej w bazie. Odsetek szkoleń w każdym przypadku przekracza 77% oferowanych usług. Największy udział usług doradczych odnotowano w kategoriach *Biznes* (23%), *Prawo i administracja* (10%) oraz *Informatyka i telekomunikacja* (6%).

Wykres 9. Rozkład rodzaju usług unikatowych w ramach każdej kategorii tematycznej

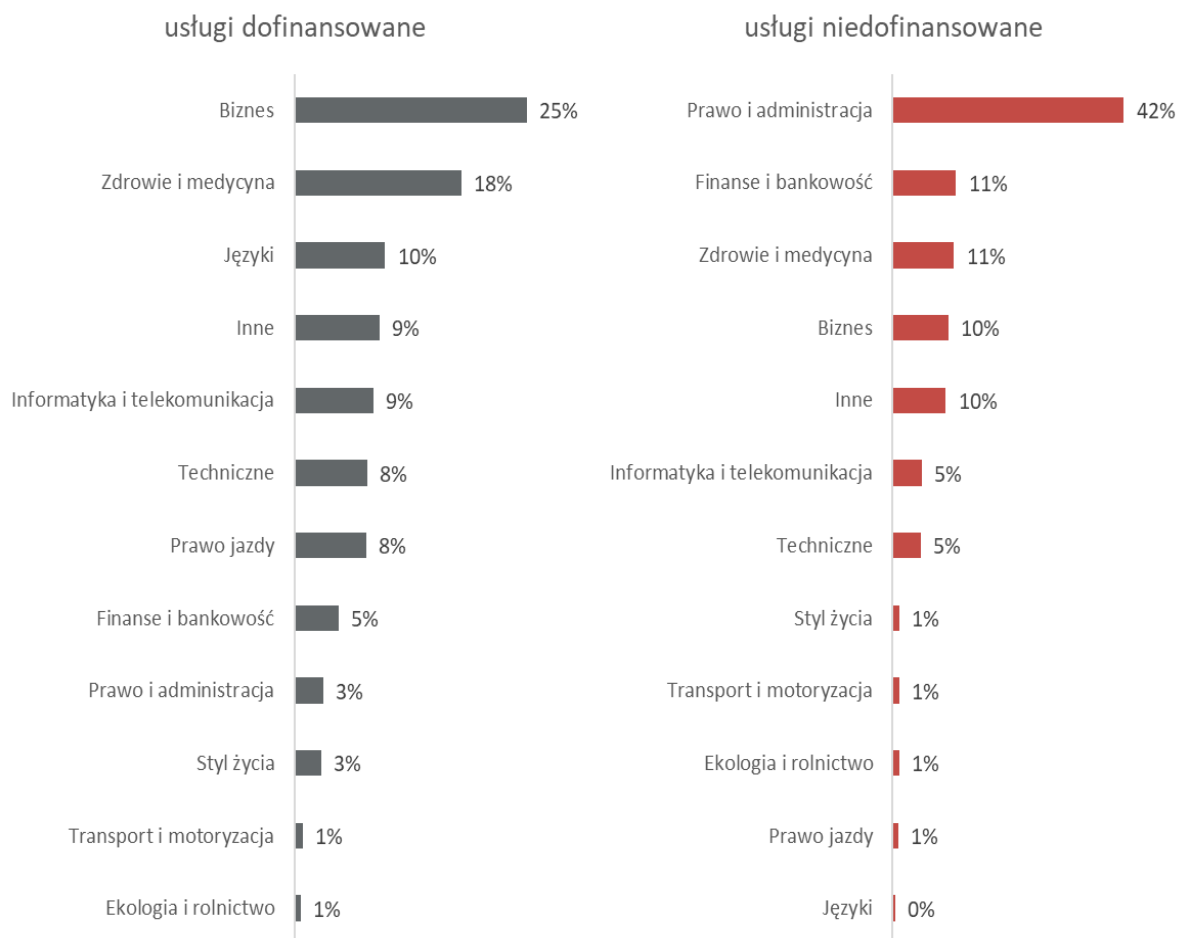

Usługi unikatowe: n=100 073 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

3.4. Porównanie struktury usług dofinansowanych i niedofinansowanych ze środków EFS, opublikowanych w BUR po 1.01.2020

Zdecydowana większość usług publikowanych w BUR stanowią usługi, na które można otrzymać dofinansowanie ze środków unijnych (97%). Wśród usług dofinansowanych dominują te z kategorii *Biznes* (25%) oraz *Zdrowie i medycyna* (18%). Na kolejnym miejscu pod względem częstości występowania znalazły się usługi z kategorii *Języki* (10%). Struktura usług niedofinansowanych wygląda nieco inaczej. Największy udział usług rozwojowych w tej grupie stanowią te z kategorii *Prawo i administracja* (42%). Na drugim miejscu uplasowały się oferty z kategorii *Finanse i bankowość* oraz *Zdrowie i medycyna* (po 11%), natomiast na trzecim *Biznes* oraz usługi z kategorii *Inne* (po 10%).

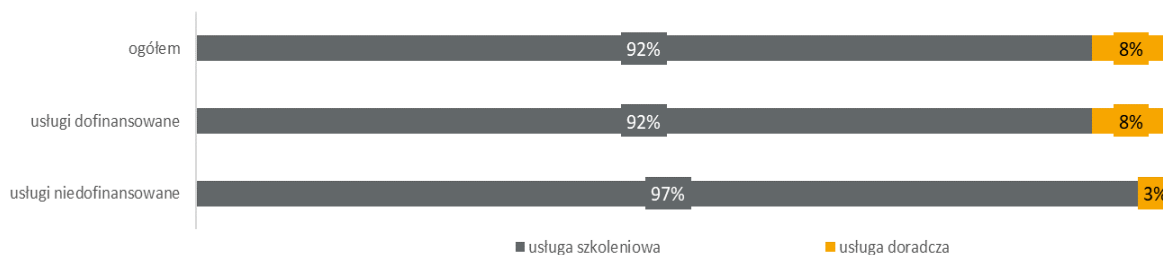
Wykres 10. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według kategorii tematycznych

Usługi dofinansowane: n=97 341; usługi niedofinansowane: n= 2 732 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

92% usług dofinansowanych zostało opisanych jako usługi szkoleniowe, natomiast 8% jako usługi doradcze. W przypadku usług niedofinansowanych dominacja usług szkoleniowych jest jeszcze większa i wynosi 97%.

Wykres 11. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według rodzaju

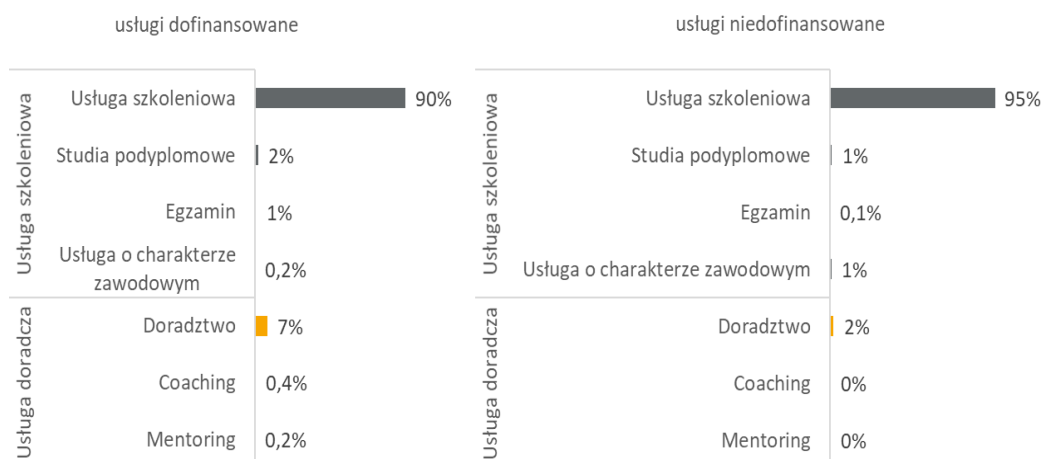

Usługi dofinansowane: n=97 341; usługi niedofinansowane: n= 2 732 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wśród usług dofinansowanych dominują szkolenia (90%). 7% publikowanych ofert dotyczy doradztwa, a 2% studiów podyplomowych. Wśród usług niedofinansowanych na pierwszym miejscu również znalazły się szkolenia (95%), z kolei 2% stanowią te o charakterze doradczym.

Wykres 12. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według podrodzaju

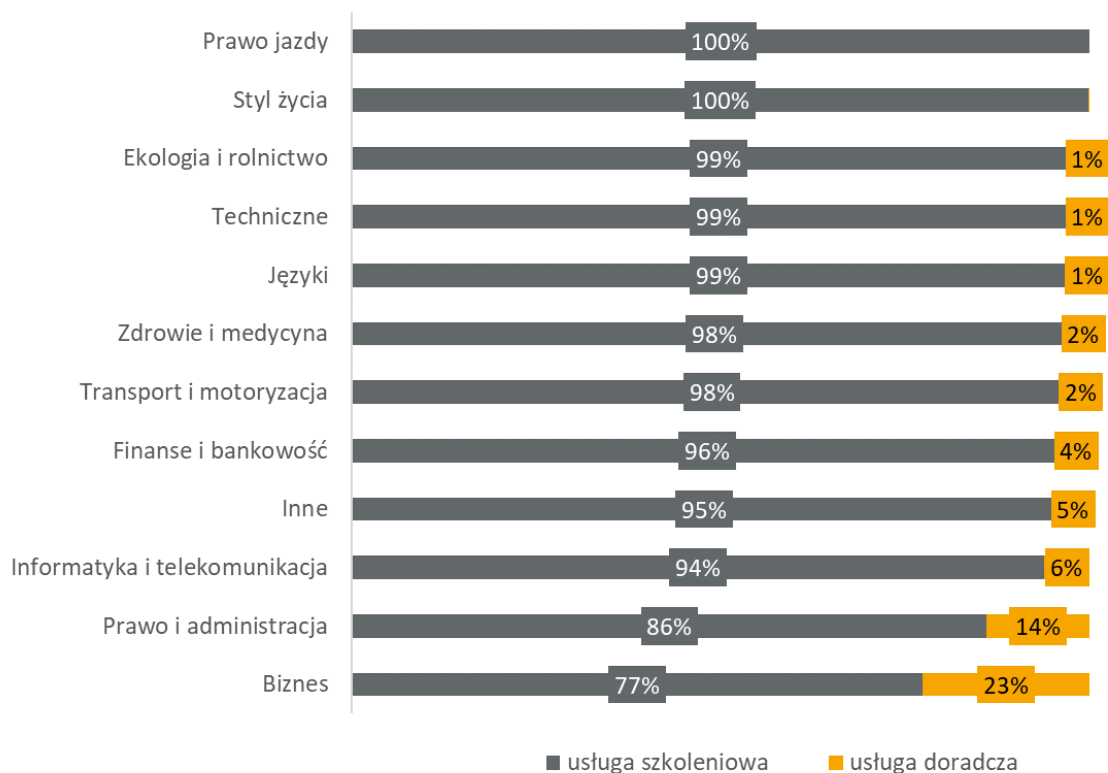

Usługi dofinansowane: n=97 341; usługi niedofinansowane: n= 2 732 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Usługi szkoleniowe to główny rodzaj usług dofinansowanych oferowanych w każdej kategorii tematycznej. Najczęściej występują one w kategoriach *Prawo jazdy* i *Styl życia* (100%), najrzadziej w kategorii *Biznes* (77%).

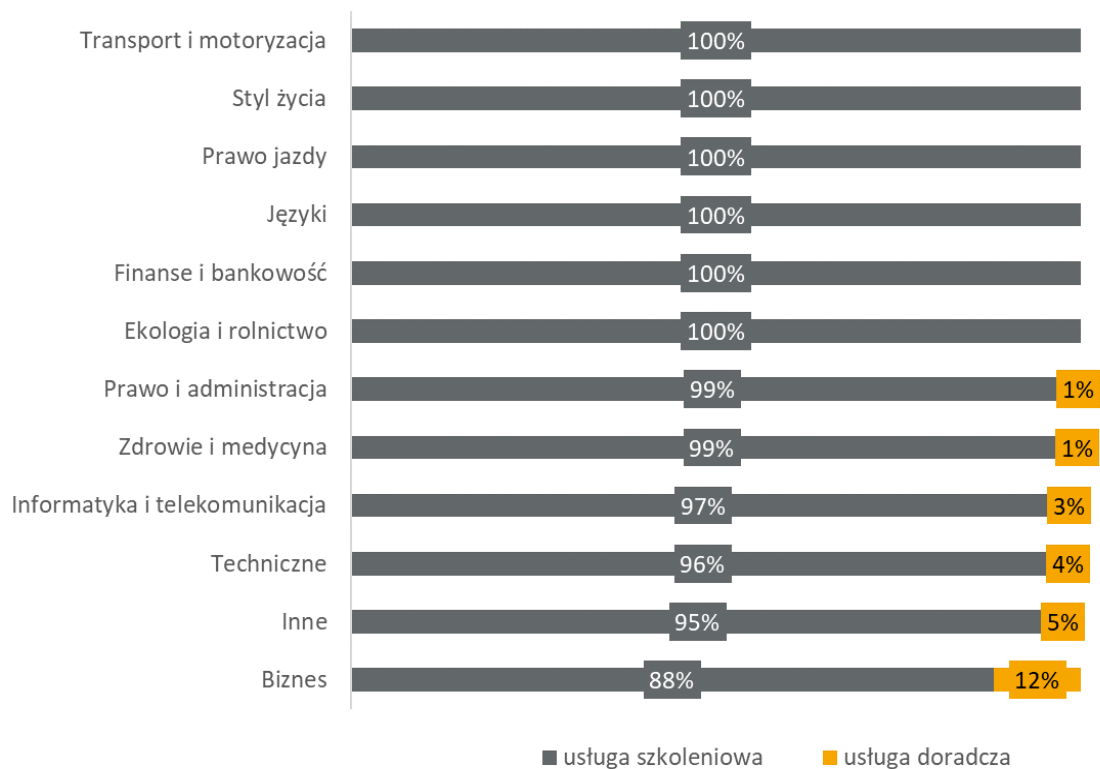
W tej ostatniej występuje natomiast najwięcej usług doradczych (23%). Ten rodzaj usług pojawia się także w co siódmej usłudze dofinansowanej z kategorii *Prawo i administracja* (14%). Podobnie wygląda sytuacja w przypadku usług niedofinansowanych. W sześciu kategoriach tematycznych dostępne są jedynie usługi szkoleniowe. Najwięcej usług doradczych występuje w kategorii *Biznes* (12%).

Wykres 13. Struktura usług dofinansowanych według kategorii tematycznej i rodzaju

Usługi dofinansowane: n=97 341 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

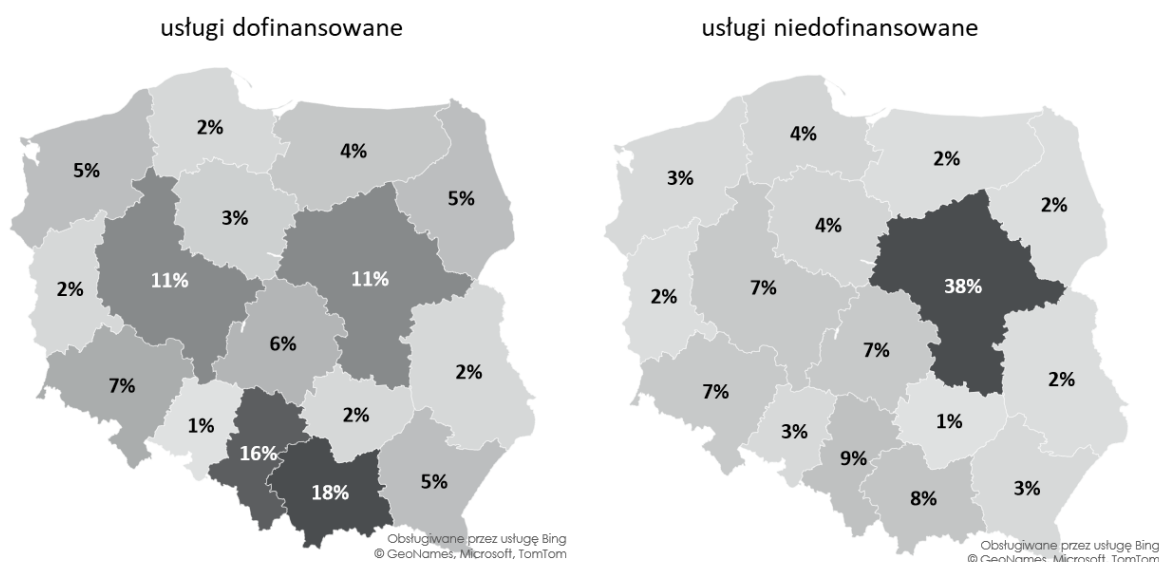
Wykres 14. Struktura usług niedofinansowanych według kategorii tematycznej i rodzaju

Usługi niedofinansowane: n=2 732 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Na poniższych mapach przedstawiono rozkład procentowy usług dofinansowanych i niedofinansowanych w poszczególnych województwach. Największy udział usług niedofinansowanych zaobserwowano w województwie mazowieckim (38%), co prawdopodobnie jest związane z brakiem możliwości korzystania z usług dofinansowanych przez mieszkańców Mazowsza.

Wykres 15. Odsetek usług dofinansowanych i niedofinansowanych w poszczególnych województwach

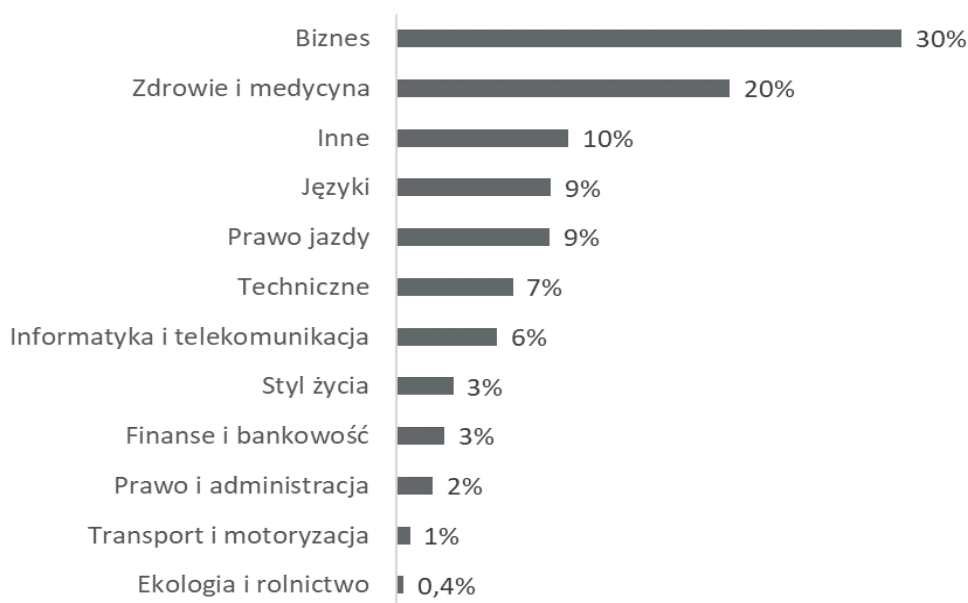
Usługi dofinansowane: $n=97\ 341$; usługi niedofinansowane: $n=2\ 732$ | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

3.5. Struktura usług zrealizowanych, opublikowanych w BUR po 1.01.2020

Analizie poddano również wszystkie usługi o statusie *zrealizowane*, spełniające wymienione wcześniej kryteria unikatowości. Od 1 stycznia 2020 do 15 września 2021 zrealizowano łącznie 41 495 unikatowych usług rozwojowych. Zdecydowana większość z nich to usługi, na które można było otrzymać dofinansowanie ze środków EFS. Usługi zrealizowane bez dofinansowania stanowiły tylko 0,1% (44 usługi).

Wśród usług, które zostały wybrane przez pracowników i przedsiębiorców, najwięcej było tych z kategorii *Biznes* (30%). Co piąta usługa, która została zrealizowana, kwalifikowała się do kategorii *Zdrowie i medycyna*, natomiast co dziesiątą była usługą z kategorii *Inne* (10%).

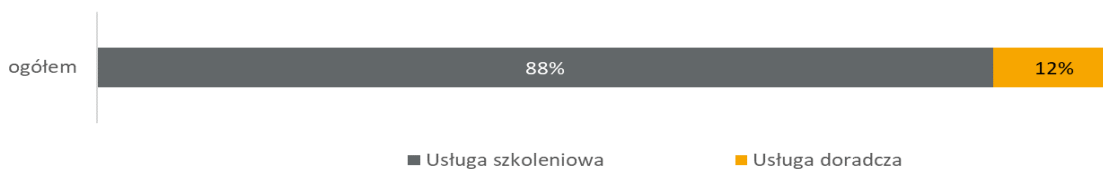
Wykres 16. Struktura zrealizowanych usług unikatowych według kategorii tematycznych

Usługi zrealizowane unikatowe: n=41 495 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Większość usług, z których skorzystano, to usługi szkoleniowe (88%). Co ósma usługa, która została zrealizowana, to usługa doradcza (12%).

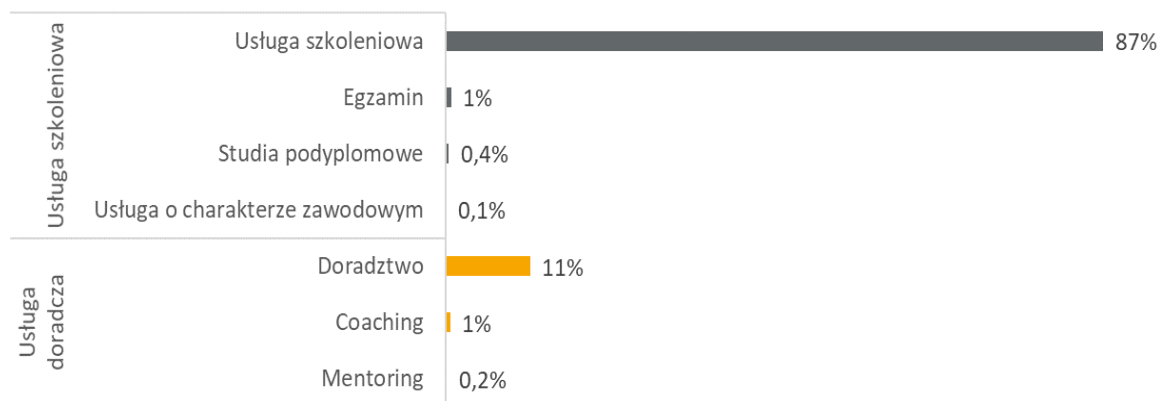
Wykres 17. Rodzaje zrealizowanych usług unikatowych

Usługi zrealizowane: n=41 495 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Najczęściej wybieranymi usługami były szkolenia (87%). Doradztwo stanowiło 11% ze wszystkich zrealizowanych. Tylko 1% usług zrealizowanych stanowił coaching.

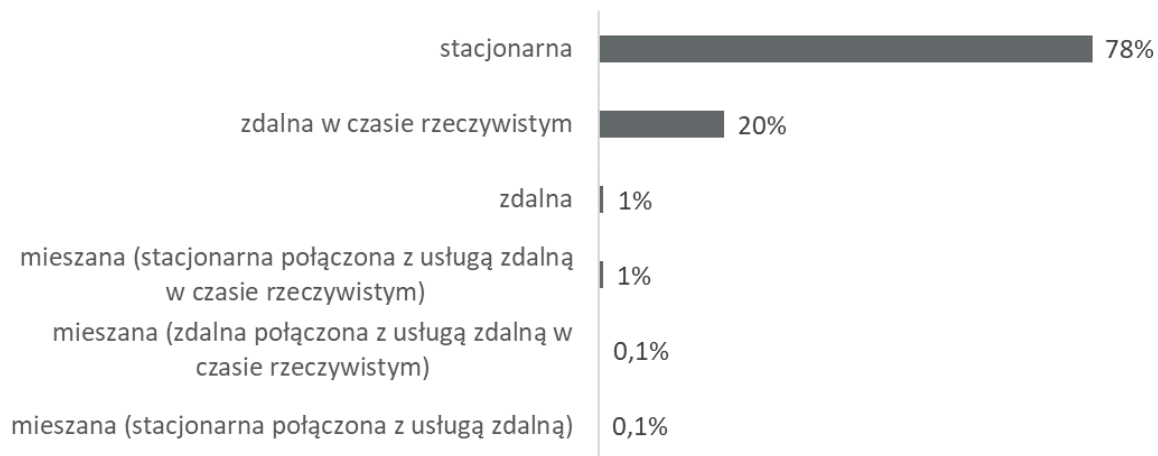
Wykres 18. Podrodzaje zrealizowanych usług unikatowych

Usługi zrealizowane unikatowe: n=41 495 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wśród usług zrealizowanych w okresie od 1 stycznia 2020 dominowała forma stacjonarna (78%). Co piąta usługa miała charakter zdalny, realizowany w czasie rzeczywistym. Odsetek usług realizowanych w pozostałych formach nie przekroczył 2,2%.

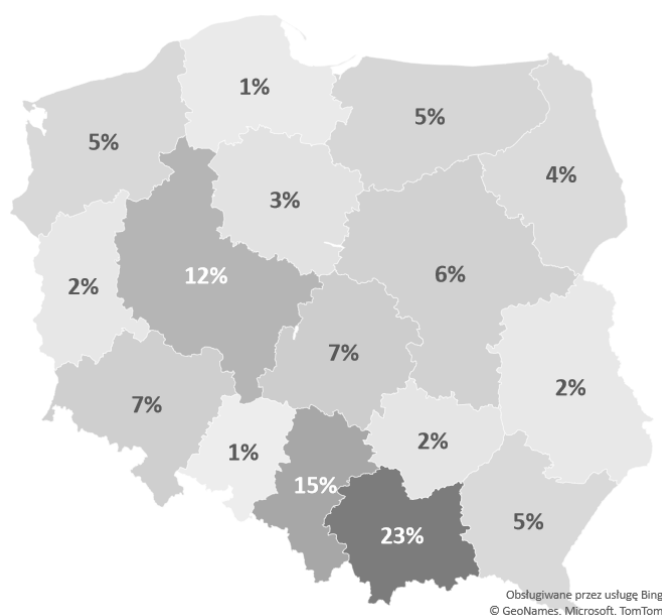
Wykres 19. Formy świadczenia zrealizowanych usług unikatowych

Usługi zrealizowane unikatowe: n=41 495 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Większość zrealizowanych usług oferowana była w województwie małopolskim (23%). W województwie śląskim zrealizowano 15% usług, natomiast w Wielkopolsce – 12%.

Wykres 20. Odsetek zrealizowanych usług unikatowych w poszczególnych województwach

Usługi zrealizowane unikatowe: n=41 495 | Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

4. Analiza cen usług rozwojowych opublikowanych w BUR po 1.01.2020

Analizę cen usług rozwojowych przeprowadzono na zbiorze dofinansowanych usług unikatowych (n=97 341). Do analizy cen wykorzystano zmienne *koszt uczestnika brutto* i *koszt osobogodziny brutto*. Dane dotyczące kosztu uczestnika brutto należy traktować poglądowo. Bardziej miarodajną zmienną jest koszt osobogodziny brutto, ponieważ odnosi się on – w przypadku wszystkich porównywanych grup usług – do tej samej jednostki czasu. W analizie zastosowano następujące miary rozkładu tych zmiennych:

- Decyle – dzielą zbiorowość na 10 części pod względem liczebności. Decyl pierwszy np. to taka wartość cechy, że 10% jednostek zbiorowości ma wartości równe od niej lub niższe, a 90% równe lub wyższe. Decyl dziewiąty zaś to taka wartość cechy, że 90% jednostek zbiorowości ma wartości równe od niej lub niższe, a 10% - równe lub wyższe.
- Kwartyly - dzielą wszystkie obserwacje na cztery równe co do liczby obserwacji grupy. Kwartyl pierwszy (Q I) dzieli obserwacje w stosunku 25% - 75%, co oznacza, że 25% obserwacji jest niższa bądź równa wartości Q I, a 75% obserwacji jest równa bądź większa niż wartość Q I. Kwartyl drugi (Q II), zwany medianą, dzieli obserwacje na dwie części w ten sposób, że 50% jednostek ma wartości mniejsze lub równe medianie oraz 50% - równe lub większe od mediany. Kwartyl trzeci (Q III) dzieli obserwacje

- w stosunku 75% - 25%, co oznacza, że 75% obserwacji jest niższa bądź równa wartości Q III, a 25% obserwacji jest równa bądź większa niż Q III.
- Mediana – wartość środkowa, inaczej drugi kwartył (Q II). Wartość poniżej i powyżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji.
  - N – liczebność.
  - Obserwacje odstające – obserwacje, których wartość wynosi więcej niż: wartość trzeciego kwartyła (Q III) + 1,5 x rozstęp ćwiartkowy.
  - Obserwacje ekstremalnie odstające - obserwacje, których wartość wynosi więcej niż: wartość trzeciego kwartyła (Q III) + 3 x rozstęp ćwiartkowy.
  - Odchylenie standardowe – miara informująca o tym, o ile średnio wartości cechy odchylają się od średniej.
  - Rozstęp ćwiartkowy (międzykwartyłowy) – różnica między trzecim (Q III) a pierwszym kwartyłem (Q I).
  - Średnia arytmetyczna – suma wartości obserwacji podzielona przez ich liczbę.
  - Współczynnik zmienności dla odchylenia standardowego – miara zróżnicowania rozkładu cechy, wyrażana zwykle wartością procentową, obliczana poprzez podzielenie odchylenia standardowego przez średnią arytmetyczną. W przypadku gdy wartość współczynnika zmienności przekroczy 0,1, można uznać, że wybrana cecha (np. koszt uczestnika brutto) znacząco różni się pomiędzy obserwacjami.

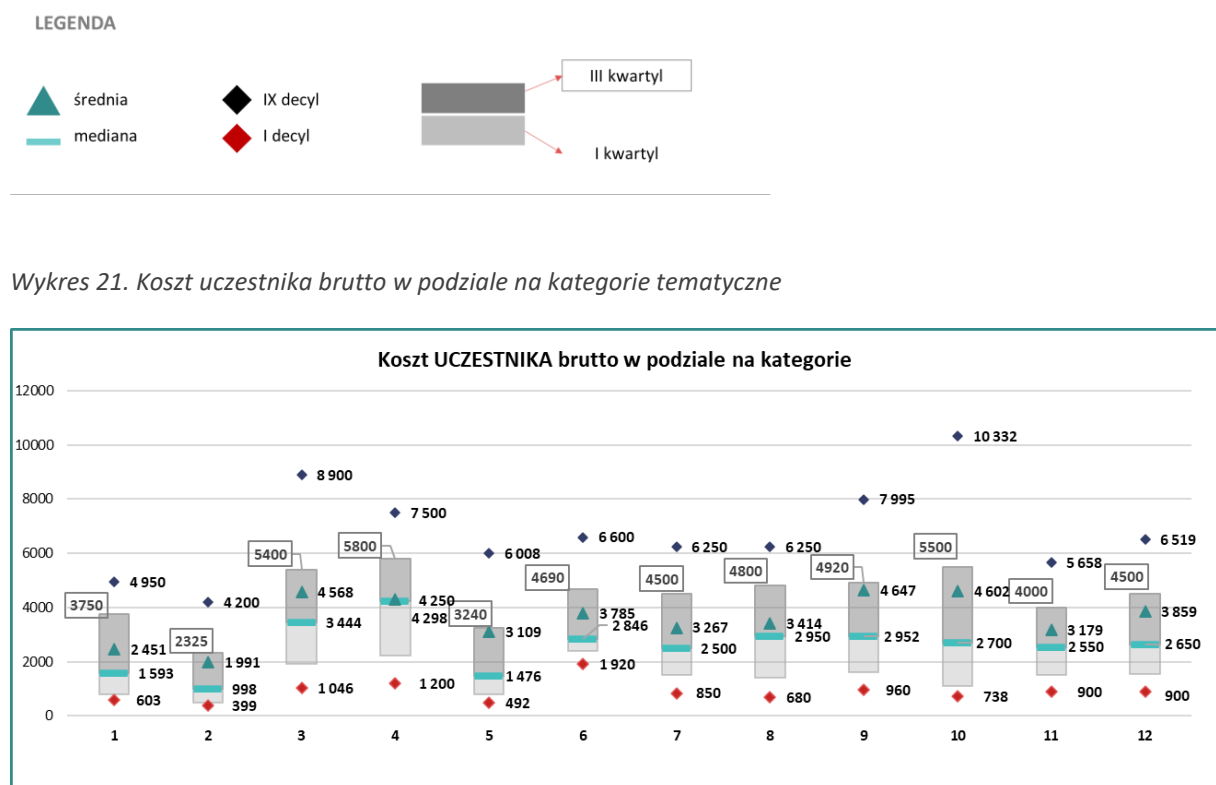

4.1. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych w podziale na kategorie tematyczne

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki analiz pobranych z BUR danych dotyczących cen dofinansowanych usług rozwojowych. Analizowane dane dotyczą kosztów osobogodziny brutto oraz kosztów uczestnika brutto. Dane dotyczące kosztu uczestnika brutto należy traktować poglądowo. Jak wyżej wspomniano, bardziej miarodajną zmienną jest w przypadku porównywania cen koszt osobogodziny brutto, ponieważ odnosi się on do tej samej jednostki. W analizie skupiono się przede wszystkim na porównaniu rozpiętości cen w ramach kategorii i podkategorii tematycznych (mierzonej rozstępem ćwiartkowym) oraz na porównaniu wartości mediany. W przypadku zbiorów danych, w których znaczny odsetek obserwacji stanowią obserwacje skrajne (w tym przypadku usługi o cenie wyższej niż

przeciętna), mediana jest miarą lepszą niż średnia arytmetyczna, bo na jej wartość nie wpływają wartości skrajne.

Zaproponowany sposób prezentacji danych ma na celu przedstawienie w syntetycznej formie informacji na temat rozkładu cen usług w podziale na wybrane ich cechy (m.in. kategorie i podkategorie tematyczne). W tym celu na wykresach zaprezentowano średnią, medianę, I kwartył, III kwartył, I decyl oraz IX decyl. Pod każdym wykresem zamieszczona została tabela przedstawiająca liczebność analizowanej podgrupy (N).

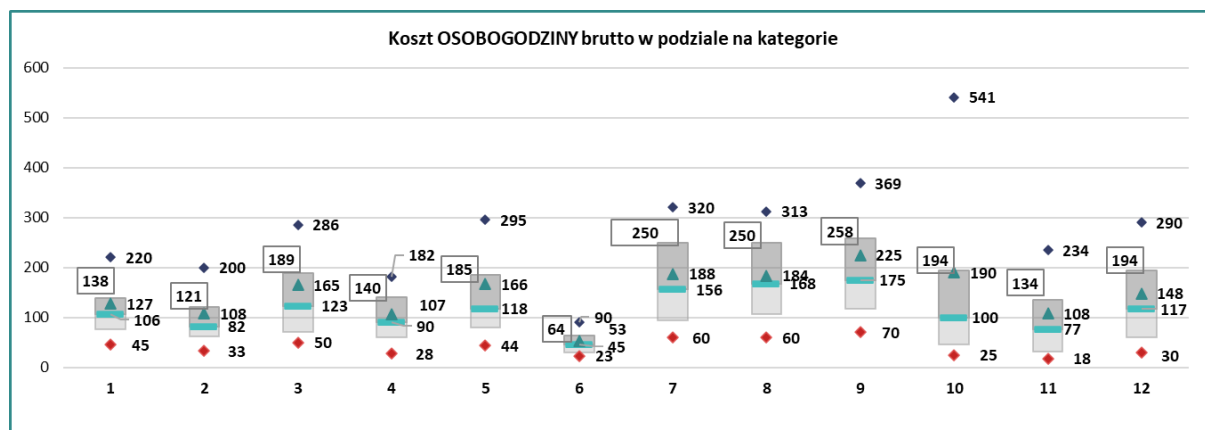

KOD	KATEGORIA	N
1	Ekologia i rolnictwo	698
2	Finanse i bankowość	4740
3	Informatyka i telekomunikacja	8443
4	Języki	9666
5	Prawo i administracja	3066
6	Prawo jazdy	7638
7	Zdrowie i medycyna	17763
8	Styl życia	2907
9	Biznes	24717
10	Transport i motoryzacja	865
11	Techniczne	7772
12	Inne	9066

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 22. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne

kod	kategoria	N
1	Ekologia i rolnictwo	698
2	Finanse i bankowość	4740
3	Informatyka i telekomunikacja	8443
4	Języki	9666
5	Prawo i administracja	3066
6	Prawo jazdy	7638
7	Zdrowie i medycyna	17763
8	Styl życia	2907
9	Biznes	24717
10	Transport i motoryzacja	865
11	Techniczne	7772
12	Inne	9066

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

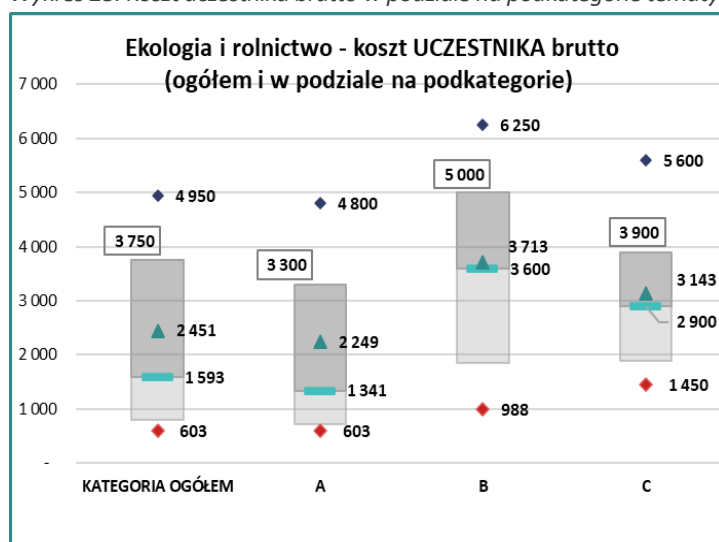
Najniższa mediana kosztu osobogodziny występuje w kategorii *Prawo jazdy*. Połowa usług rozwojowych, opublikowanych w ramach tej kategorii, ma cenę za osobogodzinę wyższą niż 45 zł, natomiast połowa - niższą. Najdroższe usługi występują z kolei w kategorii *Biznes*. Mediana kosztu osobogodziny brutto wynosi w tym przypadku 175 zł.

W ramach zdecydowanej większości kategorii tematycznych występuje znaczna rozpiętość cenowa (rozumiana jako rozstęp ćwiartkowy, czyli różnica między III a I kwartylem). Najbardziej jednolite pod względem cen za osobogodzinę są usługi z kategorii *Prawo jazdy* – wyraźnie wyróżniają się pod tym względem na tle pozostałych kategorii. Relatywnie małym zróżnicowaniem cenowym charakteryzują się również usługi z kategorii *Finanse i bankowość* oraz *Ekologia i rolnictwo*. Z kolei kategoriami, które charakteryzują się znaczną rozpiętością cenową pod względem kosztu osobogodziny brutto, są przede wszystkim *Zdrowie i medycyna* oraz *Transport i motoryzacja*. Mediana kosztu uczestnika brutto waha się między 998 zł (*Finanse i bankowość*), a 4250 zł (*Informatyka i telekomunikacja*).

4.2. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych w podziale na podkategorie tematyczne

W poniższym podrozdziale zaprezentowano zróżnicowanie cenowe dofinansowanych usług rozwojowych w ramach poszczególnych podkategorii tematycznych. Dane ilustrujące poziom cen (średnia, mediana, I i III kwartyl, I i IX decyl) zostały przedstawione w sposób analogiczny jak w poprzednim rozdziale – w podziale na koszty uczestnika brutto oraz koszty osobogodziny brutto. Pod każdym wykresem zamieszczona została tabela przedstawiająca liczebność analizowanej podgrupy (N). Ponadto podano informacje o wartości obserwacji odstających i ekstremalnych w poszczególnych podkategoriach tematycznych, a także o odsetku usług, który kwalifikuje się do grupy odstających i ekstremalnych.

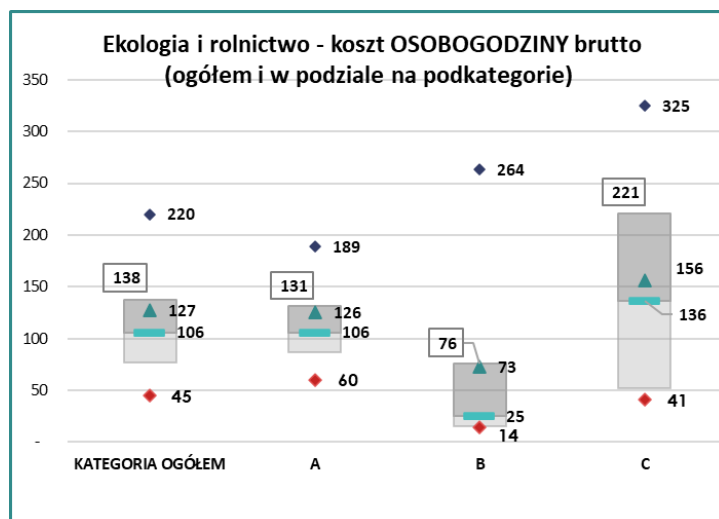
Wykres 23. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Ochrona środowiska	564	7 161,45 zł	11 022,90 zł	2,84%	1,4%
B	Rolnictwo	37	9 732,50 zł	14 465,00 zł	2,70%	-
C	Weterynaria	97	6 907,50 zł	9 915,00 zł	1,03%	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 24. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo

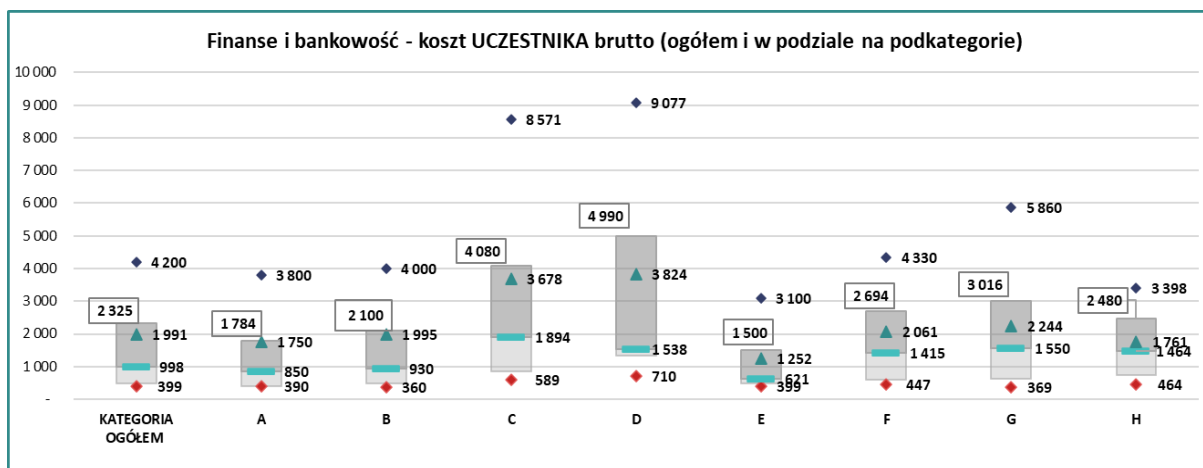
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstających	wartość obserwacji ekstremalnie odstających	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Ochrona środowiska	564	197,31 zł	263,41 zł	9%	5%
B	Rolnictwo	37	166,41 zł	257,14 zł	19%	11%
C	Weterynaria	97	474,12 zł	727,12 zł	-	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Usługi rozwojowe zakwalifikowane do kategorii *Ekologia i rolnictwo* są stosunkowo spójne jeśli chodzi o cenę osobogodziny brutto, przy czym widoczna jest rozpiętość cen na poziomie podkategorii. Skupiając się na kosztach osobogodziny, najniższa mediana wynosi 25 zł w podkategorii *Rolnictwo*, co oznacza, że połowa usług opublikowanych w ramach tej podkategorii ma koszt osobogodziny niższy niż 25 zł, natomiast połowa – wyższy. W ramach kategorii *Rolnictwo* występuje także znaczny odsetek obserwacji odstających (19%), a cenę co dziewiątej opublikowanej usługi można uznać za ekstremalnie odstającą (11%). Najwyższa mediana kosztu osobogodziny występuje w kategorii *Weterynaria* (136 zł). W tej kategorii widać również największą rozpiętość cen (różnica między wartością III i I kwartyli). Najmniejsza rozpiętość cen widoczna jest z kolei w podkategorii *Ochrona Środowiska*.

Mediana kosztów uczestnika w ramach poszczególnych podkategorii waha się od 1341 zł (*Ochrona Środowiska*) do 3600 zł (*Rolnictwo*).

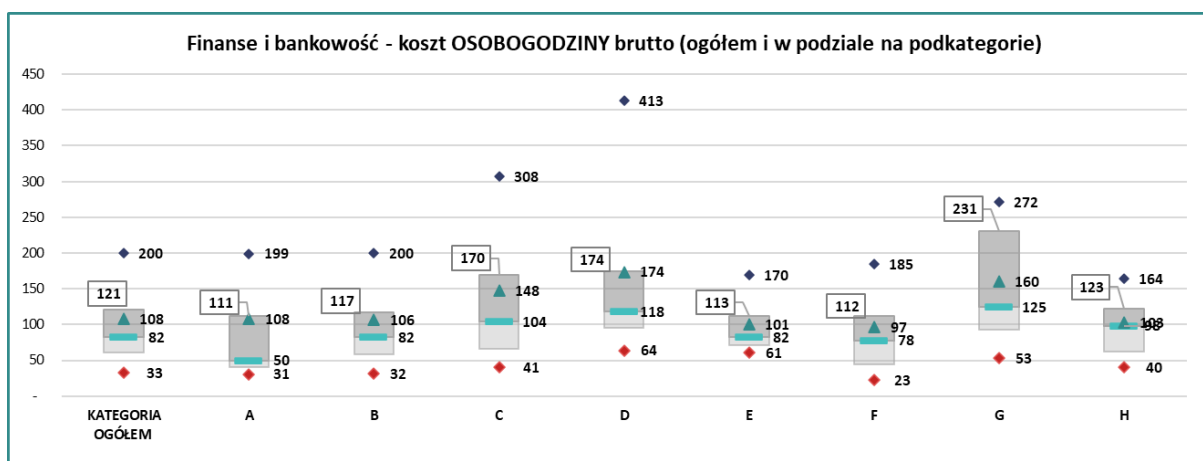
Wykres 25. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Audyt	87	3 858,75 zł	5 934,00 zł	8,05%	2,3%
B	Bankowość	1 591	4 512,00 zł	6 924,00 zł	7,54%	4,0%
C	Finanse i doradztwo finansowe	317	8 925,70 zł	13 771,90 zł	9,46%	3,8%
D	Inwestycje	153	10 463,95 zł	15 937,90 zł	9,15%	5,2%
E	Podatki	1 210	3 013,85 zł	4 527,69 zł	11,24%	3,6%
F	Rachunkowość /księgowość	1 257	5 837,25 zł	8 980,80 zł	4,61%	1,7%
G	Ubezpieczenia	70	6 622,68 zł	10 229,69 zł	4,29%	1,4%
H	Windykacja	55	5 075,00 zł	7 670,00 zł	3,64%	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 26. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość

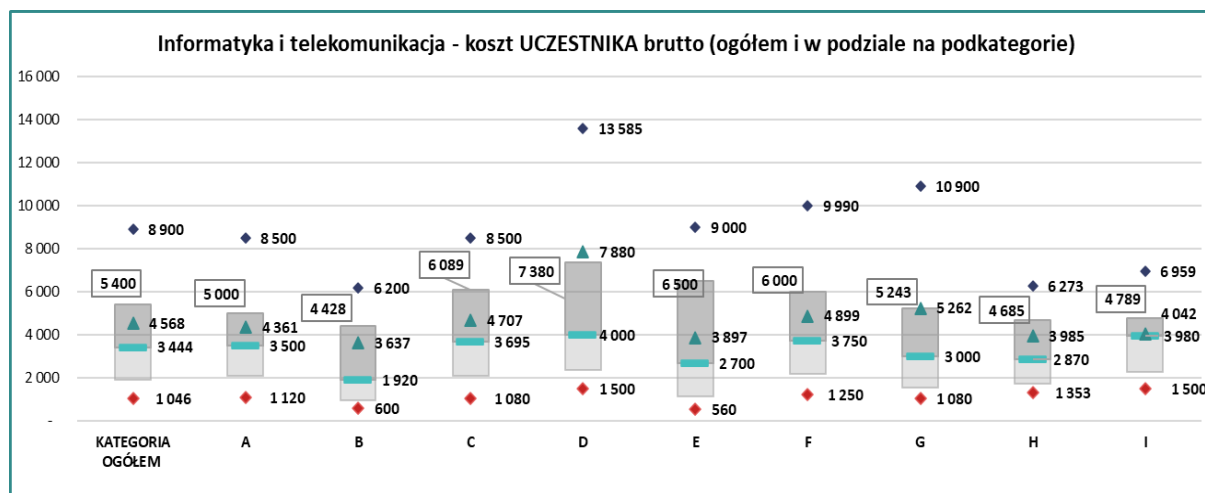
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Audyt	87	218,68 zł	325,88 zł	9%	6%
B	Bankowość	1 591	204,35 zł	292,02 zł	9%	4%
C	Finanse i doradztwo finansowe	317	324,69 zł	479,64 zł	6%	3%
D	Inwestycje	153	292,58 zł	410,79 zł	20%	10%
E	Podatki	1 210	174,05 zł	235,55 zł	9%	3%
F	Rachunkowość/ księgowość	1 257	215,35 zł	318,32 zł	7%	2%
G	Ubezpieczenia	70	437,84 zł	644,84 zł	1%	-
H	Windykacja	55	212,88 zł	303,25 zł	4%	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Kategoria *Finanse i bankowość* okazała się być dość spójna jeśli chodzi o poziom zróżnicowania cen usług. Najniższa mediana kosztu za osobogodzinę wynosi 50 zł (w podkategorii *Audyt*), najwyższa natomiast 125 zł (*Ubezpieczenia*). W ramach podkategorii *Ubezpieczenia* odnotowano też największą rozpiętość cen za osobogodzinę za usługę. Duży rozstęp kwartylowy widać także w kategorii *Finanse i doradztwo finansowe*. Najbardziej spójną cenowo podkategorią jest *Bankowość*. Analizując rozpiętość cenową usług warto wspomnieć również o podkategorii *Inwestycje*, w której co piąta usługa rozwojowa ma koszt osobogodziny wyższy od wartości obserwacji odstającej, natomiast co dziesiąta – wyższy od wartości obserwacji ekstremalnie odstającej.

Koszty uczestnika brutto w ramach omawianej kategorii wahają się pomiędzy 621 zł (*Podatki*) a 1894 zł (*Finanse i doradztwo finansowe*).

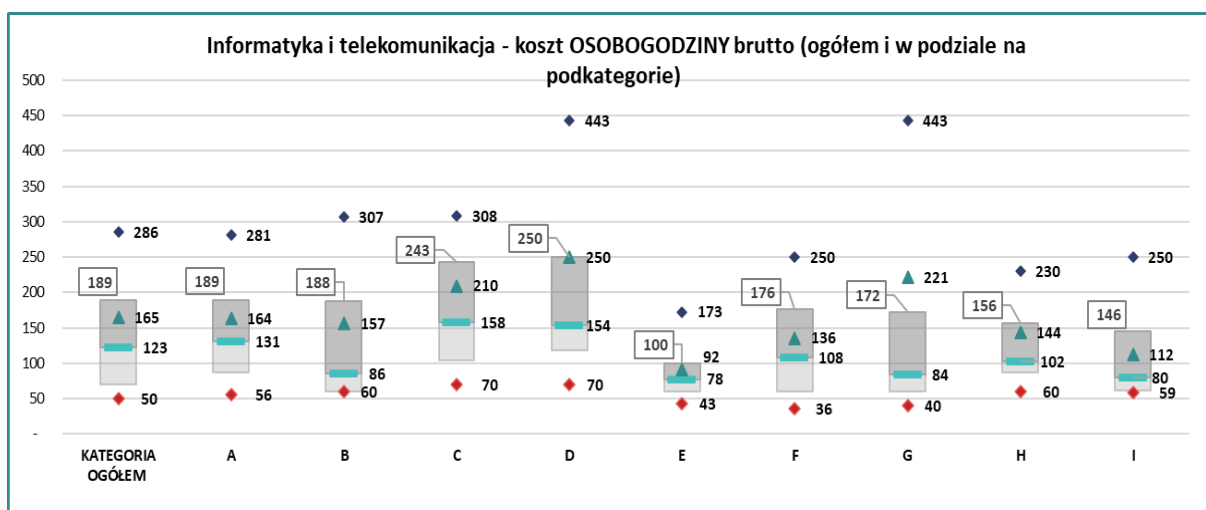
Wykres 27. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Administracja IT i systemy komputerowe	4 737	9 317,30 zł	13 634,60 zł	8,23%	2,8%
B	Aplikacje biznesowe	780	9 630,00 zł	14 832,00 zł	3,85%	2,6%
C	Bezpieczeństwo IT	388	12 032,63 zł	17 976,75 zł	4,12%	2,6%
D	Internet	394	14 850,00 zł	22 320,00 zł	9,14%	6,3%
E	Obsługa komputera	287	14 525,00 zł	22 550,00 zł	0,35%	-
F	Programowanie	1 143	11 679,00 zł	17 358,00 zł	6,65%	1,0%
G	Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	449	10 791,23 zł	16 339,95 zł	10,24%	7,6%
H	Bazy danych	124	9 106,44 zł	13 527,88 zł	3,23%	1,6%
I	Telekomunikacja	142	8 523,53 zł	12 258,53 zł	3,52%	1,4%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 28. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Administracja IT i systemy komputerowe	4 737	341,32 zł	493,75 zł	6%	2%
B	Aplikacje biznesowe	780	380,14 zł	572,22 zł	5%	3%
C	Bezpieczeństwo IT	388	453,18 zł	663,00 zł	6%	3%
D	Internet	394	446,88 zł	643,75 zł	9%	5%
E	Obsługa komputera	287	160,00 zł	220,00 zł	11%	3%
F	Programowanie	1 143	349,28 zł	522,84 zł	3%	1%
G	Projektowanie graficzne i	449	340,53 zł	508,84 zł	12%	10%

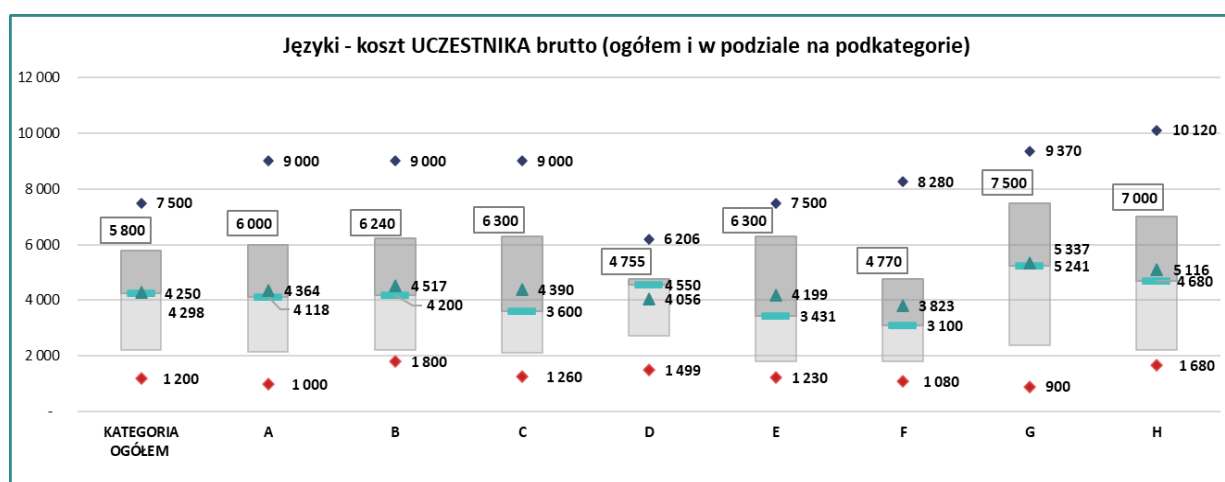
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
	wspomagane komputerowo					
H	Bazy danych	124	260,66 zł	365,07 zł	6%	3%
I	Telekomunikacja	142	272,28 zł	398,69 zł	2%	1%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Ceny w ramach podkategorii *Informatyka i telekomunikacja* można uznać za relatywnie zbliżone. Mediany cen brutto za osobogodzinę wahają się w poszczególnych podkategoriach między 78 zł a 158 zł. Najniższe ceny, a zarazem najmniejsza ich rozpiętość, widoczna jest w podkategorii *Obsługa komputera*, w której znalazły się relatywnie najmniej skomplikowane usługi związane z IT. Z najwyższą rozpiętością cen, a jednocześnie wysokim średnim ich poziomem, mamy do czynienia w przypadku usług z podkategorii *Bezpieczeństwo IT*. Największy odsetek obserwacji odstających występuje w podkategorii *Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo* (12%). Koszt osobogodziny brutto co dziesiątej usługi w ramach tej podkategorii przekracza natomiast wartość ekstremalną.

Mediany cen brutto za uczestnika wahają się w poszczególnych podkategoriach między 1920 zł (*Aplikacje biznesowe*) a 3980 zł (*Telekomunikacja*).

Wykres 29. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki

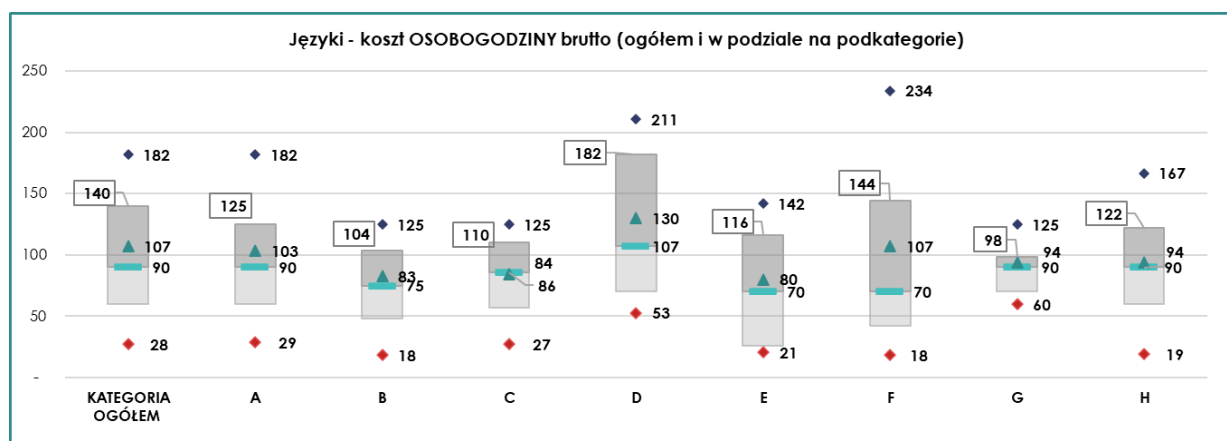

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Angielski	5 600	11 760,00 zł	17 520,00 zł	1,02%	0,2%
B	Francuski	143	12 270,00 zł	18 300,00 zł	0,70%	-
C	Hiszpański	287	12 600,00 zł	18 900,00 zł	-	-

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
D	Języki europejskie	2 458	7 796,25 zł	10 837,50 zł	2,81%	0,2%
E	Niemiecki	822	13 050,00 zł	19 800,00 zł	0,12%	-
F	Pozostałe języki	52	9 225,00 zł	13 680,00 zł	5,77%	1,9%
G	Rosyjski	142	15 150,00 zł	22 800,00 zł	0,70%	0,7%
H	Włoski	162	14 182,00 zł	21 364,00 zł	1,23%	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 30. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki

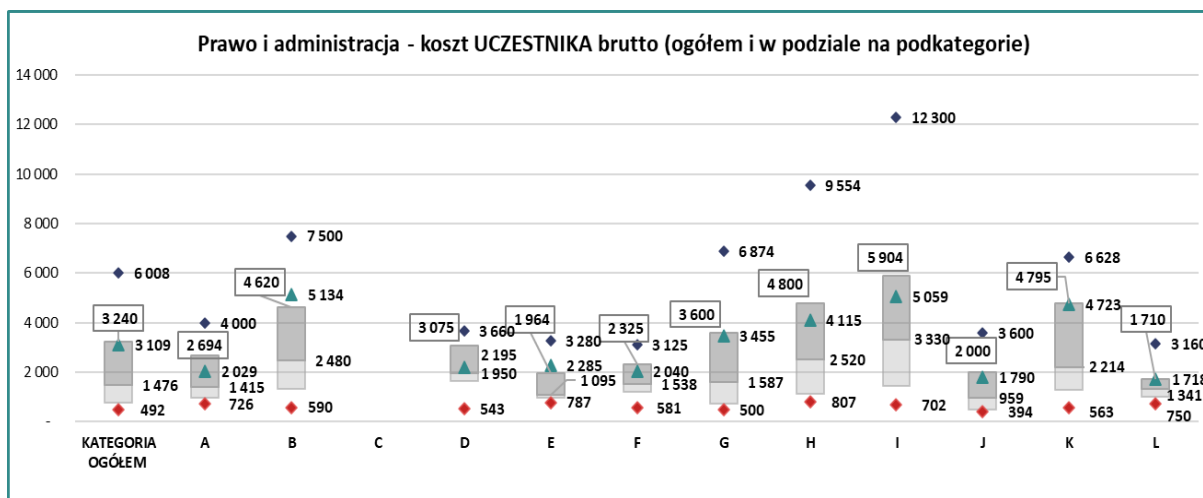
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Angielski	5 600	222,50 zł	320,00 zł	4%	2%
B	Francuski	143	186,83 zł	269,93 zł	1%	1%
C	Hiszpański	287	190,00 zł	269,99 zł	2%	-
D	Języki europejskie	2 458	350,00 zł	518,00 zł	2%	0%
E	Niemiecki	822	250,75 zł	385,51 zł	2%	0%
F	Pozostałe języki	52	297,55 zł	450,71 zł	4%	2%
G	Rosyjski	142	140,00 zł	182,00 zł	3%	1%
H	Włoski	162	215,00 zł	308,00 zł	2%	-

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Mediany cen brutto za osobogodzinę w ramach poszczególnych podkategorii *Języki* wahają się między 70 zł a 107 zł. Względnie spójne ceny możemy zaobserwować w podkategorii *Rosyjski*, najmniej spójne natomiast w przypadku kategorii *Języki europejskie*, gdzie połowa dostępnych usług ma cenę niższą niż 107 zł brutto za osobogodzinę, połowa z kolei oferowanych jest w cenie wyższej od tej kwoty. Koszty uczestnika brutto w ramach podkategorii usług związanych z nauką języków obcych wahają się między 3100 zł (*Pozostałe języki*) a 5241 zł (*Rosyjski*).

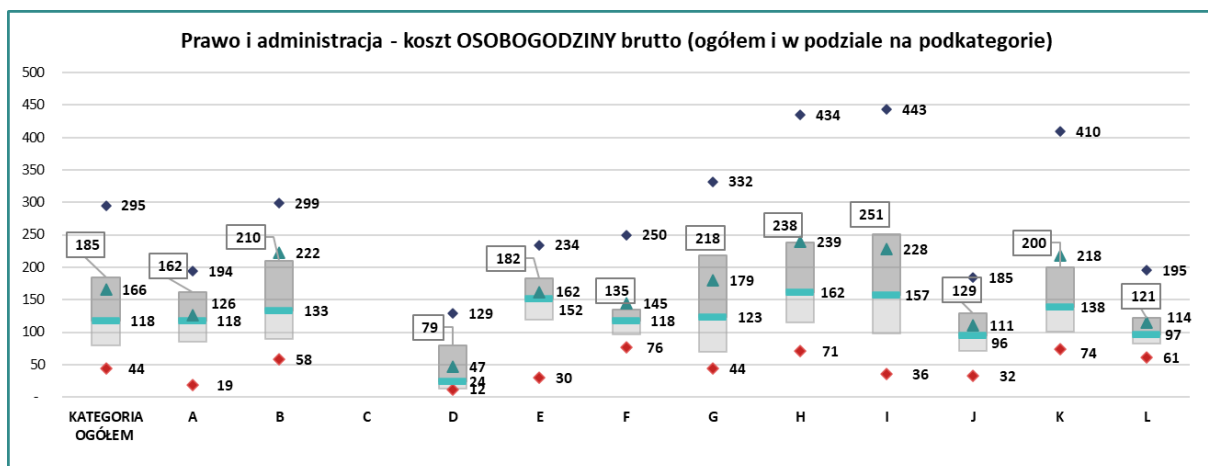
Wykres 31. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Administracja publiczna	197	5 276,70 zł	7 859,70 zł	3,05%	2,0%
B	Ochrona informacji niejawnych	109	9 538,95 zł	14 457,90 zł	8,26%	6,4%
C	Organizacje pozarządowe (NGO)	-	-	-	-	-
D	Pomoc społeczna	16	5 212,50 zł	7 350,00 zł	-	-
E	Prawo administracyjne	85	3 452,45 zł	4 940,90 zł	8,24%	2,4%
F	Prawo budowlane	115	3 985,20 zł	5 645,70 zł	6,09%	3,5%
G	Prawo handlowe	1 256	7 920,00 zł	12 240,00 zł	6,45%	4,7%
H	Prawo ogólne	162	10 320,00 zł	15 840,00 zł	8,64%	1,9%
I	Prawo pozostałe	194	12 616,01 zł	19 328,03 zł	6,19%	3,1%
J	Prawo pracy	559	4 262,00 zł	6 524,00 zł	5,55%	1,8%
K	Prawo Unii Europejskiej	160	10 037,86 zł	15 281,23 zł	6,25%	3,8%
L	Zamówienia publiczne	213	2 781,75 zł	3 853,80 zł	11,74%	7,0%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 32. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja

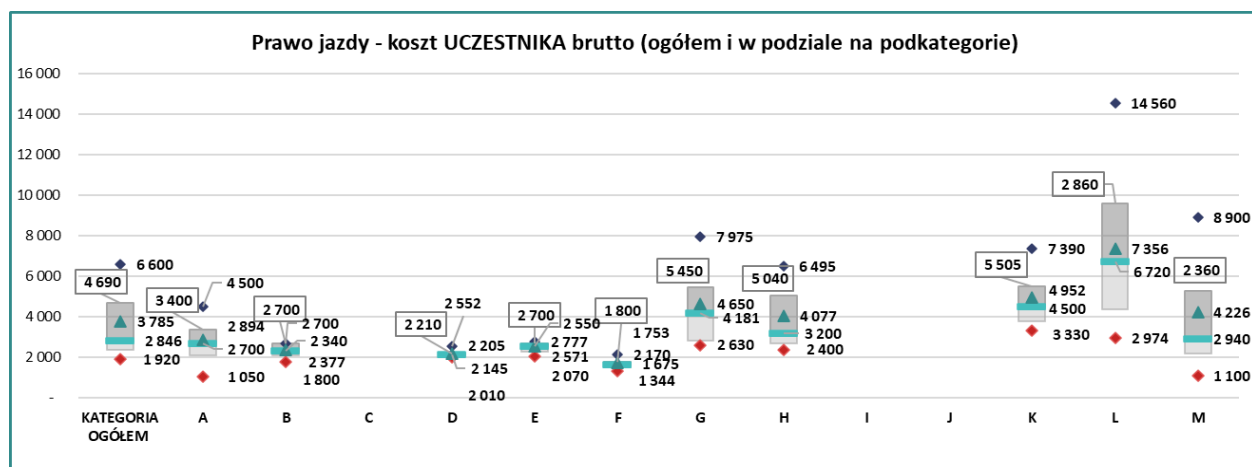
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Administracja publiczna	197	277,08 zł	392,20 zł	3%	2%
B	Ochrona informacji niejawnych	109	391,04 zł	571,66 zł	4%	4%
C	Organizacje pozarządowe (NGO)					
D	Pomoc społeczna	16	178,59 zł	278,19 zł	-	-
E	Prawo administracyjne	85	277,00 zł	371,56 zł	6%	1%
F	Prawo budowlane	115	194,12 zł	252,93 zł	14%	8%
G	Prawo handlowe	1 256	440,81 zł	663,30 zł	5%	2%
H	Prawo ogólne	162	421,78 zł	606,05 zł	12%	4%
I	Prawo pozostałe	194	481,76 zł	712,26 zł	9%	6%
J	Prawo pracy	559	214,68 zł	300,55 zł	6%	3%
K	Prawo Unii Europejskiej	160	349,52 zł	499,04 zł	11%	9%
L	Zamówienia publiczne	213	179,28 zł	237,10 zł	12%	8%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Zróżnicowanie cen usług zaliczonych do kategorii *Prawo i administracja* jest umiarkowane. Biorąc pod uwagę wartość mediany, ceny osobogodziny wahają się między 24 zł (*Pomoc społeczna*), a 162 zł (*Prawo ogólne*). Najmniejszą rozpiętość cenową widać w przypadku usług z podkategorii *Zamówienia Publiczne* oraz *Prawo budowlane*. Największa rozpiętość występuje natomiast w podkategorii *Prawo pozostałe*. W przypadku czterech kategorii możemy zaobserwować także stosunkowo wysoki odsetek usług (od 11% do 14%), których cena przewyższa wartość obserwacji odstającej. Dotyczy to usług z podkategorii: *Prawo budowlane*, *Prawo ogólne*, *Zamówienia publiczne* oraz *Prawo Unii Europejskiej*.

Mediana kosztu uczestnika brutto w ramach poszczególnych podkategorii waha się od 959 zł (*Prawo pracy*) do 3330 zł (*Prawo pozostałe*).

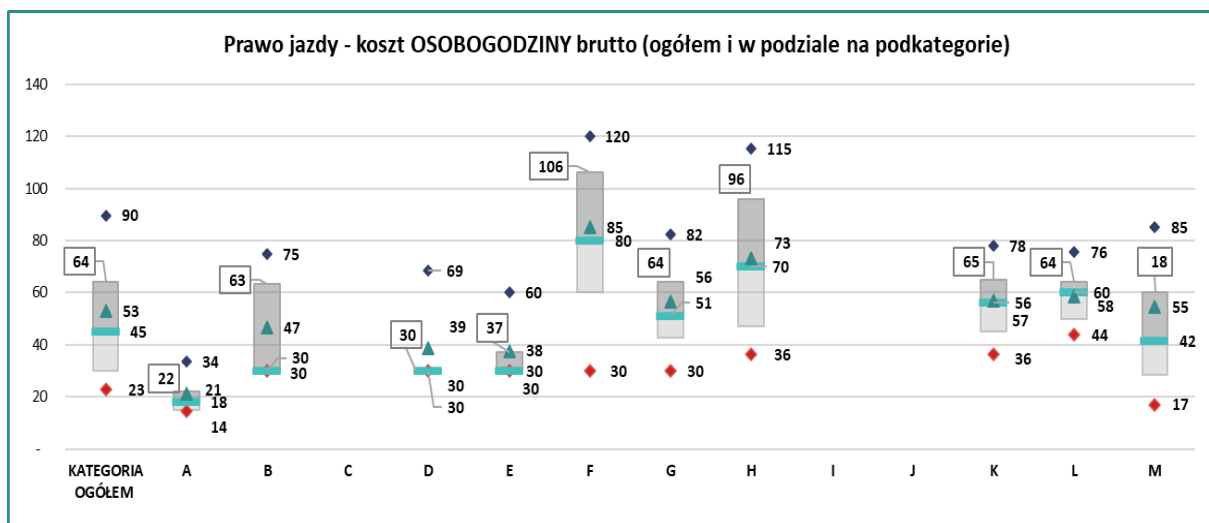
Wykres 33. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Kurs na instruktora /egzaminatora prawa jazdy	471	5 350,00 zł	7 300,00 zł	5,73%	1,7%
B	Kurs prawa jazdy kat. A	750	3 600,00 zł	4 500,00 zł	2,00%	1,7%
C	Kurs prawa jazdy kat. A1	1	-	-	-	-
D	Kurs prawa jazdy kat. A2	122	2 330,00 zł	2 450,00 zł	22,13%	20,5%
E	Kurs prawa jazdy kat. B	1 076	3 285,00 zł	3 870,00 zł	4,37%	3,1%
F	Kurs prawa jazdy kat. B+E	172	2 250,00 zł	2 700,00 zł	7,56%	4,7%
G	Kurs prawa jazdy kat. C	1 398	9 350,00 zł	13 250,00 zł	4,36%	1,6%
H	Kurs prawa jazdy kat. C+E	1 031	8 550,00 zł	12 060,00 zł	4,85%	1,2%
I	Kurs prawa jazdy kat. C1	-	-	-	-	-
J	Kurs prawa jazdy kat. C1+E	-	-	-	-	-
K	Kurs prawa jazdy kat. D	854	8 063,36 zł	10 621,38 zł	6,32%	1,4%
L	Kurs prawa jazdy kat. C+D	13	17 380,00 zł	25 180,00 zł	-	-
M	Kursy specjalistyczne	1 749	9 920,00 zł	14 540,00 zł	7,03%	2,8%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 34. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Kurs na instruktora /egzaminatora prawa jazdy	471	33,00 zł	43,80 zł	11%	4%
B	Kurs prawa jazdy kat. A	750	113,56 zł	163,70 zł	1%	1%
C	Kurs prawa jazdy kat. A1	1	32,00 zł	32,00 zł	-	-
D	Kurs prawa jazdy kat. A2	122	30,00 zł	30,00 zł	24%	24%
E	Kurs prawa jazdy kat. B	1 076	47,50 zł	58,00 zł	16%	14%
F	Kurs prawa jazdy kat. B+E	172	175,63 zł	245,00 zł	1%	1%
G	Kurs prawa jazdy kat. C	1 398	96,80 zł	129,26 zł	4%	1%
H	Kurs prawa jazdy kat. C+E	1 031	168,96 zł	242,11 zł	0%	-
I	Kurs prawa jazdy kat. C1	-	-	-	-	-
J	Kurs prawa jazdy kat. C1+E	-	-	-	-	-
K	Kurs prawa jazdy kat. D	854	95,14 zł	125,22 zł	3%	0%
L	Kurs prawa jazdy kat. C+D	13	85,41 zł	106,86 zł	-	-
M	Kursy specjalistyczne	1 749	107,60 zł	155,21 zł	6%	3%

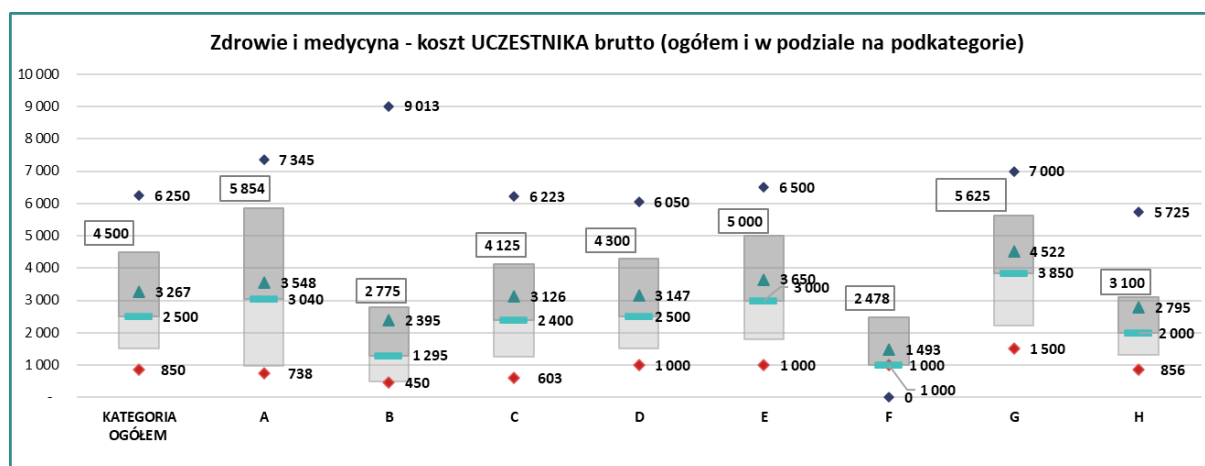
Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Mediany kosztów osobogodziny w poszczególnych podkategoriach *Prawa Jazdy* wahają się pomiędzy 18 zł (*Kurs instruktora/egzaminatora prawa jazdy*) a 80 zł (*Kurs prawa jazdy kat. B+E*). W podkategorii *Kurs instruktora/egzaminatora prawa jazdy* widać też najmniejszą rozpiętość cenową, przy czym koszt 11% wszystkich usług jest w tym przypadku wyższy niż wartość obserwacji odstającej. Stosunkowo niską rozpiętość cenową można zaobserwować

również w przypadku *Kursu prawa jazdy kat. B*, jednak także w tym przypadku 16% usług ma cenę wyższą niż wartość obserwacji odstającej. Znaczny odsetek usług o cenie wyższej niż wartość obserwacji odstającej oraz ekstremalnej widać także w przypadku *Kursu prawa jazdy kat. A2* (24%). Warto jednak wspomnieć, że większość unikatowych usług opublikowanych w ramach tej podkategorii to usługi o takiej samej cenie (30 zł) realizowane przez jeden podmiot (84 usługi spośród 122). Największą różnorodnością cenową charakteryzuje się podkategoria *Kurs prawa jazdy kat. C+E*.

Mediana kosztów uczestnika brutto waha się pomiędzy 1675 zł (*Kurs prawa jazdy kat. B+E*), a 6720 zł (*Kurs prawa jazdy kat. C+D*).

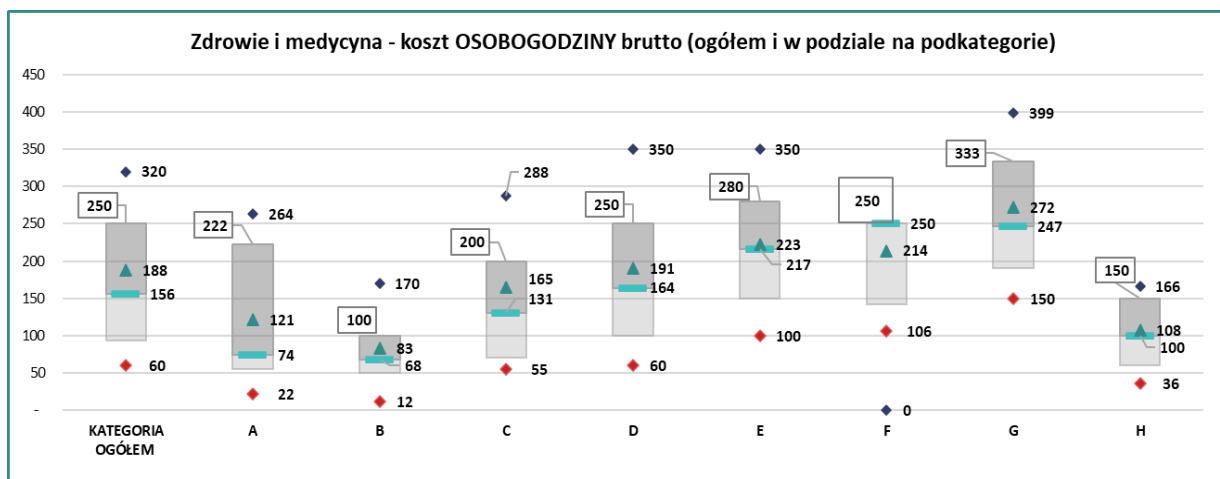
Wykres 35. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii *Zdrowie i medycyna*

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Farmacja	32	13 186,63 zł	20 519,00 zł	-	-
B	Logopedia	30	6 191,25 zł	9 607,50 zł	13,33%	6,7%
C	Psychologia i rozwój osobisty	7 033	8 438,13 zł	12 751,00 zł	3,97%	1,4%
D	Medycyna	6 737	8 500,00 zł	12 700,00 zł	3,06%	0,7%
E	Medycyna estetyczna i kosmetologia	3 108	9 800,00 zł	14 600,00 zł	2,19%	0,8%
F	Optyka	4	4 693,75 zł	6 910,00 zł	-	-
G	Stomatologia	587	10 732,50 zł	15 840,00 zł	5,11%	1,9%
H	Zdrowie publiczne	234	5 769,06 zł	8 438,13 zł	9,40%	3,4%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 36. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna

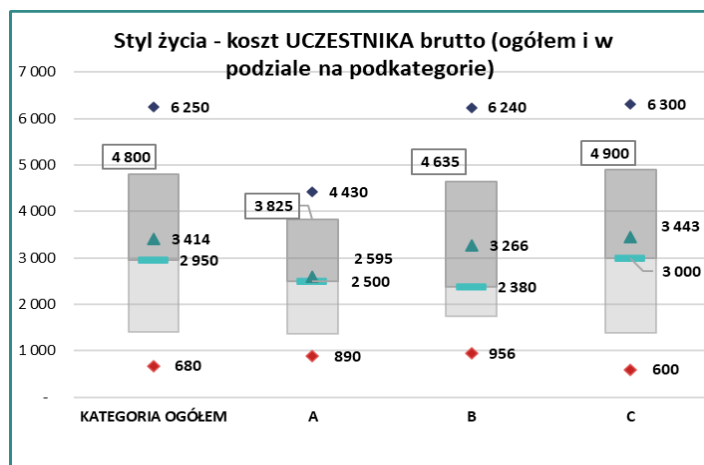
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Farmacja	32	472,73 zł	723,02 zł	-	-
B	Logopedia	30	175,63 zł	251,00 zł	7%	3%
C	Psychologia i rozwój osobisty	7 033	395,00 zł	590,00 zł	3%	2%
D	Medycyna	6 737	475,65 zł	701,29 zł	3%	0%
E	Medycyna estetyczna i kosmetologia	3 108	474,48 zł	669,17 zł	2%	0%
F	Optyka	4	411,92 zł	573,84 zł	-	-
G	Stomatologia	587	547,17 zł	761,01 zł	3%	1%
H	Zdrowie publiczne	234	285,00 zł	420,00 zł	1%	0%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Usługi rozwojowe zaliczone do kategorii *Zdrowie i medycyna* charakteryzują się stosunkowo dużym zróżnicowaniem cen. Mediana kosztów osobogodziny brutto zaczyna się od 68 zł (*Logopedia*), a kończy na 250 zł (*Optyka*). Największa rozpiętość cen widoczna jest w przypadku podkategorii *Stomatologia*, najmniejsza natomiast w przypadku *Logopedii*.

Koszty uczestnika brutto wahają się w poszczególnych kategoriach od 1000 zł (*Optyka*, w której opublikowano jedynie 4 usługi) do 3850 zł (*Stomatologia*).

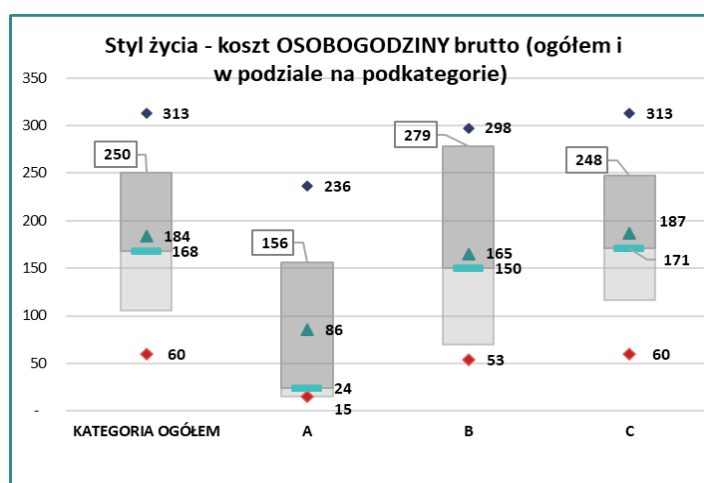
Wykres 37. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Dietetyka	46	7 515,00 zł	11 205,00 zł	-	-
B	Sport	241	8 961,75 zł	13 288,80 zł	2,07%	-
C	Uroda	2 619	10 183,60 zł	15 467,20 zł	2,25%	0,4%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 38. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia

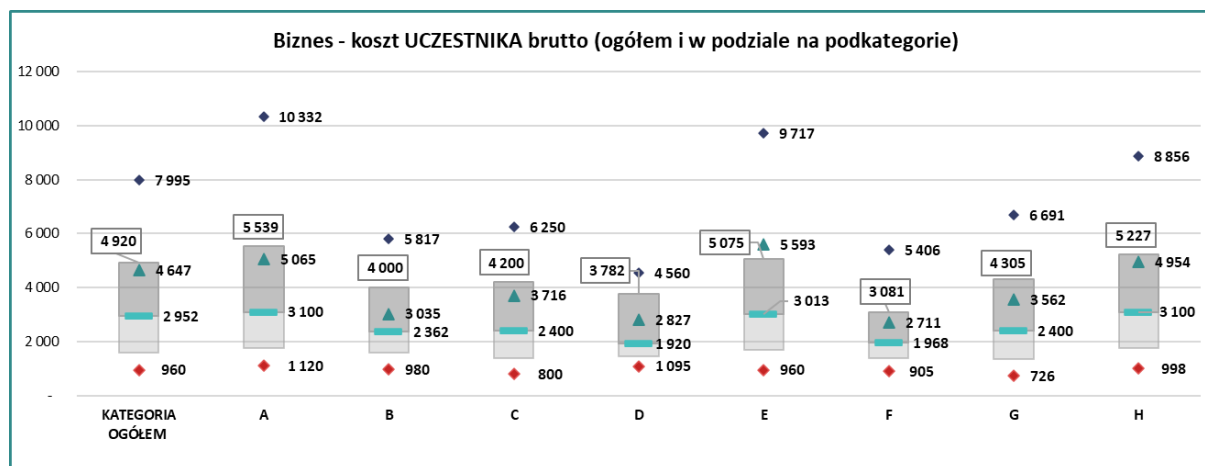
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Dietetyka	46	366,23 zł	576,67 zł	-	-
B	Sport	241	591,53 zł	904,44 zł	-	-
C	Uroda	2 619	443,75 zł	639,99 zł	2%	0%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

W ramach kategorii *Styl życia* mediana cen osobogodziny w poszczególnych podkategoriach waha się między 24 zł a 171 zł. Najniższa mediana dotyczy podkategorii *Dietetyka*, natomiast

najwyższa – podkategorii *Uroda*. Największą rozpiętość cenową można zaobserwować z kolei w podkategorii *Sport*, a najniższą w podkategorii *Uroda*. Koszty uczestnika brutto oscylują między 2380 zł w podkategorii *Sport* a 3000 zł w podkategorii *Uroda*.

Wykres 39. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes

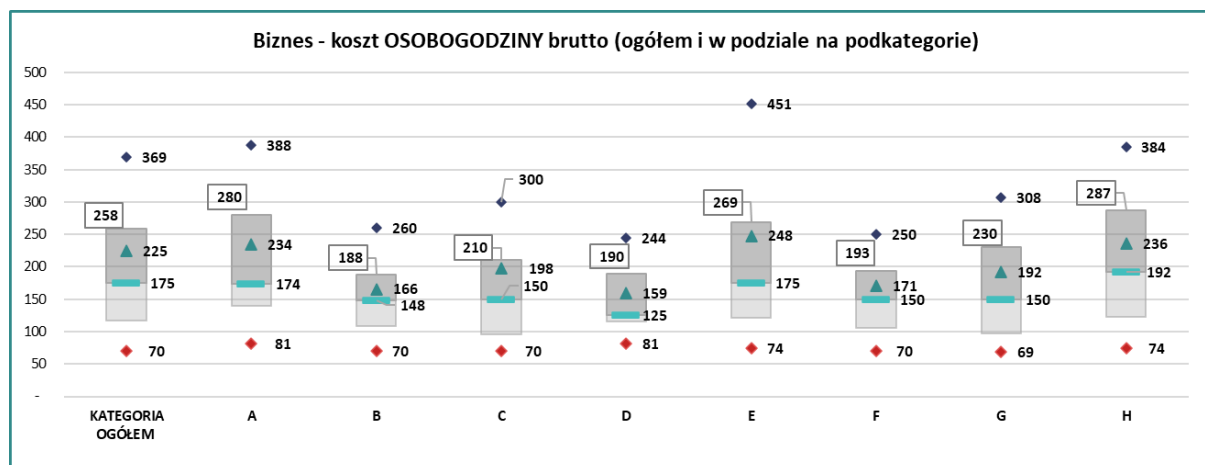

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Marketing	2 626	11 226,75 zł	16 914,75 zł	9,29%	5,4%
B	PR	176	7 619,95 zł	11 239,90 zł	1,70%	1,1%
C	Sprzedaż	2 851	8 433,60 zł	12 667,20 zł	4,98%	2,6%
D	Logistyka	233	7 249,98 zł	10 718,05 zł	2,58%	1,3%
E	Organizacja	3 658	10 166,25 zł	15 258,00 zł	9,60%	6,1%
F	Negocjacje	294	5 618,16 zł	8 155,08 zł	9,18%	2,4%
G	Zarządzanie zasobami ludzkimi	3 738	8 709,31 zł	13 113,62 zł	5,59%	2,2%
H	Zarządzanie przedsiębiorstwem	11 141	10 411,88 zł	15 596,28 zł	7,63%	4,2%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 40. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes

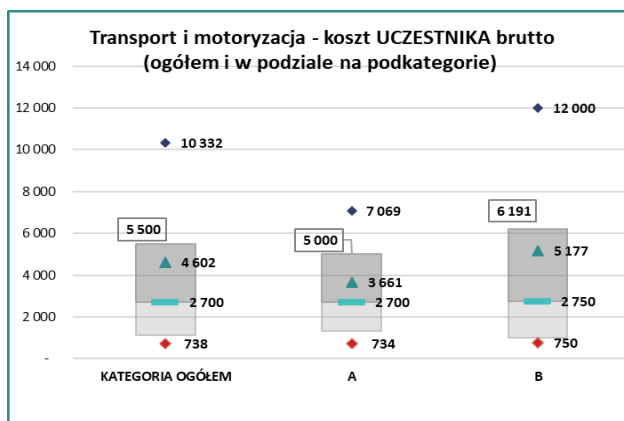
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Marketing	2 626	490,00 zł	700,00 zł	6%	3%
B	PR	176	306,75 zł	426,00 zł	3%	1%
C	Sprzedaż	2 851	381,00 zł	552,00 zł	6%	4%
D	Logistyka	233	301,85 zł	413,94 zł	6%	2%
E	Organizacja	3 658	489,84 zł	711,04 zł	9%	5%
F	Negocjacje	294	323,00 zł	453,03 zł	4%	1%
G	Zarządzanie zasobami ludzkimi	3 738	428,51 zł	627,02 zł	5%	3%
H	Zarządzanie przedsiębiorstwem	11 141	534,32 zł	781,64 zł	6%	2%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Usługi w ramach kategorii *Biznes* cechują się umiarkowanym zróżnicowaniem, jeśli chodzi o przeciętny poziom cen w poszczególnych podkategoriach. Najdroższe są usługi w ramach podkategorii *Zarządzanie przedsiębiorstwem* – charakteryzują się najwyższą medianą kosztu osobogodziny brutto – 192 zł i jednocześnie największą rozpiętością cen. Najniższe ceny widoczne są w ramach podkategorii *Logistyka* – 125 zł.

W tej kategorii najmniejsza jest też rozpiętość cenowa. Koszty uczestnika brutto w ramach poszczególnych podkategorii wahają się między 1920 zł (*Logistyka*) a 3100 zł (*Zarządzanie przedsiębiorstwem* oraz *Marketing*).

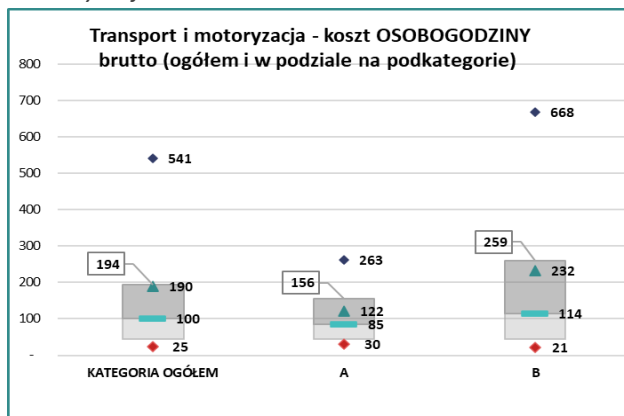
Wykres 41. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Motoryzacja	328	10 542,50 zł	16 085,00 zł	3,96%	1,8%
B	Transport i logistyka	537	13 968,98 zł	21 747,36 zł	6,89%	3,0%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 42. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja

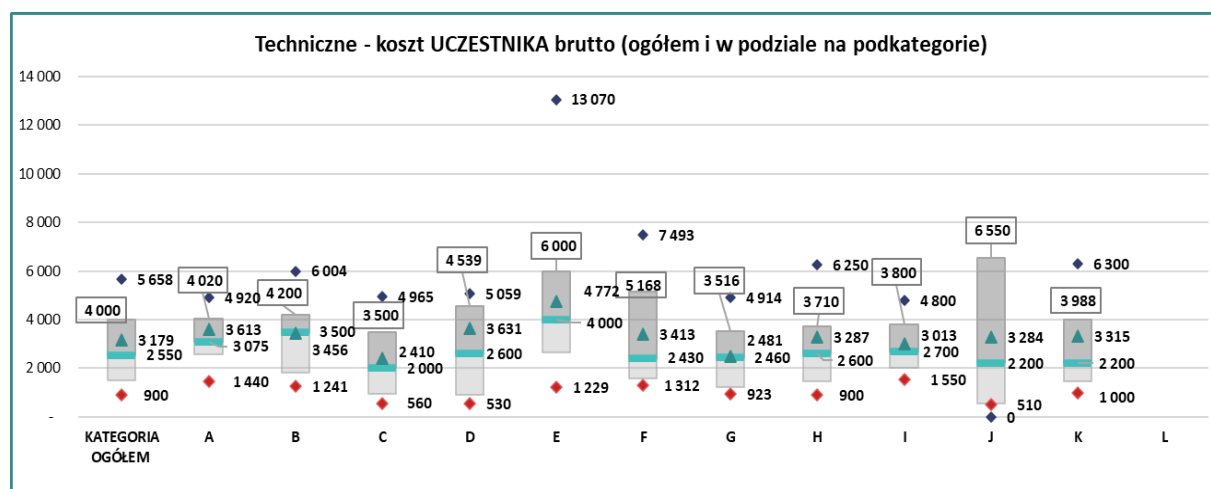
kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Motoryzacja	328	321,56 zł	487,50 zł	3%	1%
B	Transport i logistyka	537	582,76 zł	906,15 zł	13%	2%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Mediana kosztu za osobogodzinę w ramach podkategorii *Motoryzacja* wyniosła 85 zł, natomiast w ramach podkategorii *Turystyka i logistyka* – 114 zł. Druga wymieniona podkategoria ma też większą rozpiętość cenową niż pierwsza, a także stosunkowo wysoki (13%) odsetek obserwacji odstających.

Mediany kosztu uczestnika brutto w ramach obu podkategorii są zbliżone – dla *Motoryzacji* wynoszą 2700 zł, natomiast dla *Transportu i Logistyki* 2750 zł.

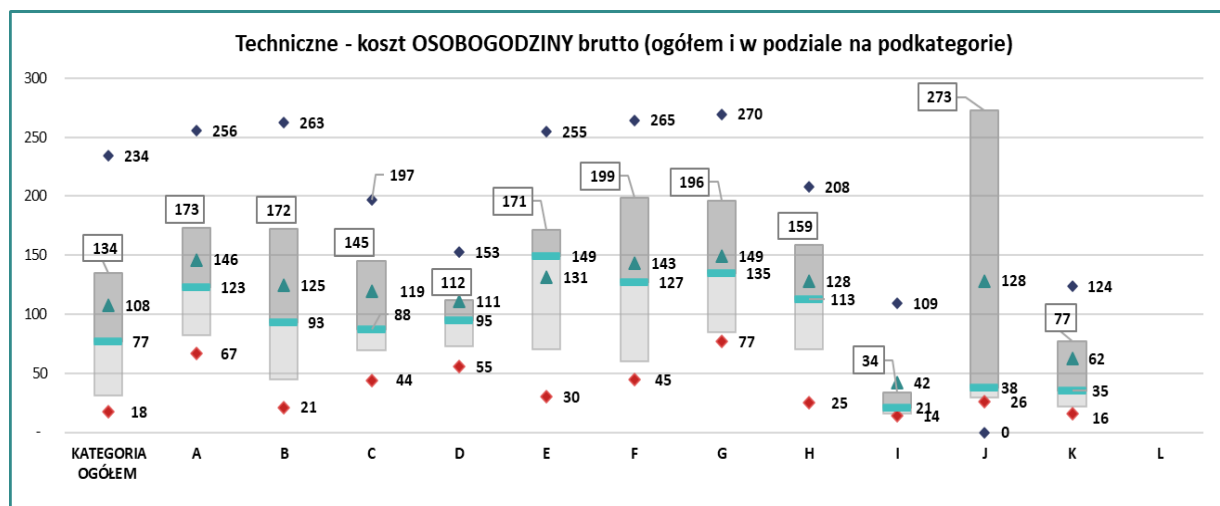
Wykres 43. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Automatyka i robotyka	149	6 176,19 zł	8 332,10 zł	2,68%	1,3%
B	Budownictwo i projektowanie	467	7 800,00 zł	11 400,00 zł	3,85%	0,6%
C	Elektronika i elektrotechnika	146	7 343,75 zł	11 187,50 zł	-	-
D	Energetyka i gazownictwo	415	9 996,58 zł	15 454,52 zł	4,58%	1,2%
E	Geodezja i kartografia	11	11 014,80 zł	16 029,60 zł	9,09%	-
F	Hydraulika	23	10 529,57 zł	15 891,63 zł	-	-
G	Inżynieria i metrologia	70	6 984,81 zł	10 454,10 zł	-	-
H	Mechanika i mechatronika	203	7 115,00 zł	10 520,00 zł	4,43%	2,5%
I	Metalurgia i spawalnictwo	688	6 500,00 zł	9 200,00 zł	3,05%	0,7%
J	Papiernictwo i poligrafia	5	15 535,00 zł	24 520,00 zł	-	-
K	Obsługa maszyn i urządzeń	940	7 808,75 zł	11 630,00 zł	6,06%	2,2%
L	Pozostałe techniczne	4 654	7 878,64 zł	11 741,82 zł	3,12%	1,2%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 44. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne

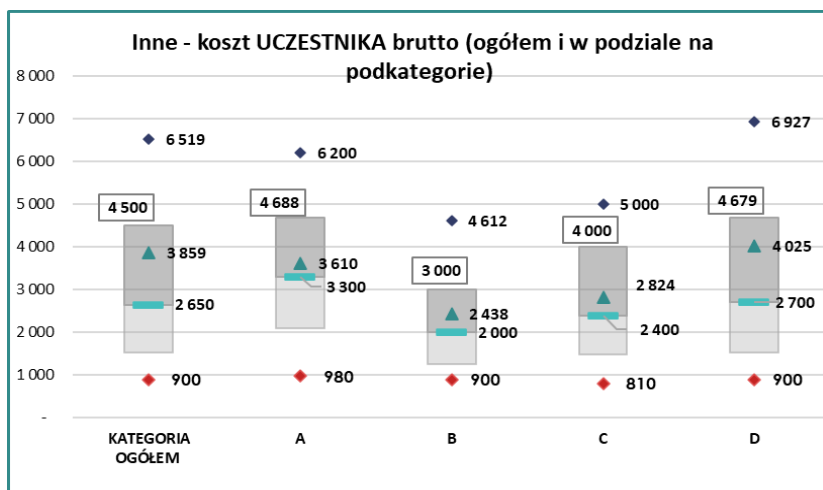

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Automatyka i robotyka	149	309,78 zł	446,36 zł	2%	1%
B	Budownictwo i projektowanie	467	363,00 zł	553,80 zł	2%	0%
C	Elektronika i elektrotechnika	146	257,56 zł	370,34 zł	3%	1%
D	Energetyka i gazownictwo	415	169,80 zł	227,92 zł	7%	5%
E	Geodezja i kartografia	11	323,58 zł	475,72 zł	-	-
F	Hydraulika	23	407,75 zł	616,40 zł	-	-
G	Inżynieria i metrologia	70	363,88 zł	531,54 zł	1%	-
H	Mechanika i mechatronika	203	292,20 zł	425,52 zł	5%	1%
I	Metalurgia i spawalnictwo	688	61,43 zł	88,82 zł	18%	14%
J	Papiernictwo i poligrafia	5	638,74 zł	1 004,56 zł	-	-
K	Obsługa maszyn i urządzeń	940	158,96 zł	241,26 zł	7%	2%
L	Pozostałe techniczne	4 654	308,02 zł	467,83 zł	5%	3%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Mediany cen za osobogodzinę wahają się od 21 zł w przypadku *Metalurgii i spawalnictwa* do 149 zł w przypadku *Geodezji i kartografii*. Największą różnorodnością cen charakteryzują się usługi z podkategorii *Papiernictwo i poligrafia*, najmniejszą natomiast usługi w ramach podkategorii *Metalurgia i spawalnictwo*. Warto jednak zauważyć, że w przypadku tej ostatniej podkategorii znaczny odsetek usług ma cenę za osobogodzinę wyższą niż wartość obserwacji odstającej i ekstremalnej (odpowiednio 18% i 14%). Wartość mediany kosztu uczestnika brutto zaczyna się od 2000 zł w podkategorii *Elektronika i elektrotechnika*, a kończy na 4000 zł w podkategorii *Geodezja i kartografia*.

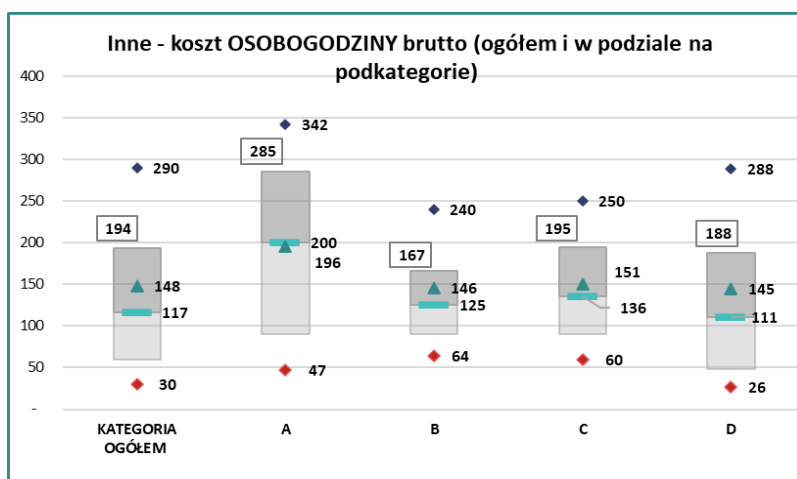
Wykres 45. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Artystyczne	448	8 568,75 zł	12 450,00 zł	2,68%	1,6%
B	Turystyka i hotelarstwo	323	5 610,00 zł	8 220,00 zł	6,81%	1,2%
C	Gastronomia	679	7 768,00 zł	11 536,00 zł	3,39%	0,3%
D	Edukacja	7 616	9 390,94 zł	14 103,00 zł	3,97%	2,0%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 46. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne

kod	podkategoria	N	wartość obserwacji odstającej	wartość obserwacji ekstremalnie odstającej	obserwacje odstające	obserwacje ekstremalnie odstające
A	Artystyczne	448	577,01 zł	868,97 zł	-	-
B	Turystyka i hotelarstwo	323	281,68 zł	396,68 zł	5%	1%
C	Gastronomia	679	351,45 zł	508,32 zł	2%	0%
D	Edukacja	7 616	395,76 zł	604,03 zł	4%	2%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

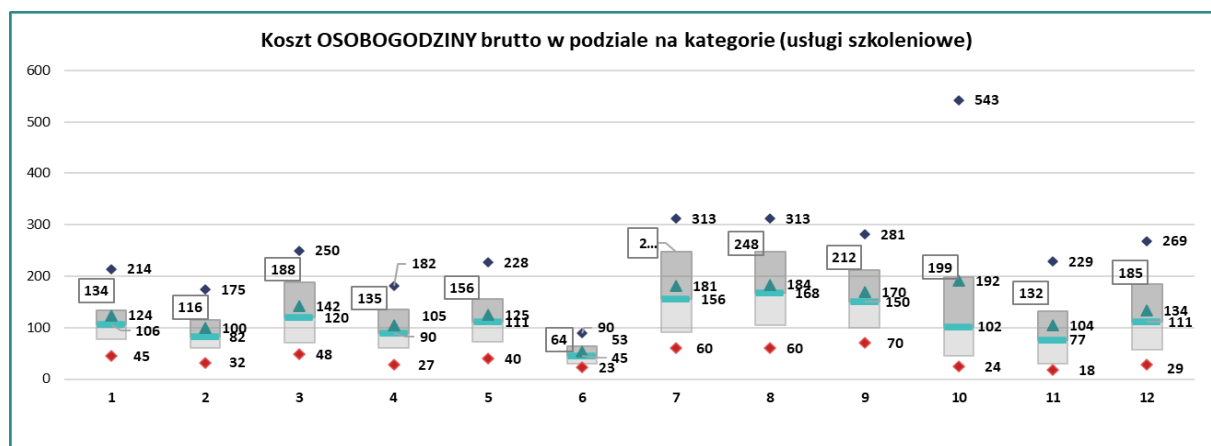
W ramach kategorii *Inne* najniższe ceny za osobogodzinę występują w podkategorii *Edukacja* (111 zł). Najwyższe ceny charakteryzują podkategorię *Artystyczne* (200 zł). Ta podkategoria ma też największą rozpiętość cenową. Najmniejszą różnorodnością charakteryzują się natomiast usługi z kategorii *Turystyka i hotelarstwo*. Koszty uczestnika brutto w ramach poszczególnych podkategorii oscylują między 2000 zł (*Turystyka i hotelarstwo*) a 3300 zł (*Artystyczne*).

4.3. Ceny dofinansowanych usług szkoleniowych i doradczych

Analizując ceny dofinansowanych usług szkoleniowych i doradczych, można zauważyć, że większa rozpiętość cen ma miejsce w przypadku usług doradczych aniżeli szkoleniowych. Największą zauważyć można w przypadku szkoleń z zakresu *Zdrowia i medycyny*, a także *Transportu i motoryzacji*. Tej drugiej kategorii dotyczy także największe zróżnicowanie cen (współczynnik zmienności ma wartość 1,43). Najniższą rozpiętością cen charakteryzują się szkolenia z zakresu *Prawa jazdy*.

W przypadku usług doradczych najwyższa rozpiętość cenowa dotyczy *kategorii Zdrowie i medycyna*, a najniższa *Transportu i motoryzacji*. Pomimo niewielkiej rozpiętości cen, ta druga kategoria charakteryzuje się największym zróżnicowaniem cen mierzonym współczynnikiem zmienności (1,69).

Wykres 47. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne w ramach rodzaju: Usługi szkoleniowe

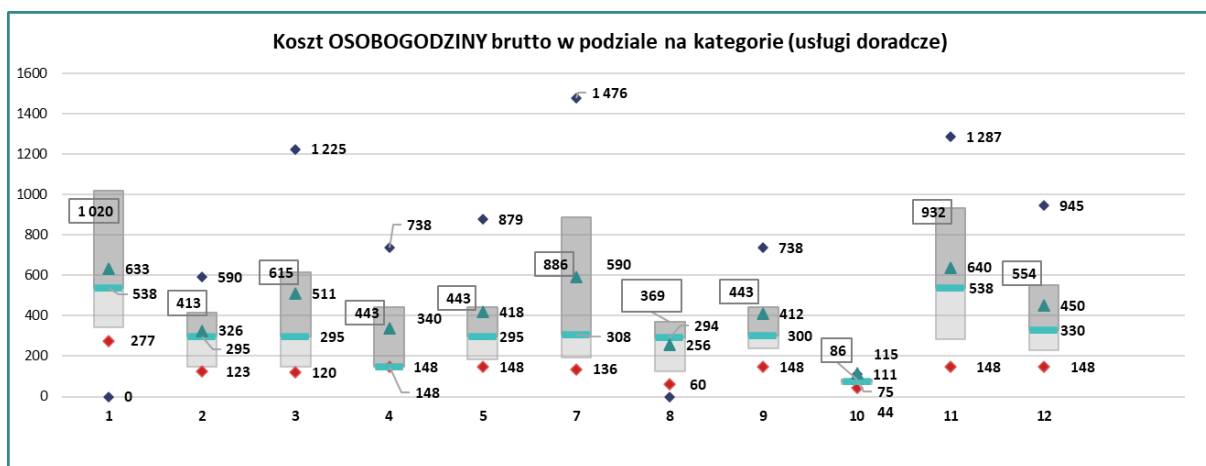

kod	kategoria	N	współczynnik zmienności
1	Ekologia i rolnictwo	694	0,71
2	Finanse i bankowość	4568	0,86
3	Informatyka i telekomunikacja	7924	0,89
4	Języki	9599	0,88

5	Prawo i administracja	2638	0,78
6	Prawo jazdy	7638	0,96
7	Zdrowie i medycyna	17464	0,68
8	Styl życia	2901	0,64
9	Biznes	19104	0,72
10	Transport i motoryzacja	844	1,43
11	Techniczne	7726	1,11
12	Inne	8656	0,92

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Wykres 48. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne w ramach rodzaju: Usługi doradcze

Kod	Kategoria	N	Współczynnik zmienności
1	Ekologia i rolnictwo	4	0,61
2	Finanse i bankowość	172	0,68
3	Informatyka i telekomunikacja	519	1,04
4	Języki	67	0,95
5	Prawo i administracja	428	1,05
6	Prawo jazdy	-	-
7	Zdrowie i medycyna	299	0,95
8	Styl życia	6	0,49
9	Biznes	5613	0,89
10	Transport i motoryzacja	21	1,69
11	Techniczne	46	0,78
12	Inne	410	0,82

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

4.4. Ceny dofinansowanych usług stacjonarnych i zdalnych

W ramach analizy porównano także ceny usług świadczonych zdalnie, stacjonarnie lub w formie mieszanej. W przypadku kosztów uczestnika brutto najwyższe ceny kształtują się wśród usług mieszanych – połowa usług ma cenę niższą niż 4000 zł, natomiast 50% - wyższą. Usługi stacjonarne mają wyższe ceny aniżeli usługi świadczone zdalnie. Jeśli chodzi o koszt osobogodziny brutto, najwyższe ceny dotyczą usług realizowanych w formie stacjonarnej.

Tabela 3. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych świadczonych stacjonarnie lub zdalnie

		Koszt uczestnika brutto			Koszt osobogodziny brutto		
		Średnia	Mediana	N	Średnia	Mediana	N
forma świadczenia usługi	mieszana	4885,05	4000,00	1688	115,87	92,03	1688
	stacjonarna	4013,03	2925,00	70012	168,69	130,00	70012
	zdalna	3392,16	2324,70	25641	144,21	109,06	25641

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Największą różnicę w kosztach uczestnika brutto w zależności od tego, czy usługa jest świadczona w formie stacjonarnej czy zdalnej, można zaobserwować w przypadku usług z kategorii *Ekologia i rolnictwo*. Różnica pomiędzy medianą usług zdalnych a stacjonarnych to w tym przypadku 1351,30 zł. Najmniejsza różnica w medianie cen dotyczy z kolei usług świadczonych w ramach kategorii *Informatyka i telekomunikacja* (300 zł). Jedyna kategoria, w której mediana cen usług prowadzonych zdalnie przewyższa medianę cen usług prowadzonych stacjonarnie, to *Styl życia*.

W przypadku kosztów osobogodziny brutto największą różnicę w cenie pomiędzy usługami stacjonarnymi a zdalnymi widać w kategorii *Zdrowie i medycyna* (59,66 zł). Najbardziej zbliżone ceny usług zdalnych i stacjonarnych odnotowano w kategorii *Informatyka i telekomunikacja* – mediana kosztu osobogodziny za usługę zdalną jest o 2 zł wyższa niż za usługę stacjonarną. Wśród kategorii, których koszt osobogodziny za usługę zdalną jest wyższy niż za usługę stacjonarną, znalazły się też kategorie *Techniczne* (różnica 25,40 zł) oraz *Transport i motoryzacja* (23,60 zł).

Tabela 4. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych świadczonych stacjonarnie lub zdalnie w podziale na kategorie

kategoria usług	forma świadczenia usługi	koszt uczestnika brutto			koszt osobogodziny brutto		
		średnia	mediana	N	średnia	mediana	N
Biznes	mieszana	5463,54	4305,00	428	188,50	156,03	428
	stacjonarna	5032,63	3075,00	16852	240,89	187,50	16852
	zdalna	3725,61	2361,60	7437	189,93	145,83	7437
Ekologia i rolnictwo	mieszana	3855,01	3990,00	54	97,99	101,11	54
	stacjonarna	2875,93	2200,00	392	142,12	107,49	392
	zdalna	1488,26	848,70	252	109,97	100,45	252
Finanse i bankowość	mieszana	3402,16	2990,00	49	62,49	40,00	49
	stacjonarna	2626,39	1537,50	2202	130,44	102,30	2202
	zdalna	1400,50	660,00	2489	89,12	77,90	2489
Informatyka i telekomunikacja	mieszana	5254,10	3990,00	173	96,70	68,13	173
	stacjonarna	4652,31	3500,00	4016	169,64	123,00	4016

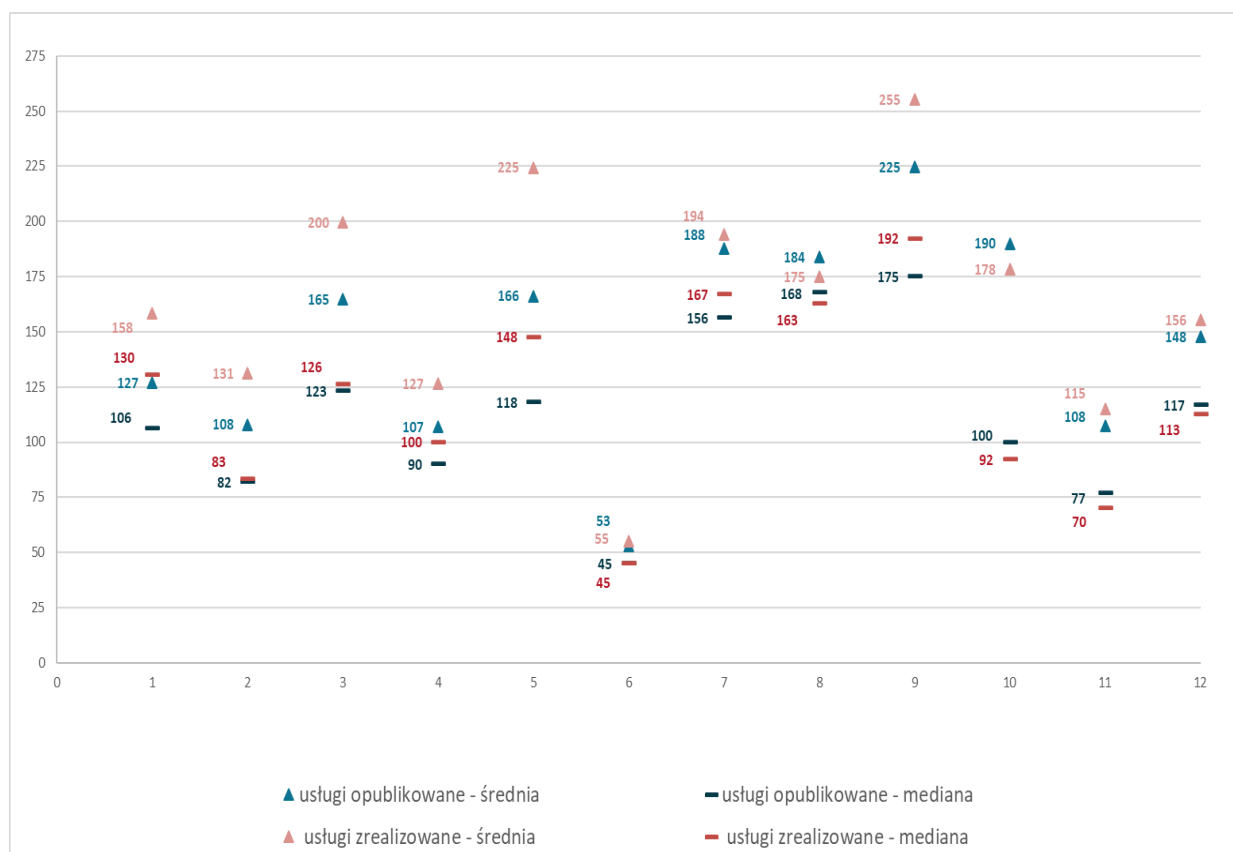
kategoria usług	forma świadczenia usługi	koszt uczestnika brutto			koszt osobogodziny brutto		
		średnia	mediana	N	średnia	mediana	N
	zdalna	4461,32	3200,00	4254	163,16	125,00	4254
Inne	mieszana	4880,46	4100,00	92	51,93	29,21	92
	stacjonarna	3957,78	2700,00	7010	152,25	120,00	7010
	zdalna	3457,33	2328,50	1964	136,69	110,00	1964
Języki	mieszana	5673,15	4920,00	269	91,31	92,00	269
	stacjonarna	4341,67	4550,00	5751	117,63	99,38	5751
	zdalna	4128,65	3640,00	3646	91,47	73,08	3646
Prawo i administracja	mieszana	3102,32	3000,00	55	77,10	40,23	55
	stacjonarna	4077,03	2000,00	1796	194,02	121,98	1796
	zdalna	1678,83	1082,40	1215	129,33	113,16	1215
Prawo jazdy	mieszana	3554,13	2700,00	115	45,89	42,56	115
	stacjonarna	3788,90	2880,00	7253	53,53	45,00	7253
	zdalna	3766,37	2700,00	270	39,27	30,00	270
Styl życia	mieszana	3999,31	3150,00	13	128,38	78,86	13
	stacjonarna	3412,62	2900,00	2760	185,92	171,29	2760
	zdalna	3387,54	3498,50	134	147,59	131,67	134
Techniczne	mieszana	3882,21	3500,00	276	103,06	97,09	276
	stacjonarna	3243,92	2550,00	6170	107,60	68,36	6170
	zdalna	2730,88	2214,00	1326	108,64	93,75	1326
Transport i motoryzacja	mieszana	6097,23	4651,86	31	224,62	100,00	31
	stacjonarna	4381,04	2752,60	664	169,81	92,25	664
	zdalna	5191,18	1837,50	170	262,97	115,31	170
Zdrowie i medycyna	mieszana	5690,19	5600,00	133	104,49	35,26	133
	stacjonarna	3347,24	2600,00	15146	195,19	175,00	15146
	zdalna	2646,62	1850,00	2484	146,27	115,35	2484

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

4.5. Ceny dofinansowanych usług zrealizowanych

Przystępując do analizy cen usług zrealizowanych należy pamiętać, że w ich przypadku przyjęto inne kryterium unikatowości. Z bazy wszystkich usług opublikowanych między 1.01.2020 a 15.09.2021 wybrano te, które mają taką samą nazwę, realizowane są przez ten sam podmiot, mają jednakowy koszt uczestnika brutto, ten sam czas trwania, a także tę samą formę realizacji usługi, a dodatkowo posiadają status: *zrealizowane*.

Wykres 49. Koszt osobogodziny brutto usług opublikowanych i zrealizowanych w ramach poszczególnych kategorii tematycznych (średnie i mediany)

kod	kategoria	usługi opublikowane N	usługi zrealizowane N
1	Ekologia i rolnictwo	698	165
2	Finanse i bankowość	4740	1167
3	Informatyka i telekomunikacja	8443	2455
4	Języki	9666	3773
5	Prawo i administracja	3066	890
6	Prawo jazdy	7638	3755
7	Zdrowie i medycyna	17763	8156
8	Styl życia	2907	1386
9	Biznes	24717	12363
10	Transport i motoryzacja	865	325
11	Techniczne	7772	2851
12	Inne	9066	4209

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

W większości kategorii tematycznych mediana cen usług zrealizowanych jest wyższa aniżeli mediana cen usług opublikowanych. Taka sytuacja dotyczy ośmiu kategorii tematycznych. Największą różnicę cenową między usługami, z których skorzystano, a tymi, które są dostępne w BUR, można zauważyć w kategoriach: *Prawo i administracja* (ceny usług zrealizowanych są o 25% wyższe od opublikowanych), *Ekologia i rolnictwo* (o 23% wyższe), *Języki* (o 11% wyższe) oraz *Biznes* (o 10% wyższe). W przypadku czterech kategorii mediana

kosztu osobogodziny brutto usług zrealizowanych jest niższa niż unikatowych usług opublikowanych. Dotyczy to przede wszystkim usług z kategorii *Techniczne* (o 9% niższe) i *Transport i motoryzacja* (o 8% niższe).

W poniższej tabeli umieszczono wartości średnie i mediany kosztu osobogodziny brutto dla usług zrealizowanych i opublikowanych w BUR w podziale na podkategorie tematyczne. Dla części podkategorii liczba zrealizowanych usług jest na tyle niska, że może wpływać na poprawne wnioskowanie. W związku z tym w kolumnie z liczebnością usług zrealizowanych (N), wszystkie wartości poniżej 50 oznaczone są na czerwono. Nie brano ich także pod uwagę przy analizie różnicy pomiędzy ceną usługi opublikowanej a zrealizowanej. W ostatniej kolumnie tabeli znajduje się różnica procentowa mediany cen usług zrealizowanych w stosunku do mediany cen usług opublikowanych.

Największa różnica w kosztach osobogodziny dotyczy usług z podkategorii *Języki europejskie*. Mediana cen usług zrealizowanych jest w tym przypadku wyższa o 70% od mediany cen usług opublikowanych. Dużą analogiczną różnicę widać także w przypadku *Logistyki* (ceny usług zrealizowanych były wyższe średnio o 58% od cen usług opublikowanych), a także *Finansów i doradztwa finansowego* (o 42%). Odwrotną tendencję zauważyć można w przypadku usług z podkategorii *Prawo pracy*, gdzie usługi realizowane są średnio o 23% tańsze niż wszystkie publikowane. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku *Języka hiszpańskiego* (różnica 15%) oraz *Języka niemieckiego* (14%).

Tabela 5. Koszt osobogodziny brutto usług opublikowanych i zrealizowanych w ramach poszczególnych podkategorii (średnie i mediany)

Podkategoria tematyczna	Opublikowane			Zrealizowane			Różnica % (mediana cen usług zrealizowanych w stosunku do mediany cen usług opublikowanych)
	średnia	mediana	N	średnia	mediana	N	
Ochrona środowiska	125,74	106,09	564	160,35	121,11	113	14%
Rolnictwo	72,53	25,00	37	85,29	39,38	10	58%
Weterynaria	155,77	136,36	97	170,30	153,13	42	12%
Audyt	108,38	50,00	87	186,37	48,75	24	-3%
Bankowość	106,40	82,00	1591	119,02	75,00	435	-9%
Finanse i doradztwo finansowe	147,58	104,17	317	186,82	147,60	91	42%
Inwestycje	173,74	117,88	153	239,12	174,38	48	48%
Podatki	100,72	82,00	1210	117,81	82,00	245	0%
Rachunkowość /księgowość	96,52	78,00	1257	117,68	78,50	289	1%
Ubezpieczenia	160,06	125,00	70	162,42	125,00	27	0%
Windykacja	102,63	98,43	55	139,86	123,13	8	25%
Administracja IT i systemy komputerowe	163,71	130,91	4737	166,14	120,00	1047	-8%
Aplikacje biznesowe	156,56	86,10	780	192,86	119,62	336	39%
Bezpieczeństwo IT	209,63	158,28	388	260,67	192,19	159	21%
Internet	249,74	153,80	394	316,60	166,47	206	8%
Obsługa komputera	92,02	77,78	287	85,95	73,80	96	-5%
Programowanie	135,90	107,63	1143	168,28	139,65	328	30%
Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	221,24	84,34	449	358,44	115,74	189	37%
Bazy danych	143,61	102,48	124	231,21	125,00	25	22%
Telekomunikacja	112,28	80,00	142	117,66	73,33	69	-8%
Angielski	103,38	90,00	5600	118,60	90,00	2091	0%
Francuski	82,82	75,00	143	113,17	93,08	34	24%
Hiszpański	84,21	86,00	287	87,52	73,33	89	-15%
Języki europejskie	130,08	107,00	2458	152,33	182,00	1232	70%
Niemiecki	80,11	70,00	822	82,02	60,00	244	-14%
Pozostałe języki	107,21	70,00	52	125,73	60,00	15	-14%
Rosyjski	93,57	89,90	142	112,72	87,50	34	-3%
Włoski	93,61	90,00	162	130,95	125,00	34	39%
Administracja publiczna	126,41	117,88	197	131,95	114,81	22	-3%
Ochrona informacji niejawnych	221,81	133,33	109	253,76	147,00	34	10%
Pomoc społeczna	47,11	24,19	16	110,00	110,00	2	355%
Prawo administracyjne	162,21	151,70	85	255,63	142,86	13	6%
Prawo budowlane	144,97	117,88	115	154,06	117,88	26	0%
Prawo handlowe	179,50	123,00	1256	231,75	147,60	453	20%
Prawo ogólne	239,06	161,95	162	320,85	150,00	73	-7%
Prawo pozostałe	227,53	156,88	194	248,55	197,50	75	26%
Prawo pracy	110,75	95,69	559	123,34	73,80	99	-23%

Podkategoria tematyczna	Opublikowane			Zrealizowane			Różnica % (mediana cen usług zrealizowanych w stosunku do mediany cen usług opublikowanych)
	średnia	mediana	N	średnia	mediana	N	
Prawo Unii Europejskiej	218,41	138,38	160	264,53	180,89	58	31%
Zamówienia publiczne	114,42	96,86	213	175,23	147,60	35	52%
Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	21,26	18,00	471	20,87	17,93	262	0%
Kurs prawa jazdy kat.A	46,71	30,00	750	49,64	33,50	393	12%
Kurs prawa jazdy kat.A1	32,00	32,00	1	32,00	32,00	1	0%
Kurs prawa jazdy kat.A2	38,66	30,00	122	56,75	52,50	18	75%
Kurs prawa jazdy kat.B	37,70	30,00	1076	38,46	30,00	418	0%
Kurs prawa jazdy kat.B+E	85,07	80,00	172	82,78	82,35	87	3%
Kurs prawa jazdy kat.C	56,43	51,10	1398	54,59	52,00	734	2%
Kurs prawa jazdy kat.C+E	73,13	70,00	1031	73,21	70,00	555	0%
Kurs prawa jazdy kat.C+D	58,45	60,00	13	60,35	60,00	3	0%
Kurs prawa jazdy kat.D	56,80	56,25	854	56,33	55,00	392	-2%
Farmacja	121,15	73,80	32	117,57	73,80	11	0%
Logopedia	83,34	67,71	30	143,00	125,00	5	85%
Psychologia i rozwój osobisty	165,47	130,91	7033	183,10	146,03	3144	12%
Medycyna	190,79	164,29	6737	195,04	175,00	3348	7%
Medycyna estetyczna i kosmetologia	222,74	216,67	3108	214,92	214,78	1295	-1%
Optyka	214,02	250,00	4	250,00	250,00	2	0%
Stomatologia	272,46	247,06	587	250,65	234,38	253	-5%
Zdrowie publiczne	107,92	100,00	234	116,37	100,00	99	0%
Dietetyka	85,75	24,31	46	110,04	100,00	17	311%
Sport	165,49	150,00	241	172,74	161,46	142	8%
Uroda	187,36	171,29	2619	176,45	165,24	1226	-4%
Marketing	234,44	173,99	2626	257,17	176,81	1508	2%
PR	165,96	147,60	176	181,80	156,25	97	6%
Sprzedaż	197,95	150,00	2851	215,11	150,00	1388	0%
Logistyka	159,03	125,00	233	199,09	197,66	70	58%
Organizacja	248,19	175,00	3658	291,89	199,97	1850	14%
Negocjacje	170,65	150,00	294	188,68	150,00	119	0%
Zarządzanie zasobami ludzkimi	192,33	150,00	3738	217,17	173,00	1563	15%
Zarządzanie przedsiębiorstwem	236,02	192,19	11141	266,23	221,40	5768	15%
Motoryzacja	122,08	84,56	328	110,70	90,00	151	6%
Transport i logistyka	231,62	114,21	537	237,28	125,00	174	9%
Automatyka i robotyka	146,34	123,00	149	156,35	126,08	44	3%
Budownictwo i projektowanie	124,86	93,00	467	126,54	96,50	182	4%
Elektronika i elektrotechnika	119,18	87,50	146	115,83	90,00	67	3%
Energetyka i gazownictwo	111,29	94,55	415	109,76	85,71	113	-9%
Geodezja i kartografia	131,28	149,49	11	130,49	149,08	4	0%
Hydraulika	143,36	127,12	23	135,89	106,25	11	-16%

Podkategoria tematyczna	Opublikowane			Zrealizowane			Różnica % (mediana cen usług zrealizowanych w stosunku do mediany cen usług opublikowanych)
	średnia	mediana	N	średnia	mediana	N	
Inżynieria i metrologia	149,36	134,71	70	210,60	206,67	16	53%
Mechanika i mechatronika	127,80	112,50	203	148,97	123,93	60	10%
Metalurgia i spawalnictwo	42,12	21,00	688	48,12	21,01	254	0%
Papiernictwo i poligrafia	128,41	38,13	5	245,83	245,83	1	545%
Obsługa maszyn i urządzeń	62,48	35,00	940	61,55	41,34	314	18%
Pozostałe techniczne	120,99	83,89	4654	129,83	77,31	1785	-8%
Artystyczne	196,15	200,00	448	225,24	242,50	228	21%
Turystyka i hotelarstwo	145,98	125,00	323	166,30	125,00	147	0%
Gastronomia	150,73	135,71	679	134,07	125,00	326	-8%
Edukacja	144,83	110,70	7616	152,64	100,00	3508	-10%
Kursy specjalistyczne	54,63	41,54	1749	61,64	45,00	892	8%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021) | W kolumnie N, czerwoną czcionką oznaczono liczebności poniżej 50. W kolumnie Różnica % zastosowano 3-stopniową skalę kolorów Excel, gdzie na czerwono zaznaczona jest wartość najwyższa, na zielono – najniższa, a na pomarańczowo wartość mediany (2%). Pozostałe komórki zostały pokolorowane proporcjonalnie.

5. Analiza porównawcza cen usług dofinansowanych publikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020

5.1. Zróżnicowanie cen dofinansowanych usług rozwojowych

Analizując poziom zróżnicowania cen dofinansowanych usług rozwojowych w poniższym rozdziale oparto się na wartości współczynnika zmienności dla odchylenia standardowego. Porównane zostały usługi opublikowane do 31.12.2019 oraz te opublikowane po 1.01.2020. Dane dotyczące kosztu uczestnika brutto należy traktować poglądowo. Bardziej miarodajną zmienną jest w przypadku analizy cen koszt osobogodziny brutto, ponieważ odnosi się on do tej samej jednostki czasu.

W podkategoriach tematycznych usług, dla których liczba obserwacji wynosi nie mniej niż 5, wartość współczynnika zmienności dla kosztu uczestnika brutto przekracza w każdym przypadku wartość graniczną = 0,1. Koszt uczestnika brutto znacząco różni się zatem wśród wszystkich analizowanych grup usług. Wartość współczynnika zmienności jest jednak w większości przypadków niższa niż wśród usług publikowanych przed 2020 (dotyczy to 66 kategorii).

Największym zróżnicowaniem cenowym charakteryzują się usługi z podkategorii *Prawo administracyjne* (3,02) i jest to największy wzrost współczynnika zmienności w stosunku do usług publikowanych przed 2020 rokiem. Wysoki współczynnik zmienności charakteryzuje również usługi z podkategorii *Sprzedaż* (2,52). W tym przypadku również odnotowano wzrost w stosunku do usług publikowanych przed 2020. Z kolei najmniejszym zróżnicowaniem cechują się usługi z kategorii *Prawo jazdy* (dla wszystkich podkategorii wartość współczynnika zmienności była niższa niż 0,54, najniższa natomiast była dla *Kursu prawa jazdy kat. A2* – 0,11) i jest to tendencja, która utrzymuje się niezmiennie od początku funkcjonowania BUR.

W przypadku kosztu osobogodziny brutto, tak jak w przypadku kosztu uczestnika brutto, dla wszystkich analizowanych grup usług współczynnik zmienności przekracza wartość graniczną 0,1. Wartość współczynnika zmienności jest w większości przypadków niższa niż wśród usług publikowanych przed 2020 (dotyczy to 59 kategorii).

Największe różnicowanie cenowe można zaobserwować wśród następujących grup usług: *Ochrona informacji niejawnych* (1,82) oraz *Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo* (1,78). W obu tych przypadkach wartość współczynnika zmienności znacząco wzrosła w porównaniu do usług publikowanych przed 2020 rokiem. Najmniejszym różnicowaniem kosztu osobogodziny brutto cechują się natomiast usługi z podkategorii tematycznej *Kurs prawa jazdy kat. C+D* (0,18) oraz *Kurs prawa jazdy kat. D* (0,31), gdzie jest to wartość zbliżona do tej dotyczącej usług publikowanych przed 2020r.

Tabela 6. Współczynnik zmienności dla kosztu uczestnika brutto oraz kosztu osobogodziny dla poszczególnych podkategorii tematycznych (porównanie lat)

	koszt osobogodziny brutto		koszt uczestnika brutto	
	wartość współczynnika zmienności dla usług publikowanych:			
	po 2020	przed 2020	po 2020	przed 2020
Ochrona informacji niejawnych	1,82	1,04	2,05	2,07
Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	1,78	1,10	1,36	1,12
Audyt	1,52	1,11	1,64	2,13
Internet	1,40	1,57	1,80	1,51
Elektronika i elektrotechnika	1,39	0,82	0,72	1,08
Transport i logistyka	1,38	1,79	1,51	1,77
Obsługa maszyn i urządzeń	1,36	1,61	1,18	1,07
Aplikacje biznesowe	1,35	3,06	1,90	2,63
Rolnictwo	1,35	1,99	0,67	1,07
Prawo ogólne	1,34	1,03	1,35	0,82
Kursy specjalistyczne	1,28	0,61	0,80	0,73
Kurs prawa jazdy kat.C	1,26	0,42	0,51	0,54
Metalurgia i spawalnictwo	1,26	1,55	0,51	0,81
Energetyka i gazownictwo	1,26	2,83	2,22	2,82
Prawo handlowe	1,23	1,37	2,35	1,70
Prawo Unii Europejskiej	1,22	0,71	2,32	1,21
Motoryzacja	1,21	0,69	0,95	0,65
Prawo pozostałe	1,17	1,29	1,29	1,66
Pozostałe techniczne	1,16	1,08	0,91	2,46
Sprzedaż	1,16	1,11	2,52	1,86
Edukacja	1,15	1,54	2,45	3,14
Organizacja	1,14	6,14	2,25	2,41
Bezpieczeństwo IT	1,10	0,79	0,94	0,82
Psychologia i rozwój osobisty	1,09	1,18	1,03	1,51
Dietetyka	1,09	0,92	0,55	0,94
Rachunkowość/księgowość	1,06	1,12	1,18	1,90
Prawo administracyjne	1,06	1,26	3,02	0,81
Bankowość	1,05	1,17	1,99	1,89
Papiernictwo i poligrafia	1,04	1,01	0,94	1,11
Negocjacje	1,04	1,02	0,87	1,09
Administracja IT i systemy komputerowe	1,03	0,91	1,02	2,00
Zarządzanie zasobami ludzkimi	1,02	1,72	1,41	1,72
Programowanie	0,99	0,94	1,03	0,86
Pozostałe języki	0,97	1,17	0,73	0,87
Zarządzanie przedsiębiorstwem	0,96	1,00	1,67	2,30

	koszt osobogodziny brutto		koszt uczestnika brutto	
	wartość współczynnika zmienności dla usług publikowanych:			
	po 2020	przed 2020	po 2020	przed 2020
Angielski	0,96	0,76	0,69	0,77
Prawo pracy	0,93	1,29	1,87	1,74
Pomoc społeczna	0,93	0,97	0,48	0,82
Finanse i doradztwo finansowe	0,92	1,92	1,63	2,15
Turystyka i hotelarstwo	0,91	1,20	0,72	1,62
Marketing	0,90	1,09	1,36	2,39
Prawo budowlane	0,89	0,83	1,23	1,59
Rosyjski	0,89	0,67	0,67	0,75
Bazy danych	0,89	0,58	1,29	0,61
Mechanika i mechatronika	0,87	1,44	1,08	3,97
Inwestycje	0,85	1,49	1,18	1,52
Języki europejskie	0,85	0,82	0,48	0,80
Francuski	0,85	0,74	0,60	0,82
Kurs prawa jazdy kat.B+E	0,82	0,40	0,28	0,54
Administracja publiczna	0,82	1,56	0,92	0,88
Logistyka	0,81	0,96	1,28	1,81
Budownictwo i projektowanie	0,80	1,07	0,61	0,88
Automatyka i robotyka	0,80	0,81	0,94	3,08
Farmacja	0,78	1,28	0,74	1,82
Ochrona środowiska	0,76	0,90	1,04	1,40
Logopedia	0,75	1,34	1,21	1,14
Niemiecki	0,75	0,94	0,66	0,89
PR	0,71	1,10	0,76	1,45
Weterynaria	0,70	0,86	0,52	0,62
Medycyna	0,68	1,87	0,74	1,42
Telekomunikacja	0,67	1,04	0,66	1,11
Ubezpieczenia	0,66	0,93	0,96	1,57
Sport	0,63	1,54	0,65	0,91
Hydraulika	0,63	0,71	0,66	0,54
Uroda	0,63	0,59	0,77	0,88
Zdrowie publiczne	0,59	1,00	0,98	1,72
Obsługa komputera	0,59	1,16	0,86	1,48
Włoski	0,57	0,78	0,61	0,84
Stomatologia	0,57	0,53	0,90	1,04
Artystyczne	0,57	0,83	0,71	0,69
Zamówienia publiczne	0,56	1,00	0,77	0,86
Geodezja i kartografia	0,55	0,96	0,78	1,93
Gastronomia	0,53	1,12	0,69	1,11
Podatki	0,52	0,87	1,27	1,86
Kurs prawa jazdy kat. A	0,52	4,67	0,31	0,46
Hiszpański	0,51	0,79	0,65	0,80
Kurs prawa jazdy kat. A2	0,50	0,21	0,11	0,19
Inżynieria i metrologia	0,50	0,76	0,57	1,44
Medycyna estetyczna i kosmetologia	0,47	0,70	0,70	0,71
Windykacja	0,46	0,87	0,74	1,89
Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	0,44	1,56	0,52	0,52
Kurs prawa jazdy kat. C+E	0,41	0,52	0,52	0,62
Kurs prawa jazdy kat. B	0,39	0,43	0,25	0,31
Optyka	0,34	0,62	0,66	1,58

	koszt osobogodziny brutto		koszt uczestnika brutto	
	wartość współczynnika zmienności dla usług publikowanych: po 2020	przed 2020	po 2020	przed 2020
Kurs prawa jazdy kat. D	0,31	0,40	0,38	0,45
Kurs prawa jazdy kat. C+D	0,18	-	0,54	-
Kurs prawa jazdy kat. A1	-	0,44		0,42

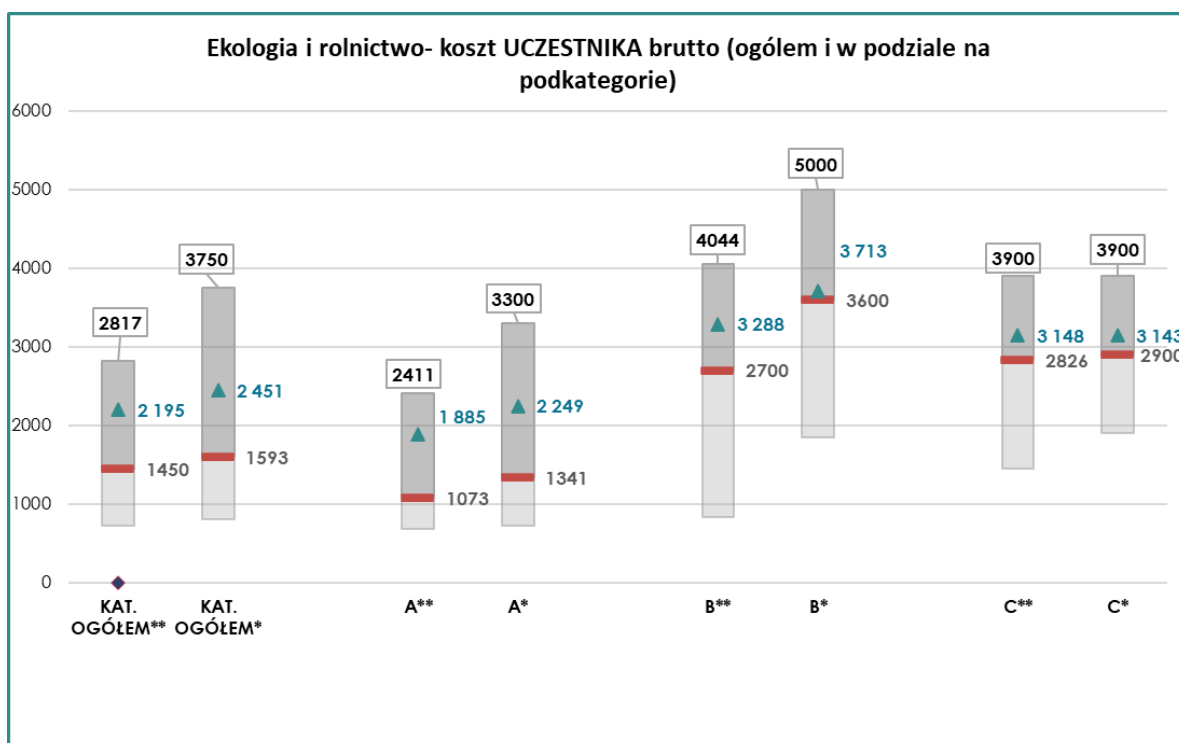
Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

Kolorem zielonym zaznaczono wartości niższe od 0,5, natomiast czerwonym wyższe od 1,5.

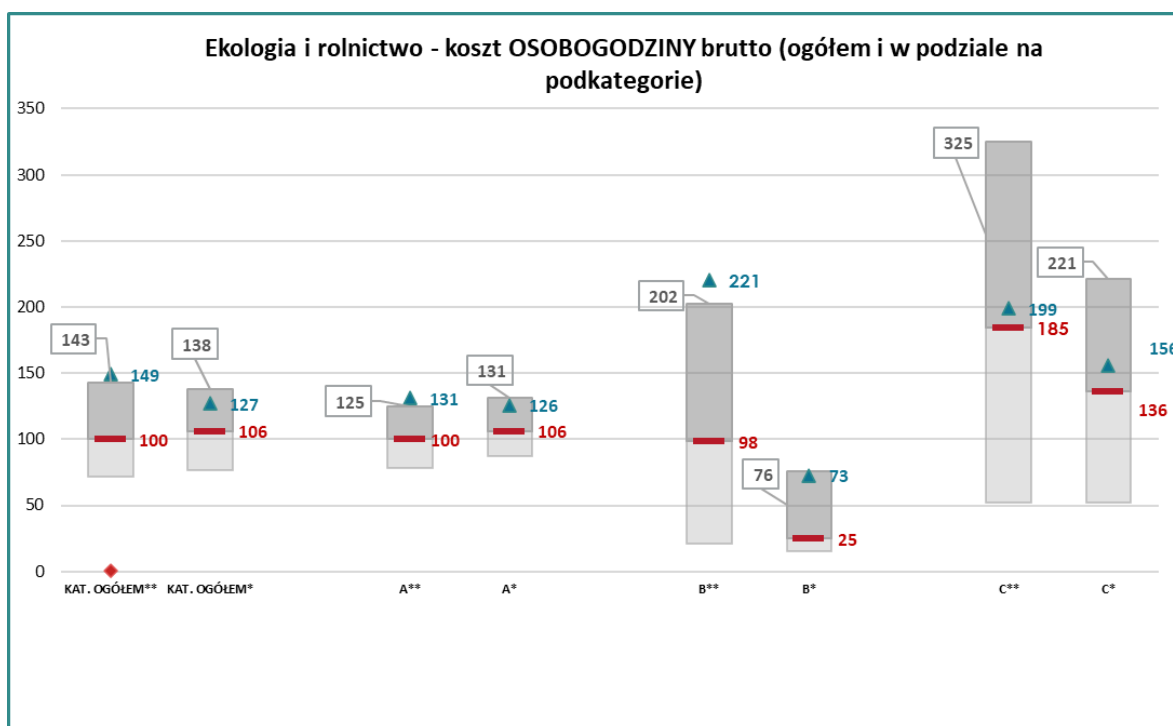
5.2. Analiza porównawcza cen wszystkich usług dofinansowanych opublikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020

Na poniższych wykresach uwzględniono porównanie podstawowych statystyk dotyczących kosztów osobogodziny oraz kosztu uczestnika brutto dla poszczególnych kategorii i podkategorii tematycznych dofinansowanych usług rozwojowych. Dla każdego wykresu zaprezentowano wartości: średniej, mediany oraz III kwartyli dla usług opublikowanych w BUR od początku istnienia bazy do 31.12.2019 r. oraz tych opublikowanych po 1.01.2020 r.

Wykres 50. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo (porównanie lat)

Wykres 51. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo (porównanie lat)

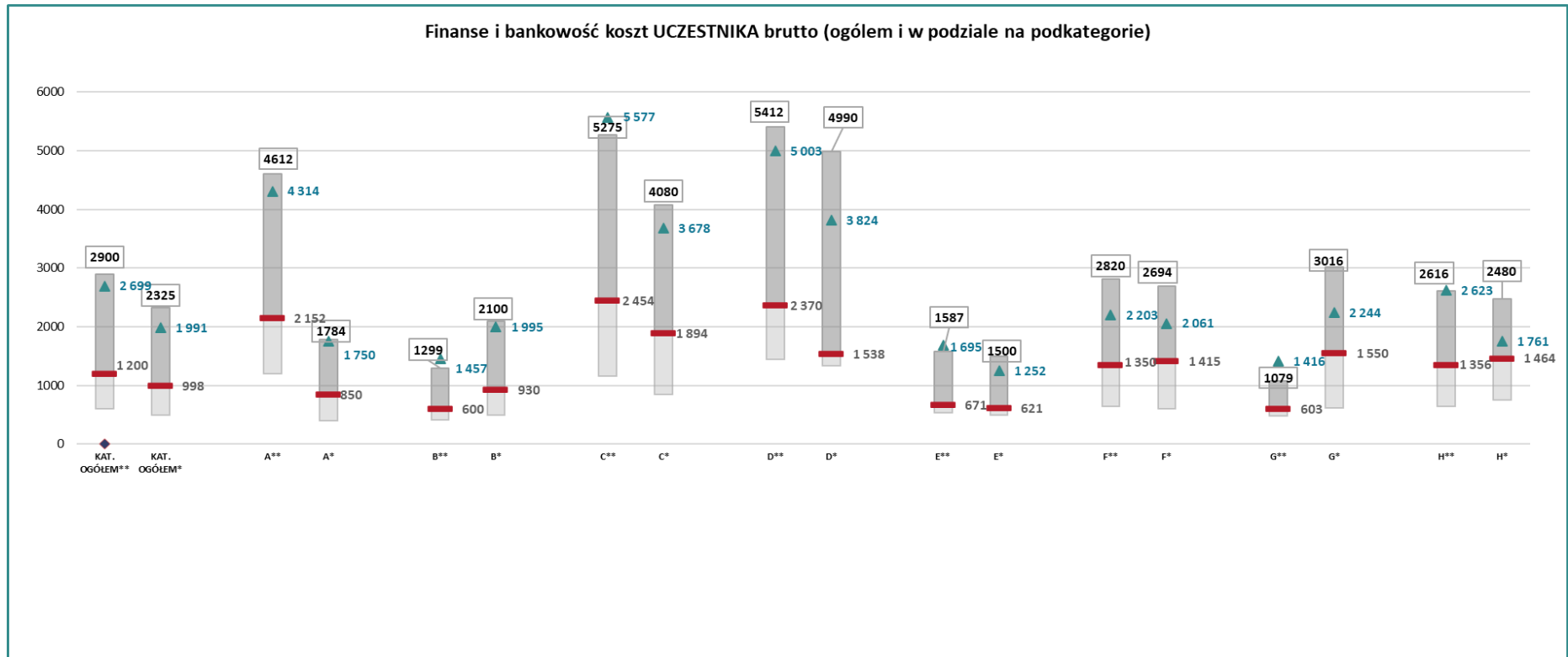

kod	podkategoria	usługi publikowane do	
		31.12.2019	01.01.2020
		N	N
A	Ochrona środowiska	479	564
B	Rolnictwo	61	37
C	Weterynaria	86	97

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021)

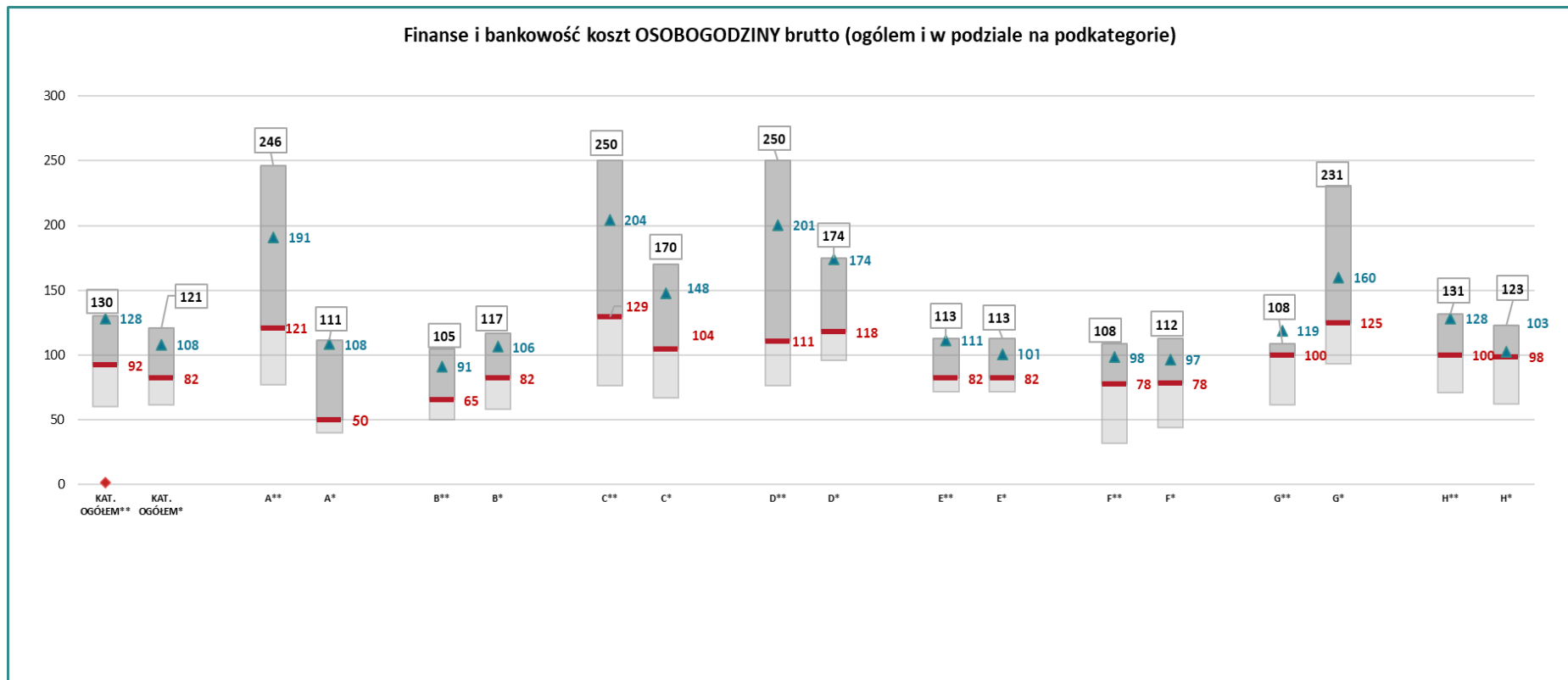
Analizując ceny usług rozwojowych w ramach kategorii *Ekologia i rolnictwo* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost cen. Spadła mediana cen osobogodziny w podkategoriach *Rolnictwo* i *Weterynaria*, ale nieco wzrosła w kilkakrotnie bardziej licznej podkategorii *Ochrona środowiska*. W *Rolnictwie* i *Weterynarii* zmniejszyła się również rozpiętość cen usług za osobogodzinę.

Wykres 52. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 53. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość (porównanie lat)

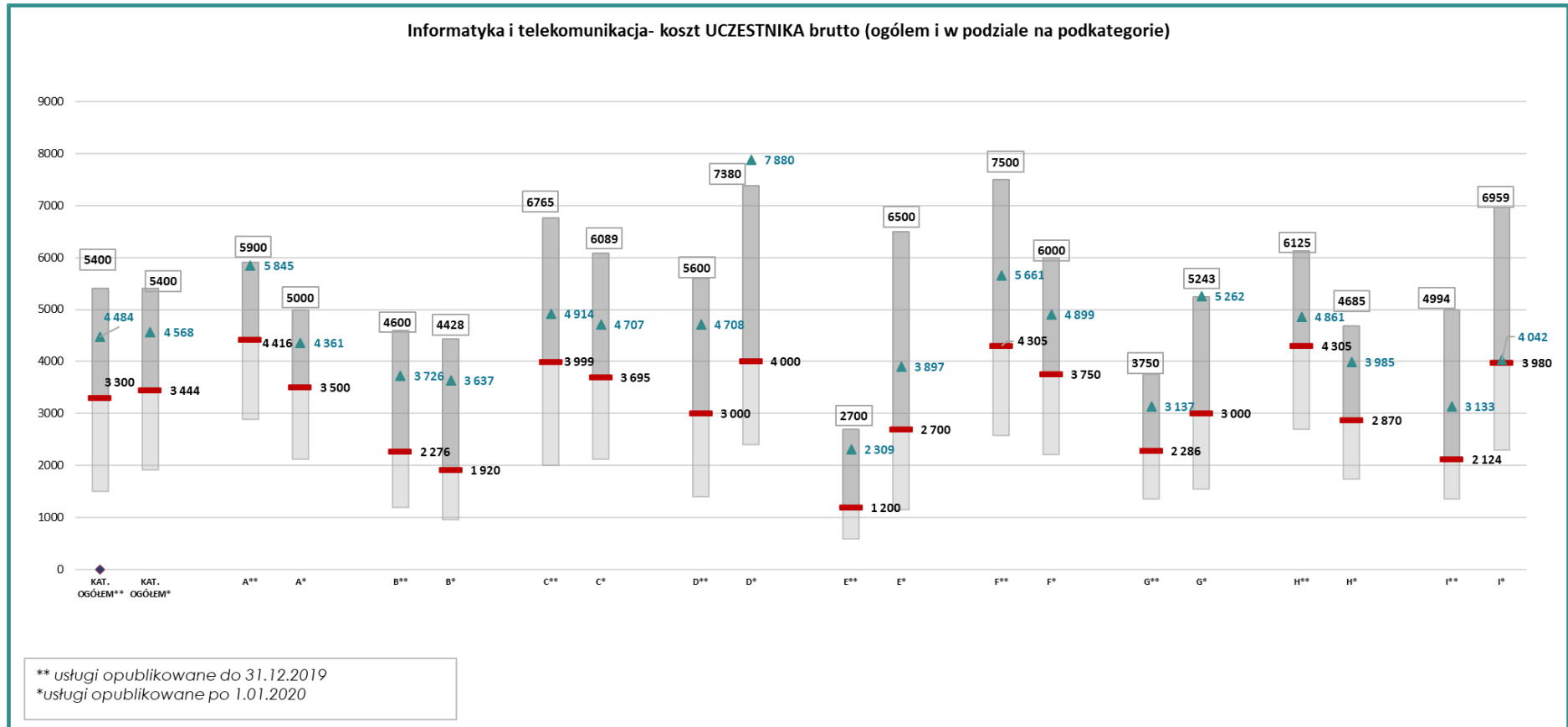
kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019 N	usługi publikowane po 01.01.2020 N
A	Audyt	1042	87
B	Bankowość	1062	1591
C	Finanse i doradztwo finansowe	1196	317
D	Inwestycje	430	153
E	Podatki	2830	1210

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019 N	usługi publikowane po 01.01.2020 N
F	Rachunkowość/księgowość	3254	1257
G	Ubezpieczenia	249	70
H	Windykacja	270	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

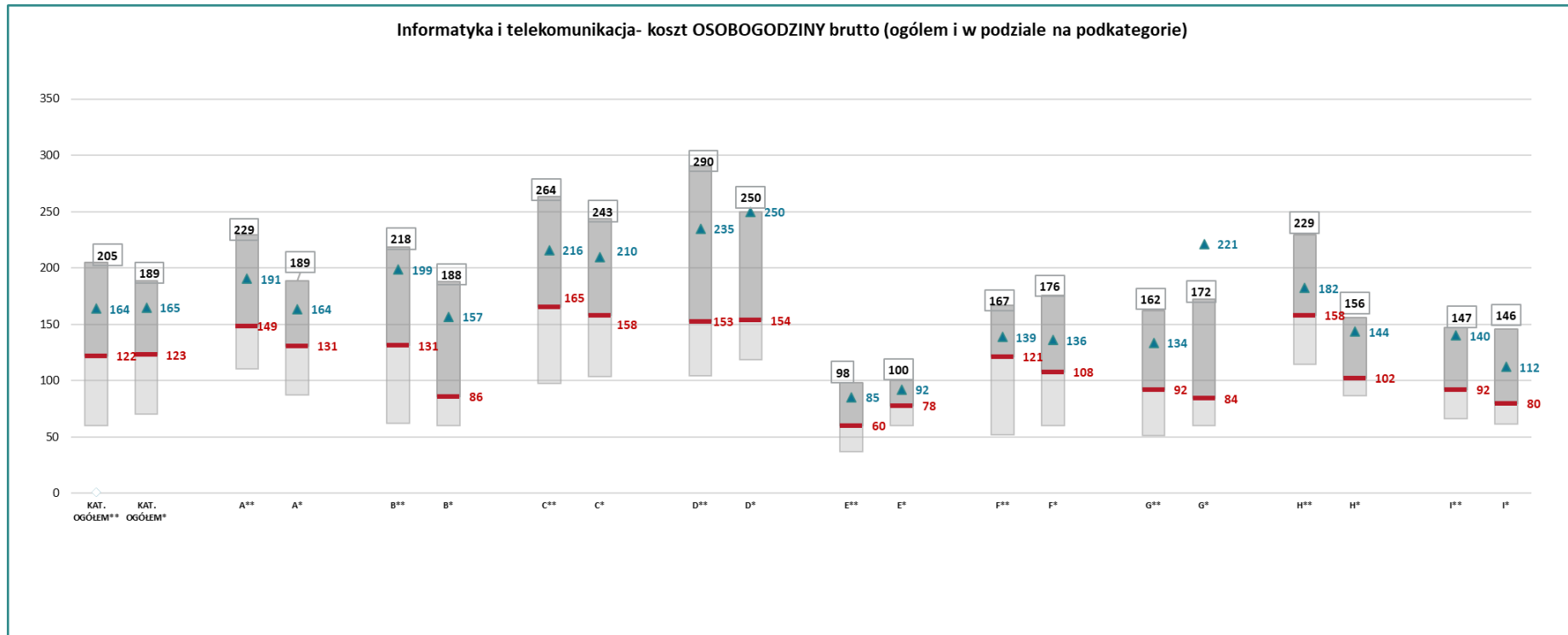
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Finanse i bankowość* opublikowanych przed końcem 2019 i po 1.01.2020 można zauważyć spadek cen zarówno w koszcie uczestnika jak i koszcie osobogodziny. Spadek cen lub ich utrzymanie na tym samym poziomie odnotowano w prawie każdej podkategorii tematycznej w przypadku cen za osobogodzinę usługi. Wyjątkiem jest *Bankowość*, gdzie widzimy nieznaczny wzrost cen, a także *Inwestycje* oraz *Ubezpieczenia*. Rozpiętość cen zauważalnie zmalała w przypadku *Audytu, Finansów i doradztwa finansowego* oraz *Inwestycji*. Wzrosła z kolei w przypadku *Windykacji*.

Wykres 54. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 55. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja (porównanie lat)

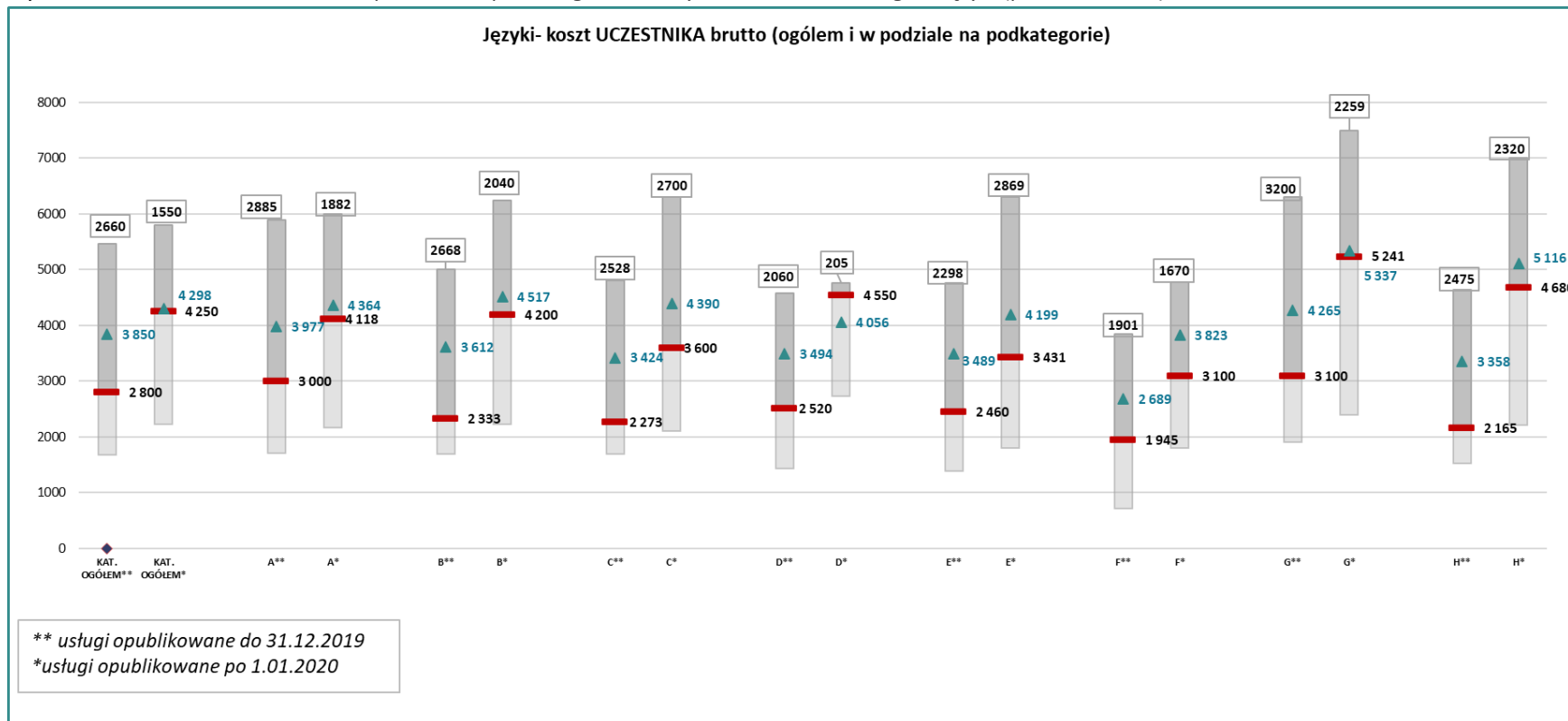
KOD	PODKATEGORIA	Usługi publikowane do 31.12.2019		Usługi publikowane po 01.01.2020	
		N	N	N	N
A	Administracja IT i systemy komputerowe	3232		4737	
B	Aplikacje biznesowe	1876		780	
C	Bezpieczeństwo IT	496		388	
D	Internet	1413		394	
E	Obsługa komputera	2158		287	
F	Programowanie	2783		1143	
G	Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	1736		449	
H	Bazy danych	833		124	
I	Telekomunikacja	46		142	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

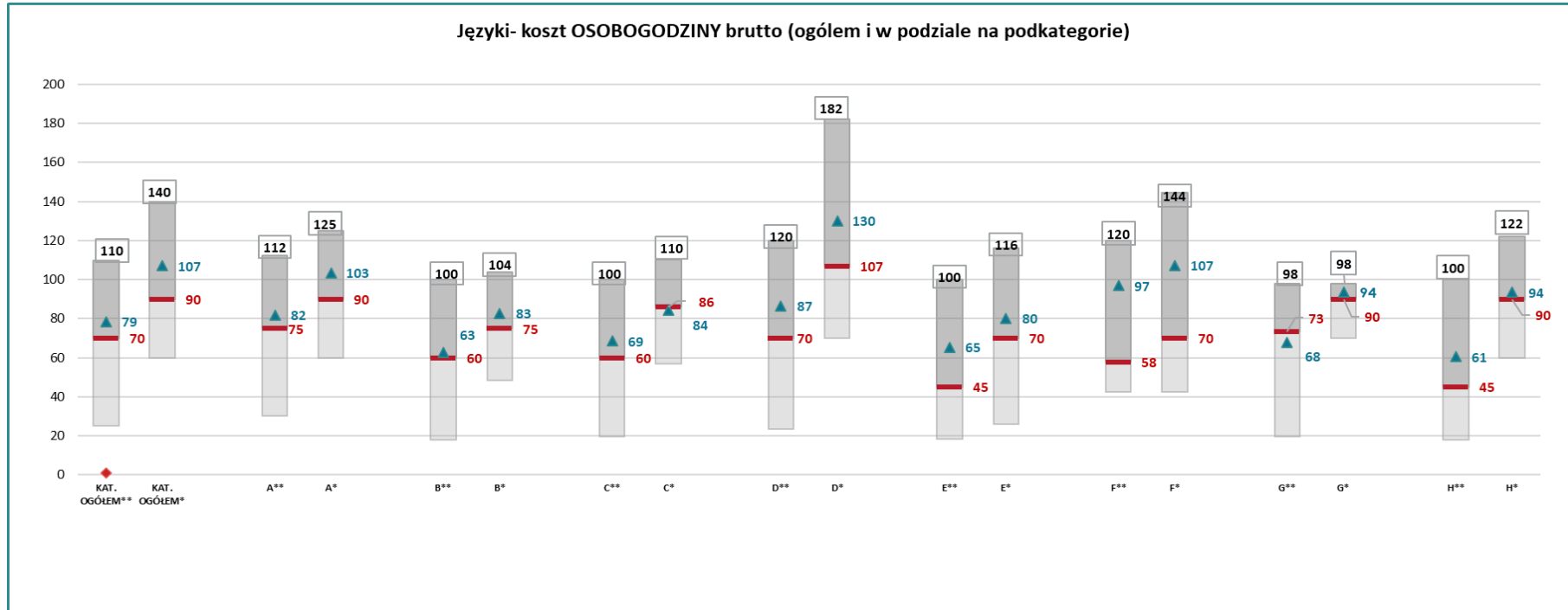
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Informatyka i telekomunikacja* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost mediany ceny osobogodziny brutto (ze 122 zł do 123 zł). Największy wzrost cen odnotowano w podkategorii *Obsługa komputera* (z 60 zł do 78 zł), największy spadek w podkategoriach *Bazy danych* (ze 158 zł do 102 zł) oraz w *Aplikacjach biznesowych* (ze 131 zł do 86 zł). Usługi w ramach całej podkategorii charakteryzują się dość wysoką rozpiętością cen. W przypadku usług opublikowanych po 2020 roku, rozpiętość ta najbardziej zmalała w przypadku podkategorii *Internet* i *Bazy danych*.

Wykres 56. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii *Języki* (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 57. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki (porównanie lat)

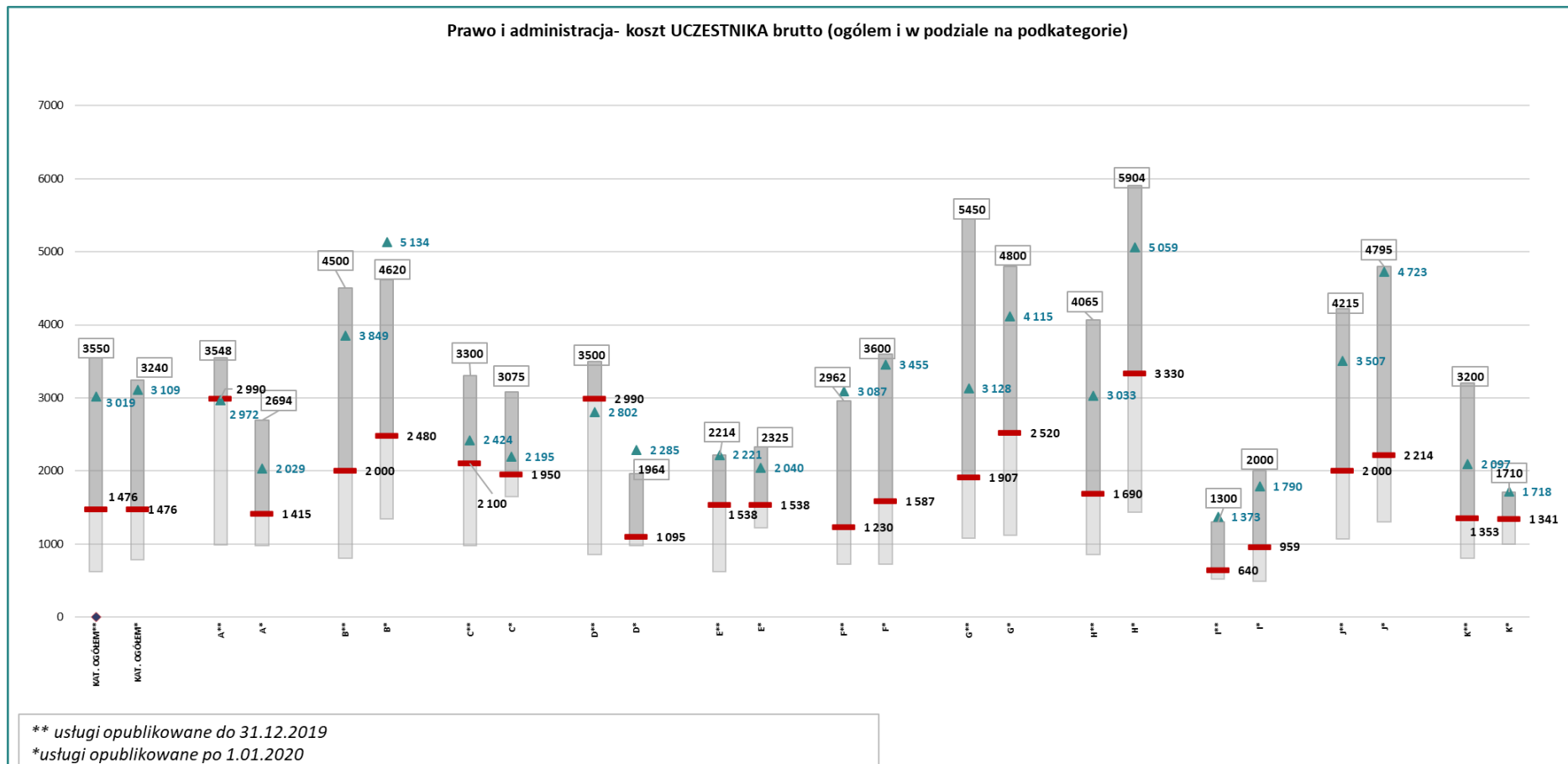
KOD	PODKATEGORIA	Usługi publikowane do 31.12.2019		Usługi publikowane po 01.01.2020	
		N		N	
A	Angielski	12491		5600	
B	Francuski	312		143	
C	Hiszpański	644		287	
D	Języki europejskie	860		2458	
E	Niemiecki	2128		822	
F	Pozostałe języki	90		52	
G	Rosyjski	331		142	
H	Włoski	404		162	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Języki* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć znaczący wzrost cen. Wzrosła średnia cena oraz mediana niezależnie od tego, czy bierzemy pod uwagę koszt uczestnika czy też osobogodziny brutto.

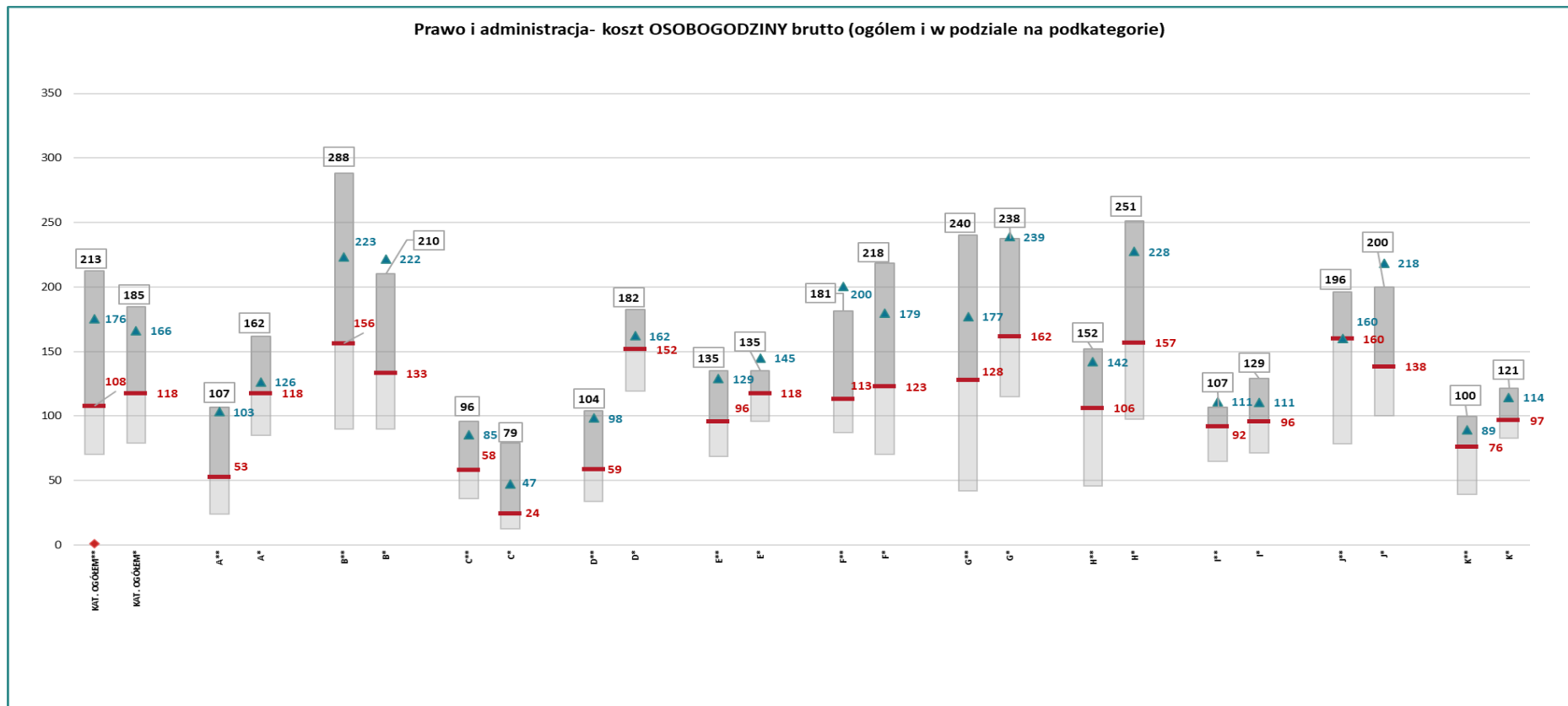
Podobną sytuację można zaobserwować w przypadku wszystkich podkategorii tematycznych. Największy wzrost mediany ceny osobogodziny widzimy w przypadku *Języka włoskiego* oraz podkategorii *Języki europejskie*. Rozpiętość cen usług zmniejszyła się najbardziej w przypadku języka rosyjskiego, znacząco zwiększyła się natomiast w podkategorii *Pozostałe języki*.

Wykres 58. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 59. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja (porównanie lat)

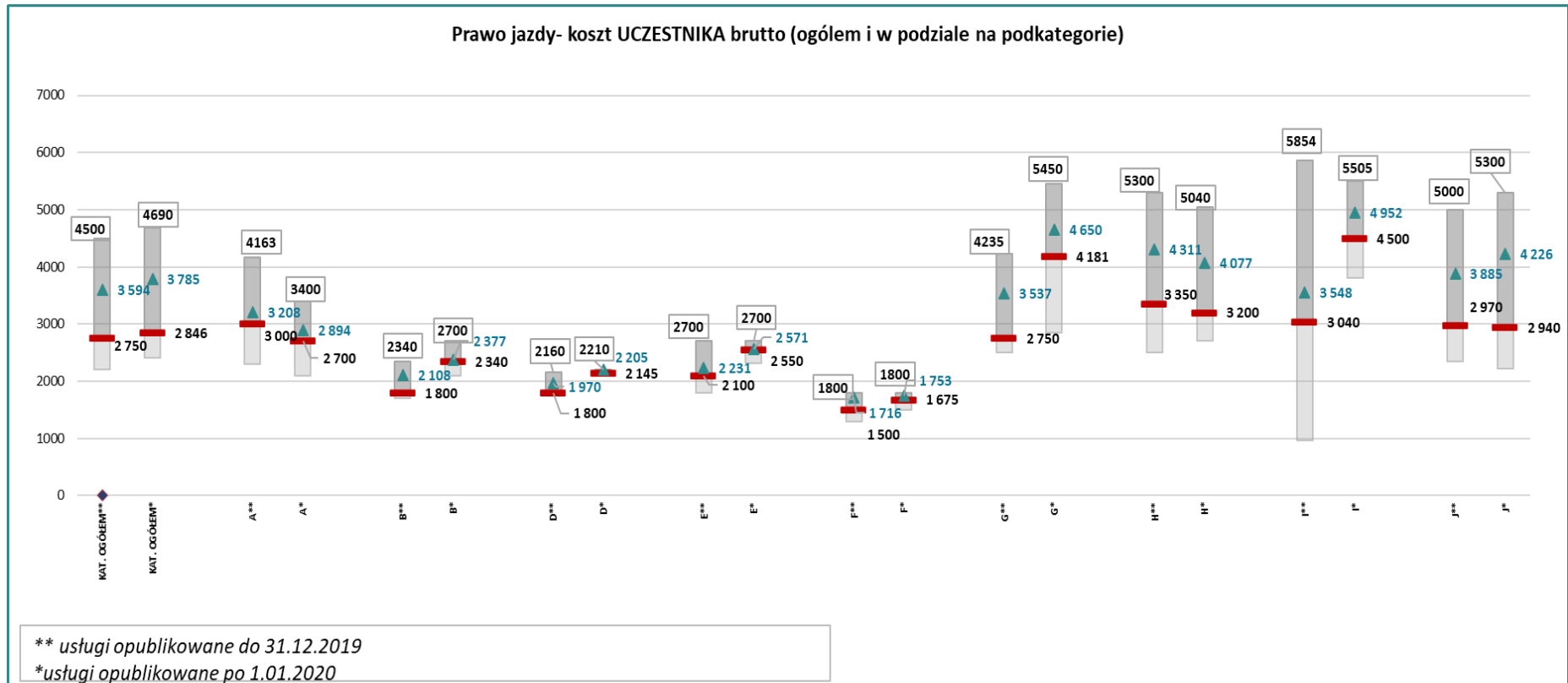
kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N	N	N	N
A	Administracja publiczna		326		197
B	Ochrona informacji niejawnych		4132		109
C	Pomoc społeczna		77		16
D	Prawo administracyjne		190		85
E	Prawo budowlane		169		115
F	Prawo handlowe		674		1256

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019	usługi publikowane po 01.01.2020
		N	N
G	Prawo ogólne	61	162
H	Prawo pozostałe	465	194
I	Prawo pracy	1860	559
J	Prawo Unii Europejskiej	185	160
K	Zamówienia publiczne	242	213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

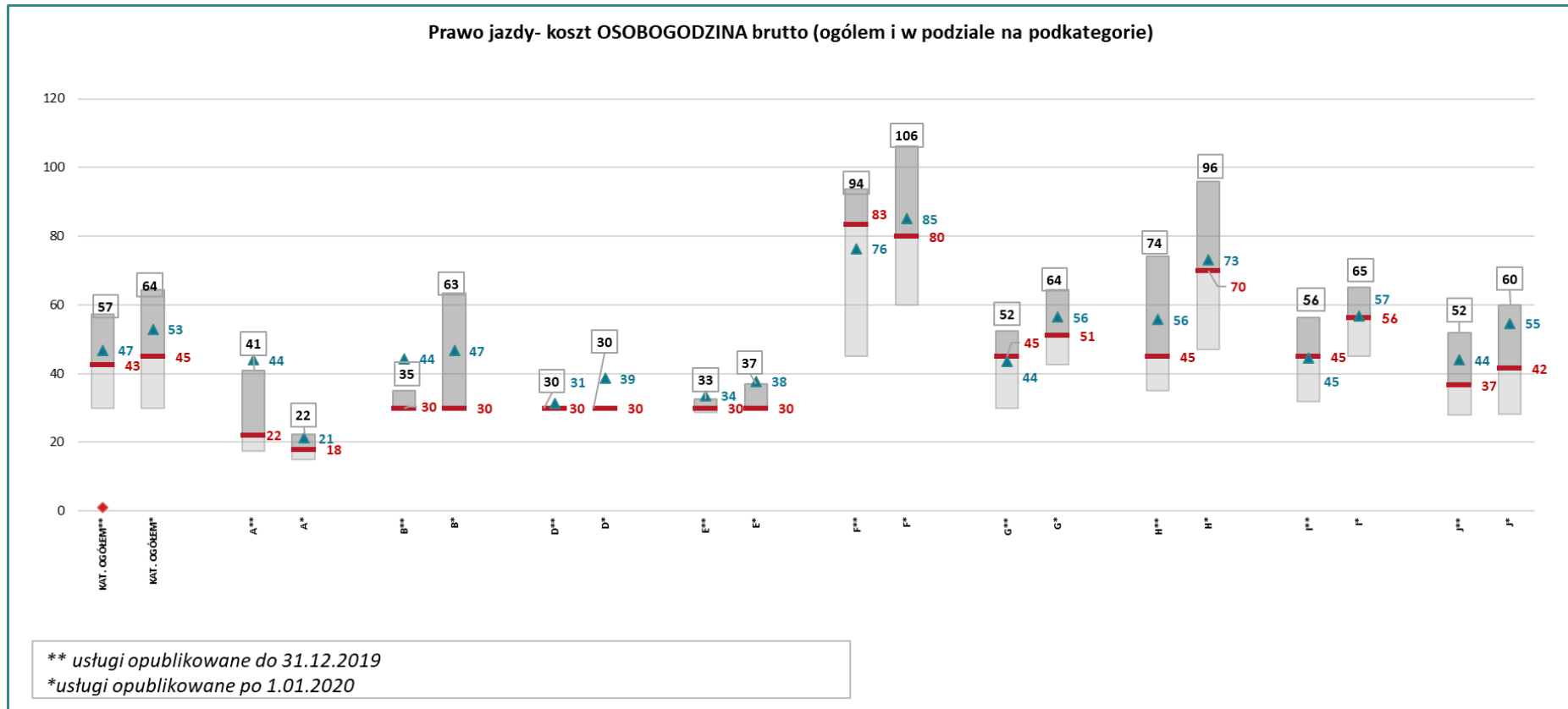
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Prawo i administracja* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost mediany cen (ze 108 zł do 118 zł). Największy wzrost cen można zauważyć w przypadku *Prawa administracyjnego* (z 59 zł do 152 zł). Zdecydowanie wyższe ceny oferowane są też za usługi z zakresu *Administracji publicznej* (z 53 zł do 118 zł). Spadek mediany cen zaobserwowano w trzech podkategoriach, przy czym największa różnica dotyczy *Pomocy społecznej* (z 58 zł do 24 zł). W ramach całej kategorii zmalała rozpiętość cenowa. Jest to najbardziej widoczne w przypadku podkategorii *Ochrona informacji niejawnych* i *Prawo ogólne*. Wzrost rozpiętości cenowej można zauważyć natomiast w przypadku usług z podkategorii *Prawo handlowe*.

Wykres 60. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 61. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy (porównanie lat)

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N	N	N	N
A	Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	323	471		
B	Kurs prawa jazdy kat. A	578	750		
C	Kurs prawa jazdy kat. A1	10	1		
D	Kurs prawa jazdy kat. A2	234	122		
E	Kurs prawa jazdy kat. B	1129	1076		

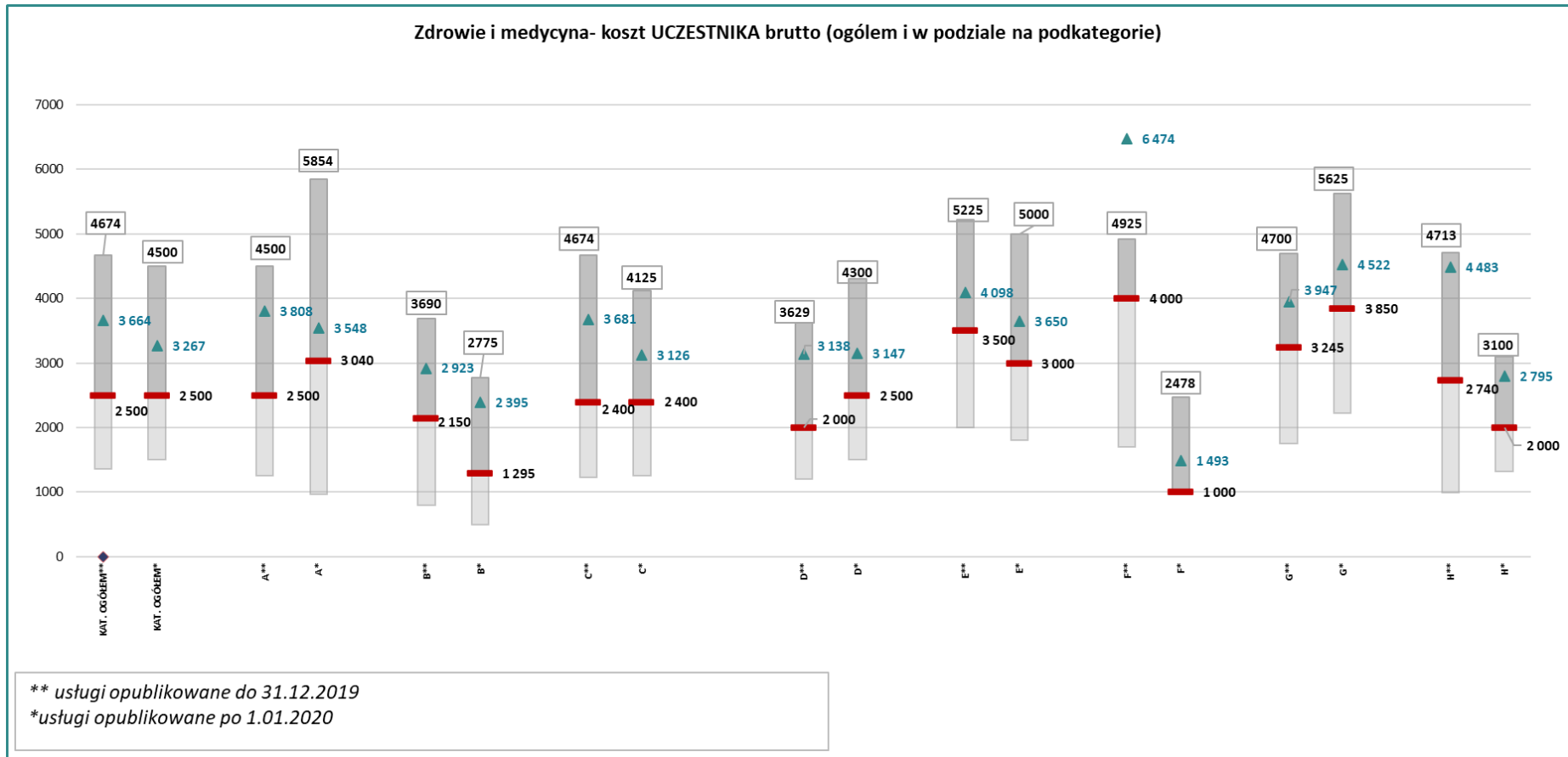

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019	usługi publikowane po 01.01.2020
		N	N
F	Kurs prawa jazdy kat. B+E	247	172
G	Kurs prawa jazdy kat. C	2038	1398
H	Kurs prawa jazdy kat. C+E	2653	1031
I	Kurs prawa jazdy kat. D	1458	854
J	Kursy specjalistyczne	297	1749
K	Kursy specjalistyczne	297	1749

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

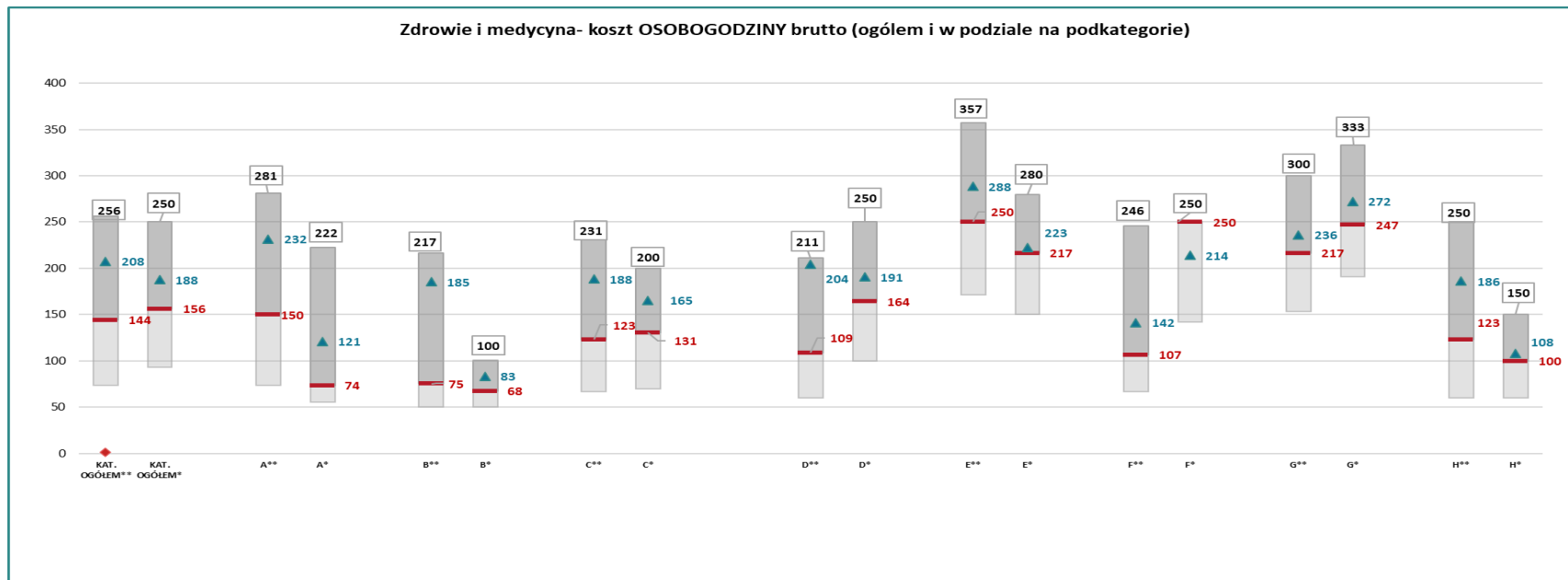
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Prawo jazdy* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost kosztów osobogodziny. Wzrosła mediana zarówno kosztów osobogodziny w ramach kategorii (z 43 zł do 45 zł), jak i kosztów uczestnika brutto (z 2750 zł do 2846 zł). W większości podkategorii ceny utrzymały się na podobnym poziomie. Największy wzrost zaobserwowano w przypadku *Kursu prawa jazdy kat. C+E* (z 45 zł do 70 zł). Rozpiętość cen zwiększyła się znacząco w podkategorii *Kurs prawa jazdy kat. A*, zmniejszyła się natomiast w podkategorii *Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy*.

Wykres 62. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 63. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna (porównanie lat)

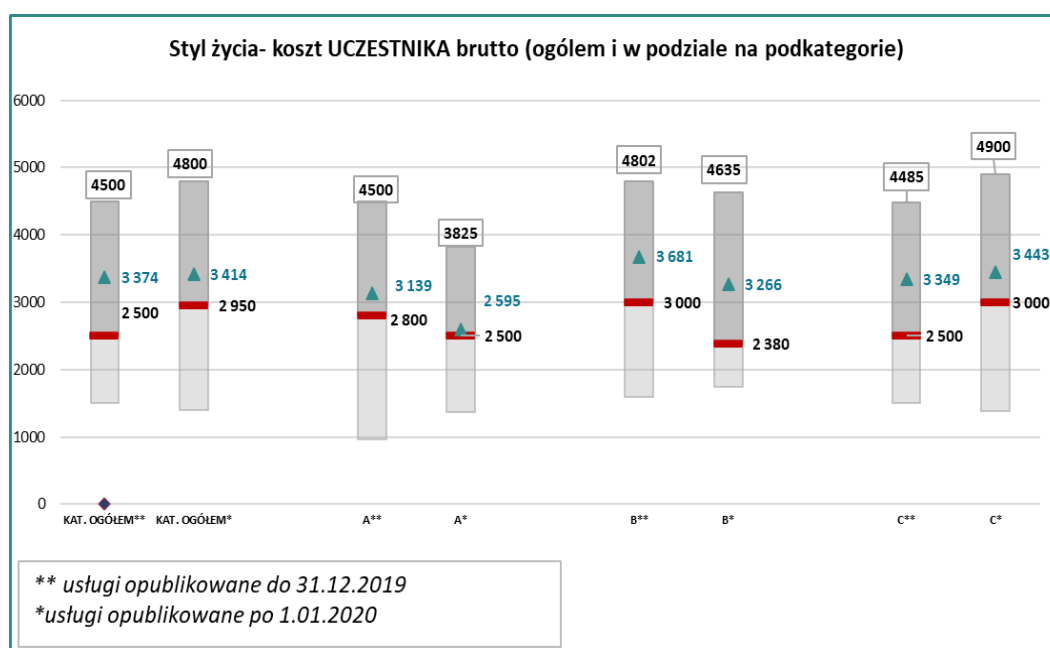

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N		N	
A	Farmacja	279		32	
B	Logopedia	470		30	
C	Psychologia i rozwój osobisty	20705		7033	
D	Medycyna	5001		6737	
E	Medycyna estetyczna I kosmetologia	4937		3108	
F	Optyka	14		4	
G	Stomatologia	964		587	
H	Zdrowie publiczne	178		234	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

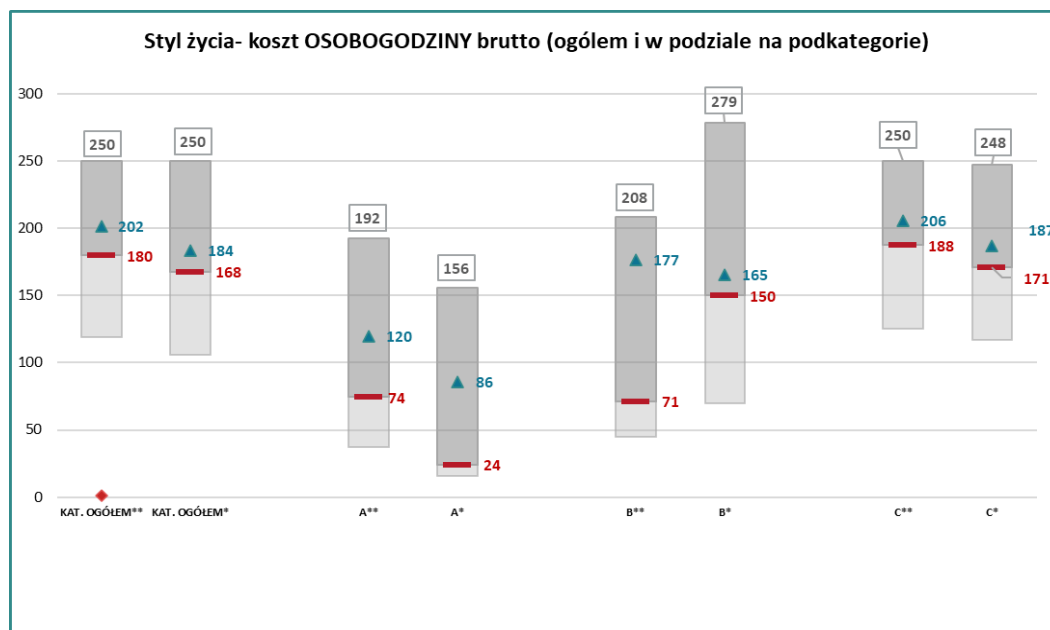
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Zdrowie i medycyna* opublikowanych przed końcem 2019 i po styczniu 2020 można zauważyć niewielki wzrost mediany cen za osobogodzinę brutto. Największy wzrost mediany ceny za osobogodzinę można zaobserwować w przypadku podkategorii *Optyka* (wzrost ze 107 zł do 250 zł), ale należy w tym przypadku wspomnieć o niskiej liczebności podkategorii, co wpływa na ten wynik. Znacząca podwyżka cen nastąpiła w przypadku *Medycyny* (ze 109 zł do 164 zł). Natomiast największy spadek cen zaobserwowano w przypadku *Farmacji* (ze 150 zł do 74 zł).

Wykres 64. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii *Styl życia* (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 65. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia (porównanie lat)

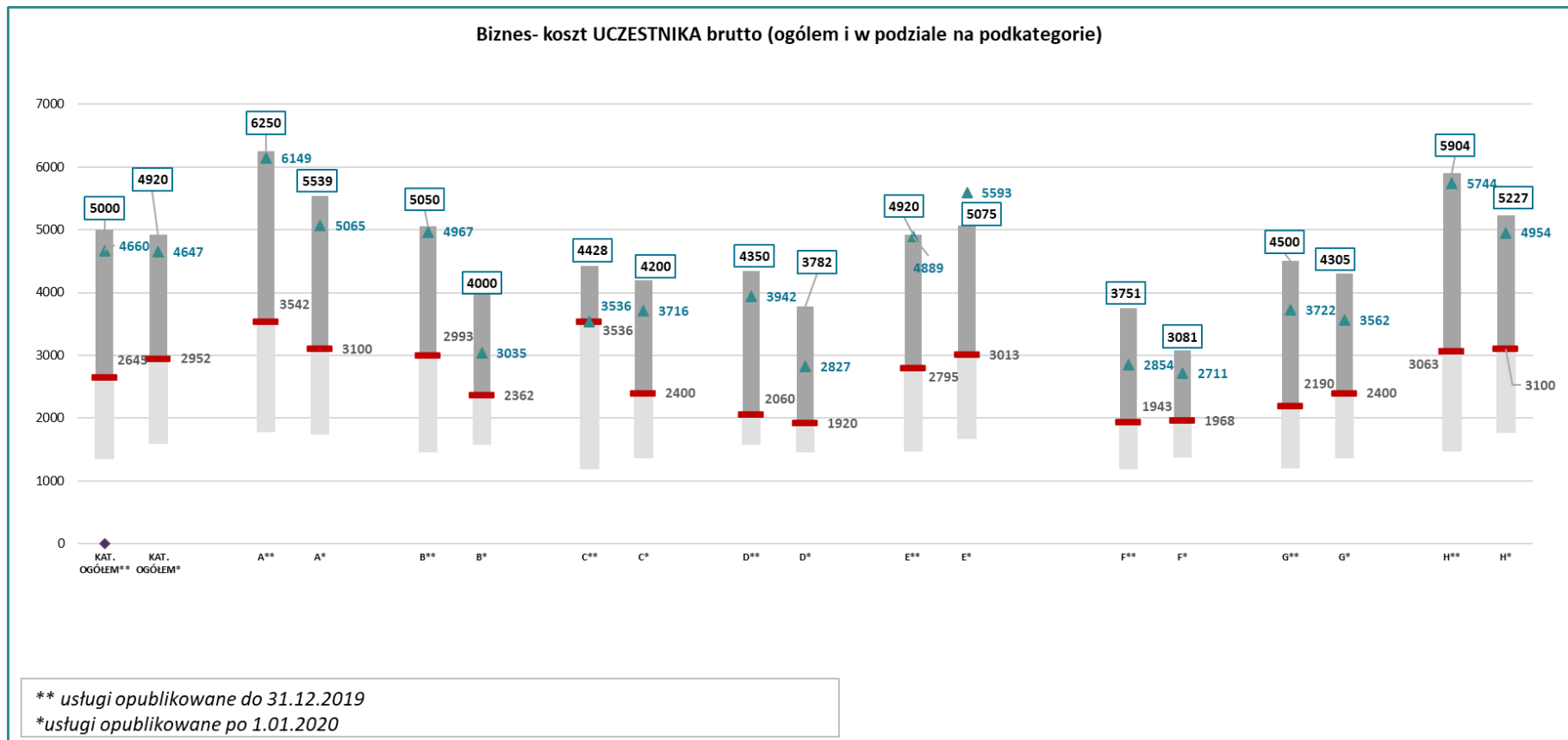

kod	podkategoria	usługi publikowane do	
		31.12.2019	01.01.2020
		N	N
A	Dietetyka	184	46
B	Sport	769	241
C	Uroda	7773	2619

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

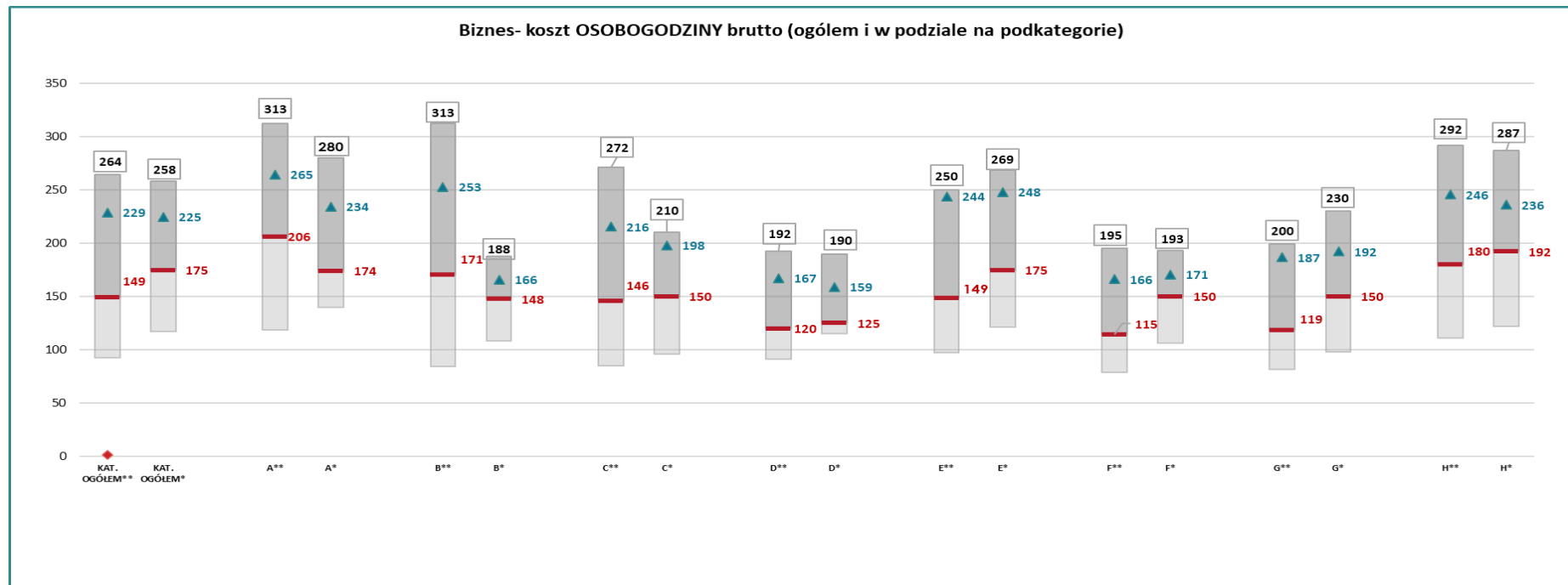
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Styl życia* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 odnotowano niewielki spadek cen. Największy dotyczy podkategorii *Dietetyka* (z 74 zł do 24 zł). Ceny wzrosły natomiast w podkategorii *Sport*, gdzie wartość mediany wzrosła ponad dwukrotnie, z 71 zł do 150 zł. Rozpiętość cen najbardziej wzrosła w przypadku *Sportu*, a zmalała jedynie w podkategorii *Dietetyka*.

Wykres 66. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 67. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes (porównanie lat)

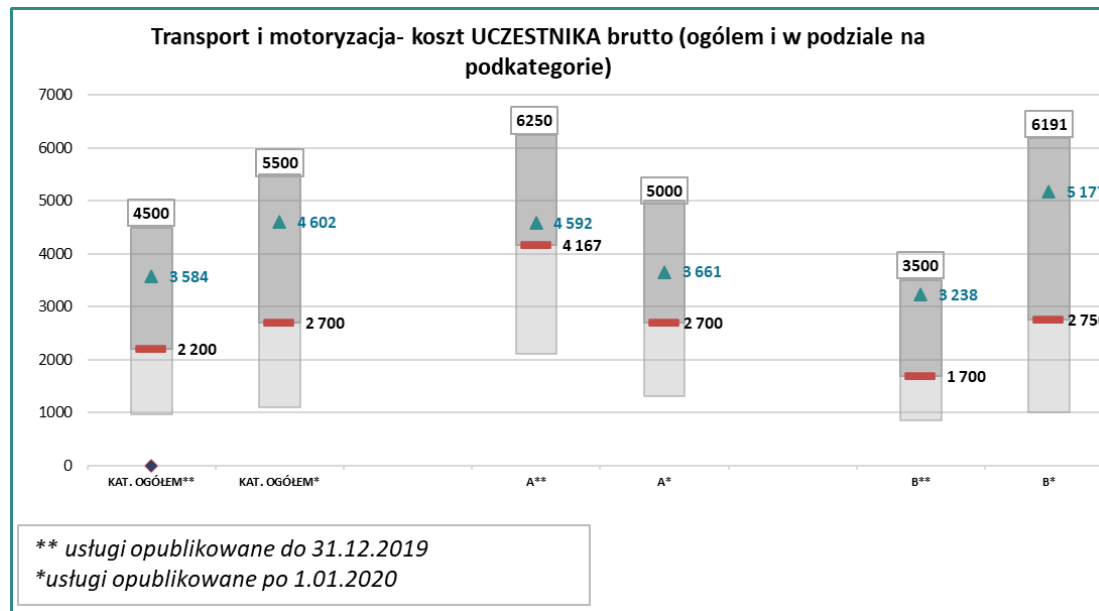

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N	N	N	N
A	Marketing	3428		2626	
B	PR	150		176	
C	Sprzedaż	5014		2851	
D	Logistyka	392		233	
E	Organizacja	7288		3658	
F	Negocjacje	1176		294	
G	Zarządzanie zasobami ludzkimi	3404		3738	
H	Zarządzanie przedsiębiorstwem	4079		11141	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych

Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Biznes* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po styczniu 2020 roku można zauważyć niewielki wzrost cen. Mediana ceny za osobogodzinę najbardziej wzrosła w przypadku podkategorii *Negocjacje* (ze 115 zł do 150 zł) oraz *Zarządzanie zasobami ludzkimi* (ze 119 zł do 150 zł). Spadek cen zauważyć można jedynie w przypadku podkategorii *Marketing* (z 206 zł do 174 zł) oraz *PR* (z 171 zł do 148 zł). Rozpiętość cen zmalała najbardziej w przypadku podkategorii *PR*, wzrosła zaś jedynie w jednej podkategorii: *Zarządzanie zasobami ludzkimi*.

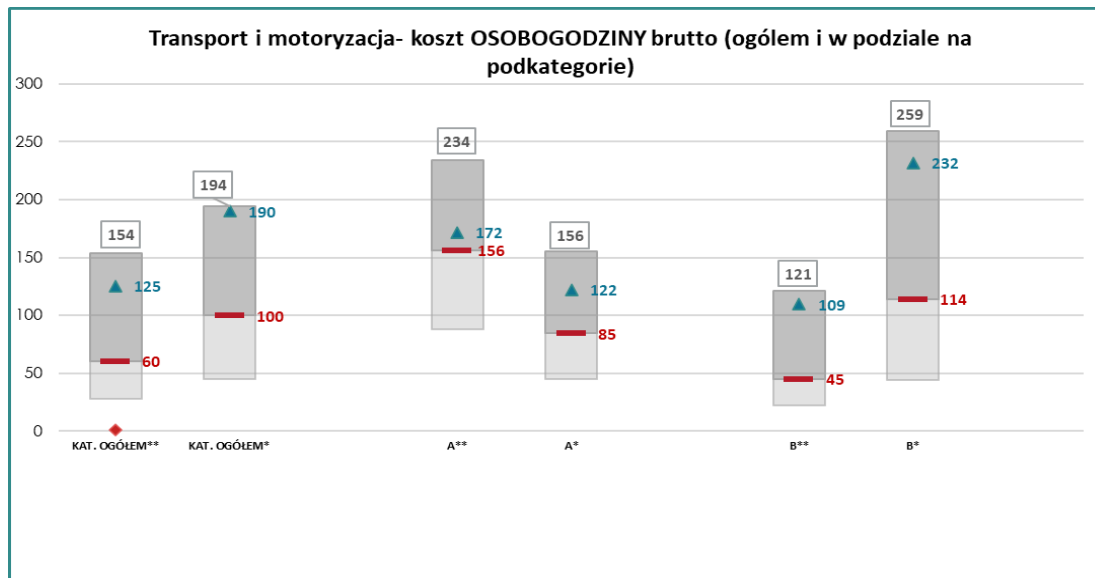
Wykres 68. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii *Transport i motoryzacja* (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 69. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja (porównanie lat)

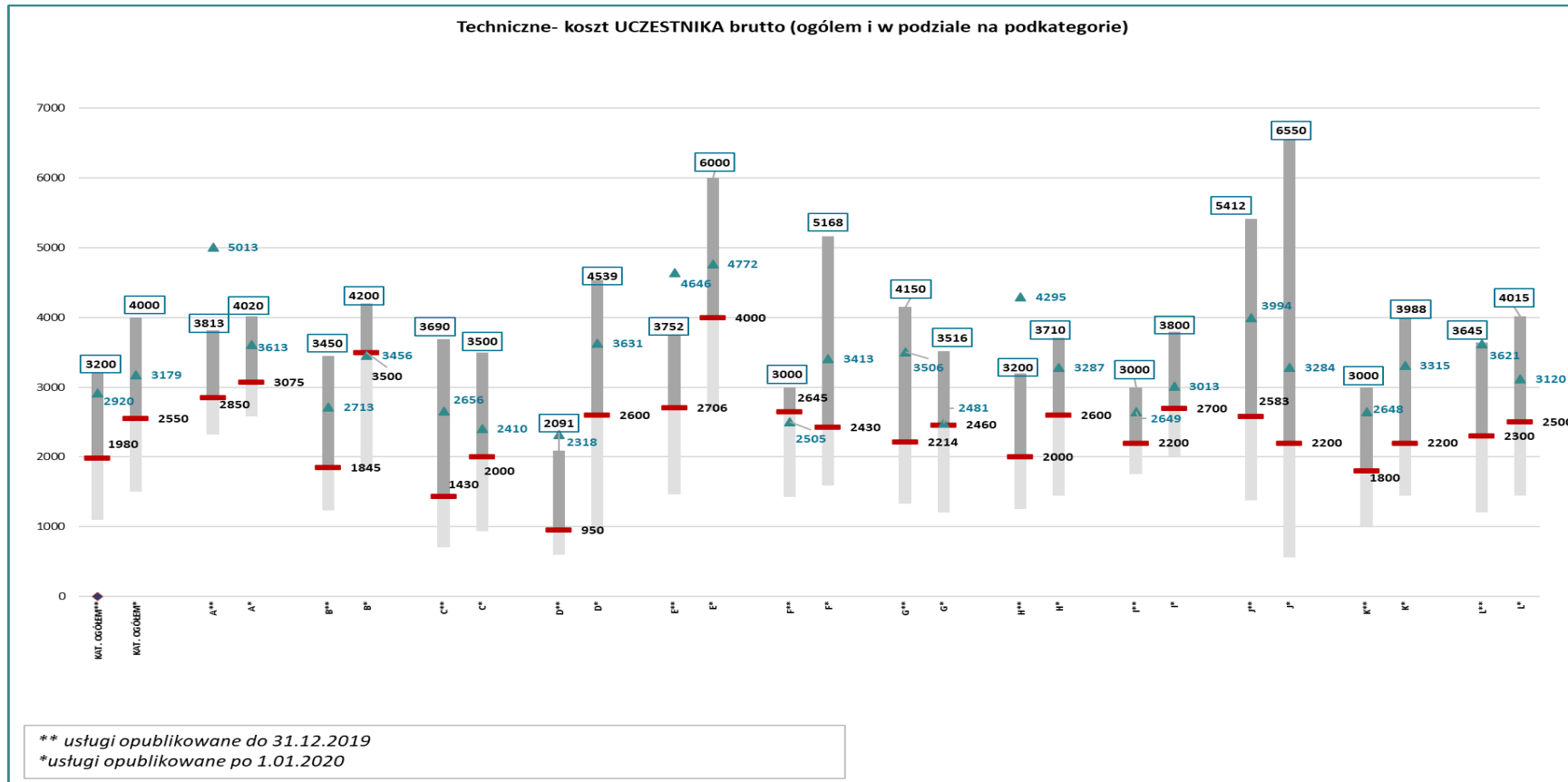
kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N		N	
A	Motoryzacja	410		328	
B	Transport i logistyka	1194		537	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Transport i motoryzacja* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć znaczny wzrost cen, zarówno biorąc pod uwagę koszt uczestnika, jak i osobogodziny brutto.

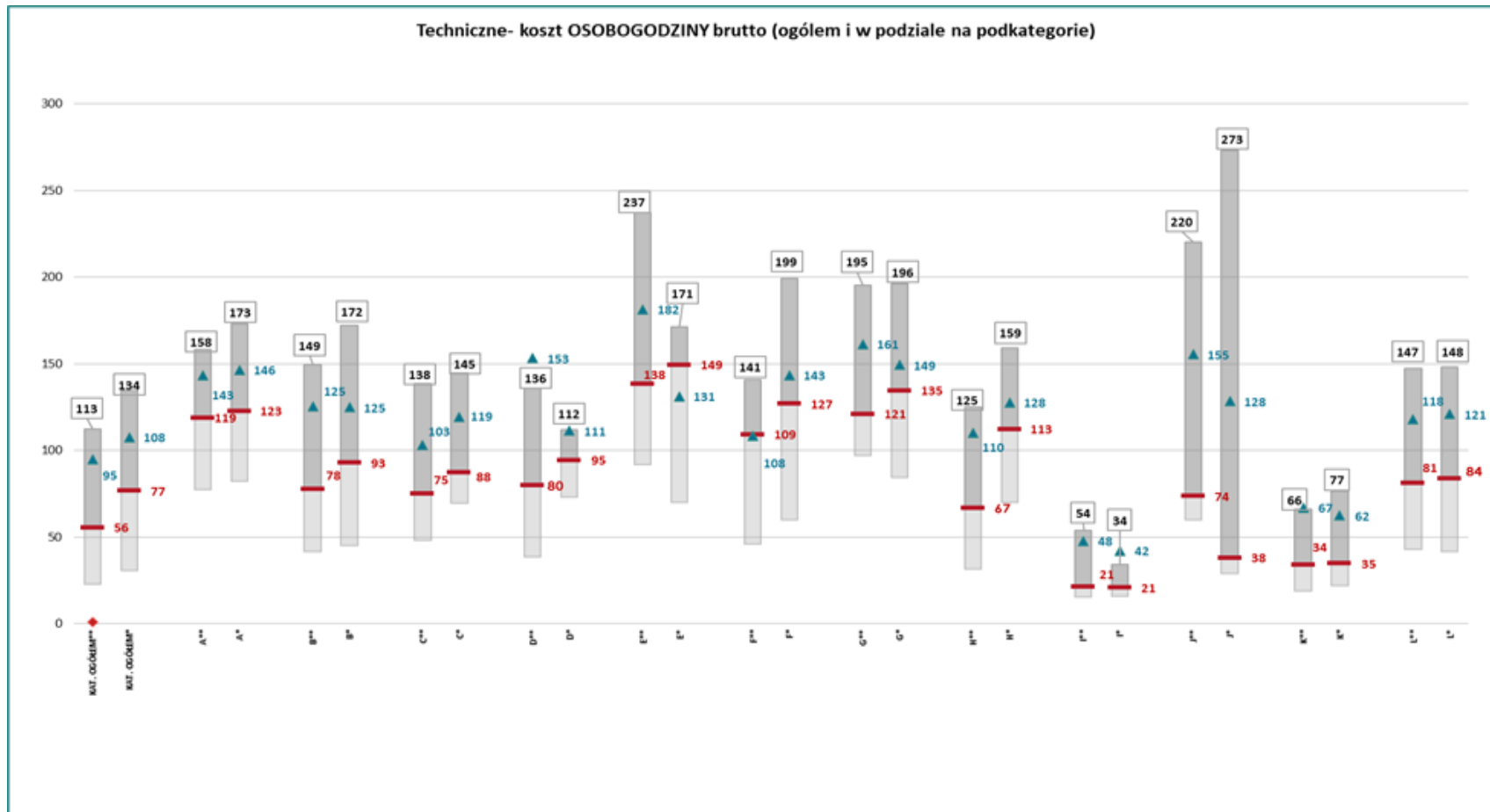
Mediana kosztu osobogodziny brutto spadła niemal dwukrotnie w przypadku *Motoryzacji*, ale zwiększyła się niemal trzykrotnie w przypadku *Transportu i logistyki*. Podobną zależność zauważyć można analizując rozpiętość cenową – w przypadku *Motoryzacji* zmalała, ale w *Transporcie i logistyce* znacznie się zwiększyła.

Wykres 70. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 71. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne (porównanie lat)

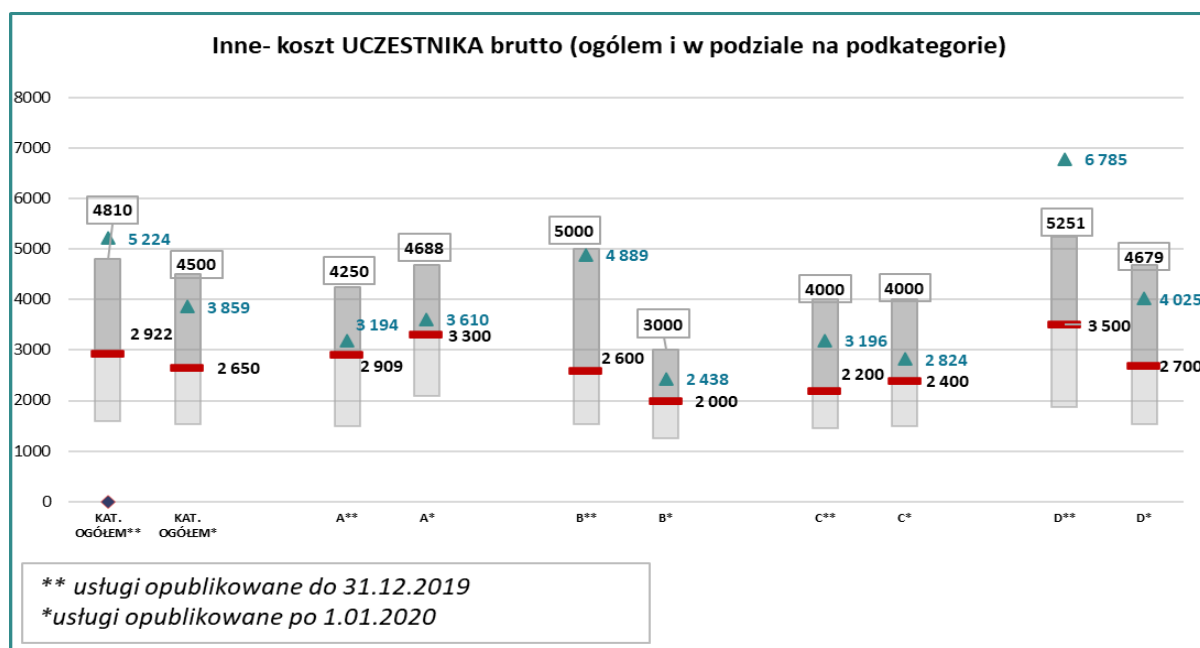
Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019	usługi publikowane po 01.01.2020
		N	N
A	Automatyka i robotyka	273	149
B	Budownictwo i projektowanie	962	467
C	Elektronika i elektrotechnika	323	146
D	Energetyka i gazownictwo	1079	415
E	Geodezja i kartografia	61	11
F	Hydraulika	79	23
G	Inżynieria i metrologia	348	70
H	Mechanika i mechatronika	333	203
I	Metalurgia i spawalnictwo	1296	588
J	Papiernictwo i poligrafia	25	5
K	Obsługa maszyn i urządzeń	4286	940
L	Pozostałe techniczne	1600	4654

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

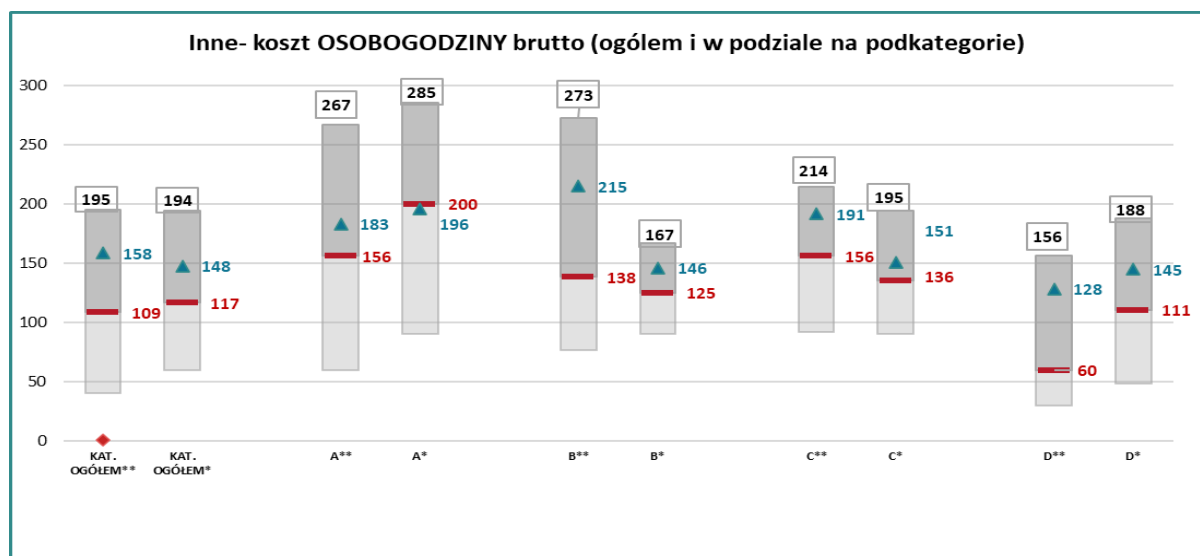
Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Techniczne*, opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost mediany cen. Największy wzrost odnotowano w przypadku podkategorii *Mechanika i mechatronika* (z 67 zł do 113 zł za osobogodzinę). Jedyne spadki nastąpiły w przypadku *Papiernictwa i poligrafii* (z 74 zł do 38 zł), ale należy zauważyć, że w tej podkategorii opublikowanych zostało niewiele usług dofinansowanych. Poza wspomnianym już *Papiernictwem i poligrafią*, znacznie zwiększyła się rozpiętość cen w podkategorii *Hydraulika*. W pięciu podkategoriach rozpiętość cen natomiast zmniejszyła się – najbardziej w przypadku *Energetyki i gazownictwa*.

Wykres 72. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne (porównanie lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Wykres 73. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne (porównanie lat)

kod	podkategoria	usługi publikowane do 31.12.2019		usługi publikowane po 01.01.2020	
		N	N	N	N
A	Artystyczne	468	448		
B	Turystyka i hotelarstwo	321	232		
C	Gastronomia	1623	679		
D	Edukacja	2788	7616		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Analizując ceny usług rozwojowych z kategorii *Inne* opublikowanych przed końcem 2019 roku i po 1.01.2020 można zauważyć niewielki wzrost cen za osobogodzinę brutto. Ceny najbardziej wzrosły w przypadku podkategorii *Edukacja* (z 60 zł do 111 zł), a zmalały w przypadku *Gastronomii* (ze 156 zł do 136 zł). Rozpiętość cen zmalała w dwóch podkategoriach (najbardziej w *Turystyce i hotelarstwie*), natomiast w *Edukacji* i *Artystyczne* – zwiększyła się.

W poniższych tabelach podsumowano ceny usług opublikowanych przed i po 2020, wraz ze wskazaniem przyrostu % w wartości mediany. Kategorie zostały uszeregowane malejąco według przyrostu % w cenie, w stosunku do usług opublikowanych przed 2020.

Największy wzrost cen dotyczy kategorii *Transport i motoryzacja* (o 67%), *Techniczne* (o 38%) oraz *Języki* (o 29%). Niewielki spadek cen usług widoczny jest w kategorii *Styl życia* (o 7%) oraz *Finanse i bankowość* (o 11%).

Tabela 7. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług opublikowanych w BUR przed i po 2020 w podziale na kategorie tematyczne

kategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Transport i motoryzacja	100	865	60	1604	67%
Techniczne	77	7772	56	10665	38%
Języki	90	9666	70	17260	29%
Biznes	175	24717	149	24931	17%
Prawo i administracja	118	3066	108	8405	10%
Zdrowie i medycyna	156	17763	144	32548	8%
Inne	117	9066	109	5200	8%
Ekologia i rolnictwo	106	698	100	626	6%
Prawo jazdy	45	7638	43	8900	6%
Informatyka i telekomunikacja	123	8443	122	14570	1%
Styl życia	168	2907	180	8726	-7%
Finanse i bankowość	82	4740	92	10333	-11%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

Największy wzrost cen zaobserwowano w podkategoriach tematycznych *Prawo administracyjne* (o 157%) oraz *Transport i logistyka* (o 154%). Znaczny wzrost cen odnotowano także w podkategorii *Optyka* (wzrost o 134%), jednak w przypadku tej podkategorii należy zwrócić uwagę na małą liczbę usług. Spadek cen dotyczy 30

podkategorii. Największy zaobserwowano w podkategorii *Rolnictwo* (o 75%), a także *Dietetyka* (o 67%).

Tabela 8. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług publikowanych przed i po 2020 w podziale na podkategorie tematyczne

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Prawo administracyjne	152	85	59	190	157%
Transport i logistyka	114	537	45	1194	154%
Optyka	250	4	107	14	134%
Administracja publiczna	118	197	53	326	123%
Sport	150	241	71	769	111%
Włoski	90	162	45	404	100%
Edukacja	111	7616	60	2788	85%
Mechanika i mechatronika	113	203	67	333	69%
Niemiecki	70	822	45	2128	56%
Kurs prawa jazdy kat.C+E	70	1031	45	2653	56%
Języki europejskie	107	2458	70	860	53%
Medycyna	164	6737	109	5001	51%
Prawo pozostałe	157	194	106	465	48%
Hiszpański	86	287	60	644	43%
Negocjacje	150	294	115	1176	31%
Obsługa komputera	78	287	60	2158	30%
Artystyczne	200	448	156	468	28%
Zamówienia publiczne	97	213	76	242	27%
Prawo ogólne	162	162	128	61	26%
Zarządzanie zasobami ludzkimi	150	3738	119	3404	26%
Bankowość	82	1591	65	1062	26%
Ubezpieczenia	125	70	100	249	25%
Francuski	75	143	60	312	25%
Kurs prawa jazdy kat.D	56	854	45	1458	25%
Prawo budowlane	118	115	96	169	23%
Rosyjski	90	142	73	331	22%
Pozostałe języki	70	52	58	90	21%
Angielski	90	5600	75	12491	20%
Budownictwo i projektowanie	93	467	78	962	20%
Energetyka i gazownictwo	95	415	80	1079	18%
Organizacja	175	3658	149	7288	18%
Elektronika i elektrotechnika	88	146	75	323	17%
Hydraulika	127	23	109	79	16%
Stomatologia	247	587	217	964	14%
Kurs prawa jazdy kat.C	51	1398	45	2038	14%
Kursy specjalistyczne	42	1749	37	297	13%

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Inżynieria i metrologia	135	70	121	348	11%
Prawo handlowe	123	1256	113	674	8%
Geodezja i kartografia	149	11	138	61	8%
Zarządzanie przedsiębiorstwem	192	11141	180	4079	7%
Kurs prawa jazdy kat.A1	32	1	30	10	7%
Inwestycje	118	153	111	430	6%
Psychologia i rozwój osobisty	131	7033	123	20705	6%
Ochrona środowiska	106	564	100	479	6%
Logistyka	125	233	120	392	4%
Prawo pracy	96	559	92	1860	4%
Automatyka i robotyka	123	149	119	273	3%
Pozostałe techniczne	84	4654	81	1600	3%
Sprzedaż	150	2851	146	5014	3%
Obsługa maszyn i urządzeń	35	940	34	4286	2%
Internet	154	394	153	1413	1%
Rachunkowość/księgowość	78	1257	78	3254	0%
Podatki	82	1210	82	2830	0%
Kurs prawa jazdy kat.A	30	750	30	578	0%
Kurs prawa jazdy kat.A2	30	122	30	234	0%
Kurs prawa jazdy kat.B	30	1076	30	1129	0%
Windykacja	98	55	100	270	-1%
Metalurgia i spawalnictwo	21	688	21	1296	-2%
Kurs prawa jazdy kat.B+E	80	172	83	247	-4%
Bezpieczeństwo IT	158	388	165	496	-4%
Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	84	449	92	1736	-9%
Uroda	171	2619	188	7773	-9%
Turystyka i hotelarstwo	125	323	138	321	-10%
Logopeda	68	30	75	470	-10%
Programowanie	108	1143	121	2783	-11%
Administracja IT i systemy komputerowe	131	4737	149	3232	-12%
Gastronomia	136	679	156	1623	-13%
Telekomunikacja	80	142	92	46	-13%
Medycyna estetyczna i kosmetologia	217	3108	250	4937	-13%
Prawo Unii Europejskiej	138	160	160	185	-14%
PR	148	176	171	150	-14%
Ochrona informacji niejawnych	133	109	156	4132	-15%
Marketing	174	2626	206	3428	-16%
Zdrowie publiczne	100	234	123	178	-19%
Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	18	471	22	232	-19%
Finanse i doradztwo finansowe	104	317	129	1196	-19%
Weterynaria	136	97	185	86	-26%
Aplikacje biznesowe	86	780	131	1873	-34%

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Bazy danych	102	124	158	833	-35%
Motoryzacja	85	328	156	410	-46%
Papiernictwo i poligrafia	38	5	74	25	-48%
Farmacja	74	32	150	279	-51%
Pomoc społeczna	24	16	58	77	-59%
Audyt	50	87	121	1042	-59%
Dietetyka	24	46	74	184	-67%
Rolnictwo	25	37	98	61	-75%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

5.3. Analiza porównawcza cen stacjonarnych usług dofinansowanych, opublikowanych do 31.12.2019 oraz po 1.01.2020

Dla zwiększenia porównywalności cen usług publikowanych przed 2020 rokiem i po 2020 roku, w poniższym rozdziale skupiono się na analizie kosztów osobogodziny jedynie usług stacjonarnych. Przyjęto, że wszystkie usługi w bazie publikowane przed końcem 2019, to usługi stacjonarne (usługi e-learningowe stanowiły wtedy ok. 1% wszystkich usług). Z bazy usług opublikowanych po 1.01.2020 włączono do analizy usługi o stacjonarnej formie świadczenia.

W poniższej tabeli zawarto mediany cen osobogodziny brutto dla wszystkich kategorii tematycznych w podziale na określone ramy czasowe. Kategorie zostały uszeregowane malejąco według procentowego przyrostu w cenie, w stosunku do usług publikowanych przed 2020.

Największy wzrost cen dotyczy kategorii *Transport i motoryzacja* (o 53%) oraz *Języki* (o 42%). Niewielki spadek cen usług stacjonarnych widoczny jest jedynie w kategorii *Styl życia*.

Tabela 9. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług stacjonarnych publikowanych przed i po 2020 w podziale na kategorie tematyczne

kategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Transport i motoryzacja	92	664	60	1604	53%
Języki	99	5751	70	17260	42%
Biznes	188	16852	149	24931	26%
Techniczne	68	6169	56	10665	22%
Zdrowie i medycyna	175	15146	144	32548	21%
Prawo i administracja	122	1796	108	8405	13%
Finanse i bankowość	102	2202	92	10333	11%
Inne	120	7009	109	5200	11%
Ekologia i rolnictwo	107	392	100	626	7%
Prawo jazdy	45	7252	43	8900	6%
Informatyka i telekomunikacja	123	4016	122	14570	1%
Styl życia	171	2759	180	8726	-5%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

W podkategoriach tematycznych największy wzrost cen widać w *Papiernictwie i poligrafii*, ale w tym przypadku należy zwrócić uwagę na niską liczebność podkategorii.

Znaczny wzrost cen odnotowano także w podkategorii *Sport* (wzrost o 174%) oraz *Języki europejskie* (o 160%). Spadek cen dotyczy 24 podkategorii. Największy zaobserwowano w podkategorii *Rolnictwo* (o 74%), a także *Geodezja i kartografia* (przy czym należy zwrócić uwagę na niską liczebność podkategorii – 59%) oraz *Motoryzacja* (o 52%).

Tabela 10. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług stacjonarnych publikowanych przed i po 2020 w podziale na podkategorie tematyczne

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Papiernictwo i poligrafia	246	3	74	25	233%
Sport	195	193	71	769	174%
Języki europejskie	182	1622	70	860	160%
Transport i logistyka	112	379	45	1194	149%
Optyka	250	4	107	14	134%
Ubezpieczenia	231	30	100	249	131%
Włoski	95	72	45	404	111%
Prawo administracyjne	121	22	59	190	106%
Administracja publiczna	104	84	53	326	96%

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Edukacja	113	5654	60	2788	89%
Prawo pozostałe	198	128	106	465	86%
Mechanika i mechatronika	113	190	67	333	69%
Niemiecki	75	395	45	2128	67%
Bankowość	102	812	65	1062	57%
Kurs prawa jazdy kat.C+E	70	1016	45	2653	56%
Medycyna	167	6550	109	5001	53%
Hiszpański	90	171	60	644	50%
Prawo ogólne	175	95	128	61	37%
Negocjacje	154	188	115	1176	35%
Inwestycje	148	86	111	430	33%
Zarządzanie zasobami ludzkimi	156	2485	119	3404	32%
Organizacja	195	2487	149	7288	31%
Artystyczne	205	425	156	468	31%
Obsługa komputera	78	215	60	2158	30%
Inżynieria i metrologia	158	48	121	348	30%
Budownictwo i projektowanie	98	339	78	962	26%
Francuski	75	83	60	312	25%
Podatki	102	516	82	2830	25%
Kurs prawa jazdy kat.D	56	830	45	1458	23%
Rosyjski	90	395	73	331	23%
Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	113	214	92	1736	23%
Prawo pracy	112	234	92	1860	22%
Zamówienia publiczne	91	88	76	242	20%
Pomoc społeczna	70	9	58	77	20%
Angielski	90	3306	75	12491	20%
Energetyka i gazownictwo	95	257	80	1079	19%
Psychologia i rozwój osobisty	144	4768	123	20705	17%
Elektronika i elektrotechnika	88	102	75	323	17%
Bezpieczeństwo IT	192	154	165	496	16%
Stomatologia	250	574	217	964	15%
Finanse i doradztwo finansowe	148	155	129	1196	14%
Dietetyka	85	34	74	184	14%
Zarządzanie przedsiębiorstwem	205	7786	180	4079	14%
Rachunkowość/księgowość	88	545	78	3254	13%
Kurs prawa jazdy kat.C	51	1348	45	2038	12%
Kursy specjalistyczne	41	1642	37	297	12%
Prawo budowlane	106	52	96	169	11%
Prawo handlowe	122	900	113	674	8%
Ochrona środowiska	107	268	100	479	7%
Sprzedaż	156	1948	146	5014	7%
Kurs prawa jazdy kat.A1	32	1	30	10	7%

podkategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				przyrost % (mediana po 2020 w stosunku do mediany przed 2020)
	po 2020		do 2020		
	mediana	N	mediana	N	
Programowanie	129	534	121	2783	6%
Internet	160	240	153	1413	5%
Windykacja	105	23	100	270	5%
Logistyka	125	152	120	392	4%
Prawo Unii Europejskiej	166	97	160	185	4%
Pozostałe języki	60	31	58	90	4%
Automatyka i robotyka	123	137	119	273	3%
Aplikacje biznesowe	132	435	131	1873	0%
Kurs prawa jazdy kat.A	30	695	30	578	0%
Kurs prawa jazdy kat.A2	30	122	30	234	0%
Kurs prawa jazdy kat.B	30	969	30	1129	0%
Bazy danych	156	41	158	833	-1%
Metalurgia i spawalnictwo	21	679	21	1296	-2%
Hydraulika	106	15	109	79	-3%
Kurs prawa jazdy kat.B+E	80	171	83	247	-4%
Ochrona informacji niejawnych	148	87	156	4132	-5%
Marketing	195	1708	206	3428	-5%
Zdrowie publiczne	115	147	123	178	-6%
Obsługa maszyn i urządzeń	32	796	34	4286	-7%
Logopeda	69	22	75	470	-8%
Gastronomia	143	635	156	1623	-9%
Uroda	171	2532	188	7773	-9%
Pozostałe techniczne	74	3599	81	1600	-9%
Turystyka i hotelarstwo	125	295	138	321	-10%
Medycyna estetyczna i kosmetologia	219	3039	250	4937	-13%
PR	148	98	171	150	-14%
Administracja IT i systemy komputerowe	125	2069	149	3232	-16%
Telekomunikacja	77	114	92	46	-16%
Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	18	445	22	232	-19%
Weterynaria	139	93	185	86	-25%
Farmacja	94	24	150	279	-37%
Audyt	62	35	121	1042	-49%
Motoryzacja	75	285	156	410	-52%
Geodezja i kartografia	56	4	138	61	-59%
Rolnictwo	26	31	98	61	-74%

Źródło: Baza Usług Rozwojowych (stan na dzień: 15.09.2021).

6. Analiza cen usług rozwojowych – wyniki badania Mystery Shopper

---

6.1. Ceny rynkowe usług rozwojowych w poszczególnych kategoriach i podkategoriach tematycznych

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki analiz cen rynkowych badanych usług rozwojowych. Analizowane dane dotyczą kosztów uczestnika brutto oraz osobogodziny brutto. Zaprezentowano je w podziale na kategorie i podkategorie tematyczne usług. Zaproponowany sposób prezentacji danych ma na celu przedstawienie w syntetycznej formie informacji na temat rozkładu cen rynkowych usług. Na wykresach zaprezentowano:

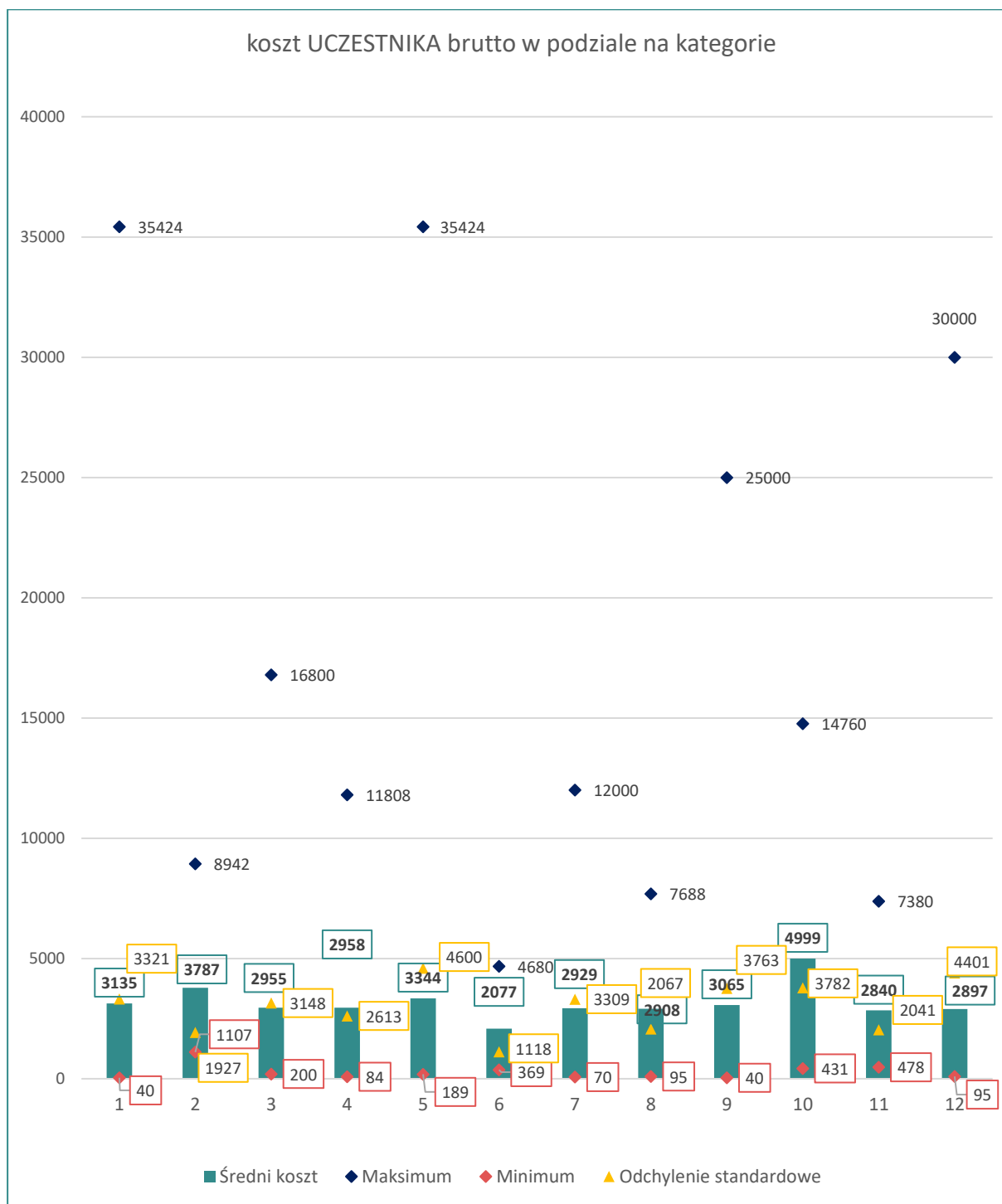
- średni koszt uczestnika brutto,
- średni koszt za osobogodzinę brutto,
- maksymalną cenę w ramach danej kategorii/podkategorii,
- minimalną cenę w ramach danej kategorii/podkategorii,
- odchylenie standardowe.

Analizując dane zwracano także uwagę na wartości współczynnika zmienności⁵ w celu określenia kategorii i podkategorii o największym zróżnicowaniu cenowym usług.

---

⁵ Wartość odchylenia standardowego nie pozwala na porównywanie zmienności tej samej cechy w różnych zbiorowościach, czy kilku cech wyrażonych w odmiennych mianach. W celu dokonania analizy porównawczej i określeniu poziomu zróżnicowania cen w obrębie kategorii i podkategorii tematycznych, do analizy wykorzystano współczynnik zmienności dla odchylenia standardowego. Współczynnik zmienności jest ilorazem absolutnej miary zróżnicowania i przeciętnej poziomu wartości cechy. Jest wynikiem dzielenia odchylenia standardowego cechy oraz jej średniej arytmetycznej.

Wykres 74 Koszt uczestnika brutto w podziale na kategorie tematyczne

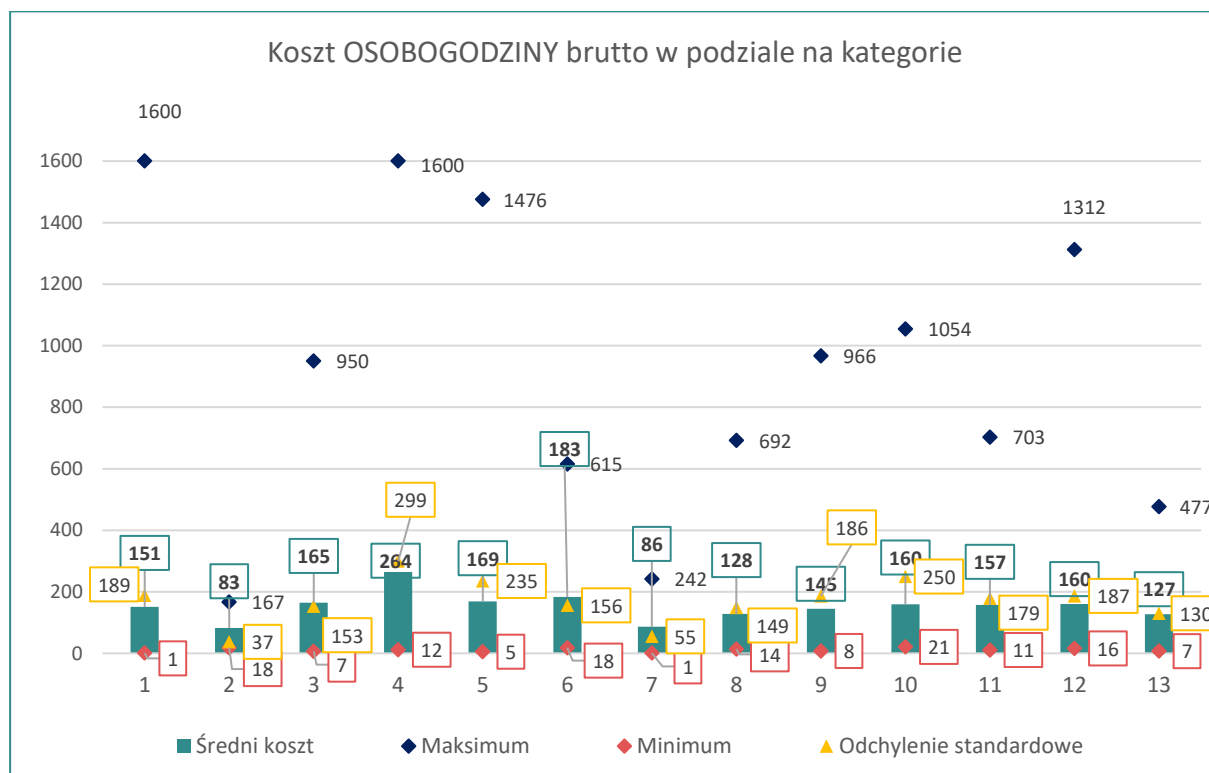

kod	kategoria	N
1	Ogółem	604
2	Prawo jazdy	66
3	Zdrowie i medycyna	50
4	Biznes	64
5	Informatyka i telekomunikacja	66
6	Transport i motoryzacja	16
7	Języki	54

kod	kategoria	N
8	Finanse i bankowość	56
9	Techniczne	85
10	Ekologia i rolnictwo	18
11	Styl życia	20
12	Prawo i administracja	79
13	Inne	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 74. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne

kod	kategoria	N
1	Ogółem	604
2	Prawo jazdy	66
3	Zdrowie i medycyna	50
4	Biznes	64
5	Informatyka i telekomunikacja	66
6	Transport i motoryzacja	16
7	Języki	54
8	Finanse i bankowość	56
9	Techniczne	85
10	Ekologia i rolnictwo	18
11	Styl życia	20
12	Prawo i administracja	79
13	Inne	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Średni koszt osobogodziny brutto wyniósł 151 zł. Najtańsze usługi można nabyć w kategorii *Prawo Jazdy i Języki*, w których średni koszt dla jednej osoby i jednej godziny wynosi odpowiednio 83 zł i 86 zł brutto. Najwięcej zaś trzeba zapłacić za usługi w kategorii *Biznes*. Średni koszt osobogodziny brutto równa się w tym przypadku 264 zł.

Rozpiętość cenowa usług jest bardzo duża: minimalna zarejestrowana cena za osobogodzinę wyniosła 1 zł (*Języki*), a maksymalna – 1600 zł (*Biznes*). Analiza współczynnika zmienności (relacji odchylenia standardowego do średniej) pokazuje, że podkategoriami o największym zróżnicowaniu cen są *Ekologia i rolnictwo*, *Informatyka i telekomunikacja* oraz *Techniczne*.

Średni koszt uczestnika brutto waha się od 2077 zł w kategorii *Transport i motoryzacja* do 4999 zł w kategorii *Ekologia i rolnictwo*. Średni koszt uczestnika brutto dla wszystkich kategorii wynosi 3135zł.

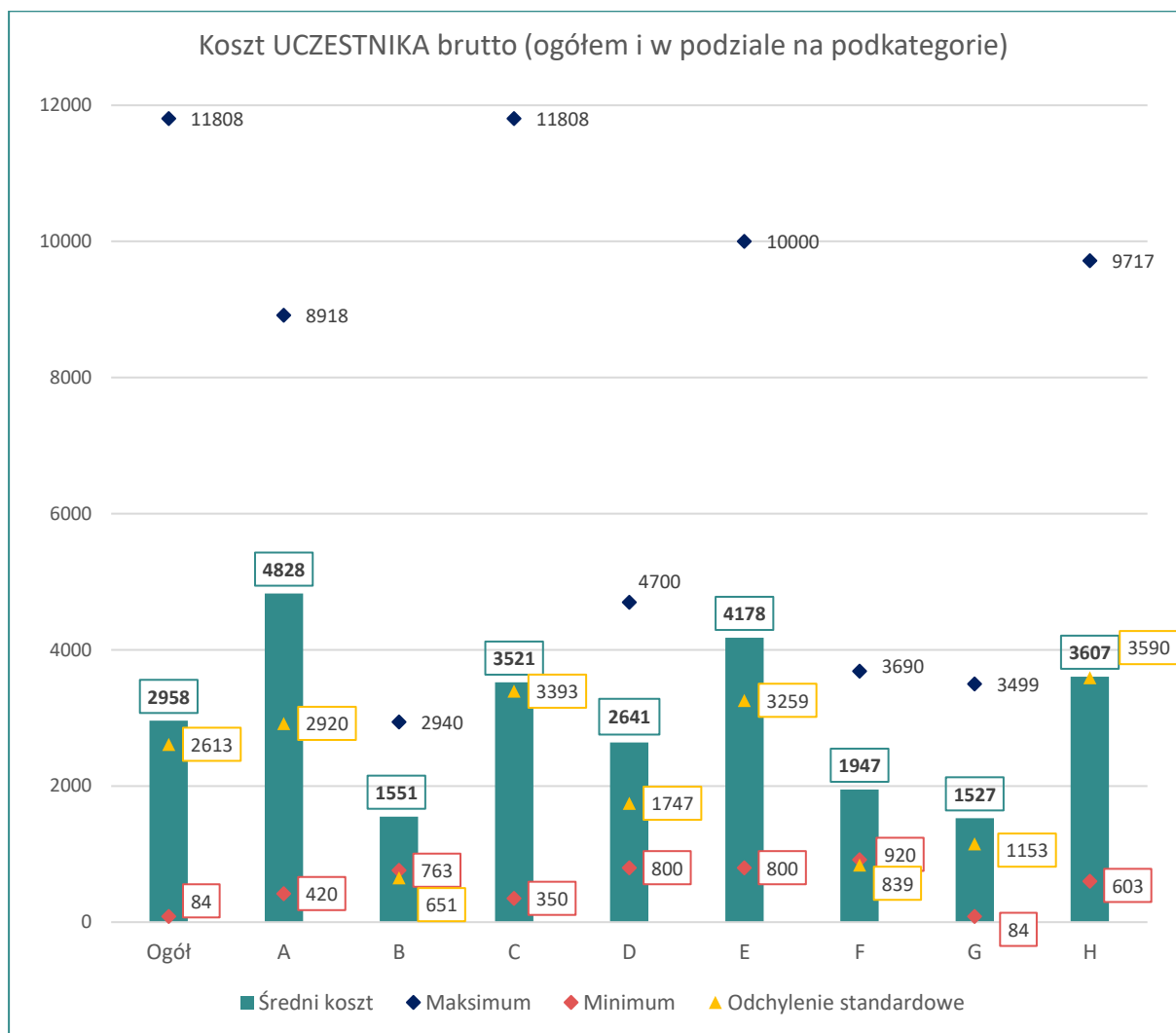
W celu stwierdzenia, czy różnice w poziomie cen za osobogodzinę brutto między kategoriami tematycznymi mają charakter istotny statystycznie, przeprowadzono analizę wariancji (ANOVA) i test porównań post hoc HSD Tuckeya (przyjęto poziom istotności równy 0,05). Kategoria tematyczna okazała się czynnikiem różnicującym cenę usługi za godzinę ($F_{11,592} = 3,928, p < 0,01$)⁶. Średni koszt brutto usługi za osobogodzinę jest najwyższy w przypadku kategorii *Biznes*, wyniósł on – jak wyżej wspomniano - 264 zł. Jest on istotnie wyższy niż w kategoriach: *Prawo jazdy* (83 zł), *Języki* (86 zł), *Finanse i bankowość* (128 zł), *Techniczne* (145 zł), *Prawo i administracja* (160 zł) i *Inne* (127 zł).

---

⁶ Statystyka F (od Fishera) wskazuje na relacje między zróżnicowaniem (wariancją) wewnątrzgrupowymi i międzygrupowym. Wysokie F oznacza, że różnice między grupami nie są losowe.

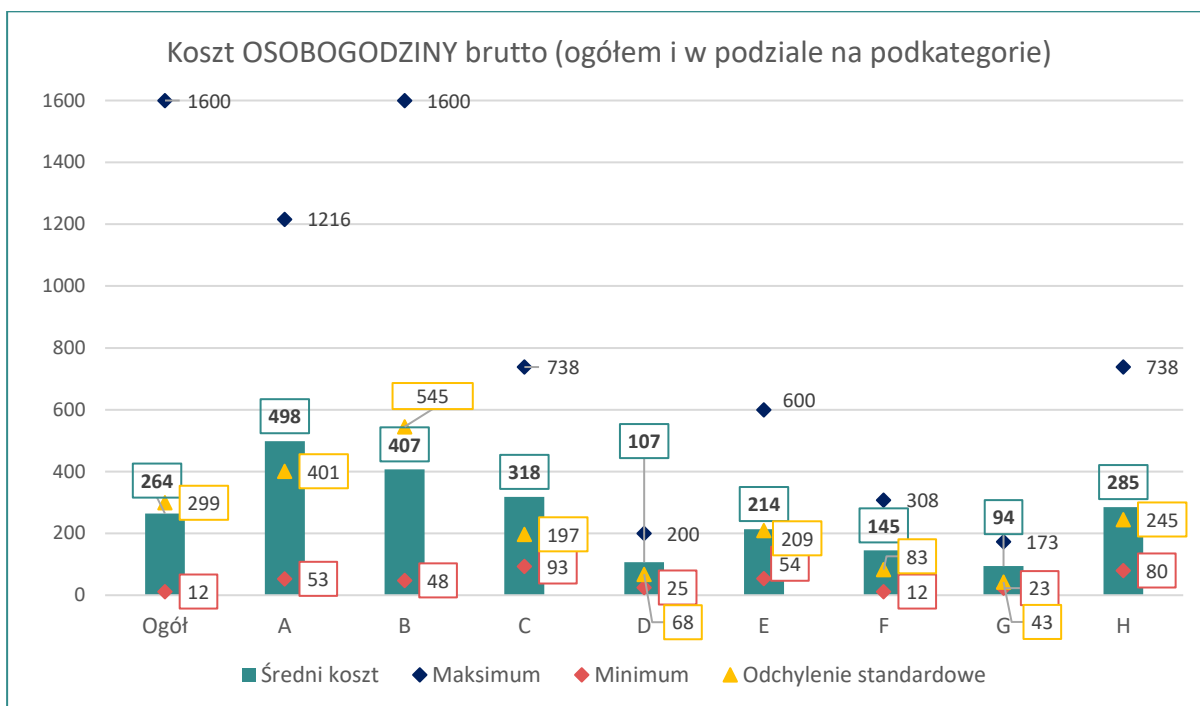
Wykres 75. Koszt uczestnika brutto w kategorii Biznes w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Biznes	64
A	Zarządzanie zasobami ludzkimi	9
B	Zarządzanie przedsiębiorstwem	8
C	Sprzedaż	9
D	Logistyka	7
E	PR	6
F	Marketing	8
G	Organizacja	9
H	Negocjacje	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 76. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Biznes w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Biznes	64
A	Zarządzanie zasobami ludzkimi	9
B	Zarządzanie przedsiębiorstwem	8
C	Sprzedaż	9
D	Logistyka	7
E	PR	6
F	Marketing	8
G	Organizacja	9
H	Negocjacje	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Biznes* średnia cena za osobogodzinę brutto wynosi 264 zł. Najtańszy koszt osobogodziny brutto odnotowano dla podkategorii *Organizacja*, w której średnia wyniosła 94 zł (minimum – 43 zł, maksimum – 173 zł). Relatywnie tanio można nabyć usługi z podkategorii *Logistyka* – średni koszt osobogodziny brutto to 107 zł.

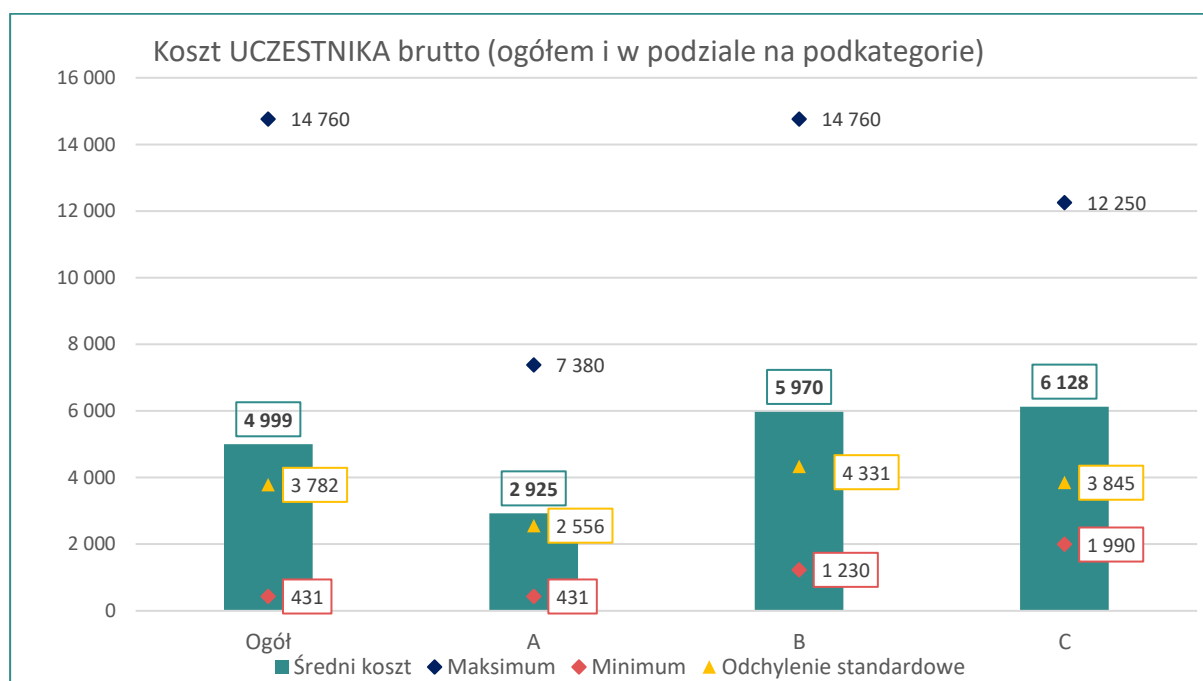
Najwyższy średni koszt za osobogodzinę brutto odnotowano w podkategorii *Zarządzanie zasobami ludzkimi* (498 zł). Ceny usług o tej tematyce wahają się od 53 zł do 1216 zł. Wysokimi średnimi kosztami za osobogodzinę charakteryzują się również podkategorie *Zarządzanie przedsiębiorstwem* (407 zł), *Sprzedaż* (318 zł) i *Negocjacje* (285 zł). Analizując współczynnika zmienności (relacji odchylenia standardowego do średniej) wskazuje na największe zróżnicowanie cenowe w podkategorii *Zarządzanie przedsiębiorstwem*. Silna

zmienność cenowa występuje także w podkategoriach *PR, Negocjacje* i *Zarządzanie zasobami ludzkimi*.

Podobne tendencje występują w poziomie cen usług dostępnych w BUR, reprezentujących kategorię tematyczną *Biznes*. Do relatywnie tanich zaliczyć należy usługi oferowane w podkategorii *Logistyka*. Z kolei najwięcej zapłaci się za usługi dostępne BUR w podkategorii *Zarządzanie przedsiębiorstwem*. Odwrotna tendencja dotyczy jednak usług z podkategorii *Organizacja*, dla której ceny usług rynkowych są najtańsze, natomiast ceny usług dostępnych w BUR są jednymi z najwyższych w porównaniu do innych podkategorii.

Średni koszt uczestnika brutto mieści się w zakresie od 1527 zł (*Organizacja*) do 4828 zł (*Zarządzanie zasobami ludzkimi*). Wprawdzie podkategoria *Zarządzanie przedsiębiorstwem* plasuje się na drugim miejscu pod względem wysokich, średnich cen za osobogodzinę brutto, to w przeliczeniu na średni koszt uczestnika, stanowi jedną z najtańszych podkategorii.

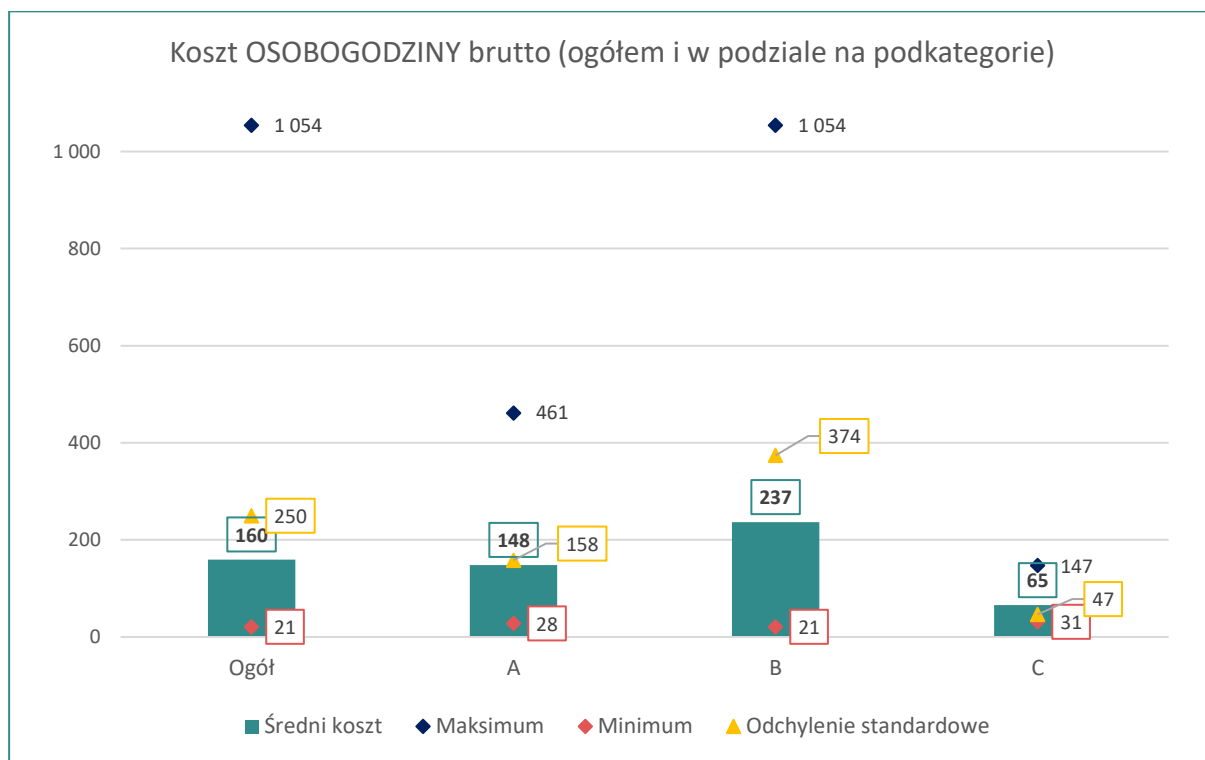
Wykres 77. Koszt uczestnika brutto w kategorii Ekologia i rolnictwo w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Ekologia i Rolnictwo	18
A	Ochrona środowiska	6
B	Rolnictwo	7
C	Weterynaria	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 78. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Ekologia i Rolnictwo w podziale na podkategorie tematyczne

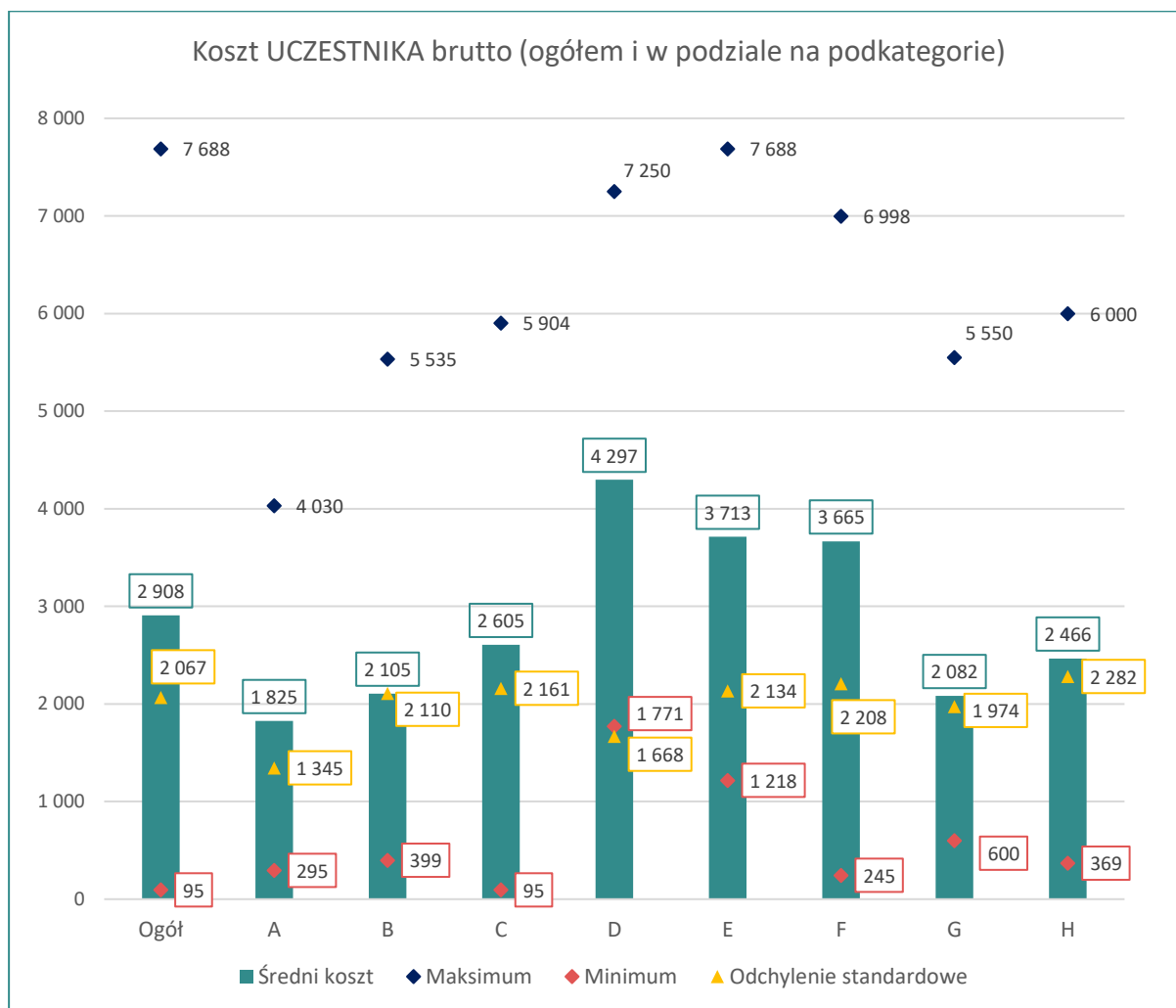
kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Ekologia i Rolnictwo	18
A	Ochrona środowiska	6
B	Rolnictwo	7
C	Weterynaria	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Ekologia i rolnictwo* najtańsze usługi – biorąc pod uwagę średni koszt osobogodziny brutto – występują w podkategorii *Weterynaria*. Średnio jedna osoba musi zapłacić 65 zł brutto za jedną godzinę trwania usługi (minimum 31 zł, maksimum – 147 zł). Najdroższe usługi odnotowano natomiast w podkategorii *Rolnictwo*, dla której średni koszt osobogodziny brutto wyniósł 237 zł (minimum 21 zł, maksimum – 1054 zł). Również w ramach tej podkategorii występuje największe zróżnicowanie cenowe, o czym świadczą wartości współczynnika zmienności.

Najniższe wartości średniego kosztu uczestnika brutto odnotowano w podkategorii *Ochrona środowiska* (2925 zł), a najwyższe dla *Weterynaria* (6128 zł).

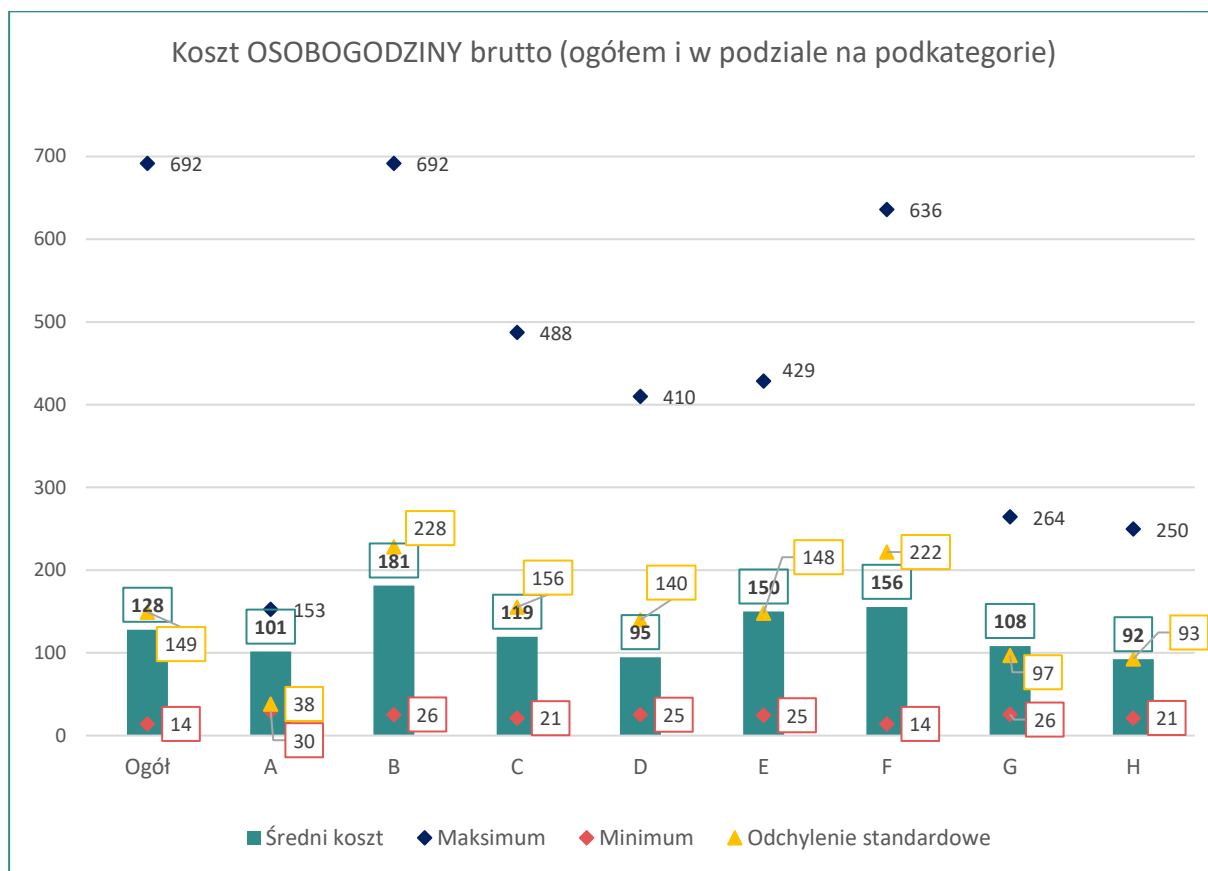
Wykres 79. Koszt uczestnika brutto w kategorii Finanse i bankowość w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Finanse i bankowość	56
A	Finanse i doradztwo finansowe	7
B	Podatki	7
C	Rachunkowość/księgowość	9
D	Audyty	7
E	Bankowość	9
F	Inwestycje	7
G	Windykacja	5
H	Ubezpieczenia	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 80. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Finanse i bankowość w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Finanse i bankowość	56
A	Finanse i doradztwo finansowe	7
B	Podatki	7
C	Rachunkowość/księgowość	9
D	Audyt	7
E	Bankowość	9
F	Inwestycje	7
G	Windykacja	5
H	Ubezpieczenia	5

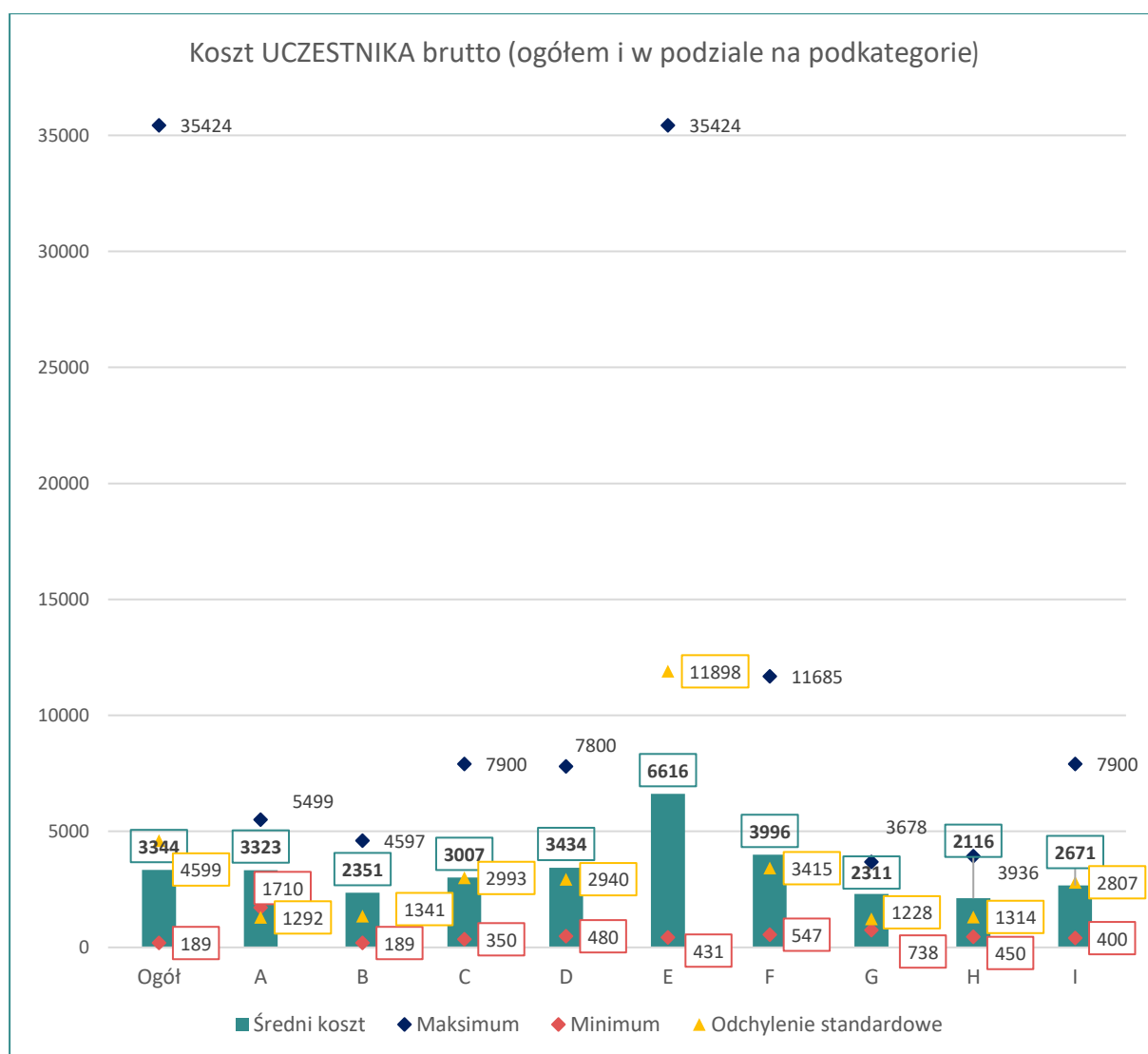
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta

W kategorii *Finanse i bankowość* średni koszt osobogodziny brutto wynosi 128 zł. Najdroższe usługi notuje się w podkategorii *Podatki*, w której średni koszt osobogodziny brutto wynosi 181 zł (minimum 26 zł, maksimum – 692 zł). Natomiast najmniej zapłaci się za usługi dostępne w dwóch podkategorjach – *Ubezpieczenia* (92 zł) i *Audyt* (95 zł).

Największe różnicowanie cenowe występuje w podkategorjach *Audyt*, *Inwestycje*, *Rachunkowość/księgowość* oraz *Podatki*, o czym świadczy współczynnik zmienności (relacja odchylenia standardowego do średniej).

Średni koszt uczestnika brutto w kategorii *Finanse i bankowość* wynosi 2908 zł. Średnie ceny za uczestnika poniżej 2000 zł notuje się w podkategorii *Finanse i doradztwo finansowe*. Najdroższe usługi dostępne są podkategorii *Audyt*, dla której średnia kosztu uczestnika brutto wynosi 4297 zł. Warta uwagi jest podkategoria *Podatki*, dla której średni koszt osobogodziny brutto jest najwyższy dla wszystkich badanych podkategorii, natomiast średni koszt uczestnika brutto jest niższy niż średnia dla całej kategorii *Finanse i bankowość*. Usługi dostępne w ramach tej podkategorii trwają relatywnie krótko, dlatego ceny za uczestnika są niższe w porównaniu do innych podkategorii.

Wykres 81. Koszt uczestnika brutto w kategorii Informatyka i telekomunikacja w podziale na podkategorie tematyczne

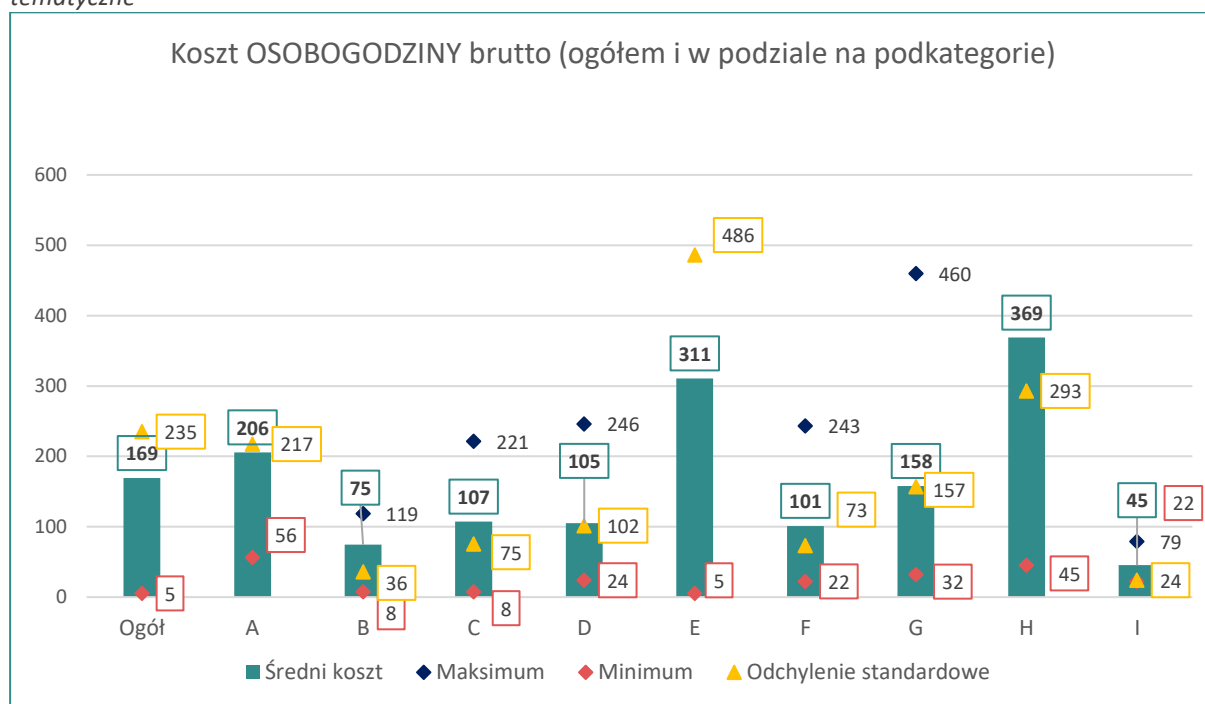

kod	Kategoria	N
Ogół	Kategoria Informatyka i telekomunikacja	66
A	Programowanie	8

kod	Kategoria	N
B	Administracja IT i systemy komputerowe	9
C	Bezpieczeństwo IT	8
D	Telekomunikacja	5
E	Internet	8
F	Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	8
G	Bazy danych	6
H	Aplikacje biznesowe	8
I	Obsługa komputera	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta

Wykres 82. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Informatyka i Telekomunikacja w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Informatyka i telekomunikacja	66
A	Programowanie	8
B	Administracja IT i systemy komputerowe	9
C	Bezpieczeństwo IT	8
D	Telekomunikacja	5
E	Internet	8
F	Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo	8
G	Bazy danych	6
H	Aplikacje biznesowe	8
I	Obsługa komputera	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta

W kategorii *Informatyka i telekomunikacja* średni koszt osobogodziny brutto wynosi 169 zł. Najwięcej trzeba zapłacić za usługę w podkategorii *Aplikacje biznesowe*, dla której średni koszt osobogodziny brutto jest równy 369 zł, oraz za usługę w podkategorii *Internet* – 311 zł. Natomiast najniższe koszty w przeliczeniu na jedną osobę i jedną godzinę notuje się

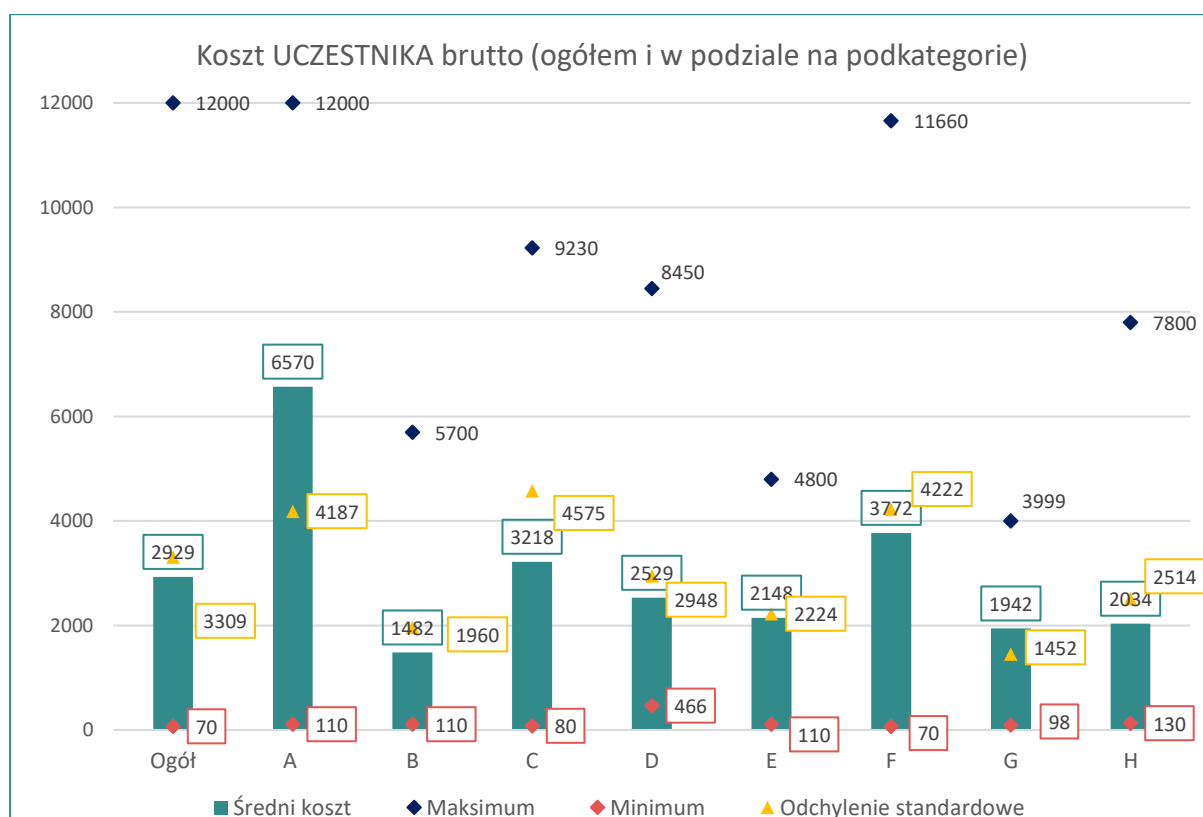
w podkategorii *Obsługa komputera* oraz *Administracja IT i systemy komputerowe*, w których usługi kosztują średnio odpowiednio 45 zł i 75 brutto. Podobną tendencję obserwuje się w cenach usług dostępnych w BUR – do usług najdroższych należą *Aplikacje biznesowe* i *Internet*, a do najtańszych – *Obsługa komputera*. Średnie ceny usług oferowanych w BUR w ramach każdej podkategorii nie są jednak tak rozproszone jak w przypadku cen rynkowych.

Największe zróżnicowanie cen za osobogodzinę występuje w podkategorii *Internet* i *Programowanie*, o czym świadczą wysokie wartości współczynnika zmienności.

Średni koszt uczestnika brutto jest relatywnie niski w podkategoriach *Aplikacje biznesowe* (2116 zł), *Bazy danych* (2311 zł) i *Administracja IT i systemy komputerowe* (2351 zł).

Natomiast w podkategorii *Internet* ceny za uczestnika są najwyższe (średnio 6616 zł). Również w tej podkategorii notuje się najwyższe zróżnicowanie cen, o czym świadczy najwyższy współczynnik zmienności.

Wykres 83. Koszt uczestnika brutto w kategorii Języki w podziale na podkategorie tematyczne

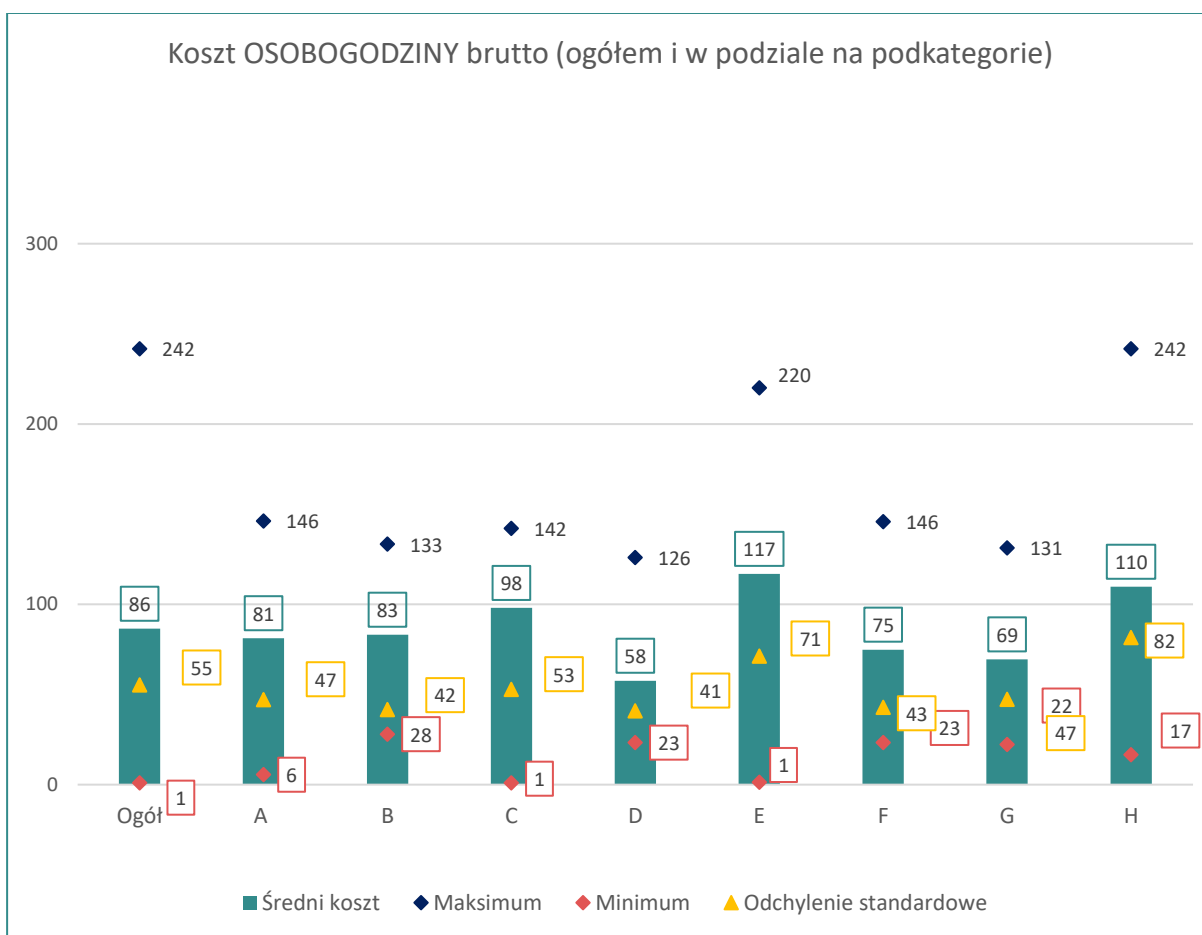

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Języki	54
A	Rosyjski	7

kod	kategoria	N
B	Francuski	7
C	Hiszpański	6
D	Włoski	6
E	Pozostałe języki	6
F	Niemiecki	6
G	Języki europejskie	8
H	Angielski	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 84. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Języki w podziale na podkategorie tematyczne

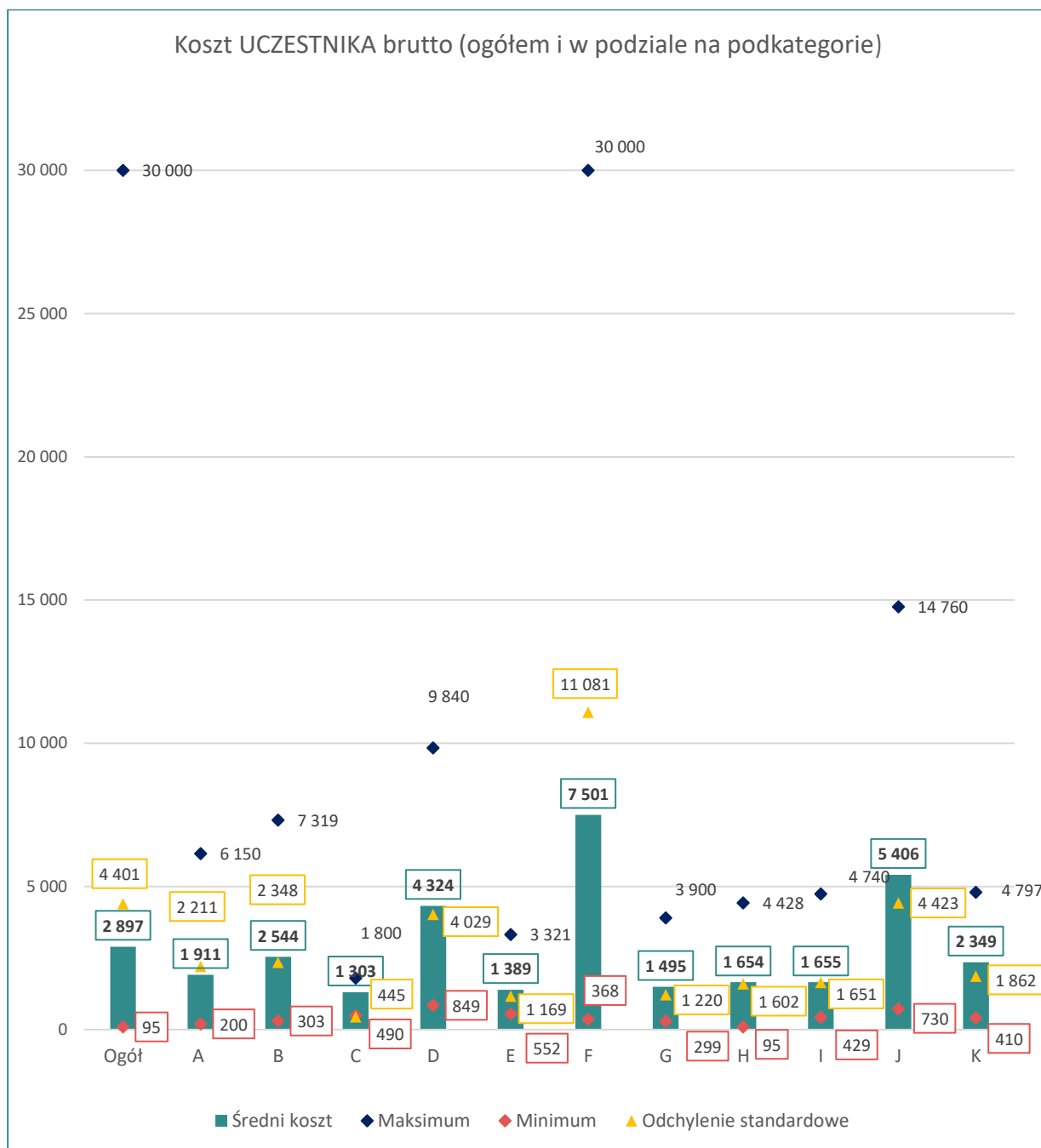
kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Języki	54
A	Rosyjski	7
B	Francuski	7
C	Hiszpański	6
D	Włoski	6
E	Pozostałe języki	6
F	Niemiecki	6
G	Języki europejskie	8
H	Angielski	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Języki* obserwuje się relatywnie nieduże zróżnicowanie średnich cen za osobogodzinę brutto w podziale na podkategorie tematyczne. Z analizy danych wynika, że najtańsze usługi notuje się w podkategorii *Włoski*, dla której średni koszt osobogodziny równa się 58 zł. Stosunkowo tanie usługi można również nabyć w podkategoriach *Języki europejskie* i *Niemiecki*, dla których średnie ceny wynoszą odpowiednio 69 zł i 75 zł brutto za jedną osobę w przeliczeniu na jedną godzinę. Natomiast najwięcej trzeba zapłacić za usługi w podkategorii *Angielski* i *Pozostałe języki* (średnia cena osobogodziny brutto odpowiednio 110 zł i 117 zł). Analiza współczynnika zmienności (relacji odchylenia standardowego do średniej) wskazuje, że podkategoriami o największym zróżnicowaniu cen są *Angielski* i *Włoski*.

Średni koszt uczestnika brutto waha się od 1482 zł w przypadku *Języka francuskiego* do 6570 zł w przypadku *Języka rosyjskiego*. Największe rozproszenie w cenach usług dostępnych w obrębie podkategorii, odnotowano dla *Języka hiszpańskiego*, *Języka niemieckiego* i *Języka rosyjskiego*, dla których wartości odchylenia standardowego wynoszą odpowiednio 4575 zł, 4222 zł i 4187 zł.

Wykres 85. Koszt uczestnika brutto w kategorii Prawo i administracja w podziale na podkategorie tematyczne

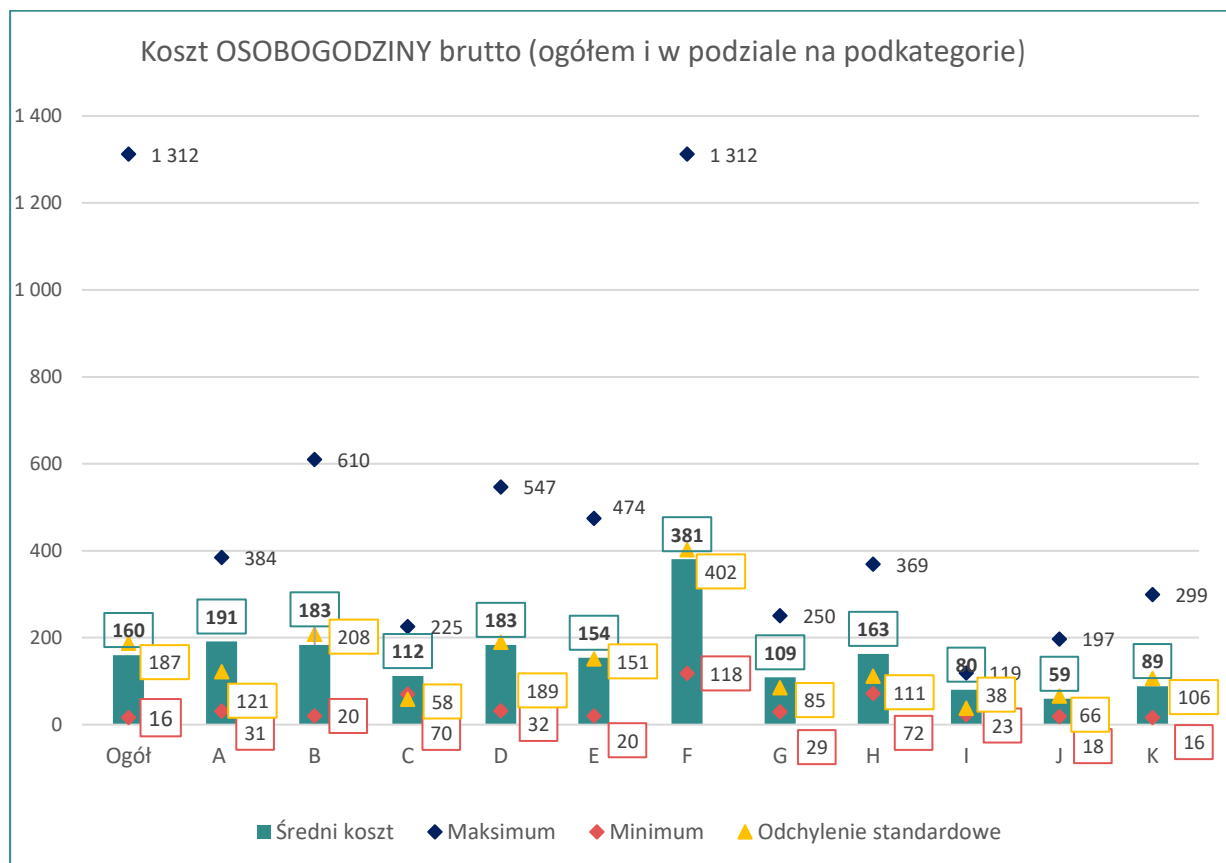

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Prawo i administracja	79
A	Prawo pozostałe	8
B	Prawo handlowe	9
C	Prawo budowlane	6
D	Zamówienia publiczne	6
E	Prawo pracy	7
F	Prawo ogólne	8
G	Prawo administracyjne	7
H	Prawo Unii Europejskiej	8
I	Ochrona informacji niejawnych	7

kod	kategoria	N
J	Administracja publiczna	7
K	Pomoc społeczna	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 86. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Prawo i administracja w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Prawo i administracja	79
A	Prawo pozostałe	8
B	Prawo handlowe	9
C	Prawo budowlane	6
D	Zamówienia publiczne	6
E	Prawo pracy	7
F	Prawo ogólne	8
G	Prawo administracyjne	7
H	Prawo Unii Europejskiej	8
I	Ochrona informacji niejawnych	7
J	Administracja publiczna	7
K	Pomoc społeczna	6

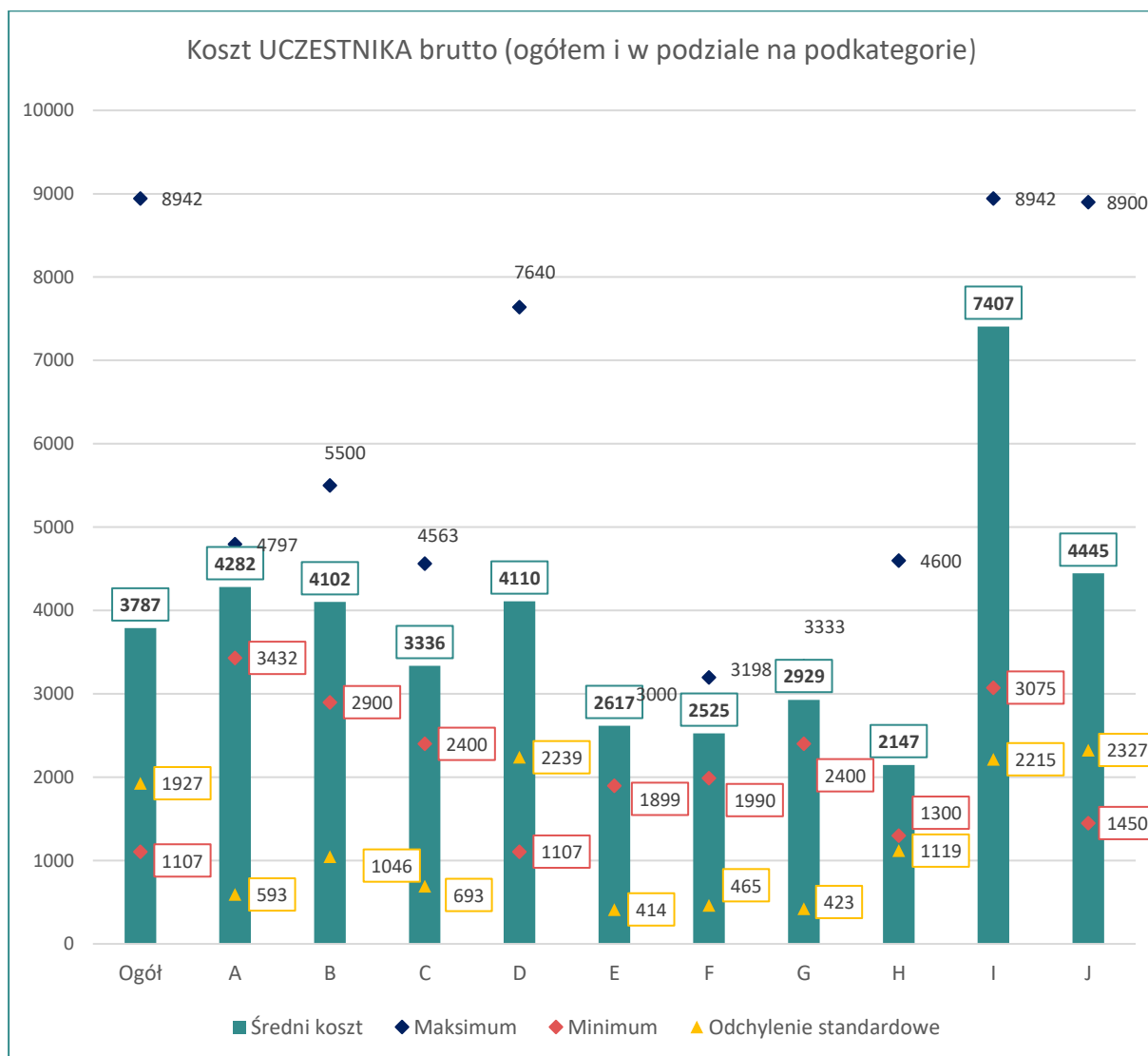
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Kolejną analizowaną kategorią tematyczną jest *Prawo i administracja*. Średni koszt osobogodziny brutto dla usług z omawianej kategorii wynosi 160 zł. Najtańsze usługi dostępne są w podkategoriach *Administracja publiczna*, *Ochrona informacji niejawnych* i *Pomoc społeczna*. Średni koszt osobogodziny brutto tych usług znajduje się w przedziale od 59 zł do 89 zł. Z kolei do usług najdroższych należą te z podkategorii *Prawo ogólne* - średni koszt osobogodziny brutto wyniósł w tym przypadku 381 zł. Podobna tendencja zauważalna jest zarówno w cenach rynkowych, jak i cenach usług dostępnych w BUR. Podkategoriami najtańszymi w Bazie Usług Rozwojowych jest *Pomoc społeczna*, z kolei do usług najdroższych należy *Prawo ogólne*.

Usługi w ramach pięciu podkategorii (*Pomoc społeczna*, *Prawo handlowe*, *Administracja publiczna*, *Prawo ogólne* i *Zamówienia publiczne*) są najbardziej zróżnicowane cenowo, o czym świadczy analiza wartości współczynnika zmienności.

Średnie ceny brutto za uczestnika wahają się od 1303 zł do 7501 zł. Najtańszą usługę można nabyć w podkategorii *Prawo budowlane*, z kolei najwięcej trzeba zapłacić za usługę z podkategorii *Prawo ogólne*. Średnia kosztu uczestnika brutto dla kategorii *Prawo i administracja* wynosi 2897 zł.

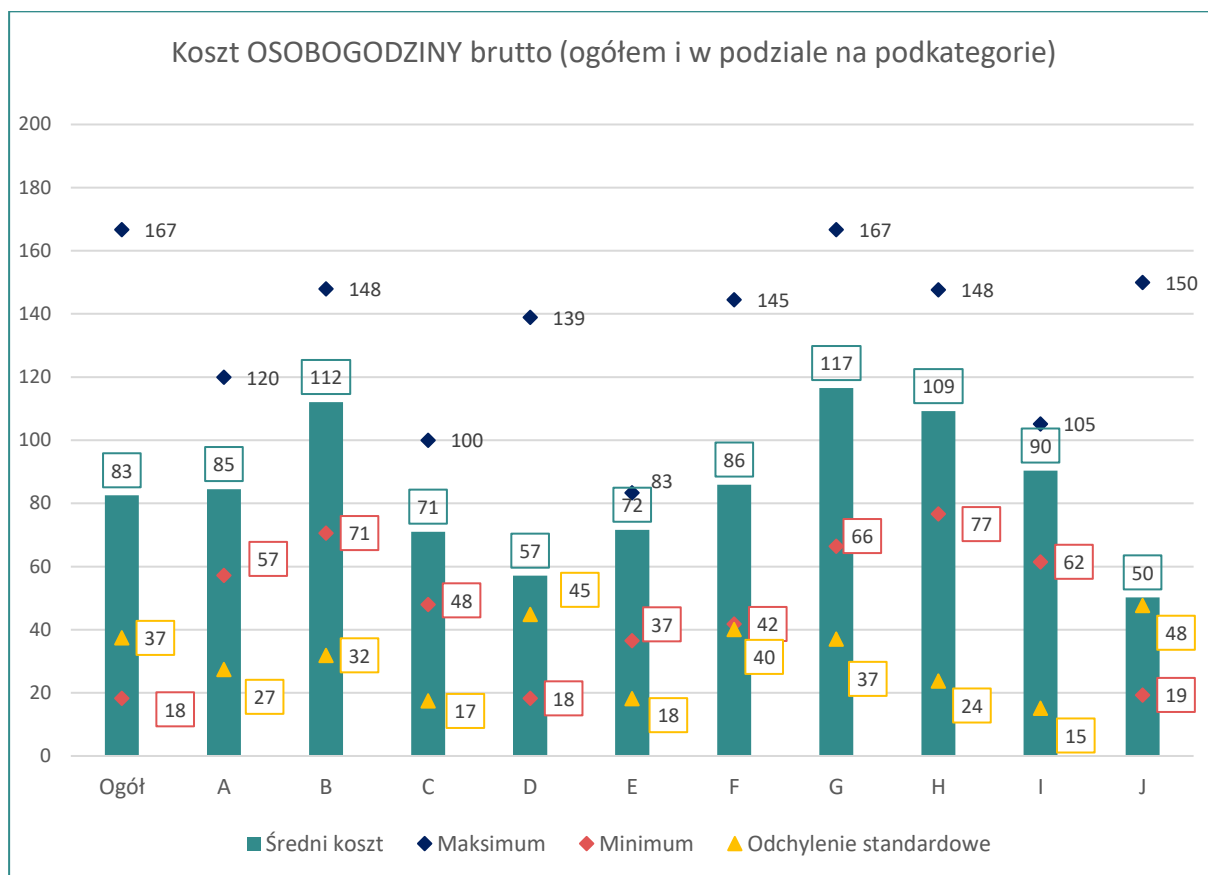
Wykres 87. Koszt uczestnika brutto w kategorii Prawo jazdy w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Prawo jazdy	66
A	Kurs prawa jazdy kat. D	6
B	Kurs prawa jazdy kat. C+E	6
C	Kurs prawa jazdy kat. C	9
D	Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	6
E	Kurs prawa jazdy kat. B	6
F	Kurs prawa jazdy kat. A	6
G	Kurs prawa jazdy kat. A2	5
H	Kurs prawa jazdy kat. B+E	7
I	Kurs prawa jazdy kat. C+D	6
J	Kursy specjalistyczne	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 88. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Prawo jazdy w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Prawo jazdy	66
A	Kurs prawa jazdy kat. D	6
B	Kurs prawa jazdy kat. C+E	6
C	Kurs prawa jazdy kat. C	9
D	Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy	6
E	Kurs prawa jazdy kat. B	6
F	Kurs prawa jazdy kat. A	6
G	Kurs prawa jazdy kat. A2	5
H	Kurs prawa jazdy kat. B+E	7
I	Kurs prawa jazdy kat. C+D	6
J	Kursy specjalistyczne	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Prawo jazdy* średni koszt za osobogodzinę wynosi 83 zł (minimum 18 zł, maksimum – 167 zł). Średnie ceny usług w poszczególnych podkategoriach tematycznych nie są mocno zróżnicowane – najmniej w przeliczeniu na jedną osobę i jedną godzinę trzeba zapłacić za usługi w *Kursach specjalistycznych* (50 zł), a najwięcej w podkategoriach *Kurs prawa jazdy kat. C+E* (112 zł) i *Kurs prawa jazdy kat. A2* (117 zł).

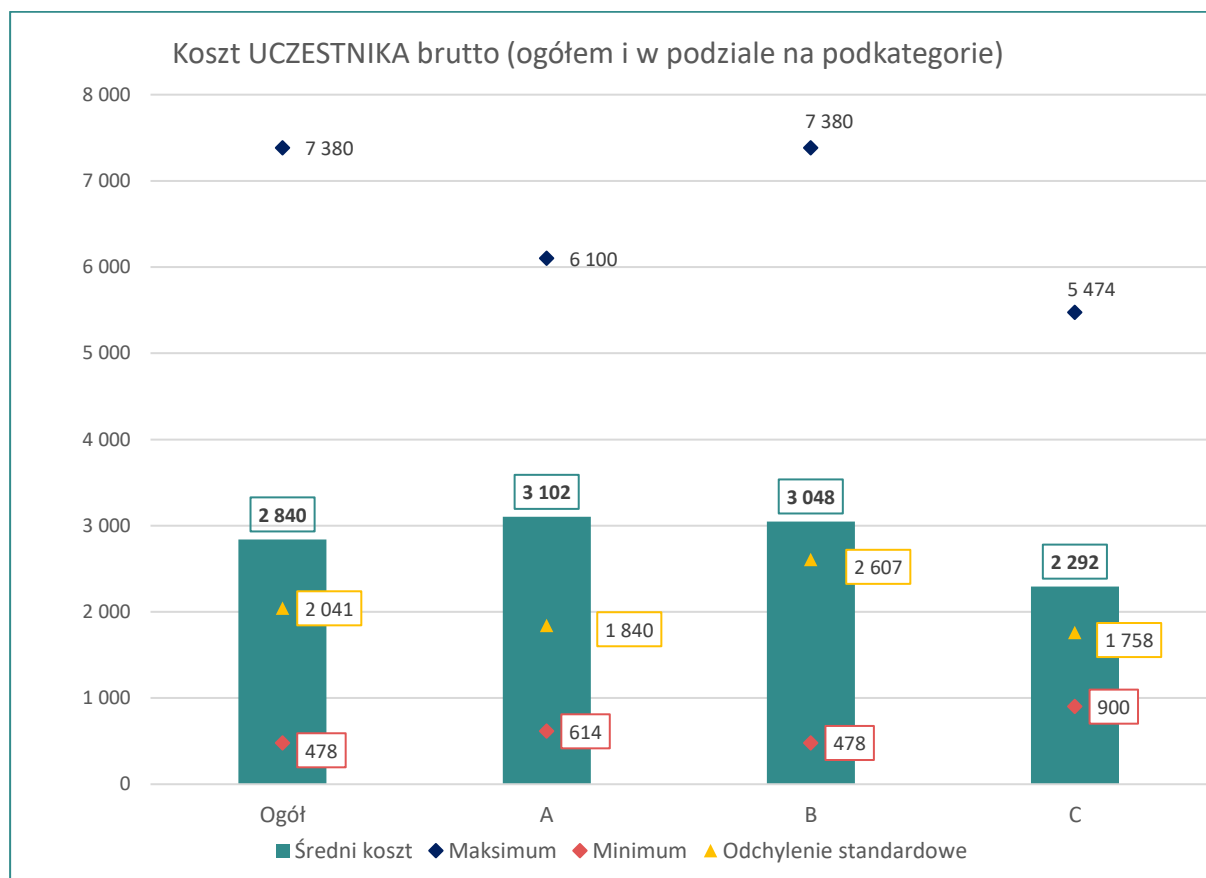

Stosunkowo niewielkie jest również wewnętrzne zróżnicowanie cen usług w ramach siedmiu podkategorii. Relatywnie największa zmienność cenowa występuje w następujących grupach: *Kurs prawa jazdy kat. A*, *Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy* i *Kursy specjalistyczne*.

Najmniej rozproszone ceny dostępnych usług (wartości odchylenia standardowego nie przekraczające 20 zł) są w przypadku *Kursu prawa jazdy kat. C+D* (15 zł), *Kursu prawa jazdy kat. C* (17 zł) i *Kursu prawa jazdy kat. B* (18 zł).

W kategorii *Prawo jazdy* średni koszt uczestnika brutto zawiera się w przedziale od 2147 zł (*Kurs prawa jazdy kat. B+E*) do 7407 zł (*Kurs prawa jazdy kat. C+D*). Minimalna kwota usługi za uczestnika wyniosła 1107 zł brutto, a maksymalna 8942 zł brutto. Wysokie wartości odchylenia standardowego (przekraczające 2000 zł) występują w trzech podkategoriach: *Kurs prawa jazdy kat. C+D* (2215 zł), *Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy* (2239 zł) i *Kursy specjalistyczne* (2327 zł).

Wykres 89. Koszt uczestnika brutto w kategorii Styl życia w podziale na podkategorie tematyczne

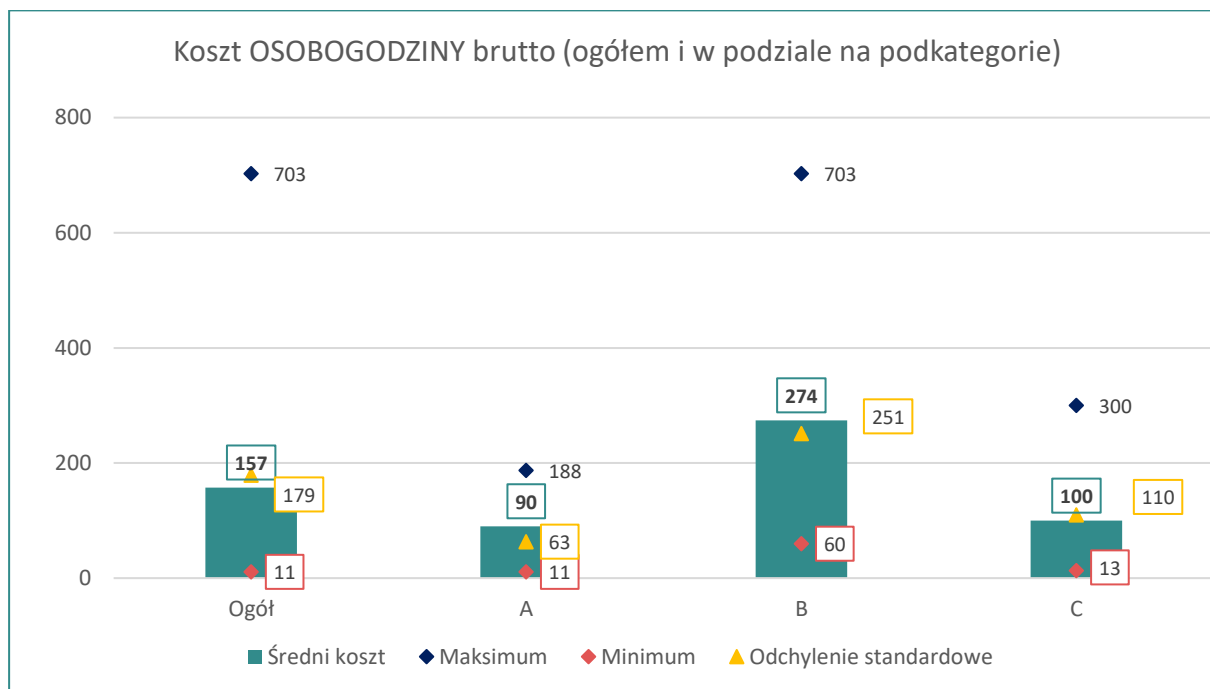

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Styl życia	20

kod	kategoria	N
A	Dietetyka	7
B	Uroda	7
C	Sport	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 90. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Styl życia w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Styl życia	20
A	Dietetyka	7
B	Uroda	7
C	Sport	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

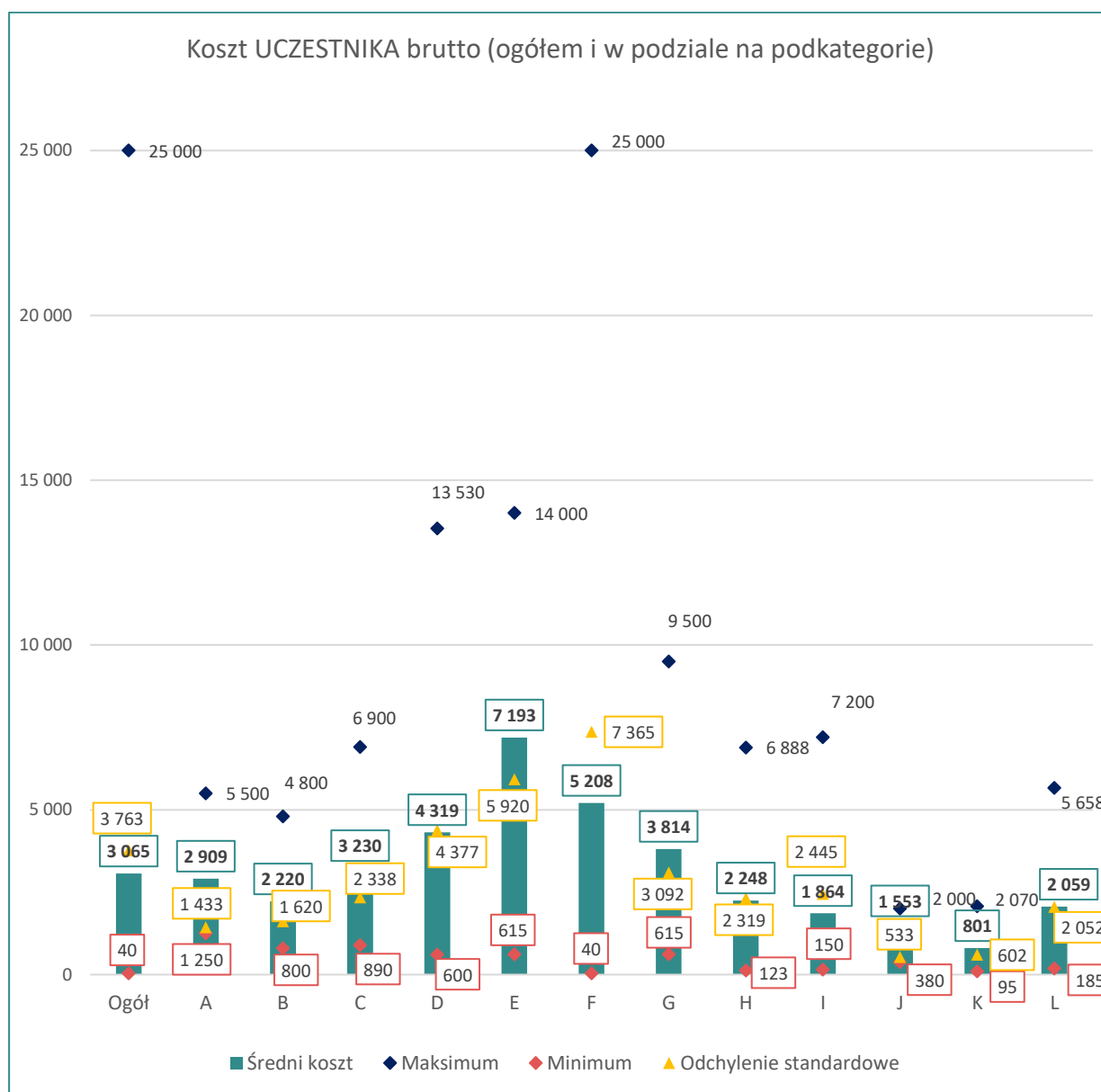
W kategorii *Styl życia* najtaniej można nabyć usługę z zakresu *Dietetyki* – średni koszt osobogodziny brutto wynosi 90 zł (minimum 11 zł, maksimum – 188 zł). Z najwyższym poziomem cen mamy natomiast do czynienia w podkategorii *Uroda* – średni koszt osobogodziny jest równy 274 zł brutto (minimum 60 zł, maksimum – 703 zł).

Także w bazie BUR najtańszymi usługami – w ramach kategorii *Styl życia* – są te z podkategorii *Dietetyka*, a najdroższymi – usługi z zakresu *Urody*.

We wszystkich trzech podkategoriach notujemy silne, wewnętrzne zróżnicowanie cenowe. Najwyższą wartość współczynnika zmienności obserwuje się w podkategorii *Sport* – oznacza to, że ceny usług są relatywnie najbardziej zróżnicowane względem swojej średniej.

Średni koszt uczestnika brutto oscyluje w przedziale od 2292 zł do 3102 zł i wynosi średnio 2840 zł. Wprawdzie podkategoria *Dietetyka* ma relatywnie niskie ceny za osobogodzinę, ale - ze względu na to, że usługi z tego zakresu trwają długo - ceny za uczestnika są wysokie i przekraczają średni poziom cen dla kategorii.

Wykres 91. Koszt uczestnika brutto w kategorii Techniczne w podziale na podkategorie tematyczne

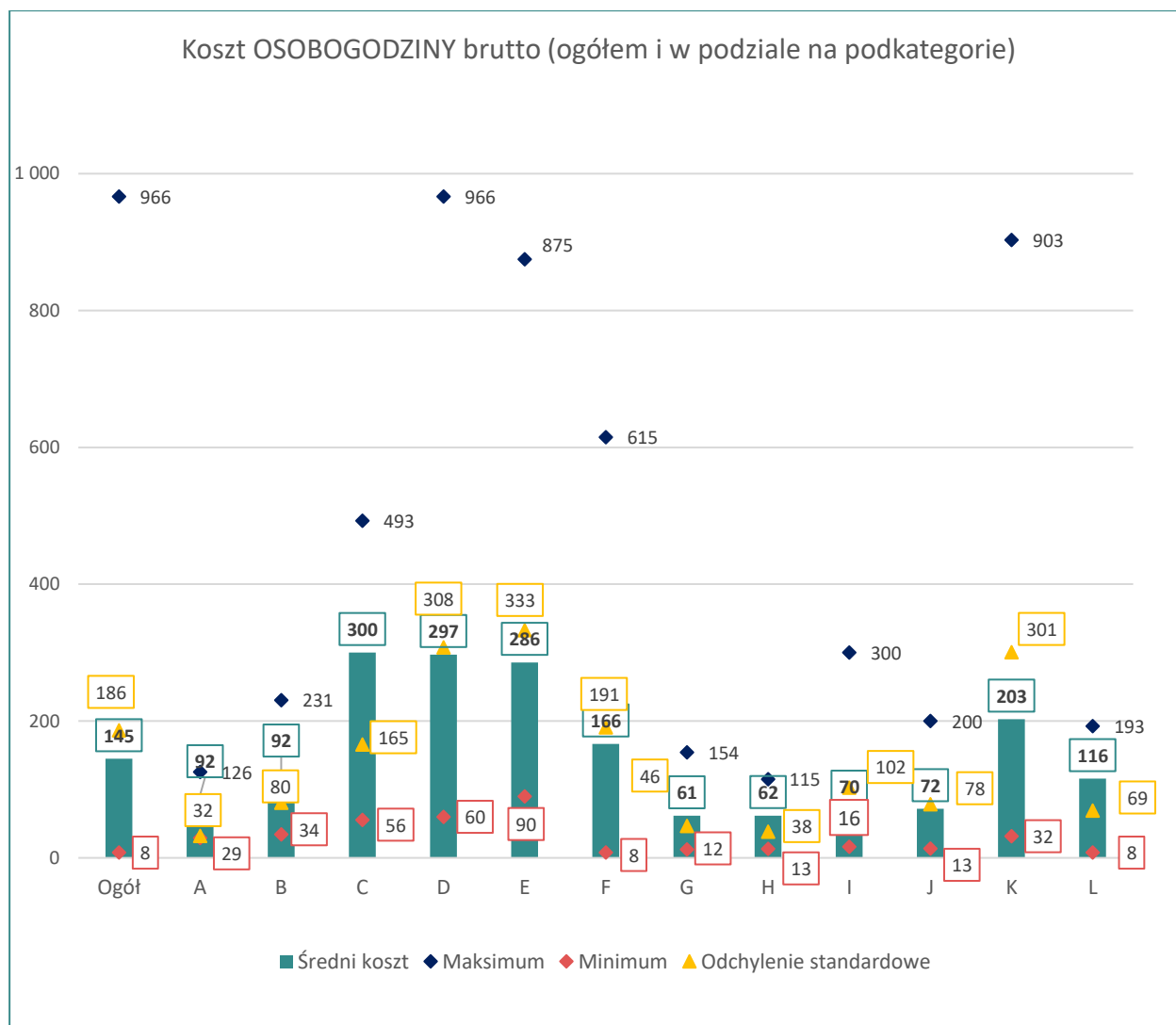

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Techniczne	85
A	Automatyka i robotyka	7
B	Geodezja i kartografia	5
C	Hydraulika	5
D	Mechanika i mechatronika	7
E	Inżynieria i metrologia	5
F	Pozostałe techniczne	10

kod	kategoria	N
G	Metalurgia i spawalnictwo	8
H	Budownictwo i projektowanie	7
I	Papiernictwo i poligrafia	7
J	Obsługa maszyn i urządzeń	8
K	Energetyka i gazownictwo	8
L	Elektronika i elektrotechnika	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 91. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Techniczne w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Techniczne	85
A	Automatyka i robotyka	7
B	Geodezja i kartografia	5
C	Hydraulika	5
D	Mechanika i mechatronika	7
E	Inżynieria i metrologia	5
F	Pozostałe techniczne	10
G	Metalurgia i spawalnictwo	8
H	Budownictwo i projektowanie	7

kod	kategoria	N
I	Papiernictwo i poligrafia	7
J	Obsługa maszyn i urządzeń	8
K	Energetyka i gazownictwo	8
L	Elektronika i elektrotechnika	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

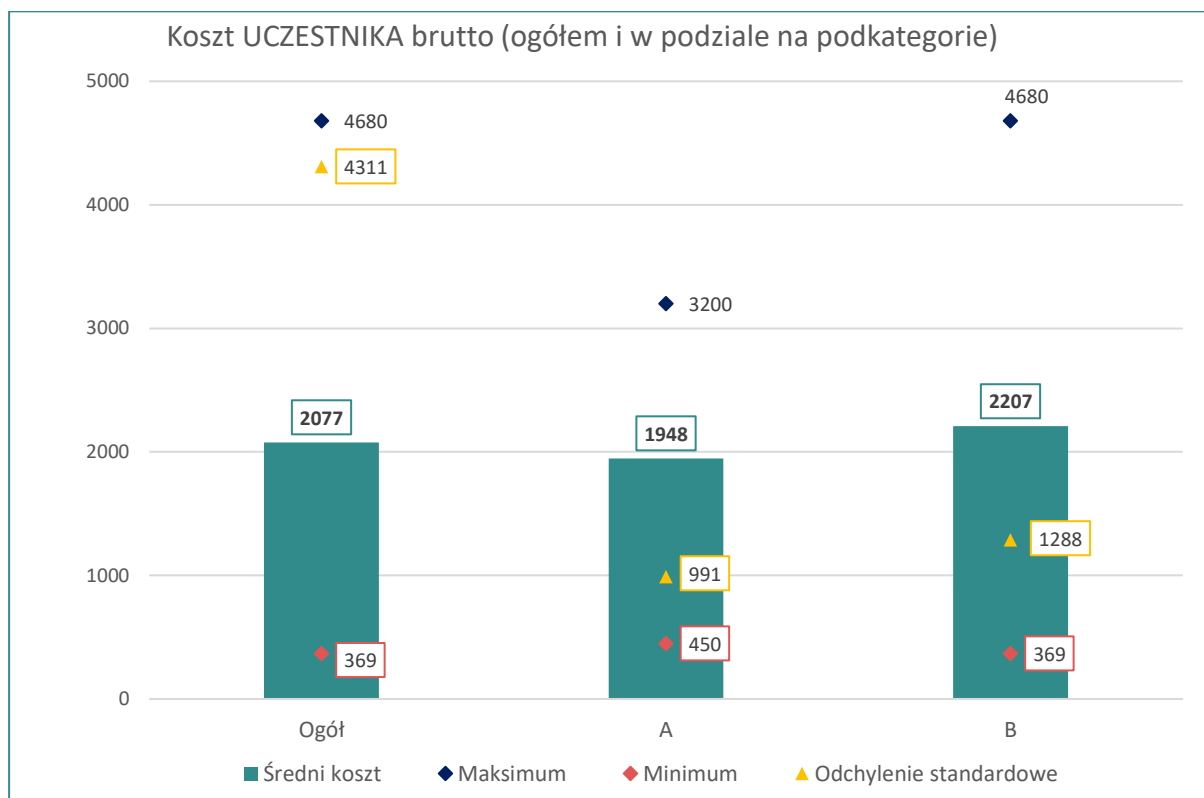
Kategoria *Techniczne* łączy wiele podkategorii tematycznych, które różnią się między sobą poziomem cen. Usługi w podkategoriach *Metalurgia i spawalnictwo*, *Budownictwo i projektowanie*, *Papiernictwo i poligrafia* oraz *Obsługa maszyn i urządzeń* są stosunkowo tanie – średni koszt osobogodziny brutto jest równy odpowiednio 61 zł, 62 zł, 70 zł i 72 zł. Z kolei najdroższe usługi, biorąc pod uwagę średni koszt za jedną osobę i jedną godzinę, notuje się w podkategoriach *Hydraulika* (300 zł brutto), *Mechanika i mechatronika* (297 zł brutto) oraz *Inżynieria i metrologia* (286 zł brutto). Usługi z tych podkategorii znacząco przewyższają średnią cenę brutto za osobogodzinę dla całej kategorii, wynoszącą 145 zł. Najtańsza usługa z analizowanej kategorii kosztowała 8 zł za osobogodzinę, a najdroższa – 966 zł.

Podobna tendencja występuje dla usług dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych. Do relatywnie tanich zaliczyć należy *Metalurgię i spawalnictwo*, *Papiernictwo i poligrafię*, *Obsługę maszyn i urządzeń*, z kolei usługi dostępne w podkategoriach *Geodezja i kartografia*, *Hydraulika*, *Inżynieria i metrologia* są relatywnie droższe w przeliczeniu na koszt brutto dla jednej osoby i jednej godziny.

W kategorii *Techniczne* 11 spośród 12 podkategorii tematycznych jest silnie zróżnicowanych cenowo. Najwyższe wartości współczynnika zmienności notuje się w obszarach: *Energetyka i gazownictwo*, *Papiernictwo i poligrafia*, *Inżynieria i metrologia*, *Pozostałe techniczne*, *Obsługa maszyn i urządzeń* oraz *Mechanika i mechatronika*.

Średni koszt uczestnika brutto waha się od 801 zł w przypadku *Energetyki i gazownictwa* do 7193 zł w przypadku *Inżynierii i metrologii*. Koszty uczestnika brutto są w ramach poszczególnych podkategorii tematycznych wewnątrznie rozproszone. Wyróżnia się zwłaszcza podkategoria *Pozostałe techniczne*, w której notuje się zarówno najniższą, jak i najwyższą – na tle całej kategorii – cenę za usługę (cena minimalna to 40 zł brutto, a maksymalna – 25000 zł brutto; odchylenie standardowe wynosi 7365 zł).

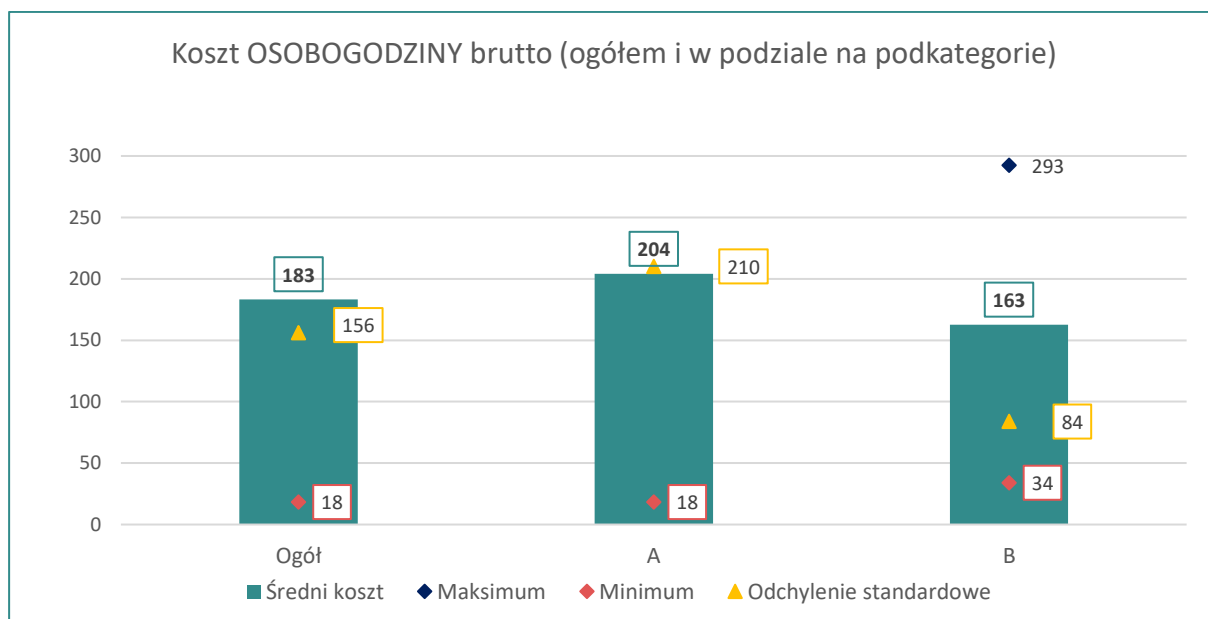
Wykres 92. Koszt uczestnika brutto w kategorii Transport i motoryzacja w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Transport i Motoryzacja	15
A	Transport i logistyka	8
B	Motoryzacja	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 93. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Transport i motoryzacja w podziale na podkategorie tematyczne

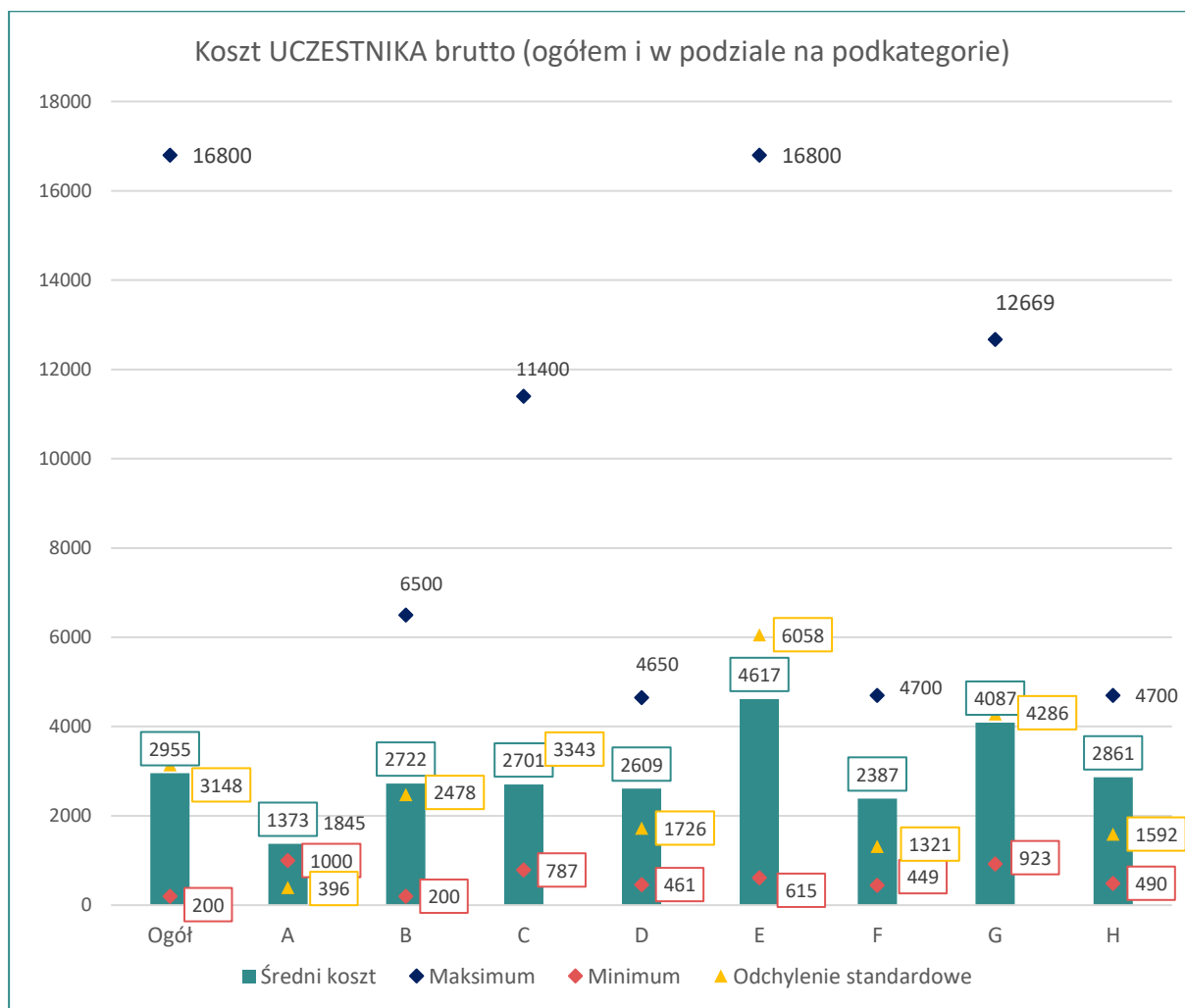
kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Transport i Motoryzacja	15
A	Transport i logistyka	8
B	Motoryzacja	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Kolejna analizowana kategoria, *Transport i motoryzacja*, zawiera jedynie dwie podkategorie tematyczne – *Transport i logistyka* oraz *Motoryzacja*. Średnie ceny za osobogodziny brutto nie są mocno zróżnicowane, i wynoszą 204 zł (*Transport i logistyka*) i 163 zł (*Motoryzacja*). Podobnie ceny usług kształtują się w Bazie Usług Rozwojowych – relatywnie tańsze usługi dostępne są w *Motoryzacji*, z kolei więcej trzeba zapłacić za usługi oferowane w drugiej podkategorii. Jednak w zakresie usług dostępnych w obrębie danej podkategorii, większe zróżnicowanie cenowe obserwuje się dla *Transport i logistyka*, o czym świadczy współczynnik zmienności (relacja odchylenia standardowego do średniej).

Pod względem średniego kosztu uczestnika brutto droższą podkategorią okazała się *Motoryzacja* (minimum 369 zł, maksimum – 4680 zł, średnia – 2207 zł).

Wykres 94. Koszt uczestnika brutto w kategorii Zdrowie i medycyna w podziale na podkategorie tematyczne

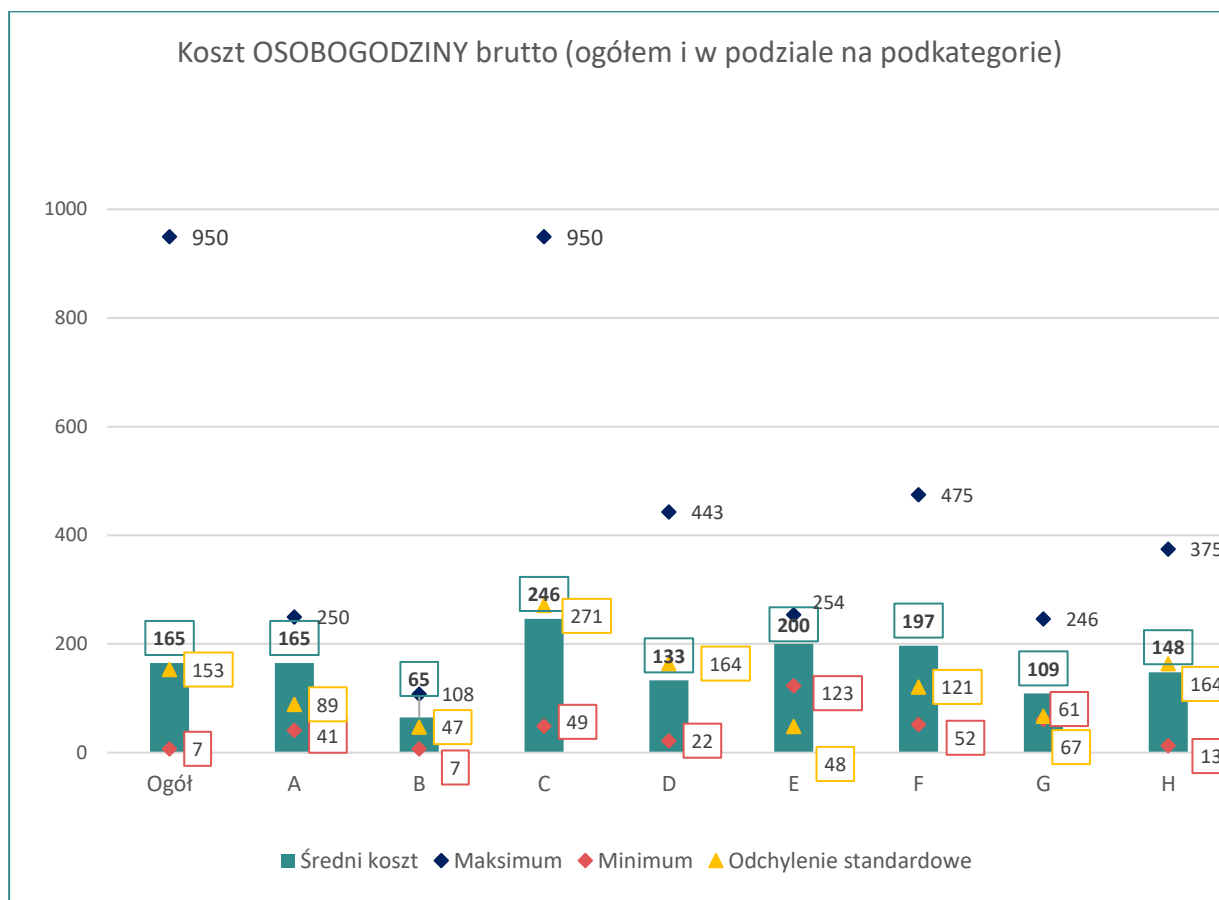

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Zdrowie i medycyna	50
A	Optyka	5
B	Logopedia	5
C	Psychologia i rozwój osobisty	9
D	Zdrowie publiczne	6
E	Stomatologia	6
F	Medycyna estetyczna i kosmetologia	7
G	Medycyna	7
H	Farmacja	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 95. Koszt uczestnika brutto w kategorii Zdrowie i medycyna w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Zdrowie i medycyna	50
A	Optyka	5
B	Logopedia	5
C	Psychologia i rozwój osobisty	9
D	Zdrowie publiczne	6
E	Stomatologia	6
F	Medycyna estetyczna i kosmetologia	7
G	Medycyna	7
H	Farmacja	5

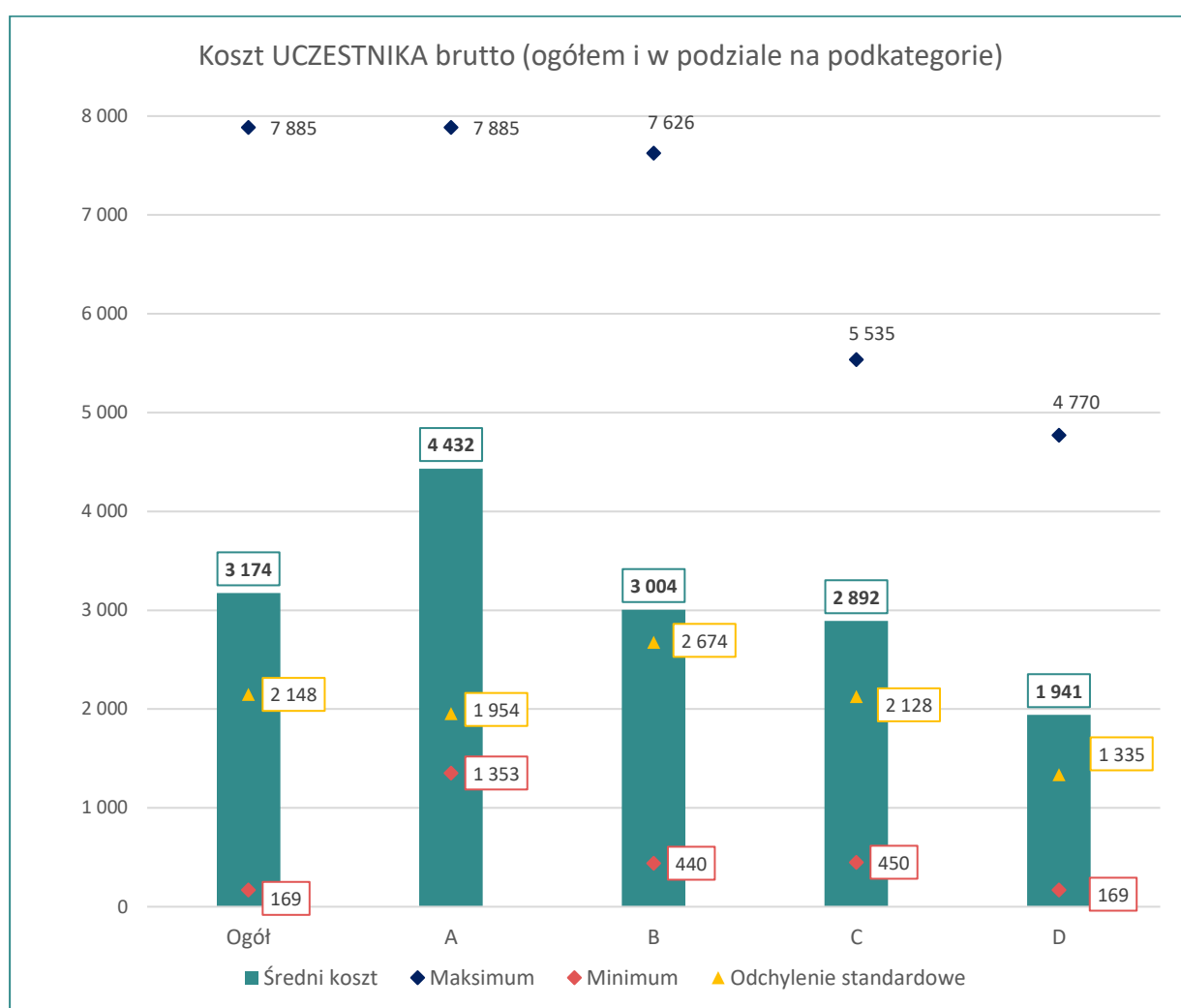
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Zdrowie i medycyna* średni koszt brutto za osobogodzinę jest równy 165 zł (minimum 7 zł, maksimum – 950 zł). Najmniej zapłaci się za usługę w podkategorii *Logopedia*, dla której średni koszt w przeliczeniu na jedną osobę i jedną godzinę wynosi 65 zł (minimum 7 zł, maksimum – 108 zł). Natomiast najwięcej trzeba zapłacić za usługi dostępne w podkategoriach *Medycyna estetyczna i kosmetologia*, *Stomatologia* oraz *Psychologia i rozwój osobisty*, dla których średni koszt osobogodziny brutto to odpowiednio 197 zł, 200 zł i 246 zł. Opisane tendencje są zgodne z tymi, które odnotowano na podstawie analizy kosztu osobogodziny brutto usług dostępnych w BUR.

Usługi w podkategorii *Zdrowie publiczne* cechują się największym, wewnętrznym zróżnicowaniem cenowym. Również *Psychologia i rozwój osobisty* oraz *Farmacja* to podkategorie, w ramach których ceny dostępnych usług są bardzo zróżnicowane.

Minimalny koszt uczestnika brutto jest równy 200 zł (podkategoria *Logopedia*), z kolei najwyższą cenę brutto za uczestnika zanotowano w podkategorii *Stomatologia* (16800 zł). Średnie koszty uczestnika brutto mieszczą się w przedziale od 1373 zł (*Optyka*) do 4617 zł (*Stomatologia*).

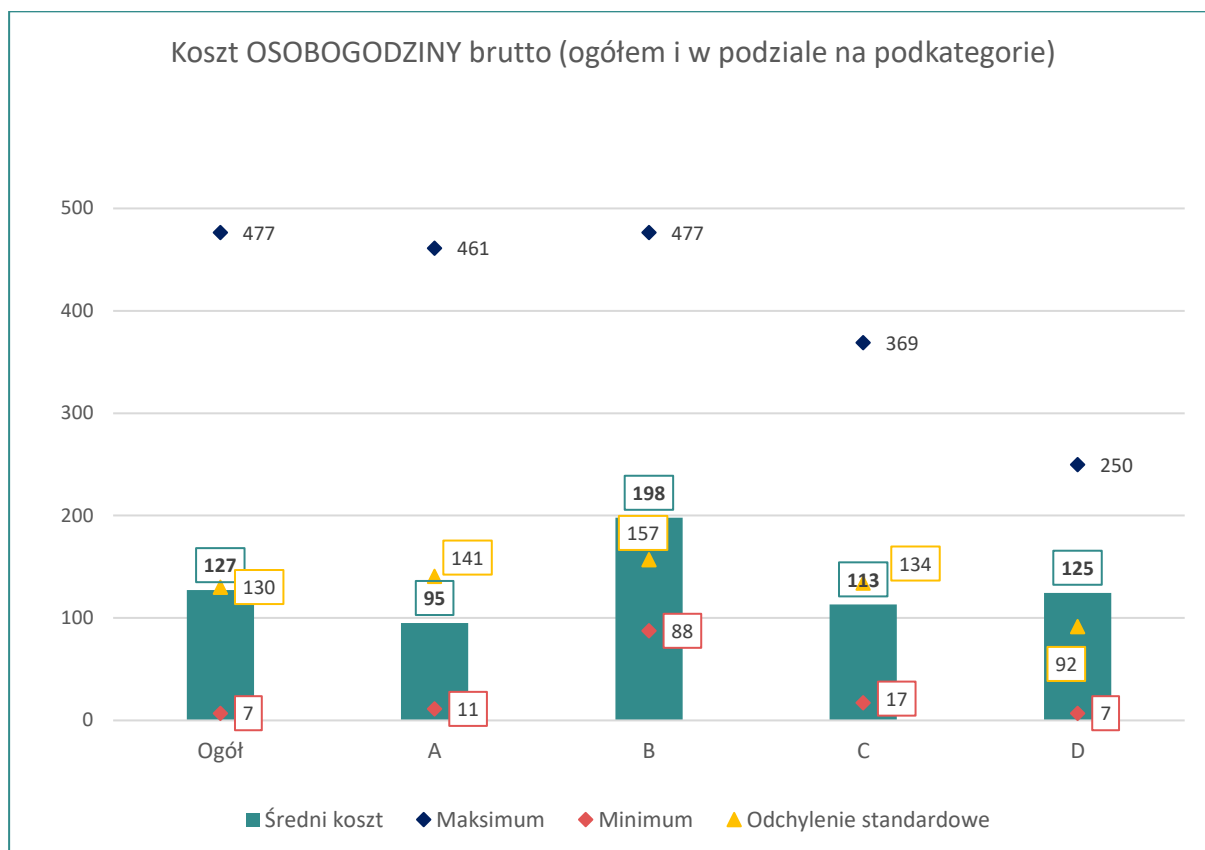
Wykres 96. Koszt uczestnika brutto w kategorii Inne w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Inne	30
A	Edukacja	10
B	Gastronomia	6
C	Artystyczne	6
D	Turystyka i hotelarstwo	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

Wykres 97. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Inne w podziale na podkategorie tematyczne

kod	kategoria	N
Ogół	Kategoria Inne	30
A	Edukacja	10
B	Gastronomia	6
C	Artystyczne	6
D	Turystyka i hotelarstwo	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

W kategorii *Inne* nie notuje się wysokiej rozpiętości cenowej usług w podziale na podkategorie. Najmniej zapłaci się za usługę w podkategorii *Edukacja* (podobnie jak w przypadku usług w BUR), a najwięcej w *Gastronomia*, dla których średnie koszty osobogodziny brutto są równe odpowiednio 95 zł i 198 zł. Minimalna cena brutto za osobogodzinę wyniosła 7 zł (*Turystyka i hotelarstwo*), maksymalna 477 zł (*Gastronomia*). Natomiast 2 na 4 podkategorie cechują się silnym zróżnicowaniem w cenach dostępnych usług – są to *Edukacja* oraz *Artystyczne*.

Średni koszt uczestnika brutto waha się w przedziale od 1941 zł (*Turystyka i hotelarstwo*) do 4432 zł (*Edukacja*). Wprawdzie podkategoria *Edukacja* ma najniższe koszty osobogodziny brutto, ale ze względu na długi czas trwania usługi, ceny za uczestnika są najwyższe w ramach kategorii.

6.2. Analiza porównawcza cen usług z BUR oraz cen rynkowych analogicznych usług w podziale na kategorie tematyczne

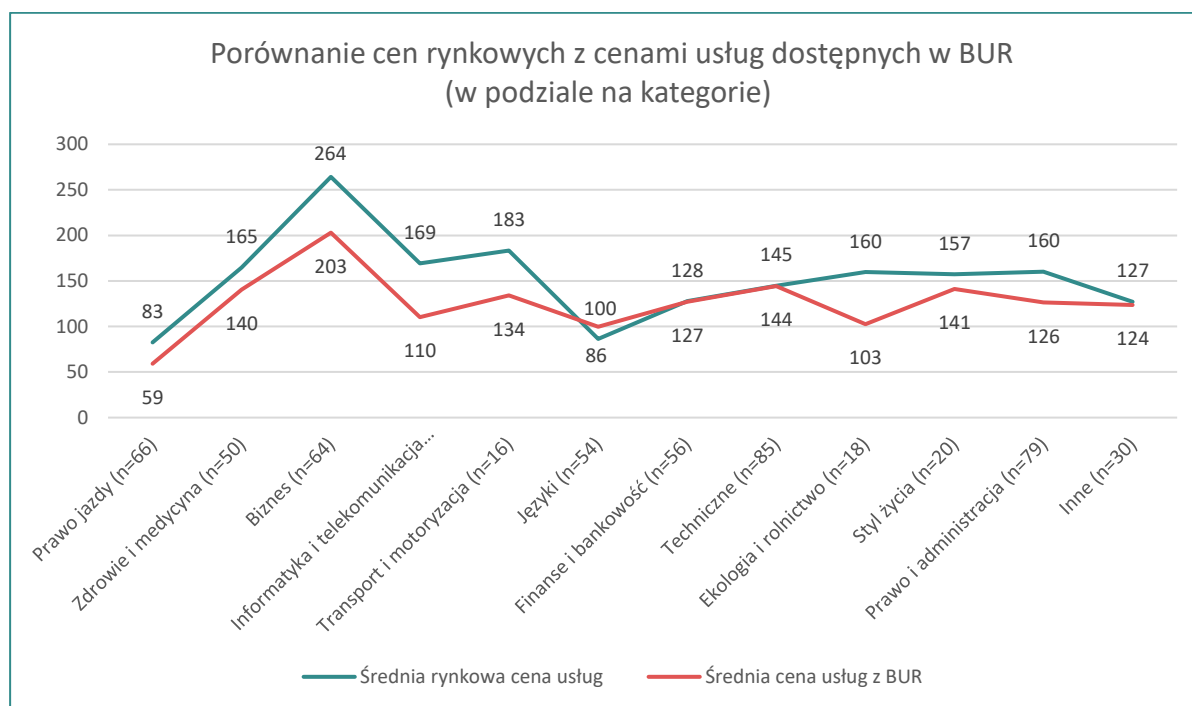
Zgodnie z założeniami doboru próby do badania Mystery Shopping, usługi będące przedmiotem badania wylosowano z BUR, tak aby w próbie reprezentowane były wszystkie wyróżnione kategorie i podkategorie tematyczne. Następnie weryfikowano cenę rynkową usług analogicznych do wylosowanych. W każdej podkategorii dwie usługi były wyceniane przez podmioty świadczące te usługi w BUR. Pozostałe usługi w ramach danej podkategorii były wyceniane przez podmioty, które świadczą usługi tego samego typu („bliźniacze”), ale poza BUR.

W niniejszym rozdziale przedstawiono średnie ceny usług za osobogodzinę brutto w poszczególnych kategoriach tematycznych. Na poniższych wykresach zestawiono:

Średnią cenę usług z BUR – oznacza średnią cenę usług wylosowanych w ramach danej kategorii tematycznej, obliczoną na podstawie danych (cen) zawartych w BUR.

Średnią rynkową cenę usług – oznacza średnią cenę usług wylosowanych w ramach danej kategorii tematycznej, obliczoną na podstawie danych (cen) pozyskanych od audytowanych podmiotów w badaniu Mystery Shopper.

Wykres 98. Porównanie cen za osobogodzinę brutto usług oferowanych w BUR oraz analogicznych usług oferowanych przez podobne podmioty na rynku w podziale na kategorie tematyczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W celu określenia wpływu na poziom cen usług rozwojowych modelu świadczenia usług (za pośrednictwem BUR i „na rynku”), kategorii tematycznej oraz interakcji (jednoczesnego wpływu) tych czynników przeprowadzono wielowymiarową analizę wariancji (MANOVA).

Sprawdzano trzy zależności:

- czy model świadczenia usług rozwojowych (za pośrednictwem BUR lub „na rynku”) ma wpływ na poziom cen, a zatem czy ceny usług (ogółem) oferowanych poprzez BUR różnią się od cen usług (ogółem) oferowanych „na rynku” (niezależnie od ich kategorii tematycznej);
- czy kategoria tematyczna ma wpływ na poziom cen, a zatem czy ceny usług rozwojowych różnią się w poszczególnych kategoriach tematycznych (niezależnie od modelu ich świadczenia: za pośrednictwem BUR lub „na rynku”);
- czy występuje efekt interakcji, tj. łączny wpływ na poziom cen modelu świadczenia usług rozwojowych (za pośrednictwem BUR lub „na rynku”) oraz ich kategorii tematycznej, powodujący, że w pewnych kategoriach tematycznych ceny usług z BUR

są wyższe niż ceny rynkowe, a w innych kategoriach tematycznych zależność ta jest odwrotna.

Analiza wariancji pozwoliła sprawdzić, czy ewentualne różnice w poziomie cen w grupach wyróżnionych ze względu na wyżej wymienione zmienne są istotne statystycznie (tzn. czy są one efektem faktycznych, a nie losowych, różnic między grupami).

Na podstawie analizy wykazano, że ceny oferowane w BUR są istotnie niższe od cen rynkowych ($F_{1,1206} = 5,692$, $p = 0,017$). Średni koszt osobogodziny brutto usług z BUR wyniósł 127 zł, a poza BUR 151 zł. Wnioskować można, że fakt dofinansowania usług istotnie obniża ich cenę za osobogodzinę brutto. Na wynik badania ma wpływ również okres jego realizacji - ceny rynkowe w ostatnim czasie rosły, przez co oferowane usługi na rynku komercyjnym drożały. Natomiast te dostępne w BUR publikowane były parę miesięcy przed datą realizacji badania Mystery Shopper a zatem ich cena nie obciążona jest efektem inflacji (w odróżnieniu do cen usług rynkowych).

Warto dodać, że ceny usług rozwojowych różnią się w poszczególnych kategoriach tematycznych, niezależnie czy są to ceny w BUR czy ceny rynkowe ($F_{11,1196} = 7,019$, $p < 0,001$). Najwyższe ceny za osobogodzinę obserwuje się w kategoriach *Biznes*, zarówno w BUR, jak i poza BUR. Średnia cena brutto za osobogodzinę usług z tej kategorii w BUR wyniosła 203 zł, a cena rynkowa w tej kategorii 264 zł. Natomiast najniższe ceny za osobogodzinę odnotowano w kategorii *Języki*, przy czym średnia cena w BUR wyniosła w tym przypadku 100 zł, a cena rynkowa 86 zł.

Analiza wpływu na poziom cen obydwu tych czynników łącznie pokazała, że ceny usług rozwojowych nie są zależne od kombinacji tych czynników. W żadnej z kategorii tematycznych ceny z BUR nie były istotnie statystycznie wyższe niż ceny rynkowe ($F_{11,1196} = 0,635$, $p = 0,800$).

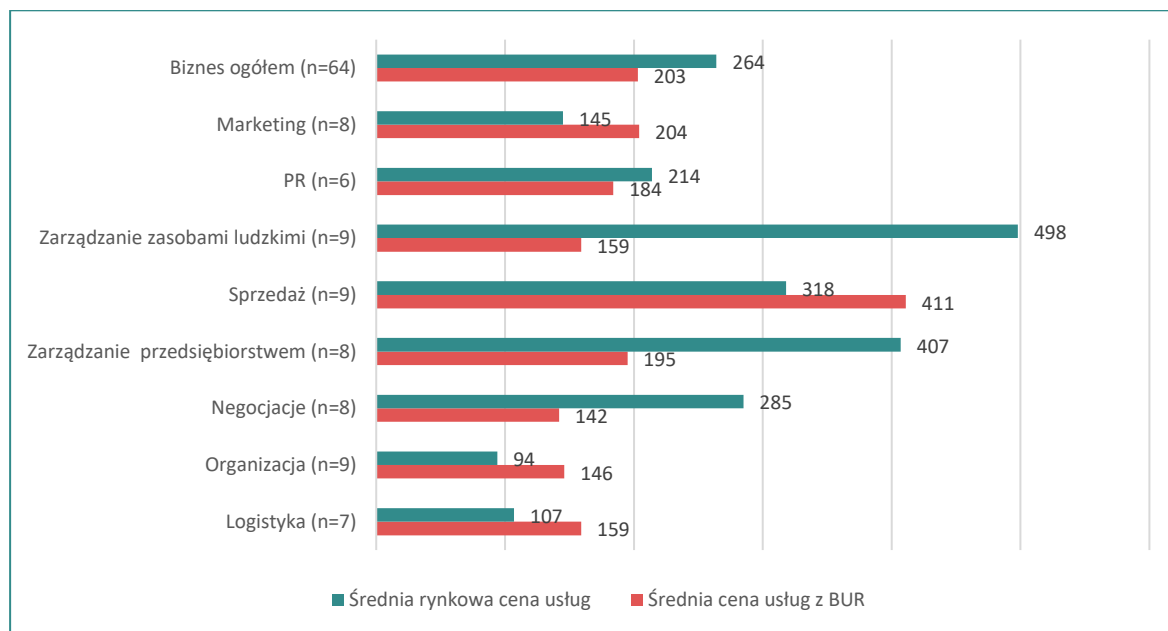

6.3. Analiza porównawcza cen usług z BUR oraz cen rynkowych analogicznych usług w podziale na podkategorie tematyczne

W niniejszym podrozdziale przedstawiono średnie ceny usług wylosowanych, oferowanych za pośrednictwem BUR oraz średnie ceny „bliźniaczych” usług oferowanych na rynku przez

audytowane podmioty. Porównanie zostało przedstawione na poziomie podkategorii tematycznych. Poniższe wykresy prezentują średnie ceny za osobogodzinę brutto w PLN.

Wykres 99. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Biznes

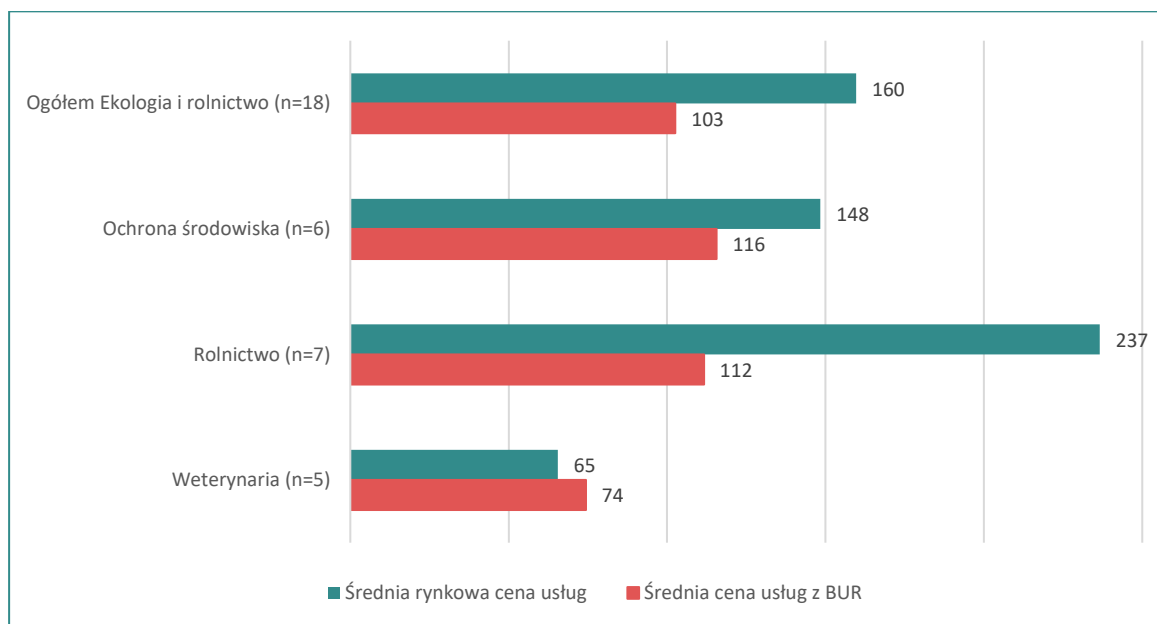
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Biznes to kategoria o najwyższej cenie rynkowej za osobogodzinę brutto (264 zł). Analiza cen wykazała, że w podkategoriach *Marketing*, *Sprzedaż*, *Organizacja* i *Logistyka* średnie ceny usług z BUR są wyższe od analogicznych usług dostępnych poza BUR. W przypadku pozostałych podkategorii obserwujemy odwrotną tendencję – średnie ceny usług z BUR są niższe od średnich rynkowych cen usług „bliźniaczych”.

Największe różnice w cenach występują w podkategorii *Zarządzanie zasobami ludzkimi* (dla której średnia cena rynkowa za osobogodzinę brutto jest wyższa o 339 zł niż cena dostępna w BUR) oraz w *Zarządzanie przedsiębiorstwem* (średnia cena rynkowa za osobogodzinę brutto usługi „bliźniaczej” jest wyższa o 212 zł od ceny dostępnej w BUR).

Najbardziej spójne ceny dotyczą podkategorii *PR* (średnia różnica cen wynosi 30 zł), *Organizacja* i *Logistyka* (w tych podkategoriach różnica pomiędzy średnią ceną usług dostępnych w BUR a średnią ceną rynkową nie przekracza 52 zł).

Wykres 100. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Ekologia i rolnictwo

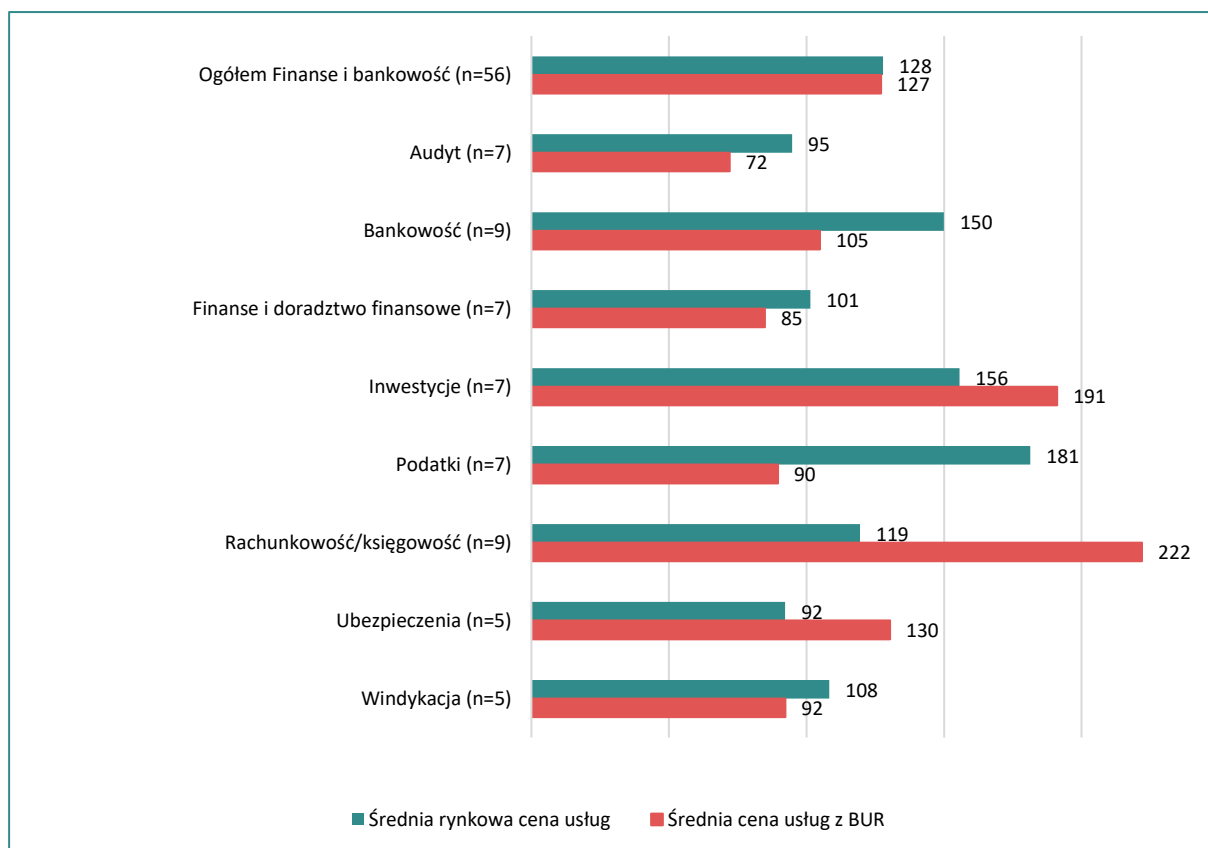

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Ekologia i rolnictwo* oraz prawie wszystkich jej podkategorii tematycznych ceny rynkowe są wyższe niż ceny z BUR. Wyjątkiem w tym zakresie jest *Weterynaria*, w przypadku której średnia cena z BUR jest o blisko 10 zł wyższa. W pozostałych podkategorjach największą różnicę cenową zaobserwowano w *Rolnictwie* – średnia rynkowa cena usług jest o blisko 125 zł za osobogodzinę brutto wyższa niż średnia cena z BUR.

Wykres 101. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Finanse i bankowość

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Z podobnym trendem (w większości przypadków ceny rynkowe wyższe niż ceny z BUR) mamy do czynienia w kategorii *Finanse i bankowość*. Szczególnie wyróżnia się tu podkategoria *Podatki*, w której średnia cena usług wylosowanych z BUR wynosi 90 zł za osobogodzinę brutto, natomiast podobne usługi na rynku kosztują średnio 181 zł za osobogodzinę brutto. Dużą różnicę zaobserwować można również w przypadku *Bankowości* (średnia cena rynkowa to 150 zł, a cena analogicznych usług z BUR to 105 zł). Najmniejsza różnica pomiędzy ceną wylosowanych usług z BUR a „bliźniaczych” usług na rynku występuje w wynikach ogółem – 1 zł za osobogodzinę brutto. Niższe wartości średnich cen usług rynkowych w porównaniu do BUR odnotowano natomiast w podkategoriach *Rachunkowość/księgowość* (różnica o 103 zł), *Ubezpieczenia* (38 zł) oraz *Inwestycje* (35 zł).

Wykres 102. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – Informatyka i telekomunikacja

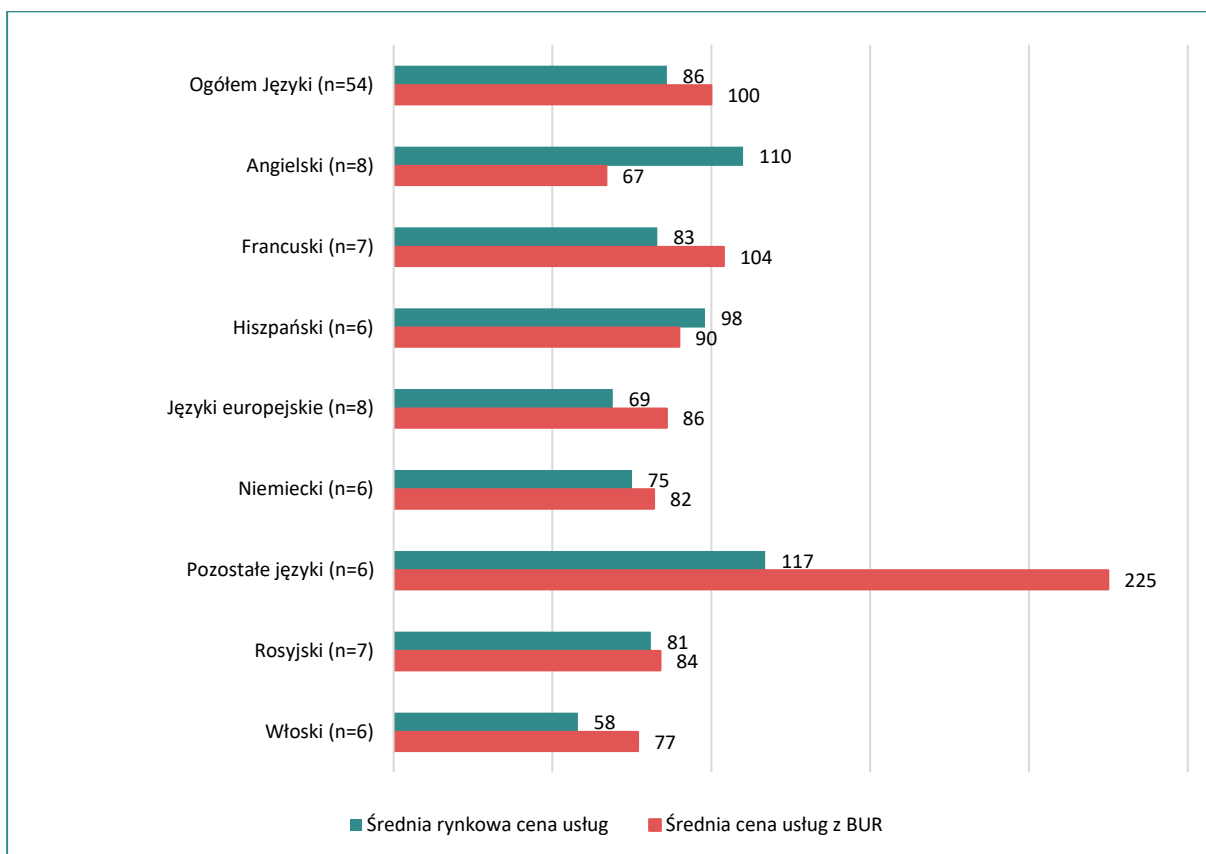

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Informatyka i telekomunikacja* w 5 spośród 9 podkategorii średnie rynkowe ceny usług były wyższe niż średnie ceny usług z BUR. Dotyczy to podkategorii *Administracja IT i systemy komputerowe*, *Aplikacje biznesowe*, *Internet*, *Programowanie* oraz *Projektowanie graficzne i wspomagane komputerowo*.

Największe różnice w cenach występują w 2 podkategoriach – *Aplikacje biznesowe* i *Internet*, dla których średnie ceny rynkowe za osobogodzinę są wyższe odpowiednio o 261 zł i 194 zł niż średnie ceny usług z BUR. W przypadku podkategorii *Administracja IT i systemy komputerowe*, *Telekomunikacja* oraz *Bazy Danych* różnica pomiędzy średnią ceną rynkową a średnią ceną usługi z BUR jest niewielka - stanowi odpowiednio 1 zł, 4 zł i 5 zł za osobogodzinę.

Wykres 103. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Języki

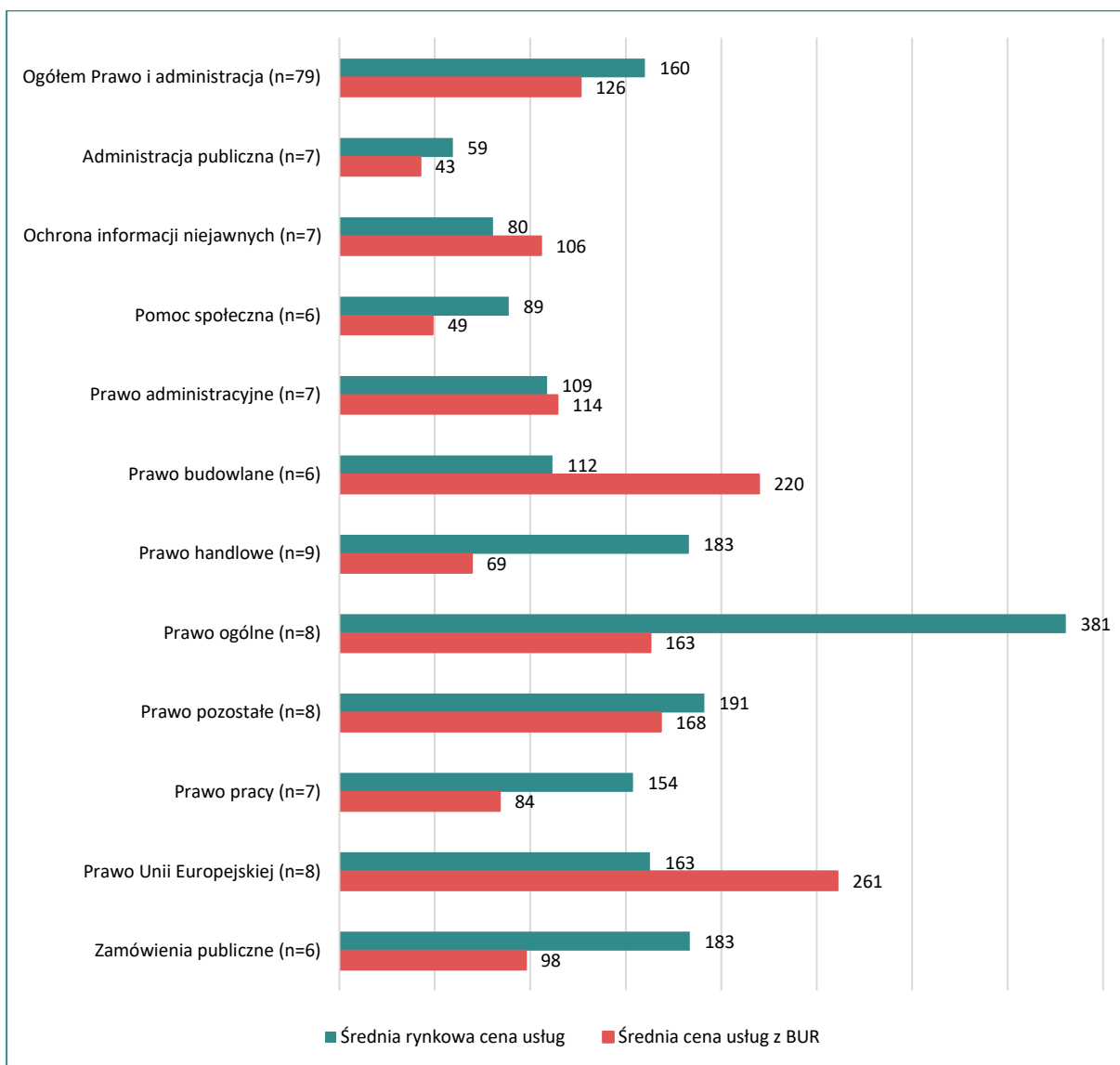

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Kategoria *Języki* jest jedyną z kategorii, w której średnie ceny usług z BUR są wyższe niż średnie rynkowe ceny usług. Największe różnice w cenach odnotowano w podkategorii *Pozostałe języki*, w której średnia cena usług z BUR jest wyższa o 108 zł za osobogodzinę w porównaniu do średniej ceny analogicznych usług oferowanych na rynku. Natomiast w przypadku podkategorii *Język angielski* średnia cena rynkowa usług jest wyższa o 43 zł za osobogodzinę w porównaniu do usług w BUR.

Najmniejsza dysproporcja cenowa dotyczy *Języka rosyjskiego* – średnio 3 zł, *Języka niemieckiego* – 7 zł oraz *Języka hiszpańskiego* – 8 zł.

Wykres 104. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Prawo i administracja

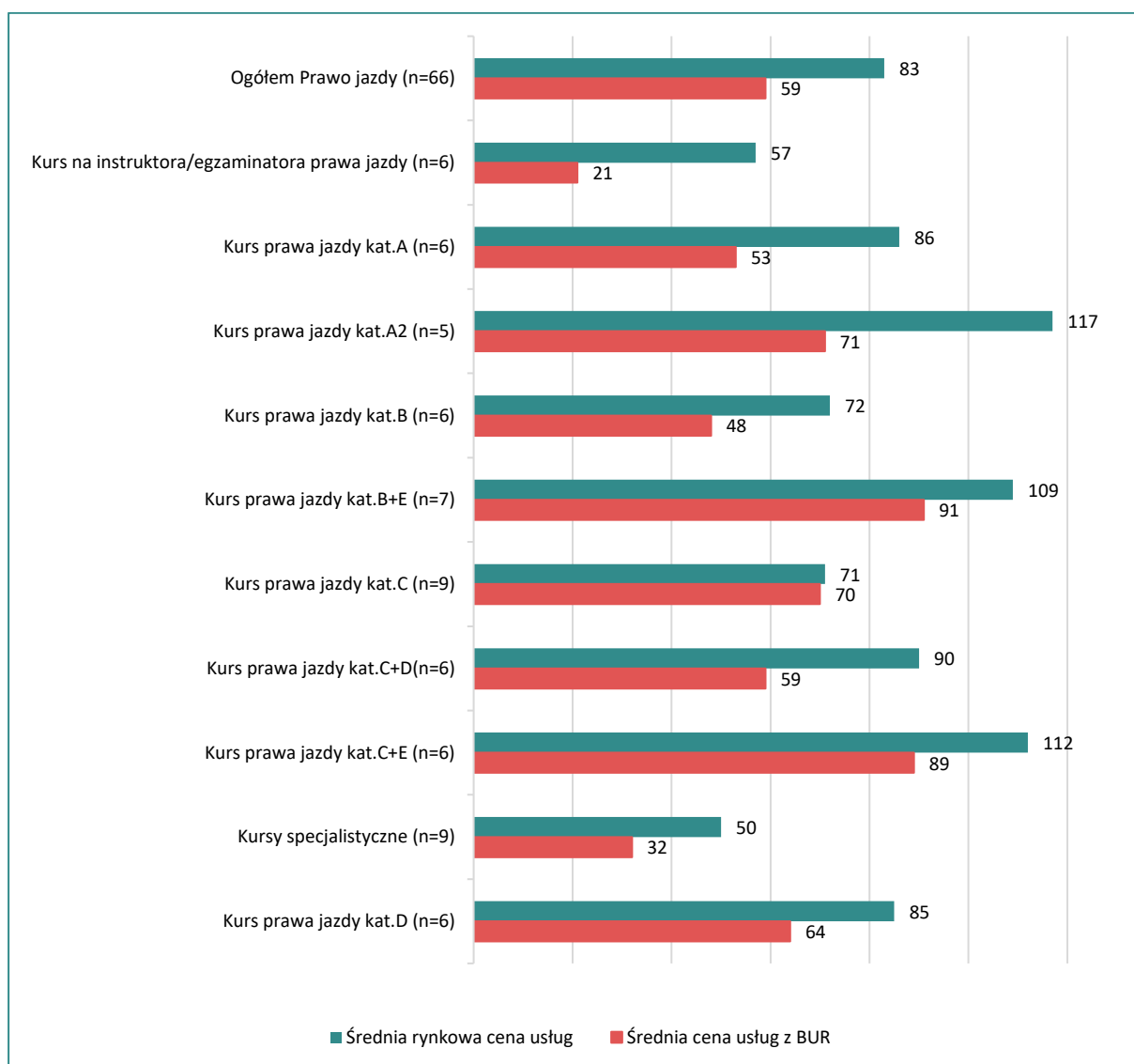

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Różnice cenowe występują również w kategorii *Prawo i administracja*. Średnie ceny usług rozwojowych świadczonych na rynku komercyjnym są wyższe dla ogółu kategorii oraz dla większości wchodzących w jej skład podkategorii tematycznych. Największe różnice cenowe odnotowano w podkategorii *Prawo ogólne* – usługi oferowane na rynku są droższe o średnio 218 zł za osobogodzinę brutto niż usługi w BUR. Istotne różnice odnotowano również w podkategoriach *Prawo handlowe* (średnio o 114 zł jest wyższa cena rynkowa), *Zamówienia publiczne* (85 zł) oraz *Prawo pracy* (70 zł).

Odwrótne tendencje w zakresie cen występują natomiast w przypadku czterech podkategorii: *Prawo budowlane*, *Prawo Unii Europejskiej*, *Ochrona informacji niejawnych* i *Prawo administracyjne*. W tych podkategoriach średnia cena usług z BUR jest wyższa niż średnia cena rynkowa.

Wykres 105. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Prawo jazdy

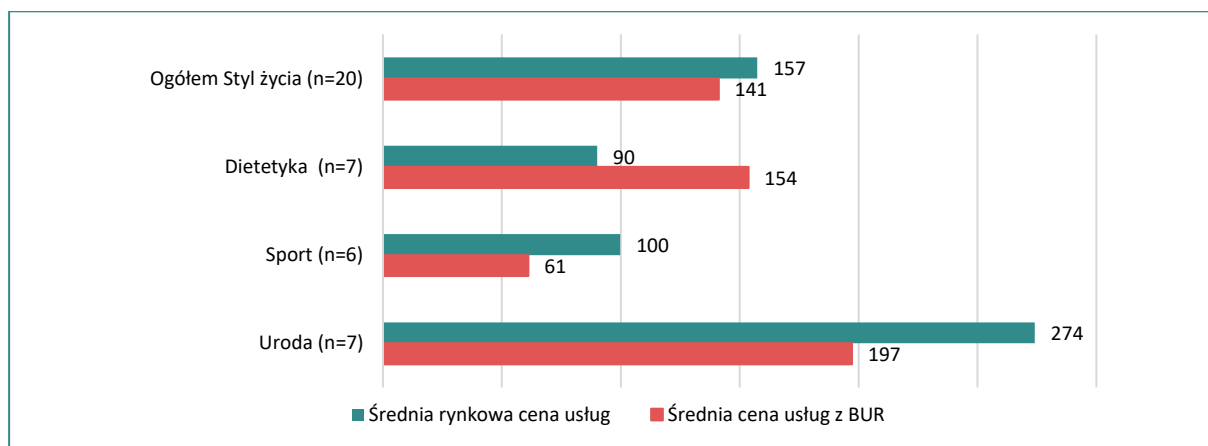
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Prawo jazdy* średnie rynkowe ceny usług są wyższe w porównaniu do średnich cen oferowanych w BUR. Tendencja ta dotyczy każdej analizowanej podkategorii.

Największa dysproporcja cenowa występuje w podkategorii *Kurs prawa jazdy kat. A2, Kurs na instruktora/egzaminatora prawa jazdy* i *Kurs prawa jazdy kat. A*, dla których średnia rynkowa cena usług jest wyższa odpowiednio o 46 zł, 36 zł i 33 zł za osobogodzinę w porównaniu do średnich cen usług w BUR.

Relatywnie nieduża różnica pomiędzy średnią ceną usług w BUR a średnią ceną rynkową występuje natomiast w podkategorii *Kurs prawa jazdy kat. C* (różnica 1 zł za osobogodzinę) oraz *Kurs prawa jazdy kat. B+E* i *Kursy specjalistyczne* (różnice w wysokości 18 zł za osobogodzinę).

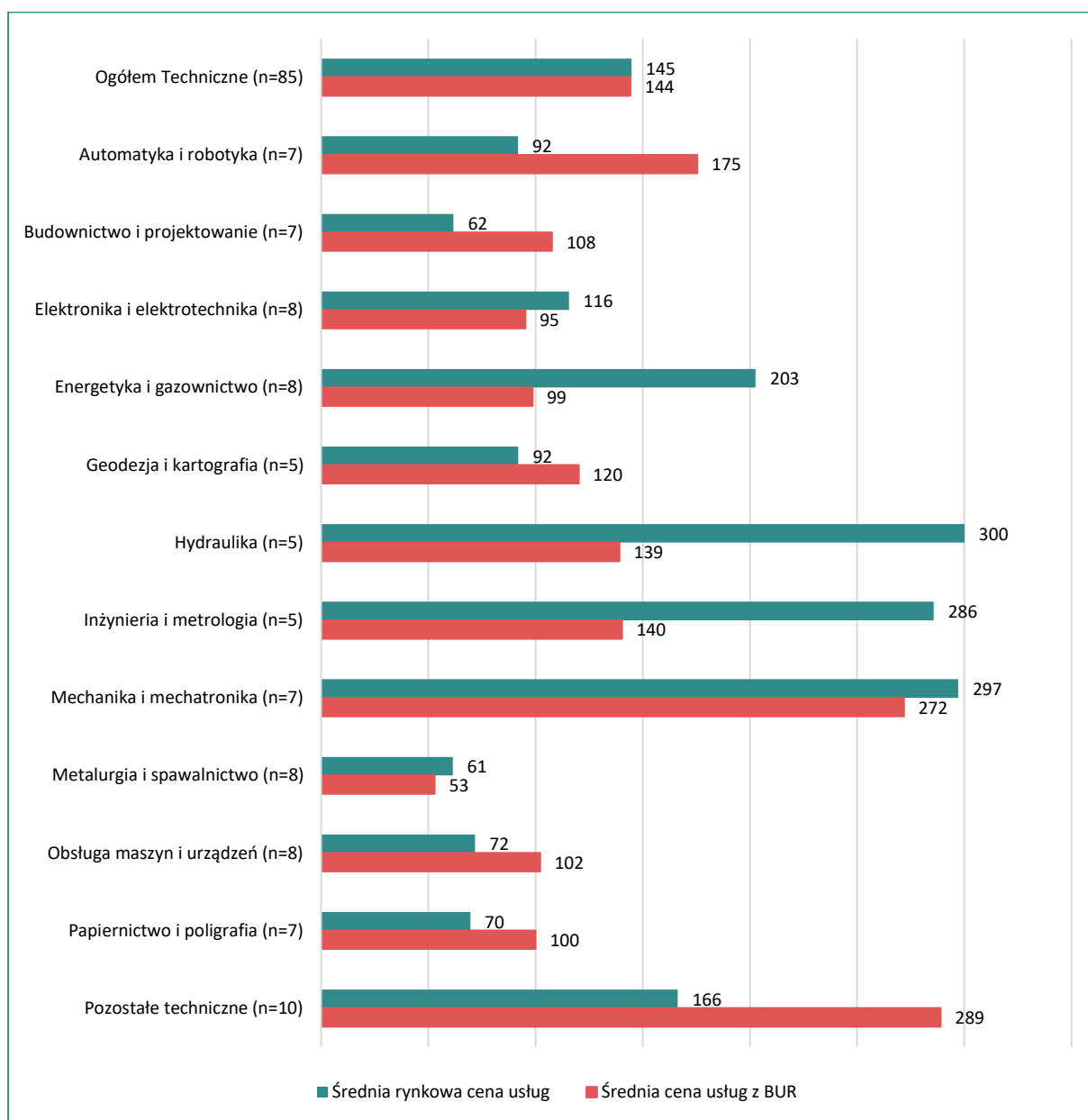
Wykres 106. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Styl życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Styl życia*, w tym w prawie wszystkich jej podkategoriach tematycznych, obserwujemy w BUR ceny niższe niż rynkowe. W podkategorii *Uroda* średnia cena brutto za osobogodzinę usług wylosowanych z BUR jest niższa o 77 zł od średniej ceny rynkowej, natomiast w przypadku *Sportu* różnica wynosi 39 zł. Odwrotną tendencję zaobserwowano w przypadku *Dietetyki* – cena usług z BUR jest średnio o 64 zł wyższa niż rynkowa.

Wykres 107. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Techniczne

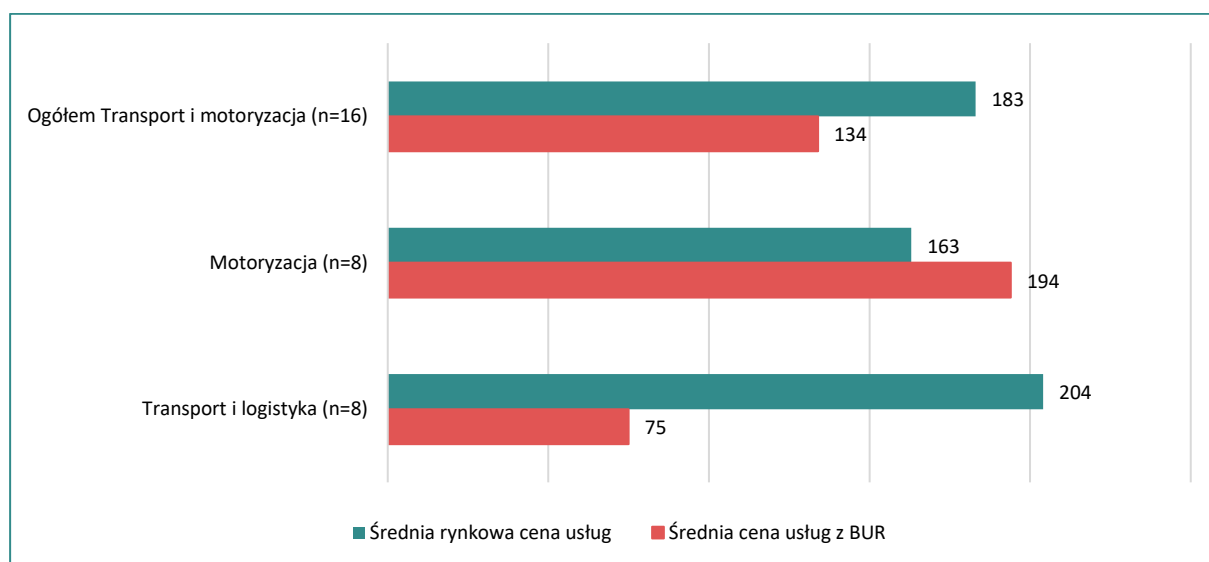

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Techniczne*, traktowanej jako całość, średnie ceny rynkowe są zbliżone do cen notowanych w BUR. W poszczególnych podkategoriach tematycznych tej kategorii sytuacja jest jednak zróżnicowana. W przypadku sześciu podkategorii (*Elektronika i elektrotechnika*, *Energetyka i gazownictwo*, *Hydraulika*, *Inżynieria i metrologia*, *Mechanika i mechatronika*, *Metalurgia i spawalnictwo*) ceny oferowane na rynku są wyższe niż ceny w BUR.

Największa rozbieżność w tym zakresie występuje w *Hydraulicie* – usługi rynkowe są średnio o 161 zł brutto za osobogodzinę droższe niż usługi z BUR. W pozostałych podkategoriach średnia cena usług z BUR przewyższa ceny rynkowe, przy czym największą różnicę odnotowano w *Pozostałych technicznych* oraz *Automatyce i Robotyce*.

Wykres 108. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Transport i motoryzacja

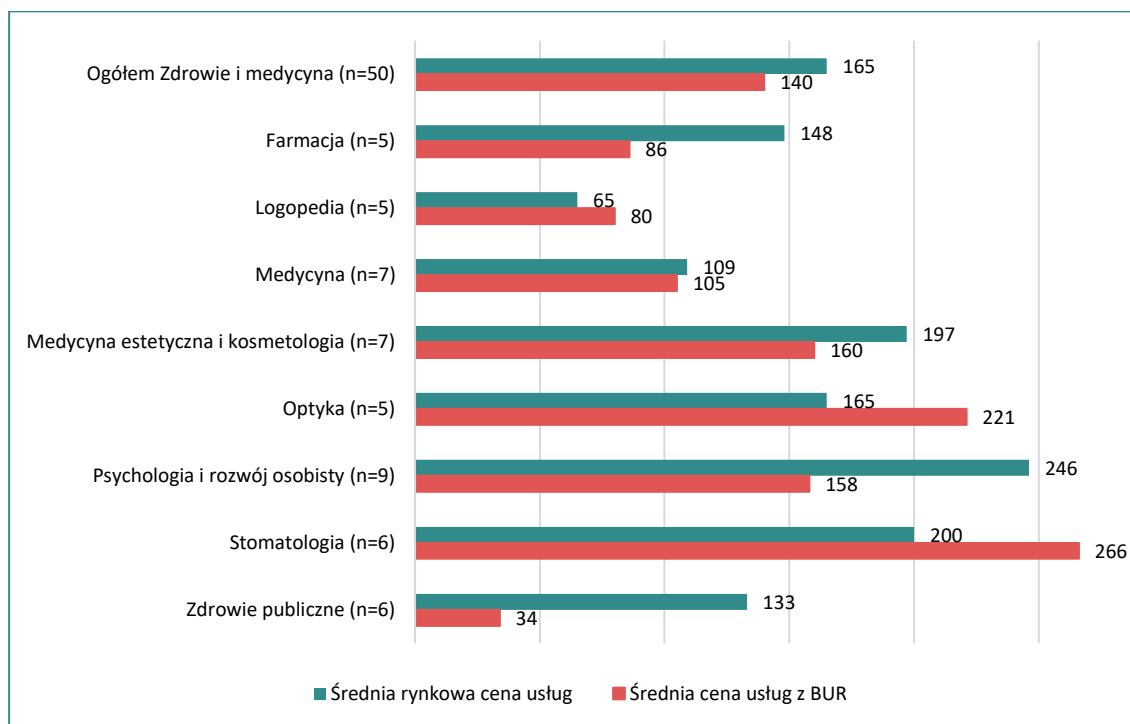

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Kategoria *Transport i motoryzacja* zawiera jedynie dwie podkategorie. W podkategorii *Transport i logistyka* ceny rynkowe usług rozwojowych są wyższe w porównaniu do cen dostępnych w BUR (podobnie jak i w całej analizowanej kategorii tematycznej). Natomiast w przypadku *Motoryzacji* tendencja jest odwrotna (usługi oferowane w Bazie Usług Rozwojowych są droższe niż analogiczne usługi dostępne poza Bazą).

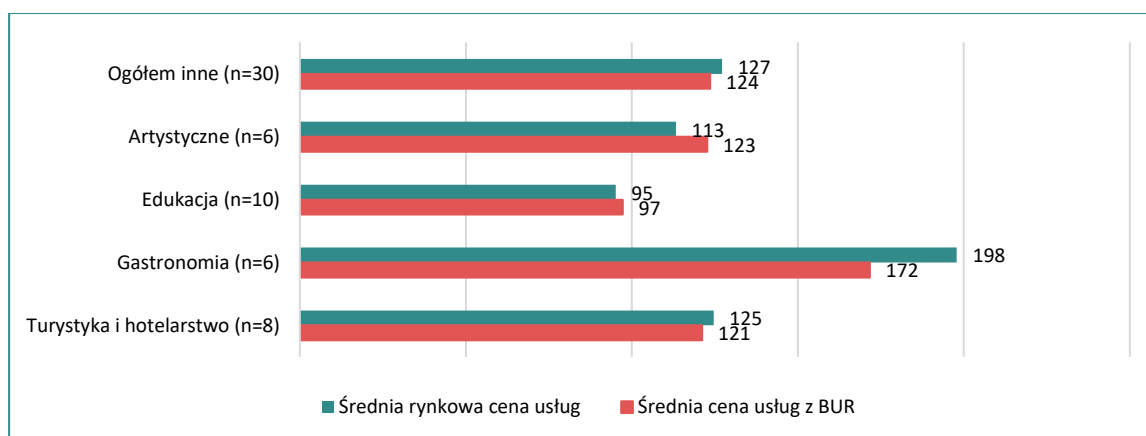
Wykres 109. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Zdrowie i medycyna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

W kategorii *Zdrowie i medycyna* usługi rynkowe są średnio o 25 zł za osobogodzinę brutto wyższe niż usługi z BUR. Największa różnica dotyczy podkategorii *Zdrowie publiczne* (99 zł) i *Psychologia i rozwój osobisty* (88 zł). Wyróżniają się także podkategorie *Stomatologia* i *Optyka*, w których tendencja jest odwrotna – średnie ceny usług z BUR są wyższe niż ceny rynkowe za osobogodzinę brutto (o odpowiednio 66 zł i 56 zł).

Wykres 110. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Inne

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta oraz danych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych.

Kategoria *Inne* charakteryzuje się niewielką różnicą pomiędzy cenami usług wylosowanych z BUR a „bliźniaczych” usług na rynku – te pierwsze są średnio o 3 zł za osobogodzinę brutto niższe. W przypadku podkategorii *Artystyczne* i *Edukacja* ceny w BUR kształtują się na wyższym poziomie niż rynkowe, natomiast w *Gastronomii* oraz *Turystyce i hotelarstwie* zaobserwowano odwrotną tendencję.

6.4. Czynniki wpływające na ceny usług

Dane zebrane w toku badania Mystery Shopper pozwoliły na wyodrębnienie szeregu czynników mogących wpływać na cenę usługi rozwojowej.

Interpretując wyniki badania zaobserwowano, że różnorodność tematyczna w obrębie kategorii w znaczącym stopniu wpływa na duże różnice w cenach między podkategoriami. Przykładowo, kategorią o dużym zróżnicowaniu tematycznym jest kategoria *Techniczne*, w przypadku której zauważyć można znaczną rozpiętość w cenach brutto za osobogodzinę (od 61 zł do 300 zł). Natomiast usługi charakteryzujące się niewielką różnorodnością - mające na celu uzyskanie przez odbiorcę określonych uprawnień, międzynarodowych certyfikatów oraz takie, których zakres programowy jest regulowany przepisami prawa (np. prawo jazdy kat. B), wyróżniają się najwyższą jednolitością pod względem ceny oraz czynników kształtujących cenę. W przypadku usług mających na celu kształtowanie umiejętności miękkich i nie prowadzących do wydania określonych uprawnień/certyfikatów liczba czynników wpływających na ostateczną cenę usługi może znacząco utrudnić określenie zakresu cenowego, w którym powinna się mieścić dana usługa.

Podmioty świadczące usługi rozwojowe uzależniały również wysokość ceny za usługę od różnych wariantów jej realizacji. Ceny były zależne od liczby osób zgłoszonych do usługi szkoleniowej lub doradczej oraz od formy świadczenia usługi (tj. stacjonarna, mieszana lub zdalna).

Chcąc uwzględnić wpływ czynników tego typu na oferowaną cenę rynkową za osobogodzinę brutto usługi przeanalizowano średnie różnice między wariantami cenowymi zależnymi od liczby uczestników i od formy realizacji usługi. Przyjęto, że wyższa średnia różnica między analizowanymi wariantami wskaże czynnik bardziej różnicujący cenę. Średnia różnica między cenami wariantów realizacji usług zróżnicowanych ze względu na liczbę uczestników

wyniosła 56 zł brutto. Średnia różnica między cenami wariantów zależnych od innych czynników wyniosła 72 zł za osobogodzinę brutto.

Istotnym czynnikiem różnicującym cenę rynkową usługi jest forma jej realizacji. W 40 przypadkach usługodawcy wskazali dwie ceny tej samej usługi, które różniły się wyłącznie formą realizacji⁷. Te same usługi realizowane w formie stacjonarnej były średnio o 80 zł droższe od tych realizowanych w formie zdalnej. Niezależnie od wariantów cenowych, usługi zdalne okazały się tańsze od usług stacjonarnych. Ponadto porównano pozyskane od audytowanych podmiotów ceny usług stacjonarnych ($n = 398$) z cenami usług zdalnych ($n=176$)⁸. Średnia cena za osobogodzinę brutto usług stacjonarnych wyniosła 162 zł, a w usługach zdalnych było to 137 zł ($T = 8,169$, $p = 0,017$)⁹.

Audytowane podmioty wskazywały też na inne czynniki, które wpływają na cenę usługi rozwojowej. Są to¹⁰:

- forma płatności,
- termin realizacji usługi,
- długość jej trwania,
- członkostwo w organizacjach zależnych od usługodawcy, które uprawnia do nabycia tańszej usługi (np. absolwenci uczelni, która jest usługodawcą, mogą skorzystać ze zniżek przy zakupie usługi).

---

⁷ Wskazywano różne ceny dla usług stacjonarnych i zdalnych.

⁸ Z powodu niskiej liczebności ($n=30$) dla usług mieszanych, wyłączono z tej analizy mieszaną formę świadczenia usługi.

⁹ Na podstawie nieparametrycznego testu Kruskal'a-Wallis'a. Z uwagi na dużą dysproporcję wykorzystano test wolny od założeń równości grup porównawczych i wykorzystano porównania średnich rang cen.

¹⁰ Te czynniki były zbyt rozproszone, aby móc poddać je ilościowej analizie.

7. Porównanie wyników cen rynkowych z I i II edycji badania

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki analizy cen rynkowych badanych usług rozwojowych pozyskanych w I i II edycji badania. Analizowane dane dotyczą kosztów osobogodziny brutto, ponieważ odnosi się on do tej samej jednostki. Wyniki zaprezentowano w podziale na kategorie tematyczne usług.

W każdej kategorii tematycznej usług zaobserwowano w II edycji badania wyraźne wzrosty cen w porównaniu z I edycją.

Badanie zrealizowane w 2020 roku wykazało, że średni koszt osobogodziny brutto wynosił od 31 zł w *Językach* do 119 zł w kategorii *Biznes*. W tegorocznej edycji badania zakres cen kształtował się na poziomie od 83 zł w kategorii *Prawo jazdy* do 264 zł w *Biznesie*. Najwyższy wzrost cen za osobogodzinę odnotowano w kategorii *Transport i motoryzacja* – wzrost o 266%. Kolejnymi kategoriami, charakteryzującymi się znacznymi wzrostami kosztów usług szkoleniowo-doradczych, są *Języki* (o 177%) oraz *Styl życia* (o 166%). Najmniejszy przyrost odnotowano w przypadku kategorii *Finanse i bankowość* (wzrost o 56%).

Tabela 11. Porównanie kosztów osobogodziny brutto w I i II edycji badania w podziale na kategorie tematyczne

kategoria tematyczna	koszt osobogodziny brutto				Przyrost % (średnia z II edycji w stosunku do średniej z I edycji)
	II edycja badania		I edycja badania		
	średnia	N	średnia	N	
Biznes	264	64	119	67	122%
Transport i motoryzacja	183	16	50	15	266%
Informatyka i telekomunikacja	169	66	74	75	128%
Zdrowie i medycyna	165	50	105	57	57%
Prawo i administracja	160	79	90	78	78%
Ekologia i rolnictwo	160	18	82	19	95%
Styl życia	157	20	59	20	166%
Techniczne	145	85	72	73	101%
Finanse i bankowość	128	56	82	58	56%
Języki	86	54	31	46	177%
Prawo jazdy	83	66	48	63	73%
Inne	127	30	53	31	140%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Tajemniczego Klienta.

8. Podsumowanie

Usługi publikowane w Bazie Usług Rozwojowych charakteryzują się znaczącym zróżnicowaniem cenowym w ramach większości kategorii i podkategorii tematycznych. Im większa niejednorodność tematyczna, tym większe zróżnicowanie cen. Najmniejsze zróżnicowanie dotyczy natomiast tych kategorii, które są regulowane przepisami prawa (np. pod względem wymaganej liczby godzin, co dotyczy między innymi wszystkich usług z kategorii prawo jazdy). Analizując z kolei ceny dofinansowanych usług szkoleniowych i doradczych, można zauważyć, że większa rozpiętość cen ma miejsce w przypadku usług doradczych aniżeli szkoleniowych. Usługi stacjonarne są droższe aniżeli zdalne, a te z kolei mają wyższą cenę niż usługi świadczone w formie mieszanej.

Warto też wspomnieć, że w większości kategorii tematycznych mediana cen usług zrealizowanych jest wyższa aniżeli mediana cen usług opublikowanych. Taka sytuacja dotyczy ośmiu kategorii tematycznych.

Analiza porównawcza usług stacjonarnych publikowanych w BUR przed i po 2020 r. wykazała wzrost cen w przypadku 11 na 12 kategorii tematycznych. Analizując usługi na poziomie podkategorii odnotowano wzrost cen w przypadku 58 z nich, natomiast spadek cen w przypadku 24 z nich. W większości podkategorii (66) odnotowano także zmniejszenie się współczynnika zmienności w stosunku do usług publikowanych przed 2020 rokiem, co oznacza, większą jednolitość cenową w ramach tych podkategorii.

Badanie Mystery Shopper wykazało bardzo duże zróżnicowanie cen rynkowych analizowanych usług rozwojowych. Ponownie stwierdzić można, że różnorodność tematyczna danej kategorii wpływa na jej wewnętrzne zróżnicowanie cenowe. Usługi mające na celu uzyskanie przez odbiorcę określonych uprawnień, międzynarodowych certyfikatów oraz takie, których zakres programowy jest regulowany przepisami prawa (np. prawo jazdy kat. B), charakteryzują się najwyższą jednolitością pod względem ceny oraz czynników kształtujących cenę.

Na podstawie przeprowadzonego badania wyodrębniono czynniki, które wpływają na poziom ceny usługi rozwojowej. Wśród nich wskazać należy kategorię tematyczną usługi; formę jej realizacji (usługi zdalne są tańsze od usług stacjonarnych); liczbę uczestników;

materiały dodatkowe czy zajęcia praktyczne. Wśród innych elementów dodatkowych warto uwzględnić także: dojazd uczestników na szkolenie, dodatkowe konsultacje, dostęp do platform e-learningowych, formę płatności, termin oraz długość trwania usługi czy członkostwo w organizacjach (np. usługa jest tańsza dla absolwentów szkół wyższych, które są dostawcami oferowanej usługi).

W II edycji badania zaobserwowano ponadto, iż ceny usług dofinansowanych w 11 kategoriach tematycznych, publikowanych w BUR są niższe od cen usług analogicznych świadczonych komercyjnie poza BUR. Największa różnica występuje w kategorii *Biznes* – 61 zł za osobogodzinę brutto usług oferowanych w BUR w porównaniu do tych samych usług oferowanych przez podmioty na rynku komercyjnym. Jedynie w kategorii *Języki* cena osobogodziny brutto w BUR jest większa niż poza Bazą, jednak różnica ta jest niewielka (wynosi 14 zł). Warto zauważyć, że w poprzednim pomiarze odnotowano tendencję odwrotną. Na zmianę tendencji w cenach usług w BUR i poza BUR miało wpływ kilka czynników.

Jednym z nich jest skuteczne zaimplementowanie działań regulujących poziomy cen w obrębie Bazy Usług Rozwojowych po I edycji *Badania cen rynkowych usług rozwojowych*, przeprowadzonej na przełomie 2019 i 2020 roku. W rekomendacjach z badania zaproponowano wówczas szereg rozwiązań mających na celu eliminację problemu dofinansowywania usług o cenach znacznie odstających od średnich. Część z tych rozwiązań została wprowadzona i funkcjonuje w praktyce.

Biorąc zatem pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań, rekomendujemy dalszy monitoring cen usług publikowanych w BUR, a także utrzymanie działań związanych z bieżącą reakcją na zmieniające się trendy na rynku usług rozwojowych.

W Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020 zawarto zapisy dające IZ RPO możliwość określenia maksymalnej kwoty wsparcia, przypadającej na jednego przedsiębiorcę w danym okresie rozliczeniowym, a także maksymalną kwotę dofinansowania pojedynczej usługi. Jako akceptowalne przedziały cenowe uznano kwoty od mediany do wartości III kwartyła (mediana + 25%). Zapisy zawarte

w Wytycznych dopuszczają jednak dofinansowania usług o wyższych kwotach pod pewnymi warunkami i przy odpowiednim uzasadnieniu wydatku przez usługobiorcę.

Tempo zmian na rynku usług rozwojowych, spowodowane min. pandemią koronawirusa i zmianami makroekonomicznymi, wymaga stałej obserwacji cen usług publikowanych w BUR. Istotne jest zatem przekazywanie IZ RPO wskazówek dotyczących określenia maksymalnej kwoty dofinansowania usługi rozwojowej w oparciu o aktualną wiedzę.

Drugim czynnikiem wpływającym na odwrócenie relacji między cenami usług dostępnych w BUR i poza Bazą, w stosunku do relacji obserwowanej w I edycji badania, jest wzrost poziomu inflacji w Polsce. W wyniku powszechnego wzrostu cen, usługi rozwojowe dostępne poza Bazą również podrożały. Dodatkowo, na kształtowanie się cen usług dostępnych w BUR i poza Bazą, wpływ ma również czas publikacji usługi. Te dostępne w BUR publikowane były parę miesięcy przed datą realizacji badania Mystery Shopper, a zatem ich cena nie obciążona jest efektem inflacji (w odróżnieniu do cen usług rynkowych).

W związku ze stale zmieniającymi się cenami usług na rynku, rekomendujemy przekazanie IZ RPO narzędzia pozwalającego na bieżący monitoring poziomu cen w BUR, z uwzględnieniem mediany i III kwartyła w ramach poszczególnych grup usług opublikowanych w bazie, tak aby zapewnić im narzędzie do bieżącej weryfikacji poziomu cen.

Spis wykresów i tabel

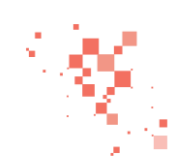

Wykres 1. Rozproszenie terytorialne oraz wielkość podmiotów świadczących usługi rozwojowe w BUR	14
Wykres 2. Liczba podmiotów rejestrujących się w BUR w poszczególnych kwartałach po 1 stycznia 2020	15
Wykres 3. Dynamika liczby wszystkich usług opublikowanych w BUR i zrealizowanych od 1 stycznia 2020 (liczona narastająco).....	16
Wykres 4. Dynamika liczby usług unikatowych opublikowanych w BUR od 1 stycznia 2020 z uwzględnieniem formy świadczenia usługi	17
Wykres 5. Odsetek usług unikatowych opublikowanych w poszczególnych województwach od 1 stycznia 2020 r.....	17
Wykres 6. Struktura usług unikatowych według kategorii tematycznych	19
Wykres 7. Rodzaje usług unikatowych publikowanych w BUR.....	22
Wykres 8. Podrodzaje usług publikowanych w BUR (ogółem)	22
Wykres 9. Rozkład rodzaju usług unikatowych w ramach każdej kategorii tematycznej.....	23
Wykres 10. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według kategorii tematycznych	24
Wykres 11. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według rodzaju.....	24
Wykres 12. Struktura dofinansowanych i niedofinansowanych usług unikatowych według podrodzaju	25
Wykres 13. Struktura usług dofinansowanych według kategorii tematycznej i rodzaju	25
Wykres 14. Struktura usług niedofinansowanych według kategorii tematycznej i rodzaju	26
Wykres 15. Odsetek usług dofinansowanych i niedofinansowanych w poszczególnych województwach	27
Wykres 16. Struktura zrealizowanych usług unikatowych według kategorii tematycznych ...	28
Wykres 17. Rodzaje zrealizowanych usług unikatowych	28
Wykres 18. Podrodzaje zrealizowanych usług unikatowych.....	29
Wykres 19. Formy świadczenia zrealizowanych usług unikatowych	29
Wykres 20. Odsetek zrealizowanych usług unikatowych w poszczególnych województwach	30
Wykres 21. Koszt uczestnika brutto w podziale na kategorie tematyczne.....	32

Wykres 22. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne	33
Wykres 23. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo	34
Wykres 24. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo	34
Wykres 25. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość	36
Wykres 26. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość	36
Wykres 27. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja	37
Wykres 28. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja	38
Wykres 29. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki	39
Wykres 30. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki	40
Wykres 31. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja.....	41
Wykres 32. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja.....	41
Wykres 33. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy	43
Wykres 34. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja.....	43
Wykres 35. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna	45
Wykres 36. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna	45
Wykres 37. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia	46

Wykres 38. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia	47
Wykres 39. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes	48
Wykres 40. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes	49
Wykres 41. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja	50
Wykres 42. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja	50
Wykres 43. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne.....	51
Wykres 44. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne.....	52
Wykres 45. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne	53
Wykres 46. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne	53
Wykres 47. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne w ramach rodzaju: Usługi szkoleniowe	54
Wykres 48. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne w ramach rodzaju: Usługi doradcze	55
Wykres 49. Koszt osobogodziny brutto usług opublikowanych i zrealizowanych w ramach poszczególnych kategorii tematycznych (średnie i mediany)	58
Wykres 50. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo (porównanie lat)	66
Wykres 51. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Ekologia i rolnictwo (porównanie lat)	67
Wykres 52. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość (porównanie lat)	68

Wykres 53. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Finanse i bankowość (porównanie lat)	69
Wykres 54. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja (porównanie lat)	71
Wykres 55. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Informatyka i telekomunikacja (porównanie lat)	72
Wykres 56. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki (porównanie lat)	73
Wykres 57. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Języki (porównanie lat)	74
Wykres 58. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja (porównanie lat)	76
<i>Wykres 59. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo i administracja (porównanie lat) .....</i>	<i>77</i>
Wykres 60. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy (porównanie lat)	79
Wykres 61. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Prawo jazdy (porównanie lat)	80
Wykres 62. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna (porównanie lat)	82
Wykres 63. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Zdrowie i medycyna (porównanie lat)	83
Wykres 64. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia (porównanie lat)	84
Wykres 65. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Styl życia (porównanie lat)	85
Wykres 66. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes (porównanie lat)	86
Wykres 67. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Biznes (porównanie lat)	87

Wykres 68. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja (porównanie lat)	88
Wykres 69. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Transport i motoryzacja (porównanie lat)	89
Wykres 70. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne (porównanie lat)	90
Wykres 71. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Techniczne (porównanie lat)	91
Wykres 72. Koszt uczestnika brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne (porównanie lat)	93
Wykres 73. Koszt osobogodziny brutto w podziale na podkategorie tematyczne w ramach kategorii Inne (porównanie lat)	93
Wykres 74. Koszt osobogodziny brutto w podziale na kategorie tematyczne	103
Wykres 75. Koszt uczestnika brutto w kategorii Biznes w podziale na podkategorie tematyczne	105
Wykres 76. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Biznes w podziale na podkategorie tematyczne	106
Wykres 77. Koszt uczestnika brutto w kategorii Ekologia i rolnictwo w podziale na podkategorie tematyczne	107
Wykres 78. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Ekologia i Rolnictwo w podziale na podkategorie tematyczne	108
Wykres 79. Koszt uczestnika brutto w kategorii Finanse i bankowość w podziale na podkategorie tematyczne	109
Wykres 80. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Finanse i bankowość w podziale na podkategorie tematyczne	110
Wykres 81. Koszt uczestnika brutto w kategorii Informatyka i telekomunikacja w podziale na podkategorie tematyczne	111
Wykres 82. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Informatyka i Telekomunikacja w podziale na podkategorie tematyczne	112
Wykres 83. Koszt uczestnika brutto w kategorii Języki w podziale na podkategorie tematyczne	113

Wykres 84. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Języki w podziale na podkategorie tematyczne	114
Wykres 85. Koszt uczestnika brutto w kategorii Prawo i administracja w podziale na podkategorie tematyczne	116
Wykres 86. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Prawo i administracja w podziale na podkategorie tematyczne	117
Wykres 87. Koszt uczestnika brutto w kategorii Prawo jazdy w podziale na podkategorie tematyczne	119
Wykres 88. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Prawo jazdy w podziale na podkategorie tematyczne	120
Wykres 89. Koszt uczestnika brutto w kategorii Styl życia w podziale na podkategorie tematyczne	121
Wykres 90. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Styl życia w podziale na podkategorie tematyczne	122
Wykres 92. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Techniczne w podziale na podkategorie tematyczne	124
Wykres 93. Koszt uczestnika brutto w kategorii Transport i motoryzacja w podziale na podkategorie tematyczne	126
Wykres 94. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Transport i motoryzacja w podziale na podkategorie tematyczne	126
Wykres 95. Koszt uczestnika brutto w kategorii Zdrowie i medycyna w podziale na podkategorie tematyczne	128
Wykres 96. Koszt uczestnika brutto w kategorii Zdrowie i medycyna w podziale na podkategorie tematyczne	129
Wykres 97. Koszt uczestnika brutto w kategorii Inne w podziale na podkategorie tematyczne	130
Wykres 98. Koszt osobogodziny brutto w kategorii Inne w podziale na podkategorie tematyczne	131
Wykres 99. Porównanie cen za osobogodzinę brutto usług oferowanych w BUR oraz analogicznych usług oferowanych przez podobne podmioty na rynku w podziale na kategorie tematyczne	133

W niniejszym podrozdziale przedstawiono średnie ceny usług wylosowanych, oferowanych za pośrednictwem BUR oraz średnie ceny „bliźniaczych” usług oferowanych na rynku przez audytowane podmioty. Porównanie zostało przedstawione na poziomie podkategorii tematycznych. Poniższe wykresy prezentują średnie ceny za osobogodzinę brutto w PLN.

<i>Wykres 100. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Biznes</i>	134
Wykres 101. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Ekologia i rolnictwo.....	136
<i>Wykres 102. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Finanse i bankowość</i>	137
Wykres 103. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – Informatyka i telekomunikacja	138
Wykres 104. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Języki.....	139
Wykres 105. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Prawo i administracja	140
Wykres 106. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Prawo jazdy..	141
Wykres 107. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Styl życia.....	142
Wykres 108. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Techniczne ...	143
Wykres 109. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Transport i motoryzacja.....	144
Wykres 110. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Zdrowie i medycyna	145
Wykres 111. Porównanie cen usług w BUR z cenami rynkowymi – kategoria Inne	145
Tabela 1. Opis zmiennych w bazie usług.....	8
Tabela 2. Struktura usług unikatowych według podkategorii tematycznych	19
Tabela 3. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych świadczonych stacjonarnie lub zdalnie	56
Tabela 4. Ceny dofinansowanych usług rozwojowych świadczonych stacjonarnie lub zdalnie w podziale na kategorie	56
Tabela 5. Koszt osobogodziny brutto usług opublikowanych i zrealizowanych w ramach poszczególnych podkategorii (średnie i mediany)	60

Tabela 6. Współczynnik zmienności dla kosztu uczestnika brutto oraz kosztu osobogodziny dla poszczególnych podkategorii tematycznych (porównanie lat)	64
Tabela 7. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług opublikowanych w BUR przed i po 2020 w podziale na kategorie tematyczne	94
Tabela 8. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług publikowanych przed i po 2020 w podziale na podkategorie tematyczne	95
Tabela 9. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług stacjonarnych publikowanych przed i po 2020 w podziale na kategorie tematyczne	98
Tabela 10. Porównanie kosztów osobogodziny brutto dla usług stacjonarnych publikowanych przed i po 2020 w podziale na podkategorie tematyczne	98
Tabela 11. Porównanie kosztów osobogodziny brutto w I i II edycji badania w podziale na kategorie tematyczne.....	148